

עזרי מעם השם עושה שמים וארץ

ספר הזהר

שחבר התנא האלקי רבן שמעון בר יוחאי זיע"א

ובו: "ספר הזהר", "זהר חדש", "תקוני הזהר"

מנקד

- כרך טו -

ויחי

דף רי"ט ע"ב - דף רל"ה ע"א

מבאר בלשון הקדש עם פרוש קל ונחמד למען ירוץ הלומד בו

מחלק לשנה אחת ולשלוש שנים

מופץ ללא מטרות רווח כלל ועיקר
לקירוב הגאולה ברחמים

בדקות ספורות בלבד תזכה להיות בן עולם הבא

נסדר, נערך והוגה מחנך, בנקוד ופסוק מלא, עם מראה מקומות,
בחלוק קטעים לפי העניינים, באותיות גדולות ומאירות עינים

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
כסלו תשע"א לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

כל הזכויות שמורות

ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים בחינם בלבד

ניתן ל"מפעל הזוהר העולמי"

על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת "**נהר שלום**" (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

תפלה קודם למוד הזהר (קבלה מהאריז"ל)

רבון העולמים ואדוני האדונים, אב הרחמים והסליחות. מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, בקדה ובהשתחויה, שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו, אשר עשית עמנו חסד גדול פנה. על פן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך, שתמחול, ותסלח, לכל חטאתינו ועוונותינו, ואל יהיו עוונותינו מבדילים בינינו לביניך.

ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתכונן לבבינו ליראתך ואהבתך, ותקשיב אזניך לדברינו אלה, ותפתח לבבינו הערל בסודות תורתך, ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא כבודך פריח נחות. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתינו, ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם, וזכות אבותם, וזכות תורתם, ותמימותם, וקדשם, יעמוד לנו לבל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה:

תפלה לאחר למוד הזהר (יאמר בפנות הלב)

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הדרש לנו. שובה אלינו בהמון רחמיה בגלל אבות שעשו רצונך. בנה ביתך כבתחלה וכוונן מקדשך על מכונו. והראנו בבנינו ושמחנו בתקונו. והשב פהנים לעבודתם ולויים לדוכנם לשירים ולזמרים. והשב ישראל לנויהם. ומלאה הארץ דעה את ה' ליראה ולאהבה את שמך הגדול הגבור והנורא אמן פן יהי רצון.

בְּלִהוּ פְתַחֲנִין וְוִי, דְּהָא דִּינָא חֲדַתָּא אַתְּעָר
הַשְּׁתָּא, בְּגִינְיָה דְּפִלְגְנָא. כְּמָה גְרַדִּינִין
דְּנַמוּסִין מְזַדְּמִנִין לְקַבְּלִיָּה, וְלֹא קְדָמָא לִיָּה
וְוִי. אוֹי לְרִשְׁעֵי אוֹי לְשִׁכְנוֹ. וְכִלְהוּ פְתַחֲנִין
וְאַמְרִין, (ישעיה ג) אוֹי לְרִשְׁעֵי רַע כִּי גְמוּל יִדְיו
יַעֲשֶׂה לּוֹ. מָאִי (טעמא) גְמוּל יִדְיו. אָמַר רַבִּי
יִצְחָק. לְאַכְלָלָא (לְאַפְקָא) מָאִן דְּזַנִּי בִידְוִי,
לְאַפְקָא וְלַחֲבַלָא זְרַעִיָּה בְּרִיקְנָא.

דְּהָא תְּנִינִין, כֹּל מָאִן דְּאַפִּיק זְרַעִיָּה בְּרִיקְנָא,
אַקְרִי רַע, וְלֹא חֲמִי אַפִּי שְׂכִינְתָּא.
דְּכַתִּיב, (תהלים ה) כִּי לֹא אֶל חֲפִץ רִשְׁעֵי אַתָּה לֹא
יִגּוּרְךָ רַע. וְכַתִּיב, (בראשית לח) וַיְהִי עַר בְּכוֹר
יְהוּדָה רַע. אוֹף הֶכָּא, אוֹי לְרִשְׁעֵי רַע. וְוִי
לְהֵוּא חֲיִיבָא דְּאִיהוּ רַע, דְּעַבֵּד גְּרַמִּיָּה רַע.
כִּי גְמוּל יִדְיו יַעֲשֶׂה לּוֹ, לְאַכְלָלָא מָאִן דְּזַנִּי
בִידְוִי, לְאַפְקָא וְלַחֲבַלָא זְרַעִיָּה בְּרִיקְנָא,
וְלֵהֲאִי טְרַדִּין בְּהֵוּא עֲלֵמָא יִתִּיר מִפְּלָא.

תָּא חֲזִי, דְּהָא כְּתִיב אוֹי לְרִשְׁעֵי (רע), כִּי
דְּכַתִּיב אוֹי לְרִשְׁעֵי, אַמְאִי רַע. אֶלָּא כְּמָה
דְּאַמִּינָא, דְּעַבֵּד גְּרַמִּיָּה רַע. וְכַתִּיב לֹא יִגּוּרְךָ
רַע. וְכִלְהוּ סְלִקִּין, וְהֵאִי לָא סְלִיק.

וְאִי תִימָא, שְׂאָר חֲיִיבִין דְּקִטְלוּ בְּנֵי נְשָׂא. תָּא
חֲזִי, כִּלְהוּ סְלִקִּין וְהוּא לָא סְלִיק. מָאִי
טַעמָא, אִינּוּן קְטִילוּ בְּנֵי נְשָׂא אַחֲרָא, וְהֵאִי
קְטִיל בְּנוֹי מִמֶּשׁ, אוֹשִׁיד דְּמִין סְגִיאִין.

תָּא חֲזִי, בְּשְׂאָר חֲיִיבֵי עֲלֵמָא, לָא כְּתִיב וַיִּרַע
בְּעֵינֵי ה', וְכֹאֵן פְּתִיב, וַיִּרַע בְּעֵינֵי ה'
אֲשֶׁר עָשָׂה. מָאִי טַעמָא, מִשּׁוּם דְּכַתִּיב וְשַׁחַת
אַרְצָה.

תַּנּוּן, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יֵלִית לָךְ חוּבָא בְּעֲלֵמָא
דְּלֹא אֵית לִיָּה תְּשׁוּבָה, בַּר מִהֲאִי. וְלִית
לָךְ חֲיִיבָא דְּלֹא חֲמָאֵן אַפִּי שְׂכִינְתָּא, בַּר
מִהֲאִי. דְּכַתִּיב לֹא יִגּוּרְךָ רַע, כִּלְל. אָמַר רַבִּי

בְּכֵם פּוֹתַחִים: וַי, שְׁהַרִי דִין
חֲדָשׁ מִתְעוֹרָר כְּעַת בְּגִלְלוֹ שֶׁל
פְּלוּנִי. כְּמָה שׁוּמְרֵי הַחֵק
מְזַדְּמִנִים כְּנִגְדוֹ וּמְקַדְּדִימִים לוֹ:
וַי, אוֹי לְרִשְׁעֵי אוֹי לְשִׁכְנוֹ. וְכִלְל
פּוֹתַחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי לְרִשְׁעֵי רַע
כִּי גְמוּל יִדְיו יַעֲשֶׂה לּוֹ. מַה זֶה
[טעם] גְמוּל יִדְיו? אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
לְכִלְל [לְהוֹצִיא] מִי שְׁזוּנָה בְּיָדוֹ
לְהוֹצִיא וְלֵהֲשַׁחִית זְרַעוֹ לְרִיק.

שְׁהַרִי שְׁנִינּוּ, כֹּל מִי שְׁמוּצִיא
זְרַעוֹ לְרִיק נִקְרָא רַע, וְלֹא רוּאָה
פְּנֵי שְׂכִינָה, שְׂפַתּוֹב (תהלים ה) כִּי
לֹא אֶל חֲפִץ רִשְׁעֵי אַתָּה לֹא יִגְרְךָ
רַע, וְכַתּוֹב (בראשית לב) וַיְהִי עַר
בְּכוֹר יְהוּדָה רַע. אָף כְּאֵן, אוֹי
לְרִשְׁעֵי רַע - אוֹי לְאוֹתוֹ רִשְׁעֵי
שְׁהוּא רַע, שְׁעֲשֶׂה עֲצוּמוֹ רַע, כִּי
גְמוּל יִדְיו יַעֲשֶׂה לּוֹ - לְכִלְל מִי
שְׁזוּנָה בְּיָדוֹ לְהוֹצִיא וְלֵהֲשַׁחִית
זְרַעוֹ לְרִיק, וְלִזְה טוֹרְדִים אוֹתוֹ
בְּאוֹתוֹ הַעוֹלָם יוֹתֵר מִכֵּלָם.

בֵּא תְּרֵאָה, שְׁהַרִי כְּתוֹב אוֹי
לְרִשְׁעֵי (רע). כִּיִּן שְׂפַתּוֹב אוֹי
לְרִשְׁעֵי, לְמָה רַע? אֶלָּא כְּמוֹ
שְׂאַמְרִנּוּ, שְׁעֲשֶׂה עֲצוּמוֹ רַע,
וְכַתּוֹב לֹא יִגְרְךָ רַע, וְכִלְל עוֹלָם
זֶה לֹא עוֹלָה.

וְאִם תֵּאמַר, שְׂאָר רִשְׁעִים שְׁהַרְגוּ
בְּנֵי אָדָם? בֵּא רֵאָה, כִּלְל עוֹלָם
וְהוּא לֹא עוֹלָה. מַה הַטַּעַם? הֵם
הַרְגוּ בְּנֵי אָדָם אַחֲרֵים, זֶה הַרְג
בְּנֵי מִמֶּשׁ, שְׂפַף דְּמִים רַבִּים.

בֵּא רֵאָה, בְּשְׂאָר רִשְׁעֵי הַעוֹלָם
לֹא כְּתוֹב וַיִּרַע בְּעֵינֵי ה', וְכֹאֵן
כְּתוֹב וַיִּרַע בְּעֵינֵי ה' אֲשֶׁר עָשָׂה.
מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂפַתּוֹב וְשַׁחַת
אַרְצָה.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִינּוּן לָךְ
חֲטָא בְּעוֹלָם שְׂאִין לוֹ תְּשׁוּבָה
פְּרַט לְזֶה, וְאִינּוּן לָךְ רִשְׁעֵי שְׂלֵא
רוּאָה פְּנֵי שְׂכִינָה פְּרַט לְזֶה,
שְׂפַתּוֹב לֹא יִגְרְךָ רַע, כִּלְל. אָמַר
רַבִּי יִצְחָק, אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים

בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כְּתוּב (ישעיה ס) וְעַמּוּךָ כָּל־מֵ צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. מֵה זֶה לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּמּוֹ שִׁפְתוֹב (תהלים קטו) אֲתַהֲלֶךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים. וַיְחִי יַעֲקֹב, בְּתוֹכָם. לִכֵּן צָרִיף לְאָדָם שְׂלֵא לְעַרְב צָלָם שְׁלוֹ בְּצָלָם שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, מִשּׁוּם שֶׁזֶה קָדוֹשׁ וְזֶה טָמֵא.

בֵּא רְאֵה מֵה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, שִׁישְׂרָאֵל כְּשֶׁנִּמְצָא אָדָם מֵת, הוּא מְטַמֵּא אֶת כָּל הַגּוֹף, וְהַבֵּית טָמֵא. וְגוֹף שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת לֹא מְטַמֵּא מִיִּשְׁהוּ אַחֵר, וְגוֹפוֹ (וביתו) לֹא טָמֵא כְּשֶׁהוּא מֵת. מֵה הַטַּעַם?

יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעֲהָ שֶׁהוּא מֵת, כָּל הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁל רְבוּנוּ עוֹבְרוֹת מִמֶּנּוּ, וְעוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַצָּלָם הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה, וְעוֹבְרֵת מִמֶּנּוּ רִיחַ הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה, נִשְׁאַר הַגּוֹף טָמֵא.

אֲבָר עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה לֹא כֵּן, שֶׁבְחֵי טָמֵא בְּכָל הַצַּדִּים, צִלְמוֹ טָמֵא וְרוּחוֹ טָמֵא, וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל הַטְּמָאוֹת הֵלְלוּ שְׂרוּיֹת בְּתוֹכוֹ, אֲסוּר לְקָרֵב אֵלָיו. בֵּינוֹן שְׂמֵת, יוֹצְאוֹת כָּל הַטְּמָאוֹת הֵלְלוּ, וְנִשְׁאַר גּוֹף בְּלֵי טְמֵאָה לְטָמֵא.

וְאִם עַל גַּב שְׂגוּפָם טָמֵא, בֵּין בְּחַיֵּיהֶם וּבֵין בְּמִיתָתָם, אֲבָל בְּחַיֵּיהֶם שֶׁכָּל אוֹתָן הַטְּמָאוֹת שֶׁנִּמְצְאוֹת אֲצֵלָהֶם, יֵשׁ לָהֶם כַּח לְטָמֵא אַחֲרֵים. וּבְמִיתָתָם, כְּאֲשֶׁר יוֹצְאוֹת כָּל אוֹתָן הַטְּמָאוֹת מֵהֶם, לֹא יְכוּלִים לְטָמֵא, וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל יְכוּל לְטָמֵא אַחֲרֵים, כִּי כָּל הַקְּדוּשׁוֹת יוֹצְאוֹת מִמֶּנּוּ, וְשׁוֹרָה עֲלָיו צַד הָאֲחֵר.

יִצְחָק, זָפַאִין אֵינוֹן צַדִּיקֵינִיא, בְּעַלְמָא דִּין וּבְעַלְמָא דְאַתִּי. עֲלֵייהוּ כְּתִיב, (ישעיה ס) וְעַמּוּךָ כָּל־מֵ צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. מָאִי לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמָה דְכְּתִיב, (תהלים קטו) אֲתַהֲלֶךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים:

וַיְחִי יַעֲקֹב בְּגוֹיֵיהוּ. עַל דָּא לְבַעֲי לִיה לְבַר נֶשׁ דְּלֹא לְאַתְעַרְבָא צוֹלְמָא דִּילִיה (דף רב ע"א) בְּצוֹלְמָא דְעוֹבְד פּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, בְּגִין דִּיהֵאִי קְדִישָׁא וְהֵאִי מְסַאָבָא.

הָא חֲזִי, מֵה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. דִּישְׂרָאֵל כַּד אֲשַׁתְּפַח בַּר נֶשׁ מִית הוּא מְסַאָב לְכָל גּוֹפָא, וּבֵיתָא מְסַאָבָא. וְגוֹפָא דְעוֹבְד כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת לֹא מְסַאִיב לְאַחֲרָא, וְגוֹפִיָה (נ"א וביתא)

לֹא מְסַאָבָא כַּד אֵיהוּ מִית. מָאִי טַעְמָא. יִשְׂרָאֵל בְּשַׁעֲתָא דְאֵיהוּ מִית כָּל קְדוּשֵׁי דְמְאָרִיָה מִתְעַבְרָן מִנִּיה, אֲתַעְבֵּר מִנִּיה הֵאִי צוֹלְמָא קְדִישָׁא, וְאַתְעַבֵּר מִנִּיה הֵאִי רִיחַ קְדוּשָׁא, אֲשַׁתְּאָר גּוֹפָא מְסַאָבָא.

אֲבָר עוֹבְד כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, לִית הֵכִי. דְּבַחֲיִי מְסַאָב בְּכָל סְטָרִין, צוֹלְמָא דִּילִיה מְסַאָבָא, וְרוּחָא דִּילִיה מְסַאָבָא. וּבְגִין דְּסוֹאֲבוּתֵי אֵלִין שְׂרִיין בְּגוֹיָה, אֲסִיר לְמִקְרַב לְגַבִּיָה. בֵּינוֹן דְּמִית, נְפָקִי כָּל אֵלִין מְסַאָבוּתָא וְאַשְׁתְּאָר גּוֹפָא כְּלֵא מְסַאָבוּתָא לְסוֹאָבָא.

וְאִם עַל גַּב דְּגוֹפָא דְלַהוֹן מְסַאָב, בֵּין בְּחַיֵּיהוֹן וּבֵין בְּמִיתָתְהוֹן. אֲבָל בְּחַיֵּיהוֹן דְּכָל אֵינוֹן מְסַאָבִין אֲשַׁתְּפַחֵי לְגַבִּיָהוּ, אֵית לוֹן חֵילָא לְסוֹאָבָא לְאַחֲרֵינִי, בְּמִיתָתְהוֹן דְּנְפָקִי כָּל אֵינוֹן מְסַאָבִין מִנִּיהוּ, לֹא יְכָלִין לְסַאָבָא. וְדִישְׂרָאֵל, יְכִיל לְסַאָבָא לְאַחֲרֵינִי.

בְּגִין דְּכָל קְדִישִׁין נְפָקִין מִנִּיה וְשָׂרָא עֲלֵיה סְטָרָא אַחֲרָא.

בא ראה, הצלם הקדוש הזה, כשהולך אדם ומתגדל ונעשית מהפרצוף הזה הדמות שלו, נעשה צלם אחר, ומתחברים כאחד, וזה נוטל את זה. בשעה שנמצאים שני צלמים שמור הוא האדם, וגופו בקיום, ורוח שרויה בתוכו. בשעה שקרבים ימיו, הם עוברים ממנו, וזה עולה לזה, ונשא אדם בלי שמירה, אז (שיר ב) עד שיפוח כדיון, היום ונסו הצללים, שנים.

בא ראה, כשמתעורר דין בעולם, כשהקדוש ברוך הוא יושב על כסא דין לדון את העולם, צריך אדם לעורר (ברין) תשובה שישוב מהרשע (מחטאיו), שהרי אותו יום נכתבים פתקים, וכלם נמצאים בתיק פתובים. אם זכה אדם שישוב לפני רבונו, קורעים את הפתקים שעליו.

אחר כך הקדוש ברוך הוא מזמין לפני האדם את יום הפפורים, יום התשובה. אם שב מחטאיו - טוב. אם לא - מצוה המלך לחתם פתקים. אוי פי התשובה רוצה להסתלק ממנו. אם זכה בתשובה ולא שלמה כראוי - תולים לו עד אותו יום אחרון של עצרת, שהוא שמיני לחג. אם עשה תשובה שלמה לפני רבונו - נקרעים. ואם לא זוכה - אותם פתקים יוצאים מבית המלך ונמסרים בידי מלאך הדין, והדין נעשה, ופתקים יותר לא חוזרים עוד לבית המלך.

אז מעברים הצלמים ממנו ולא נמצאים עמו. כיון שעברו ממנו, הרי ודאי שענש המלך יעבר עליו ויטעם מכוס המות. ובאותו לילה של חג האחרון, המלאכים המענישים מזמנים, ונוטלים את הפתקים. ואחר שנטלו אותם,

תא חזי, האי צלם קדישא, כד אזיל בר נש ואתרבי, ואתעביד מהאי פרצופא דיוקנא דיליה. אתעביד צולמא אתרא, ומתחברן כחדא. ודא נטיל לדא, בשעתא דאשתפחו תרין צולמין, נטיר הוא בר נש, וגופא דיליה בקיומא, ורוחיה שריא בגייה. בשעתא דקריבו יומי, מתעברן מגיה, ודא סליק לדא, ואשתאר בר נש בלא נטירו. כדיון, (שיר השירים ב) עד שיפוח היום ונסו הצללים, תרי.

תא חזי, כד אתער דינא בעלמא, דקדשא בריה הוא יתיב על פרסי דדינא למידן עלמא, פעי בר נש לאתערא (כדינא) תשובה, דייתוב מחיובא (ניא מחובוי). דהא ההוא יומא, פתקין פתיבו, ומשתפחי כלהו באחמתא הא כתיבין. אי זכי בר נש דייתוב קמי מאריה, קרעין פתקין דעליה.

לבתר קדשא בריה הוא זמין קמיה דבר נש, יומא דכפורי יומא דתשובה. אי תב מחטאוי טב. ואי לא, פקיד מלכא למחתם פתקין. ווי, דהא תשובה בעיא לאסתלקא מגיה.

אי זכי בתשובה, ולא שלימתא כדקא יאות, תליין ליה עד ההוא יומא בתראה דעצרת, דהוא תמינאה לחג. ואי עבד תשובה שלימתא לקמי מאריה, אתקרעו. ואי לא זכי, אינון פתקין נפקין מפי מלכא, ואתמסרן בידוי דסנטירא, ודינא מתעביד, ופתקין לא מהדרן תו לבי מלכא.

כדין צולמין אתעברו מגיה, ולא משתפחין עמיה. כיון דמתעברן מגיה, הא ודאי טופסקא דמלכא יעבר עליה, ויטעום כסא דמותא. ובההוא ליליא דחגא בתראה,

מַעֲבָרִים הַצְּלָמִים, וְלֹא נִמְצְאִים
[וְאִם נִמְצְאִים פְּגוּמִים, יַעֲבֹר עֲלָיו מִחֲלוֹת וְכוּ'] בְּהֵם
יָדוּם. וְאִם נִמְצְאִים בְּהֵם יָדוּם -
דִּין גְּרוּעַ, אוֹ יַעֲבֹר עֲלָיו דִּין שֶׁל
מִחֲלוֹת רְעוּת בְּפָגַם שְׁלָהֶם, וְהָרִי
בְּאַרְנוֹ אֶת זֶה.

וּבִסְפָרֵי הַקְּדָמוֹנִים אוֹמְרִים יוֹתֵר,
כְּשֶׁהָרֹאשׁ נִגְרַע וְיִמְצָא הַגּוֹף - בְּנוֹ
אוֹ אִשְׁתּוֹ יִמְצָאוּ, וְהוּא יִסְתַּלֵּק.
וְזֶה מְדַבֵּר כְּשֶׁלֹּא חֹזֵר כָּל אוֹתוֹ זְמַן
בְּתִשׁוּבָה. אֲכַל אִם חֹזֵר, טַעַם
הַמּוֹת יִטַּעַם וְיִתְרַפֵּא.

וְאִם הַגּוֹף לֹא נִרְאָה וְיִמְצָא הָרֹאשׁ
- הֵם מְסַתְּלָקִים וְהוּא מְתַקֵּן, וְזֶה
מְדַבֵּר כְּשֶׁבְנוֹ הַקְּטָן בְּרִשׁוֹתוֹ. וְאִם
יָדָיו פְּגוּמִים, מַעֲשֶׂה יָדָיו פְּגוּמִים,
וְגֻלּוֹ - מִחֲלוֹת רוֹדְפוֹת אוֹתוֹ.
בּוֹרַח הַצֵּלֶם וְחוֹזֵר, בּוֹרַח וְחוֹזֵר,
עֲלָיו כְּתוּב (דְּבָרִים כח) בְּבִקְרָתָא מֵי יִתֵּן
עֲרַב. וְזֶה כְּשֶׁהִלְבְּנָה
מֵאִירָה וְהִלְיָלָה מִתְקַן בְּאוֹר.

אֲבָרָ צְדִיקִים חֲסִידִים, כָּל יוֹם
וְיוֹם מְסַתְּלָקִים בְּלִבָּם כְּאִלּוֹ אוֹתוֹ
יוֹם מְסַתְּלָקִים מִהַעוֹלָם, וְעוֹשִׂים
תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנָי רְבוּנִם, וְלֹא
יִצְטָרְכוּ לְדַבֵּר אַחֵר. אֲשֶׁרֵי חֲלָקִים
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

בֹּא רֵאָה, כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי - כְּמָה
עֲלִיוֹנִים מַעֲשֵׂי הַמַּלְאָךְ הַקְּדוֹשׁ,
שֶׁהָרִי בְּאוֹתָם מַעֲשִׂים [בְּרִיּוֹת] שֶׁהוּא
עוֹשֶׂה לְמִטָּה, קוֹשֵׁר אוֹתָם
בְּדְבָרִים עֲלִיוֹנִים שְׁלֵמָעֵלָה,
וּכְשֶׁנוֹטְלִים אוֹתָם לְמִטָּה וְעוֹשִׂים
בְּהֵם מַעֲשֶׂה, מִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה
שְׁלֵמָעֵלָה שֶׁקְשׁוּר בּוֹ, כְּגוֹן אֲזוּב
וְעֵץ אֲרוֹז, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ הַדְּבָרִים.

וְיֵשׁ מֵהֶם שְׂאֵחוֹזִים בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ,
כְּמוֹ לוֹלֵב, וְאַתְרוּג, הַדָּס, וְעֵרְבָה,
שֶׁכֵּלֶם אַחֲזוּתִים בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ
לְמַעֲלָה. וְעַל כֵּן שְׂנִינֵנו, לְאַחַז
אוֹתָם וְלַעֲשׂוֹת בְּהֵם מַעֲשֶׂה כְּדִי
לְעוֹרֵר חֲדוּה אוֹתוֹ שְׂאוֹחַז בּוֹ. וְעַל

סְנִטְרִין זְמִינִין, וּפְתַקִּין נְטָלִין, בְּתֵר דְּנְטָלִין
לוֹן, צוֹלְמִין מִתְעַבְרִין, וְלֹא מִשְׁתַּפְּחִין (נ"א וְאִי
מִשְׁתַּפְּחִין גְּרִיעוֹן יַעֲבֹר עֲלָיו מִרְעוֹן וְכוּ') בְּהוּ יָדִי. וְאִי
מִשְׁתַּפְּחִין בְּהוּ יָדִי (עֲדָר), דִּינָא גְרִיעָא, אוֹ
יַעֲבֹר עֲלָיו דִּינָא מְרַעִין בִּישׁוּן, בְּגִרְעוּתָא
דְּלַהוֹן, וְהָא אוֹקִימָנָא לְהָא.

וּבִסְפָרֵי קְדָמָי אֲמַרִי יִתִּיר, כִּד רִישָׁא
אֲגֵרַע, וְיִשְׁתַּפַּח גּוּפָא. בְּרִיָּה, אוֹ
אֲנִתְתִּיהָ יִשְׁתַּפְּחוּ וְהוּא יִסְתַּלֵּק. וְהָנִי מִיָּלִי,
כִּד לֹא אֶהְדֵּר כָּל הַהוּא זְמַנָּא בְּתִיּוּבְתָא. אֲבָל
אִי אֶהְדֵּר, טַעַמָּא דְמוֹתָא יִטַּעַם, וְיִתְסִי.

וְאִי גּוּפָא לֹא אֲתַחֲזִי, וְיִשְׁתַּפַּח רִישָׁא. אִינוּן
סְלָקִין, וְהוּא אֲתַקֵּיִם. וְהָנִי מִיָּלִי, כִּד
בְּרִיָּה זְעִירָא בְּרִשׁוּתִיהָ. וְאִי יָדָיו פְּגִימוּ,
עֲבִידְתָּא דִּידוּי פְּגִימִין. רְגֻלּוֹי, מְרַעִין רְדָפִין
עֲלֵיהָ. עֵרַק צוֹלְמָא וְאַהְדֵּר, עֵרַק וְאַהְדֵּר.
עֲלֵיהָ פְתִיב, (דְּבָרִים כח) בְּבִקְרָתָא מֵי יִתֵּן
עֲרַב, וְהָאִי כִד נִהְרָא סִיְהָרָא, וְלִילֵיָא אֲתַתְּקִין
בְּנַהוּרָא.

אֲבָרָ זְפָאֵי חֲסִידִי, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא מְסַתְּפְלִי
בְּלַבִּיָּהוּ, כְּאִלּוֹ הַהוּא יוֹמָא מְסַתְּלָקִי
מִעֲלָמָא, וְעַבְדִּין תִּיּוּבְתָא שְׁלִימָתָא קָמִי
מֵאִירִיהוֹן, וְלֹא יִצְטָרְכוּן לְמַלְהָ אַחְרָא. זְפָאָה
חֻלְקָהוֹן בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי.

הָא חֲזִי, (ישעיה מג) כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי, כְּמָה
עֲלָאִין עוֹבְדֵי מִלְכָּא קְדִישָׁא, דְּהָא
בְּאִינוּן עוֹבְדֵי (נ"א בְּרִיּוֹ) דְּאִיהוּ עֲבִיד לְתַתָּא
קְטִיר לוֹן בְּמִלִּין עֲלָאִין דְּלַעֲיִלָּא, וְכִד נְטָלִין
לוֹן לְתַתָּא וְעַבְדֵי בְּהוּ עוֹבְדָא, אֲתַעֵר הַהוּא
עוֹבְדָא דְּלַעֲיִלָּא דְּקְטִיר בְּהוּ. כְּגוֹן אֲזוּבָא, עֵץ
אֲרוֹז, וְהָא אוֹקִימָנָא (דְּרַב ע"ב) מִיָּלִי.

וְאִית מְנִיָּהוּ דְּאַחֲזִין בְּשֵׁמָא קְדִישָׁא, כְּגוֹן
לוֹלֵב, וְאַתְרוּג, הַדָּס, וְעֵרְבָה, דְּכִלְהוּ אַחֲזִין בְּשֵׁמָא קְדִישָׁא

לוֹלֵב, וְאַתְרוּג, הַדָּס, וְעֵרְבָה, דְּכִלְהוּ אַחֲזִין בְּשֵׁמָא קְדִישָׁא

זֶה שְׁנֵינוּ, בְּדָבָרִים וּמַעֲשֵׂה צְרִיף
לְהִרְאוֹת דָּבָר כְּדִי לְעוֹרֵר דָּבָר
אֲחֵר.

זֶהוּ שְׁפָתוֹב כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי
וְלִכְבוֹדִי (בְּרֵאשִׁית) - לְעוֹרֵר כְּבוֹדִי.
בְּרֵאשִׁיתוֹ - לִיחַד לִי. יִצְרָתוֹ -
לְעֲשׂוֹת בּוֹ מַעֲשֵׂה [כח]. אִף עֲשִׂיתוֹ
- לְעוֹרֵר בּוֹ פֶת שְׁלֹמֶעֱלָה.

דְּבַר אַחֵר כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי - הֵינּוּ
שְׁפָתוֹב (ויקרא כג) פְּרִי עֵץ הָדָר.
וְלִכְבוֹדִי בְּרֵאשִׁיתוֹ - הֵינּוּ כַּפֶּת
תְּמָרִים. יִצְרָתוֹ - הֵינּוּ וַעֲנַף עֵץ
עֵבֶת. אִף עֲשִׂיתוֹ - הֵינּוּ וְעֶרְבֵי
נָחַל.

וְתִקְוֵנָא שֶׁל זֶה שְׁאָמַר הַפְּתוּב
וְלִקְחָתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן,
דְּוָקָא שְׁהוּא תְּמִישִׁי עַל עֲשׂוֹר.
אֲבָל בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, אוֹתוֹ יוֹם
רִאשׁוֹן מִי הוּא? אֵלֵא יוֹם שְׁיִצָּא
רִאשׁוֹן לְנִסְע [לכל] בְּמַעֲנֵינוּ שֶׁל מִים
נוֹבְעִים, וְאֵנּוּ רוֹצִים לְהַמְשִׁיכוֹ
לְעוֹלָם.

מִשָּׁר לְמַלְךְ שְׁקֶשֶׁר בְּנֵי אָדָם
בְּמֵאָסָר. בָּאָה אִמּוֹ הַגְּבִירָה
וְהוֹצִיאָה אוֹתָם לְחֵרוֹת, וְהַמְלֶךְ
מִשְׁגִּיחַ עַל כְּבוֹדָהּ וְנִתֵּן אוֹתָם
בְּיָדֶיהָ. מִצָּאָה אוֹתָם רַעֲבִים
וְצִמְאִים. אֲמָרָה, הֲרֵי הוֹצֵאתִי
אוֹתָם לְחֵרוֹת, תְּבִיא לָהֶם אֲכָל
וּמִשְׁקָה.

כִּךְ יוֹם הַכַּפּוֹרִים הִזָּה מוֹצֵיא אֶת
כָּלֶם לְחֵרוֹת, וְאֵנּוּ רַעֲבִים לְמִזוֹן
וְצִמְאִים לְשִׁתֵּיהֶם. הִיא מַעֲטָרֶת אֶת
הַמְלֶךְ בְּעֲטָרוֹתָיו. בַּיּוֹם הִזָּה יִדְעֵנוּ
שְׁמִים נוֹבְעִים שׁוֹרִים עִמָּה,
שׁוֹאֲלִים לְשִׁתוֹת לְמִי שֶׁהוֹצִיא
אוֹתָם לְחֵרוֹת, וְעַל כִּךְ קוֹרְאִים לוֹ
בַּיּוֹם רִאשׁוֹן.

זֶה בְּסֵפֶר הָאֲגָדָה, וְהוּא לְפָה. אֲבָל
בַּיּוֹם הִזָּה, לְאַבְרָהָם שֶׁהוּא רִאשִׁית
הַכֹּל, אִם בְּעֲנֵנֵי כְבוֹד הוּא

דָּא בְּסֵפֶרָא דְאַגְדָתָא וְשִׁפִּיר הוּא. אֲבָל בְּהַאי יוֹמָא, לְאַבְרָהָם שִׁירוֹתָא

לְעִילָא. וְעַל דָּא תְּנִינָן, לְאַחְדָא לוֹן, וְלִמְעַבְד
בְּהוּ עוֹבְדָא, בְּגִין לְאַתְעָרָא חֲדוּהָ הַהוּא
דְאַחִיד בֵּיהּ. וְעַל דָּא תְּנִינָן, בְּמַלִּין וְעוֹבְדָא
בְּעִינֵין לְאַחְזָאָה מְלָה, בְּגִין לְאַתְעָרָא מְלָה
אַחְרָא.

הָדָא הוּא דְכָתִיב, כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי
וְלִכְבוֹדִי (בְּרֵאשִׁיתוֹ), לְאַתְעָרָא יְקָרִי.
בְּרֵאשִׁיתוֹ, לְיִיחַדָא לִי. יִצְרָתוֹ, לְמַעַבְד בֵּיהּ
עוֹבְדָא (נ"א חילָא). אִף עֲשִׂיתוֹ, לְאַתְעָרָא בֵּיהּ
חִילָא דְלְעִילָא.

דְּבַר אַחֵר, כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי, הֵינּוּ דְכָתִיב
(ויקרא כג) פְּרִי עֵץ הָדָר. וְלִכְבוֹדִי בְּרֵאשִׁיתוֹ,
הֵינּוּ כַּפֹּת תְּמָרִים. יִצְרָתוֹ, הֵינּוּ וַעֲנַף עֵץ
עֵבֶת. אִף עֲשִׂיתוֹ, הֵינּוּ וְעֶרְבֵי נָחַל.

וְתִקְוֵנָא דְהַאי דְאָמַר קָרָא, (ויקרא כג) וְלִקְחָתֶם
לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, דִּיִּיקָא. דְהוּא
תְּמִישָׂאָה עַל עֲשׂוֹר. אֲבָל בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן,
הַהוּא יוֹם רִאשׁוֹן מֵאֵן הוּא. אֵלֵא יוֹם דְנִפְיָק
רִאשׁוֹן, לְנִטְלָא (ד"א לְכָלָא) בְּמַבּוּעוּי דְמִינֵין
נְבִיעִין, וְאֵנּוּ בְּעִינֵין לְאַמְשָׁכָא לִיהּ לְעֵלְמָא.
מִתָּר לְמַלְפָא דְקֶטֶר בְּנֵי נֶשֶׂא בְּקֶטְרוּי,
אֲמִיהָ מְטְרוֹנִיתָא אֶתְתָּ, וְאַפִּיקַת לוֹן
לְחֵירוֹת, וּמַלְפָא אֲשַׁגַּח לִיקְרָא דִילָהּ, וְיִהֵב
לוֹן בִּידְהָא. אֲשַׁפְּחַת לוֹן פִּיפִין וְצַחִין,
אֲמָרְתָּ, הָא אֲפִיקַת לוֹן לְחֵירוֹ, אִייתִי לוֹן
מִיכְלָא וּמִשְׁתִּיָּיא.

כִּךְ, הָא יוֹם הַכַּפּוֹרִים אֲפִיק לְכָלָא לְחֵירוֹ,
וְאֵנּוּ כַּפְנֵי מְזוֹנָא קְאִימָנָא, וְצַחִין
לְמִשְׁתִּיא, הִיא אֲעֲטָרַת לְמַלְפָא בְּעֲטָרוּי.
בְּהַאי יוֹמָא יִדְעֵנָא, דְהָא מִינֵין נְבִיעִין עִמָּה
שְׁרִיין, שְׁאִילָנָא לְמִשְׁתִּיא, לְמֵאֵן דְאַפִּיק
לוֹן לְחֵירוֹ. וְעַל דָּא קְרִינָן לִיהּ יוֹם רִאשׁוֹן.

דָּא בְּסֵפֶרָא דְאַגְדָתָא וְשִׁפִּיר הוּא. אֲבָל בְּהַאי יוֹמָא, לְאַבְרָהָם שִׁירוֹתָא

הראשית או במים הוא הראשית, שאברהם התחיל לחפר בורות מים.

פרי עץ הדר - זו באר של יצחק, שיצחק הדר את הקדוש ברוך הוא וקרא לו עץ הדר. פרו של עץ ההדר הזה ידוע. פפת תמרים - שכתוב (תהלים צב) צדיק פתמר יפרח, ולא נמצא ביניהם פרו. ולכן לא כתוב וכפת, אלא פפת, משום שלא עולה זה בלי זה. ובזה מתמלאת הבאר הזאת, מבאר מים עליונים שנובעים. ההוא מתמלא בתחלה, וממנו מתמלאת הבאר עד שנובעת לכל.

וענף עץ עבת - זה ענף של אילן הגדול שהתחזק ונשרש בשרשו, נעשה אילן עליון על הכל, שאחוז בכל הצדדים שלו, ענף שהוא עץ עבת, עץ שאחוז את העבות, שהרי מזה נוטל יסוד העולם ומתמלא כדי להריק בבאר, זהו עולם ארץ ההשקאה.

וערבי נחל - שנים הם, שני נחלי מים מתפנסים לתוכם להריק לצדיק. דבר אחר וערבי נחל - אלה הם גבורות שאחוזות ביצחק, שבאים מצד אותו נחל עליון ולא מצד האב. לכן הכל נאה, ולא מבשם לפרות, ולא עושה פרות. וערבי נחל - שני עמודים שהגוף עומד עליהם. אבל וערבי נחל ודאי, כמו שנתבאר, ואלה הם כלם לרוקן מים לבאר.

השלמה מההשמטות (סימן ג')

מהו פרי עץ הדר? עץ האתרוג. ומהו הדר? הדר על הכל, והינו הדר של שיר השירים, שכתוב בו מי זאת הנשקפה כמו שחר. והינו על שם נקבה, ועל שמה נלקחה

דכלא, אי בענני יקר הוא שירותא, אי במיא הוא שירותא. דאברהם שארי למחפרי בירי דמיא.

פרי עץ הדר, דא בירא דיצחק, דיצחק אהדר ליה לקדשא ברין הוא וקרא ליה עץ הדר. פרי דהאי עץ הדר ידיעא. פפת תמרים, דכתיב, (תהלים צב) צדיק פתמר יפרח, ולא אשתפח בינייהו פירו דא. ועל דא לא פתיב וכפת, אלא פפת. בגין דלא סליק דא בלא דא, ובהאי אתמלייא האי באר, מבאר מים עלאין נביעין, ההוא אתמלי בקדמיתא, ומניה אתמלייא בירא, עד דאיהו נביעו לכלא.

וענף עץ עבות, דא ענפא דאילנא רברבא, דאתקיף ואשתרשא בשרשו, אתעביד אילנא עלאה על כלא, דאחיד בכל סטריה, ענף דאיהו עץ עבות, עץ דאחיד לעבות, דהא מהאי נוטל יסודא דעלמא, ואתמליא לארקא בבירא, האי הוא עלמא ארקא דשקיותא.

וערבי נחל, תרי אינון, תרין נחלין דמייא אתפניש בהו, לארקא לצדיק. דבר אחר, וערבי נחל, אילן אינון גבורין, דאחידן ביה ביצחק, דאתיין מסטרא דההוא נחל עלאה, ולא מסטרא דאבא. בגין כן, כלא יאי, ולא בסימא לפירין, ולא עביד פירין. וערבי נחל, תרין קיימין, דגופא קיימא עלייהו, אבל וערבי נחל ודאי, כמה דאתמר, ואלין אינון פלהו לארקא מיא לבירא.

השלמה מההשמטות (סימן ג')

מאי פרי עץ הדר אילנא דאתרוגא ומאי הדר היינו הדר על הכל והיינו

נִקְבָּה מֵאָדָם שְׂאֵי אֶפְשֵׁר לְהִתְקַיֵּם
עוֹלָם הַתְּחַתּוֹן בְּלֹא נִקְבָּה. וּמָה
הַטַּעַם נִקְרָאת נִקְבָּה? עַל שֵׁם
שְׁנִקְבִיָּה רַחֲבִים, וַיֵּשׁ לָהּ נִקְבִים
יְתִירִים עַל הָאִישׁ, וּמָה הֵם
הַנִּקְבִים: שְׂדִים וְרַחֵם וּבֵית קַבּוּל
הַזֶּה.

וּמָה שְׂאֵמְרוּ, שִׁיר הַשִּׁירִים שֶׁהוּא
הַדָּר לְכָל סִפְרֵי הַקֹּדֶשׁ - כֵּן. שְׂאֵמֵר
רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל הַסִּפְרִים קֹדֶשׁ, וְשִׁיר
הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים. וּמָהוּ קֹדֶשׁ
קֹדְשִׁים? אֵלֶּא קֹדֶשׁ שֶׁהוּא קֹדֶשׁ
לְקֹדְשִׁים. וּמָה הֵם קֹדְשִׁים? אֵלֶּו
שֶׁפִּנְגָּד שֶׁשׁ קְצוֹת שֶׁבְּאָדָם, וְקֹדֶשׁ
הֵיזָה לָהֶם קֹדֶשׁ לְכָלֶם.

וּמָהוּ קֹדֶשׁ? זֶה אֶתְרוּג, שֶׁהוּא הַדָּר
לְכָל. וְלָמָּה נִקְרָא שְׂמוֹ הַדָּר? אֵל
תִּקְרִי הַדָּר אֵלֶּא ה' דָּר, זֶה אֶתְרוּג
שֶׁהוּא נִפְרָד מֵאֲגַד הַלּוּלָב, וְאֵין
מִצּוֹת לּוּלָב קִיּוּמַת אֵלֶּא בּוֹ, וְהוּא
גַּם כֵּן אֲגוּד עִם הַפֶּל, שְׁעַם כָּל
אֶחָד הוּא, וְעַם כָּלֶם יַחַד הוּא.

וּמָהוּ הַלּוּלָב? כִּנְגָד חוּט הַשְּׂדֵרָה.
וְעַנְף עֵץ עֶבֶת - שֶׁעַנְפָיו חוֹפִים אֶת
רְבוֹ, וְאֵם אֵין עַנְפָיו חוֹפִים אֶת
רְבוֹ - אֵינוֹ כְּלוּם. מִפְּנֵי מָה? מִשָּׁל
לְאָדָם שֶׁבְּזוּעוֹתָיו יִגָּן עַל רֵאשׁוֹ,
הָרִי זְרוּעוֹתָיו שְׁנַיִם וְרֵאשׁוֹ
שְׁלֹשָׁה, וְהֵינּוּ עַנְף לְשִׁמְאֵל, עֶבֶת
לְיִמִּין, וְנִמְצָא עֵץ בְּאִמְצָע. וְלָמָּה
נִאָּמֵר בּוֹ עֵץ? שֶׁהוּא שְׂרֵשׁ הָאֵילָן.
וּמָה זֶה עֲרֵבִי נַחַל? שׁוֹקֵי הָאָדָם
שֶׁהֵם שְׂתִים. וּמָהוּ לְשׁוֹן שֶׁל עֲרֵבִי
נַחַל? מִשׁוּם שֶׁגְּדוּל שְׂפָהֶם הוּא
לְמַעְרָב, וּמִשָּׁם יוֹנֵק כַּחוֹ, וְשֶׁל
צְפוֹן הוּא קֶטֶן מִמֶּנּוּ מִהַלָּךְ חֲמֵשׁ
מֵאוֹת שָׁנָה, וְהוּא כְּרוּחַ צְפוֹנִית
מִעֲרָבִית, וּבוֹ פּוֹעֵל וְנִקְרָא עַל
שְׂמוֹ, וְהֵם שְׁנֵיהֶם עֲצִים. דְּכַר אַחַר
עֲרֵבִי - שֶׁפְּעֻמִּים מִעֲרָבִים פְּעֻלָּתָם
זֶה עִם זֶה. מָה זֶה עֲרֵבִי נַחַל? נַחַל
הוּא עַל שֵׁם הַמְּקוֹם שֶׁהֵם קְבוּעִים

הַדָּר דְּשִׁיר הַשִּׁירִים דְּכְתִיב בֵּיהּ (שִׁיר הַשִּׁירִים ו') מִי
זֹאת הַנְּשִׁקְפָה כְּמוֹ שְׁחַר. וְהֵינּוּ עַל שֵׁם
נִקְבָּה וְעַל שְׂמָה נִלְקָחָה נִקְבָּה מֵאָדָם שְׂאֵי
אֶפְשֵׁר לְהִתְקַיֵּם עוֹלָם הַתְּחַתּוֹן בְּלֹא נִקְבָּה.
וּמָאֵי טַעְמָא אֶקְרִי נִקְבָּה עַל שֵׁם שְׁנִקְבִיָּה
רַחֲבִים וַיֵּשׁ לָהּ נִקְבִים יְתִירִים עַל הָאִישׁ.
וּמָאֵי נִינְהוּ נִקְבִים שְׂדִים וְרַחֵם וּבֵית קַבּוּל
הַזֶּה.

וּמָאֵי נִינְהוּ שְׂאֵמְרוּ שִׁיר הַשִּׁירִים, שֶׁהוּא
הַדָּר לְכָל סִפְרֵי הַקֹּדֶשׁ אֵין. דְּאֵמֵר
רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל הַסִּפְרִים קֹדֶשׁ וְשִׁיר הַשִּׁירִים
קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים, וּמָאֵי נִינְהוּ קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים. אֵלֶּא
קֹדֶשׁ, שֶׁהוּא קֹדֶשׁ לְקֹדְשִׁים. וּמָאֵי הֵם
קֹדְשִׁים אֵלֶּו שֶׁפִּנְגָּד שֶׁשׁ קְצוֹת שֶׁבְּאָדָם
וְקֹדֶשׁ הוּי לָהּ קֹדֶשׁ לְכָלֶהוּ.

וּמָאֵי נִינְהוּ קֹדֶשׁ, זֶה אֶתְרוּג שֶׁהוּא הַדָּר
הַפֶּל. וְלָמָּה נִקְרָא שְׂמוֹ הַדָּר אֵל תִּקְרִי
הַדָּר אֵלֶּא ה' דָּר זֶה אֶתְרוּג שֶׁהוּא נִפְרָד
מֵאֲגַד הַלּוּלָב וְאֵין מִצּוֹת לּוּלָב קִיּוּמַת אֵלֶּא
בּוֹ, וְהוּא גַּם כֵּן אֲגוּד עִם הַפֶּל. שְׁעַם כָּל
אֶחָד הוּא וְעַם כָּלֶם פּוֹלֵן יַחַד הוּא.

וּמָאֵי לּוּלָב כִּנְגָד חוּט הַשְּׂדֵרָה. וְעַנְף עֵץ
עֶבֶת שֶׁעַנְפָיו חוֹפִין אֶת רְבוֹ וְאֵם
אֵין עַנְפָיו חוֹפִין אֶת רְבוֹ אֵינוֹ כְּלוּם. מִפְּנֵי
מָה, מִשָּׁל לְאָדָם שֶׁבְּזוּעוֹתָיו יִגָּן עַל רֵאשׁוֹ,
הָרִי זְרוּעוֹתָיו שְׁנַיִם וְרֵאשׁוֹ שְׁלֹשָׁה, וְהֵינּוּ
עַנְף לְשִׁמְאֵל, עֶבֶת לְיִמִּין, וְנִמְצָא עֵץ
בְּאִמְצָע. וְלָמָּה נִאָּמֵר בּוֹ עֵץ שֶׁהוּא שׁוֹרֵשׁ
הָאֵילָן.

וּמָאֵי עֲרֵבִי נַחַל שׁוֹקֵי הָאָדָם שֶׁהֵם שְׂתִים.
וּמָאֵי נִינְהוּ לִישְׁנָא דְּעֲרֵבִי נַחַל, מִשׁוּם
דְּגְדוּל שְׂפָהֶם הוּי לְמַעְרָב וּמִשָּׁם יוֹנֵק כַּחוֹ.

וְשֶׁל צְפוֹן הוּא קֶטֶן מִמֶּנּוּ מִהַלָּךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וְהוּא כְּרוּחַ צְפוֹנִית

בו ששמו נחל, כמו שכתוב כל הנחלים הלכים אל הים.

מהו ים? הרי אומר זה אתרוג. ומנין לנו שכל מדה ומדה מאלו השבעה נקראת נחל? שנאמר וממתנה נחליאל, אל תקרי נחליאל אלא נחלי אל. ועוד שם, מה לב, הדר פרי הגוף, אף ישראל פרי עץ הדר. מה אילן תמר, ענפיו סביביו ולולבו באמצע, אף ישראל נטלו גוף האילן הזה שהוא לבו, וכנגד הגוף חוט השדרה באדם שהוא עקר הגוף. ומה לולב זה כתוב לו לב, אף לב מסור לו. ומה לב זה שלשים ושתיים נתיבות חכמה בו, אף בכל נתיב מהן צורה שומרת, שנאמר לשמר את דרך עץ החיים: ע"כ מההשמטות

דבר אחר, ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר - זה אברהם. פפת תמרים - זה יצחק. וענף עץ עבת - זה יעקב. וערבי נחל - אלה הן שתי הדרגות שאמרנו.

וכי ששונה זה, משום שעץ עבת זה יעקב, שאוחז את כל החלקים, ודאי זה יעקב. אבל הרי בארנו, פרי עץ הדר - זו באר יצחק, זו גבורה תחתונה. פפת תמרים - פפת חסר, קשר שנקשר בפאר, כמו שנאמר (דניאל א) כפותים בסרבליהם, משום שאלה לא עולים זה בלי זה. וענף עץ עבת, ענף הוא עליון שנעשה עץ עבות ואוחז לכל צד, כמו שנאמר. ערבי נחל - זה יצחק, בכל הצדדים שאוחזים בצד הנחל ולא בצד האב. ששנינו, אף על גב שבנחל הזה לא נמצא דין, מתעוררים ממנו דינים.

מערבית ובו פועל ונקרא על שמו והם שניהם עצים. דבר אחר ערבי, שפעמים מערבין פעולתן זה עם זה. מאי ערבי נחל, נחל הוי, על שם המקום שהם קבועים בו ששמו נחל. פדכתוב, (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים.

מאי ניהו ים, הוי אומר זה אתרוג. ומנא לן דכל מדה ומדה מאלו השבעה אקרי נחל. שנאמר (במדבר כ"א) וממתנה נחליאל, אל תקרי נחליאל אלא נחלי אל. ועוד שם, מה לב, הדר פרי הגוף, אף ישראל פרי עץ הדר. מה אילן תמר, ענפיו סביביו ולולבו באמצע, אף ישראל נטלו גוף האילן הזה שהוא לבו, וכנגד הגוף חוט השדרה באדם שהוא עקר הגוף. ומה לולב זה פתיב לו לב, אף לב מסור לו. ומה לב זה שלשים ושתיים נתיבות חכמה בו, אף בכל נתיב מהן צורה שומרת, שנאמר (בראשית ג) לשמר את דרך עץ החיים: (עד כאן מההשמטות)

דבר אחר, ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, דא אברהם. פפת תמרים, דא יצחק. וענף עץ עבות, דא יעקב. וערבי נחל, אליו אינון תרין דרגין דאמרן.

ומאן דמתני האי, בגין דעץ עבות דא יעקב, דאחיד לכלהו חלקין, ודאי דא יעקב. אבל הא אוקימנא, פרי עץ הדר דא בירא דיצחק, דא גבורה תתאה. פפת תמרים. פפת חסר, קשורא דאתקשר בבירא, כמה דאת אמר, (דניאל ג) כפיתו בסרבליהון, בגין דאלין לא סלקין דא בלא דא. וענף עץ עבות, ענפא הוא עלאה, דאתעביד עץ עבות, ואחיד לכל סטרא, כמה דאתמר. ערבי נחל דא יצחק,

בכל סטרי, דאחידן בסטרא דנחלא, ולא בסטרא דאבא. דתנינן, אף על גב דבהאי נחל דינא לא אשתפח ביה, דינין מתערין מניה.

וְאֶתְרוּג, וְלֹא יִדְעֵי מָאן נִצַּח דִּינָא. מְלַאכֵי
עֲלָאֵי שְׁאֵלוּ מָאן נִצַּח דִּינָא. קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא
אָמַר לְהוּ, אֵינּוּן דְּמִפְקֵי בִּידְיָהוּ סִימָנִין דִּילֵי,
אֵינּוּן נִצְחִין דִּינָא.

בְּהַאי יוֹמָא, נִפְקֵי יִשְׂרָאֵל בְּרִשְׁמוּ דְּמִלְכָּא,
בְּתוֹשְׁבַחְתָּא דְּהַלִּילָא. עֲאֲלִין בְּסַפְּהָ,
אֶתְרוּג בְּשִׂמְאֵלָא, לוֹלֵב בִּימִינָא. חֲמָאן כְּלָהוּ,
דִּישְׂרָאֵל רְשִׁימִין בְּרִשְׁמִין דְּמִלְכָּא קְדִישָׁא.
פְּתַחֵי וְאֹמְרֵי, (תהלים קמז) אֲשֶׁרֵי הָעַם שְׂפָכָה לוֹ
אֲשֶׁרֵי הָעַם שְׁה' אֱלֹהֵיוּ.

עַד כָּאן חֲדוּתָא דְּכֻלָּא, חֲדוּתָא
דְּאוֹשְׁפִיזִין, וְאֶפִּילוּ אוֹמֹת הָעוֹלָם חֲדָאן
בְּחֲדוּתָא, וּמִתְבְּרָכִין מְנַה. וְעַל דָּא קְרַבְנִין
בְּכָל יוֹמָא עֲלִיָּהוּ, לְאַטְלָא עֲלִיָּהוּ שְׁלָם,
וְיִתְבְּרָכִין מִינָן. מִכָּאן וְלַהֲלָאָה, יוֹמָא חַד,
דְּמִלְכָּא עֲלָאָה, דְּחַדֵּי בַּהּ בִּישְׂרָאֵל. דְּכַתִּיב,
(במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׂמִינִי עֲצַרְתָּ תְּהִיָּה לָכֶם. דְּהָא
יוֹמָא דָּא מִן מִלְכָּא בְּלַחֲדוּדֵי, חֲדוּתָא דִּילֵיהּ
בִּישְׂרָאֵל. לְמִלְכָּא דְּזַמִּין אוֹשְׁפִיזִין וְכוּ'.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ב) אֲנִי
חֲבֻצֶלֶת הַשְּׂרוּן שׁוֹשְׁנַת הָעֲמָקִים, כְּמָה
חֲבִיבָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל קָמִי קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא,
דְּקְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא מְשַׁבַּח לָהּ, וְהִיא מְשַׁבַּחַת
לֵיהּ תְּדִיר, וְכַמָּה מְשַׁבַּחִין וּמְזַמְרִין אֲזַמְיִנַת
לֵיהּ תְּדִיר לְקְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא. זַפְּאָה חוּלְקָהוּן
דִּישְׂרָאֵל, דְּאַחֲיָדָן בִּיהּ בְּעַדְבָּא דְּחוּלְקָא
קְדִישָׁא. כְּמָה דְּכַתִּיב, (דברים לב) כִּי חִלַּק ה' עִמּוֹ
וּגּוֹ'. אֲנִי חֲבֻצֶלֶת הַשְּׂרוּן, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,
דְּקִיָּמָא בְּשִׁפְרֵיהּ דְּנוּי בְּגִנְתָּא דְּעַדָּן. הַשְּׂרוּן,
דְּהִיא שָׂרָה וּמְשַׁבַּחַת לְמִלְכָּא עֲלָאָה.

דְּבַר אַחַר אֲנִי חֲבֻצֶלֶת הַשְּׂרוּן, דְּבַעֲיָא
לְאַשְׁקָאָה מִשְׁקִיּוֹ דְּנַחֲלָא עֲמִיקָא,
מִבּוּעָא דְּנַחֲלִין. כְּמָה דָּאֵת אָמַר, (ישעיה לה) וְהָיָה

שׁוֹאֲלִים, מִי נִצַּח בְּדִין? אוֹמַר
לְהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵלֶּה
שְׁמוֹצִיאִים בִּידְיָהֶם אֵת הַסִּימָנִים
שְׁלִי, הֵם נִצְחוּ בְּדִין.

בַּיּוֹם הַזֶּה יוֹצֵאִים יִשְׂרָאֵל בְּרִשְׁם
הַמְּלָךְ, בְּתוֹשְׁבַחֹת הַהִלָּל, נְכַנְסִים
לְסַפְּהָ, אֶתְרוּג בְּשִׂמְאֵל, לוֹלֵב
בְּיַמִּין. כָּלֶם רוֹאִים שִׂישְׂרָאֵל
רְשׁוּמִים בְּרִשְׁמוֹי הַמְּלָךְ הַקְּדוּשׁ,
פוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, (תהלים קמז)
אֲשֶׁרֵי הָעַם שְׂפָכָה לוֹ אֲשֶׁרֵי הָעַם
שְׁה' אֱלֹהֵיוּ.

עַד כָּאן חֲדוּת הַכֹּל, חֲדוּת
הָאוֹרְחִים, וְאֶפִּילוּ אַמּוֹת הָעוֹלָם
שְׂמַחִים בְּחֲדוּהָ וּמִתְבְּרָכִים
מְנַה, וְלַכֵּן מְקַרְיָבִים בְּכָל יוֹם
עֲלִיָּהֶם לְהַטִּיל עֲלֵיהֶם שְׁלוֹם,
וְיִתְבְּרָכוּ מֵאַתְנּוּ. מִכָּאן וְהַלָּאָה
יוֹם אֶחָד שֶׁל הַמְּלָךְ הַעֲלִיּוֹן
שְׂשֻׁמַּח בְּהֶם בִּישְׂרָאֵל, שְׂפַתּוֹב
(במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׂמִינִי עֲצַרְתָּ
תְּהִיָּה לָכֶם. שְׁהֲרֵי יוֹם זֶה מִן
הַמְּלָךְ בְּלַבְדּוֹ חֲדוּתוֹ לִישְׂרָאֵל.
מְשַׁל לְמִלְכָּךְ שְׁהַזְמִין אוֹרְחִים
וְכוּ'.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, אֲנִי
חֲבֻצֶלֶת הַשְּׂרוּן שׁוֹשְׁנַת הָעֲמָקִים.
כְּמָה חֲבִיבָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְפָנַי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְשַׁבַּח אוֹתָהּ, וְהִיא
מְשַׁבַּחַת אוֹתוֹ תְּמִיד. וְכַמָּה
מְשַׁבַּחִים וּמְזַמְרִים מִזְמִינָה תְּמִיד
לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. אֲשֶׁרֵי חִלַּקְם
שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׂאֲחוּזִים בּוֹ בְּגוֹרָל
הַחֵלֶק הַקְּדוּשׁ, כְּפַתּוֹב (דברים לב)
כִּי חִלַּק ה' עִמּוֹ וּגּוֹ'. אֲנִי חֲבֻצֶלֶת
הַשְּׂרוּן - זֹו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,
שְׂעוּמְדַת בִּיכִי שֶׁל נוּי בְּגִן עַדָּן.
הַשְּׂרוּן - שְׁהִיא שָׂרָה וּמְשַׁבַּחַת
אֵת הַמְּלָךְ הַעֲלִיּוֹן.

דְּבַר אַחַר, אֲנִי חֲבֻצֶלֶת הַשְּׂרוּן -
שְׂרוּצָה לְהִיּוֹת מְשָׁקָה מֵהַשְׁקִית
הַנַּחַל הָעֵמֶק, מְקוֹר הַנַּחֲלִים,
כְּנֶאֱמַר וְהָיָה הַשָּׂרֵב לְאַגָּם. [נ"א

(ישעיה לג) וְהָיָה הַשְּׂרוּן בְּעֶרְבָה] שׁוֹשְׁנַת הָעֲמָקִים - שְׁעוֹמְדַת בְּעֶמְקַת הַכֵּל. מִי הֵם הָעֲמָקִים? כְּמוֹ שְׁנֹאֲמֵר (תהלים קל) מִמַּעַמְמָקִים קָרְאתִיךָ ה'. חֲבֻצֶלֶת הַשְּׂרוּן. חֲבֻצֶלֶת - מאותו מְקוֹם שֶׁל הַשְּׂקָאָת הַנְּחָלִים שְׂיוֹצְאִים וְלֹא פוֹסְקִים לְעוֹלָמִים. שׁוֹשְׁנַת הָעֲמָקִים - שׁוֹשְׁנָה מאותו מְקוֹם שְׁנֹקְרָא עִמָּךְ הַכֵּל, נִסְתָּר מִכָּל הַצְּדָדִים.

בא רָאָה, בַּתְּחִלָּה יִרְקָה בַּחֲבֻצֶלֶת, שֶׁהַעֲלִים שְׁלֵה יִרְקִים, אַחַר כֵּן שׁוֹשְׁנָה אֲדַמָּה בַּגּוֹנִים לְבָנִים. שׁוֹשְׁנָה בְּשֵׁשָׁה עֲלִים. שׁוֹשְׁנַת - שְׁמִשְׁתַּנִּית מִגּוֹן לְגוֹן וּמִשְׁנָה אֶת גּוֹנֶיהָ.

שׁוֹשְׁנַת - בַּתְּחִלָּה חֲבֻצֶלֶת. בְּזִמְן שְׂרוֹצָה לְהַזְדַּוֵּג בְּמַלְךְ נִקְרָאת חֲבֻצֶלֶת, אַחַר שְׁנִדְבָקָה עִם הַמַּלְךְ בְּאוֹתָן נִשְׁיָקוֹת הִיא נִקְרָאת שׁוֹשְׁנַת, מִשׁוּם שֶׁכְּתוּב (שיר ה) שִׁפְתוֹתַי שׁוֹשְׁנִים. שׁוֹשְׁנַת הָעֲמָקִים - שֶׁהִיא מִשְׁנָה אֶת גּוֹנֶיהָ לַפְעָמִים לְטוֹב וְלַפְעָמִים לְרַע, לַפְעָמִים לְרַחֲמִים וְלַפְעָמִים לְדִין.

וְתָרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל וְכִי תֵאָוֶה הוּא לְעֵינַיִם (בראשית ב). **בא** רָאָה, שֶׁהָרִי בְּנִי אָדָם לֹא מִסְתַּכְּלִים וְלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִשְׁגִּיחִים בְּשַׁעַת שִׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם וְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּכַבּוֹד עֲלִיוֹן, רָצָה מִמֶּנּוּ לְהַדְבִּיק בּוֹ פְּדֵי שִׁימְצָא יְחִידִי, וּבִלְבַב יְחִידִי, וּבְמִקּוֹם שֶׁל דְּבָקוֹת יְחִידָה שְׁלֵא מִשְׁתַּנָּה וְלֹא מִתְהַפֵּף לְעוֹלָמִים בְּאוֹתוֹ קֶשֶׁר יְחִידִי שֶׁהַכֵּל נִקְשָׁר בּוֹ. זֶהוּ שִׁפְתוֹב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹף הַגֵּן.

אַחַר כֵּן סָטוּ מִדְּרָף הָאֲמוּנָה וְעָזְבוּ אֶת הָעֵץ הַיְחִידִי, הָעֲלִיּוֹן מִכָּל הָאֵילָנוֹת, וּבָאוּ לְהַדְבִּיק בְּמִקּוֹם שְׁמִשְׁתַּנָּה וּמִתְהַפֵּף מִגּוֹן לְגוֹן וּמִטוֹב לְרַע וּמִבִּישׁ לְטוֹב,

הַשְּׂרָב לְאַגָּם. (נ"א ישעיה לג) וְהָיָה הַשְּׂרוּן בְּעֶרְבָה) שׁוֹשְׁנַת הָעֲמָקִים, דְּקִיּוּמָא בְּעִמְיָקְתָא דְכֻלָּא. מֵאֵן אֵינּוּן עֲמָקִים. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהלים קל) מִמַּעַמְמָקִים קָרְאתִיךָ ה'. חֲבֻצֶלֶת הַשְּׂרוּן. חֲבֻצֶלֶת, מֵהֵהוּא אַתְר, דְּשָׁקִיּוֹ דְנִחְלִין נִפְקִין וְלֹא פְסָקִין לְעֵלְמִין. שׁוֹשְׁנַת הָעֲמָקִים, שׁוֹשְׁנָה מֵהֵהוּא אַתְר דְּאִקְרִי עֲמִיקָא דְכֻלָּא, סְתִים מִכָּל סְטָרִין.

הָא חֲזִי, בְּקַדְמִיתָא יְרוּקָא כַּחֲבֻצֶלֶת, דְּטָרְפִין דִּילָהּ יְרוּקִין. לְבַתָּר שׁוֹשְׁנַת, סוּמְקָא בַּגּוֹנִין חוֹרִין. שׁוֹשְׁנָה בְּשִׁית טָרְפִין, שׁוֹשְׁנַת, דְּאִשְׁתַּנִּית מִגּוֹנָא לְגוֹנָא, וְשִׁנִּית גּוֹנֶיהָ. שׁוֹשְׁנַת, בְּקַדְמִיתָא חֲבֻצֶלֶת, בְּעַדְנָא דְבַעֲיָא לְאִזְדוּגָא בֵּיהּ בְּמַלְכָא, אִקְרִי חֲבֻצֶלֶת. בְּתָר דְּאִתְדַבְּקַת בֵּיהּ בְּמַלְכָא בְּאֵינּוּן נִשְׁיָקִין, אִקְרִי שׁוֹשְׁנַת. בְּגִין דְכֻתִּיב, (שיר השירים ה) שִׁפְתוֹתַי שׁוֹשְׁנִים. שׁוֹשְׁנַת הָעֲמָקִים דִּהִיא מְשֻׁנְיָא גּוֹנֶיהָ, זְמַנִּין לְטַב, וְזְמַנִּין לְבִישׁ, זְמַנִּין לְרַחֲמִי, זְמַנָּא לְדִינָא.

וְתָרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל וְכִי תֵאָוֶה הוּא לְעֵינַיִם. (בראשית ג) הָא חֲזִי, דִּהָא בְּנֵי נֶשֶׂא לֹא מִסְתַּכְּלִין, וְלֹא יוֹדְעִין, וְלֹא מִשְׁגִּיחִין. בְּשַׁעַתָּא דְבָרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם, וְאוּקִיר לִיהּ בִּיקִירוֹ עֲלָאָה, בְּעָא מְגִיָּה לְאִתְדַבְּקָא בֵּיהּ בְּגִין דִּישְׁתַּפַּח יְחִידָאִי, וּבִלְכָּא יְחִידָאִי, וּבְאַתְר דִּדְבָקוּתָא יְחִידָאִי, דְּלֹא (ד) רַכָּא ע"ב) אִשְׁתַּנִּי, וְלֹא מִתְהַפֵּף לְעֵלְמִין, בְּהֵהוּא קְשׁוּרָא יְחִידָא, דְכֻלָּא בֵּיהּ אֶתְקַשֵּׁר, הָדָא הוּא דְכֻתִּיב, (בראשית ב) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹף הַגֵּן.

לְבַתָּר סָטוּ מִאֲרַחָא דְמֵהִימְנוּתָא, וְשִׁבְקוּ אֵילָנָא יְחִידָאִי, עֲלָאָה מִכָּל אֵילָנִין. וְאָתוּ לְאִתְדַבְּקָא בְּאַתְר דְּמִשְׁתַּנִּי, וּמִתְהַפֵּף מִגּוֹנָא לְגוֹנָא וּמִטוֹב לְבִישׁ וּמִבִּישׁ לְטַב.

וַיִּרְדּוּ מִלְמַעְלָה מִטָּה, וַנְּדַבְּקוּ לְמִטָּה בְּשָׁנוּיִים רַבִּים, וְעָזְבוּ אֶת הָאֵלֶּן הַיְחִידִי הָעָלְיוֹן מִכָּל הָאֵילָנוֹת. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (קהלת ז) אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יִשְׂרָאֵל וְגו'.

וְדַאי שְׂאֵז הַתְּהַפֵּף לְפָנָם בְּאוֹתוֹ הַצַּד מִמֶּשׁ, זְמַנִּין לְפַעְמִים לְטוֹב לְפַעְמִים לְרַע, לְפַעְמִים לְרַחֲמִים לְפַעְמִים לְדִין. בְּדָבָר הַזֶּה נְדַבְּקוּ בּוֹ וְדַאי, בְּקִשּׁוֹ חֲשׁוֹנוֹת רַבִּים וַנְּדַבְּקוּ בָהֶם.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אָדָם, עֲזַבְתָּ חַיִּים וַנְּדַבְּקָתָ בְּמוֹת. חַיִּים - שְׁכֵתוֹב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן, שְׁנִקְרָא חַיִּים, שְׁמִי שְׂאוּחֻז בּוֹ לֹא טוֹעַם מוֹת לְעוֹלָמִים. נְדַבְּקָתָ בְּעֵץ אַחֵר - הָרִי וְדַאי הַמּוֹת כְּנִגְדֶּדֶךָ. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (משלי ה) רַגְלֶיךָ יִרְדּוּת מוֹת, וְכֵתוֹב (קהלת ז) וּמִצָּא אֲנִי מֵר מַמּוֹת אֶת הָאִשָּׁה. וְדַאי שְׁנִדְבַק בְּמָקוֹם הַמּוֹת וְעָזַב מָקוֹם הַחַיִּים. מִשּׁוֹם כֶּף נִגְזַר עָלָיו וְעַל כָּל הָעוֹלָם מוֹת.

אִם הוּא חָטָא, מַה חָטָאוּ כָּל הָעוֹלָם? אִם תֹּאמַר שְׁכָל הָעוֹלָם אֲכָלוּ מִהָעֵץ הַזֶּה וְזֶה קָרָא לְכֹלם - לֹא כֶּף! אֲלֹא בְּשַׁעַת שְׂאָדָם עָמַד עַל רַגְלָיו, רָאוּ אוֹתוֹ כָּל הַבְּרִיּוֹת וּפְחָדוּ מִלְּפָנָיו, וְהָיוּ נוֹסְעִים אַחֲרָיו פְּעֻכְדִּים אַחֵר הַמְּלָךְ, וְהוּא אָמַר לָהֶם: אֲנִי וְאַתֶּם (תהלים צה) בָּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרַעַה וְגו'. וְכֹלם הִלְכוּ אַחֲרָיו. כִּיֵּן שְׂרָאוּ שְׂאָדָם מִשְׁתַּחֲוֶה לְמָקוֹם זֶה וַנְּדַבְּקוּ בּוֹ, כָּלם נִמְשְׁכוּ אַחֲרָיו, וְגַרְם מוֹת לְכָל הָעוֹלָם.

וְאִזְ הַשְׁתַּנָּה הָאָדָם לְכַמְּה גּוֹנִים, לְפַעְמִים דִּין לְפַעְמִים רַחֲמִים, לְפַעְמִים מוֹת לְפַעְמִים חַיִּים, וְלֹא עוֹמֵד בְּקִיּוֹם תָּמִיד בְּאַחַד מֵהֶם, מִשּׁוֹם שְׂאוֹתוֹ מָקוֹם גָּרַם לוֹ, וְלָכֵן נִקְרָא חֶרֶב הַמַּתְּהַפֵּכֶת,

וְנִחַתִּי מֵעִילָא לְתַתָּא, וְאַתְדַבְּקוּ לְתַתָּא בְּשָׁנוּיִין סְגִיאִין. וְשִׁבְקוּ אֵילָנָא יְחִידָאָה, עֲלָאָה מִכָּל אֵילָנִין. הָדָא הוּא דְכֵתִיב, (קהלת ז) אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יִשְׂרָאֵל וְגו'.

וְדַאי כְּדִין אַתְהַפֵּף לְבִיּוּהוּ, בְּהֵוּא סְטָרָא מִמֶּשׁ, זְמַנִּין לְטַב, זְמַנִּין לְבִישׁ, זְמַנִּין לְרַחֲמִי, זְמַנִּין לְדִינָא. בְּהֵאִי מְלָה דְאַתְדַבְּקוּ בָּהּ וְדַאי, (קהלת ז) בְּקִשּׁוֹ חֲשׁוֹנוֹת רַבִּים, וְאַתְדַבְּקוּ בָּהּ.

אָמַר לִיה קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, אָדָם, שְׁבַקְתָּ חַיִּי וְאַתְדַבְּקָתָ בְּמוֹתָא. חַיִּי, דְכֵתִיב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן, דְאַקְרִי חַיִּים. דְמֵאֵן דְאַחִיד בֵּיה, לֹא טָעִים מוֹתָא לְעֵלְמִין. אַתְדַבְּקָתָ בְּאֵילָנָא אַחֲרָא, הָא וְדַאי מוֹתָא הוּא לְקַבְלָךְ. הָדָא הוּא דְכֵתִיב, (משלי ה) רַגְלֶיךָ יִרְדּוּת מוֹת, וְכֵתִיב, (קהלת ז) וּמוֹצָא אֲנִי מֵר מַמּוֹת אֶת הָאִשָּׁה. וְדַאי בְּאַתֵּר דְמוֹתָא אַתְדַבְּק, וְשִׁבַק אַתֵּר דְחַיִּי. בְּגִין כֶּף אַתְגַּזַּר עָלֶיהָ וְעַל כָּל עֲלָמָא מוֹתָא.

אִי הוּא חָטָא, כָּל עֲלָמָא מַה חָטָו. אִי תִימָא, דְכָל עֲלָמָא אֲכָלִי מְאִילָנָא דָא, וְאַתְרַמִּי לְכֹלָא. לֹאוּ הָכִי. אֲלֹא בְּשַׁעַתָּא דְאָדָם קָאִים עַל רַגְלוֹי, חָמִי לִיה בְּרִיִּין כְּלָהוּ, וְדַחִילוּ מִקַּמִּיָּה, וְהָיוּ נְטֻלִין אַבְתְּרִיָּה, כְּעַבְדִּין בְּתַר מְלָכָא. וְהוּא אָמַר לוֹן, אֲנָא וְאַתּוֹן, (תהלים צה) בָּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרַעַה וְגו'. וְאֲזָלוּ כְּלָהוּ אַבְתְּרִיָּה. כִּיֵּן דִּחְזוּ דְאָדָם סְגִיד לְהֵאִי אַתֵּר, וְאַתְדַבְּק בֵּיה, כְּלָהוּ אַתְמִשְׁכוּ אַבְתְּרִיָּה וְגַרְיִים מוֹתָא לְכָל עֲלָמָא.

וְכַרְיִן אֲשַׁתְּנִי אָדָם לְכַמְּה גּוֹוִנִין, זְמַנִּין דִּינָא, זְמַנִּין רַחֲמִי זְמַנִּין מוֹתָא, זְמַנִּין חַיִּי. וְלֹא קָאִים בְּקִיּוֹמָא תְדִיר בְּחַד מְנִיּוּהוּ, בְּגִין דְהֵוּא אַתֵּר גָּרִים לִיה. וְעַל דָּא אַקְרִי, חֶרֶב

המתהפכת, המתהפכת מצד זה לצד זה, מטוב לרע, מרחמים לדין, משלום לקרב, מתהפכת היא בכל, טוב ורע, שכתוב (בראשית ב) ועץ הדעת טוב ורע.

והמלך העליון, לרחם על מעשיו, הוכיח אותו ואמר לו, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו וגו'. והוא לא קבל ממנו ונמשך אחר אשתו, וגרש לעולמים, שהרי אשה עולה למקום [למקום זה] ולא יתור, והאשה גרמה מות לכל.

בא ראה, לעולם הבא כתוב (ישעיה סה) כי כימי העץ ימי עמי. כימי העץ - אותו שנודע באותו הזמן. כתוב (שם כה) בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ וגו'.

ויקרבו ימי ישראל למות. שנינו, אמר רבי חייא, כתוב ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה. שם בקיימו יעקב, וכאן במיתתו ישראל, שכתוב ויקרבו ימי ישראל למות. אמר רבי יוסי, כף הוא ודאי, שהרי לא כתוב ויקרב יום ישראל למות, אלא ימי, וכי בכמה ימים מת בן אדם? והרי בשעה אחת, ברגע אחד מת ויוצא מן העולם.

א"א כף למדנו, כשהקדוש ברוך הוא רוצה להשיב אליו את רוחו, כל אותם ימים שעומד בן אדם בעולם הזה נפקדים לפניו ונכנסים בחשבון, וכשנלקחים לפניו להכנס בחשבון, מת האדם, ומשיב הקדוש ברוך הוא אליו את רוחו. אותו ההכל שהוציא ונפח בו, משיב אותו אליו.

אשרי חלקו של אותו אדם שימיו התקדשו אל המלך בלי בושה, ולא נדחה יום אחד מהם

המתהפכת, המתהפכת מסטרא דא לסטרא דא, מטב לביש, מרחמי לדינא, משלם לקרבא, מתהפכת היא בכלא. טב ורע דכתיב, (בראשית ב) ועץ הדעת טוב ורע.

ומרבא עלאה, לרחמא על עובדוי, אוכח ליה, ואמר ליה, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו וגו', והוא לא קביל מניה, ואתמשך בתר אתתיה, ואתתרף לעלמין. דהא אתתא לאתרא (ס"א לאתר דא) סלקא ולא יתיר, ואתתא גרים מותא לכלא.

הא חזי, לעלמא דאתי כתיב, (ישעיה סה) כי כימי העץ ימי עמי, פיימי העץ, ההוא דאשתמודעא, ביה זמנא פתיב, (ישעיה כה) בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ וגו'.

ויקרבו ימי ישראל למות. תאנא, אמר רבי חייא, כתיב ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה, התם בקיימיה יעקב, והכא במיתתיה ישראל. דכתיב, ויקרבו ימי ישראל למות. אמר רבי יוסי, הכי הוא ודאי, דהא לא כתיב ויקרב יום ישראל למות, אלא ימי, וכי בכמה יומי מית בר נש, והא בשעתא חדא, ברגעא חדא, מית ונפיק מעלמא.

א"א הכי תאנא, פד קדשא בריך הוא בעי לאתבא רוחיה ליה, כל אינון יומין דקאים בר נש בהאי עלמא, אתפקדן קמיה, ועאלין בחושבנא. וכד אתקריבו קמיה למיעל בחושבנא, מית בר נש, ואתיב קדשא בריך הוא רוחיה ליה, ההוא הבל דאפיק ונפח ביה, אותביה לגביה.

ובאה חולקיה דההוא בר נש, דיומוי אתקריבו גבי מלפא בלא כסופא, ולא דחי יומא מנייהו לבר, דישפח בההוא יומא,

החופצה שימצא שבאותו יום שנעשה בו חטא, לכן פתוב בצדיקים קריבה. [ואידו קריבו] משום שקרבים ימיו לפני המלך בלי בוששה.

אוי לרשעים, שלא כתוב בהם קריבה, ואיך יקרבו הימים לפני המלך, שהרי כל ימיו נמצאו בחטאי העולם, ולכן לא יקרבו לפני המלך ולא ימנו לפניו ולא יזכרו למעלה, אלא הם מתפללים מתוכם. עליהם פתוב (משלי ד) דרך רשעים פאפלה לא ידעו במה יפשלו. (דף רכב ע"א).

והבא ויקרבו ימי ישראל ודאי, בלא כסופא, בשלימותא, בחדוותא שלים. ובגיני כן, ימי ישראל, דהוה שלים יתיר ישראל מיעקב. ואי תימא, והא כתיב, (בראשית כה) ויעקב איש תם, שלים הוה, ולא שלים בדרגא עלאה כישראל.

תניא, אמר רבי יוסי, בשעתא דיומוי דבר נש אתפקידן קמי מלפא, אית זפאה דאתפקדן יומוי ורחיקין מקמי מלפא. ואית זפאה, דכד מתפקדן יומוי, קריבין וסמיכין למלפא, ולא מתרחקין. בלא כסופא עאלין, וקריבין למלפא. זפאה חולקהוין. הדא הוא דכתיב, ויקרבו ימי ישראל למות.

ויקרא לבנו ליוסף, אמר רבי יצחק, וכי שאר שבטין לאו בנוי אינון. אלא אמר רבי אבא, יוסף בנו יתיר מפלהו. דתנינן, בשעתא דאנתתיה דפוטפר דחקת ליה ליוסף, מה כתיב, (בראשית לט) ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית. האי קרא הכי מיבעי ליה, ואין איש בבית. מהו מאנשי הבית. אלא לאכללא דיוקנא דיעקב, דהוה תמן ואשתפח תמן. ובגיני כן מאנשי הבית, אבל איש אתרא הוה תמן.

ווי לרשיעיא, דלא כתיב בהו קריבה, והיך יקרבו יומי קמי מלפא, דהא כל יומוי בחובי עלמא אשתפחו. ובגיני כן לא יקרבו קמי מלפא, ולא יתמנון קמיה, ולא ידכרו לעילא, אלא אינון שציאן מגווייהו. עלייהו פתיב, (משלי ד) דרך רשעים פאפלה לא ידעו במה יפשלו. (דף רכב ע"א).

והבא ויקרבו ימי ישראל ודאי, בלא כסופא, בשלימותא, בחדוותא שלים. ובגיני כן, ימי ישראל, דהוה שלים יתיר ישראל מיעקב. ואי תימא, והא כתיב, (בראשית כה) ויעקב איש תם, שלים הוה, ולא שלים בדרגא עלאה כישראל.

תניא, אמר רבי יוסי, בשעתא דיומוי דבר נש אתפקידן קמי מלפא, אית זפאה דאתפקדן יומוי ורחיקין מקמי מלפא. ואית זפאה, דכד מתפקדן יומוי, קריבין וסמיכין למלפא, ולא מתרחקין. בלא כסופא עאלין, וקריבין למלפא. זפאה חולקהוין. הדא הוא דכתיב, ויקרבו ימי ישראל למות.

ויקרא לבנו ליוסף, אמר רבי יצחק, וכי שאר שבטין לאו בנוי אינון. אלא אמר רבי אבא, יוסף בנו יתיר מפלהו. דתנינן, בשעתא דאנתתיה דפוטפר דחקת ליה ליוסף, מה כתיב, (בראשית לט) ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית. האי קרא הכי מיבעי ליה, ואין איש בבית. מהו מאנשי הבית. אלא לאכללא דיוקנא דיעקב, דהוה תמן ואשתפח תמן. ובגיני כן מאנשי הבית, אבל איש אתרא הוה תמן.

ויקרא לבנו ליוסף, אמר רבי יצחק, וכי שאר שבטין לאו בנוי אינון. אלא אמר רבי אבא, יוסף בנו יתיר מפלהו. דתנינן, בשעתא דאנתתיה דפוטפר דחקת ליה ליוסף, מה כתיב, (בראשית לט) ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית. האי קרא הכי מיבעי ליה, ואין איש בבית. מהו מאנשי הבית. אלא לאכללא דיוקנא דיעקב, דהוה תמן ואשתפח תמן. ובגיני כן מאנשי הבית, אבל איש אתרא הוה תמן.

הפית, אבל איש אחר היה שם. פיון שהרים יוסף עיניו וראה את דמות אביו, ישב בקיומו ונתע לאחור.

בא ראה מה כתוב, וימאן ויאמר אל אשת אדניו. אמר לו הקדוש ברוך הוא, אתה אמרת וימאן ויאמר, חייך וימאן ויאמר אחר יבא לברך את בניך ויתברכו בו, זהו שכתוב וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי.

פיון שאמר ידעתי בני, למה אמר ידעתי אחר? אלא אמר ידעתי בני, בזמן שעמדת בגופך שאתה ברור, כשראית את דמותי ושבת בקיומך, ומשום כך כתוב ידעתי בני ידעתי, על מה שאמרת שזהו הבכור, גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל, וכאן משום כך כתוב ויקרא לבנו ליוסף, לבנו ליוסף ממש.

דבר אחר ויקרא לבנו ליוסף - שבדמות אחת היו נראים. שכל מי שראה את יוסף, היה מעיד שבנו של יעקב היה. רבי יוסי אמר, הכל כך הוא, ועוד, שיוסף זן אותו ואת בניו בזקנותו, ולכן בנו ממש יותר מכלם. ויקרא לבנו ליוסף, למה ליוסף ולא לאחר? משום שהיתה רשות בידו להעלותו משם.

רבי יוסי אמר, פיון שיעקב היה יודע שבניו ישתעבדו בגלות שם במצרים, למה לא נקבר שם פדי שזכותו תגן על בניו? למה רצה לעלות משם, והרי כתוב (תהלים ap) פרחם אב על בנים, איפה הרחמנות?

א"א, כך שנינו, בשעה שהיה יורד יעקב למצרים, היה פוחד, והיה אומר: חס וחלילה יכלו בני בין העמים, ואולי הקדוש ברוך הוא יסלק שכינתו ממני כבתחלה. מה כתוב? וירא

פיון דסליק יוסף עינוי, וחמא דיוקנא דאבוי, יתיב בקיומיה, ותב לאחורא.

תא חזי, מה כתיב, (בראשית לט) וימאן ויאמר אל אשת אדניו. אמר ליה קדשא בריך הוא, את אמרת וימאן, ויאמר. חייך, וימאן ויאמר אחרא, ייתי לברכא לבנך, ויתברכון ביה. ה"א הוא דכתיב, וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי.

פיון דאמר ידעתי בני, אמאי אמר, ידעתי אחרא. אלא אמר, ידעתי בני, בזמנא דקיימת בגופך דאת ברי, פד חמית דיוקנא דילי, ותבת בקיומך. ובגיני כך פתיב, ידעתי בני, ידעתי. על מה דאמרת דא הוא בוכרא, גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל, והכא בגין כך פתיב, ויקרא לבנו ליוסף, לבנו ליוסף ממש.

דבר אחר, ויקרא לבנו ליוסף, דבדיוקנא חד הוו מתחזיין. דכל מאן דחמי ליוסף, הוה אסהיד דבריה דיעקב הוה. רבי יוסי אמר, פלא הכי הוא. ועוד דיוסף זן ליה ולבנוי בסבותיה, ובגיני כך בנו ממש, יתיר מפלהו. ויקרא לבנו ליוסף, אמאי ליוסף ולא לאחרא. משום דרשותא הוה בידיה לסלקיה מתמן.

רבי יוסי אמר, פיון דיעקב הוה ידע דבנוי ישתעבדון בגלותא תמן במצרים, אמאי לא אתקבר תמן בגין דיגין זכותיה על בנוי. אמאי בעא לאסתלקא מתמן. והא כתיב, (תהלים ap) פרחם אב על בנים, אן הוא רחמנותא.

א"א הכי תאנא, בשעתא דהוה נחית יעקב למצרים, הוה דחיל. הוה אמר, דילמא חס ושלום ישתעבדו בני בני עממא,

וְדִילְמָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא יְסַלֵּק שְׂכִינְתָּיה
מִינִי כְּקִדְמִיתָא. מַה כְּתִיב, (בראשית לה) וַיֵּרָא
אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב וַגּוֹ'. (בראשית מו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
לְיִשְׂרָאֵל אֵל תִּירָא מִרְדָּה מִצְרֵימָה כִּי לְגוֹי גָדוֹל
אֲשִׁימְךָ שָׁם. וּמַה דְּאָמְרַתְּ דִּילְמָא אֲסַלֵּק
שְׂכִינְתִּי מִבֵּינְךָ, אָנֹכִי אֲרַד עִמָּךְ מִצְרֵימָה.

אָמַר עוֹד, דְּחִילָנָא דִּילְמָא אֲתַקְבֵּר תַּמָּן,
וְלֹא אֲזַפְהָ עִם אֲבָהָתִי. אָמַר לִיה
וַאֲנֹכִי אֲעֲלֶךָ גַם עֲלֵה. אֲעֲלֶךָ, מִמְצָרִים. גַּם
עֲלֵה, לְאֲתַקְבְּרָא בְּקַבְרָא דְּאֲבָהָתְךָ.

בְּגִינֵי כֶּךָ, בַּעַא לְסַלְקָא גְרַמְיָה מִמְצָרִים.
חַד, דְּלֹא יַעֲבֹדוּן מַגִּייה דְּחִלָּא, דִּהָא
חֲמָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא זְמִין לְאֲתַפְרַעָא
מִדְּחִלְיָהוּן. וְחַד, דְּחֲמָא דְשְׂכִינְתָּא יִשְׁוִי
מְדוּרְיָה בֵּין בְּנוֹי בְּגִלוּתָא. וְחַד, בְּגִין דִּיהָא
גּוֹפִיָּה דְיִיר בֵּין גּוֹפִיָּיהוּ דְאֲבָהָתוּי לְאֲתַכְּלָלָא
בִּינְיָיְהוּ, וְלֹא יִתְמַנֵּי עִם חֲיִיבָא דְמִצְרָאִי.

וְתַנִּינָן, גּוֹפָא דִיעֲקֹב, אֲתַמְשִׁיךְ מְשׁוּפְרֹי
דְאָדָם הֲרֵאשׁוֹן, וְהוּה דִּיּוֹקְנִיָּה
דִיעֲקֹב, דִּיּוֹקְנָא עֲלָאָה קְדִישָׁא. דִּיּוֹקְנָא
דְכוּרְסִיא קְדִישָׁא, וְלֹא בַעַא לְאֲתַקְבְּרָא בִּינֵי
חֲיִיבָא. וְרָזָא דְמִלָּה, דְּבִאֲבָהָן לִית פִּירוּדָא
כָּלִל. וְעַל דָּא כְתִיב וְשְׂכַבְתִּי עִם אֲבוֹתִי.

וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף, בְּנוֹ, בְּחַד דִּיּוֹקְנָא
דְאַנְפִּין, בְּגִין דְּבִרְעוּתָא דְרוּחָא
וְלִבָּא, אוֹלִיד לִיה נִתִּיר מִכְּלָהּ. תָּא חֲזִי, מַה
כְּתִיב, (בראשית ל) הַמַּעֲט קַחְתָּךְ אֶת אִישִׁי, דְּכָל
רְעוּתָא דִיעֲקֹב בְּרַחֵל הָוָה, וּבְגִין כֶּךָ (ד' רכב
ע"ב) וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף.

תָּאנָא, רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר, (דברים כט)
הַנְּסִתְרוּת לַה' אֱלֹהֵינוּ וַגּוֹ'.

אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב וַגּוֹ', (וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
לְיִשְׂרָאֵל) אֵל תִּירָא מִרְדָּה מִצְרֵימָה כִּי
לְגוֹי גָדוֹל אֲשִׁימְךָ שָׁם. וּמַה
שְׂאֲמַרְתְּ אוּלַי אֲסַלֵּק שְׂכִינְתִּי
מִבֵּינְךָ - אָנֹכִי אֲרַד עִמָּךְ מִצְרֵימָה.
אָמַר עוֹד, פּוֹחַד אָנִי שְׁמָא אֲקַבֵּר
שָׁם וְלֹא אֲזַפְהָ עִם אֲבוֹתִי. אָמַר לוֹ,
וַאֲנֹכִי אֲעֲלֶךָ גַם עֲלֵה. אֲעֲלֶךָ -
מִמְצָרִים. גַּם עֲלֵה - לְהַקְבֵּר בְּקַבֵּר
אֲבוֹתֶיךָ.

מְשׁוּם כֶּךָ רָצָה לְהַעֲלוֹת עֲצָמוֹ
מִמְצָרִים: אַחַד - כְּדִי שְׁלֹא יַעֲשׂוּ
מִמֶּנּוּ יְרָאָה, שְׁהָרִי רָאָה שְׁעִתִּיד
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַפְרֵעַ
מִיְרָאָתָם. וְאַחַד - שְׂרָאָה שְׂשִׁכְנָה
תְּשִׁים מְדוּרָה בֵּין בְּנוֹי בְּגִלוּת.
וְאַחַד - כְּדִי שְׁיִהְיֶה גּוֹפּוֹ דַּר בֵּין
גּוֹפּוֹת אֲבוֹתָיו לְהַכְּלִל בִּינְיָהֶם,
וְלֹא יִמְנָה עִם רִשְׁעֵי מִצְרָיִם.

וְשִׁנְיָנוּ, הַגּוֹף שֶׁל יַעֲקֹב נִמְשָׁךְ
מִפְּיֹו שֶׁל אָדָם הֲרֵאשׁוֹן, וְהִיתָה
דְּמוּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב דְּמוּת עֲלִיּוֹנָה
וְקְדוּשָׁה, דְּמוּת שֶׁל הַכֹּסֵּא הַקְדוֹשׁ,
וְלֹא רָצָה לְהַקְבֵּר בֵּין רִשְׁעִים. וְסוּד
הַדְּבָר, שְׂבָאָבוֹת אֵין כָּלִל פְּרוּד,
וְעַל זֶה כְּתוּב וְשְׂכַבְתִּי עִם אֲבוֹתִי.
וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף. בְּנוֹ - בְּדְמוּת
אֲחַת שֶׁל הַפְּנִים, מְשׁוּם שְׂבָרְצוֹן
הַרוּחַ וְהַלֵּב הוֹלִיד אוֹתוֹ יוֹתֵר
מִכֹּלם בֵּא רָאָה מַה כְּתוּב, (בראשית
ל) הַמַּעֲט קַחְתָּךְ אֶת אִישִׁי, שְׁכָל
רְצוֹנוֹ שֶׁל יַעֲקֹב הָיָה בְּרַחֵל,
וּמְשׁוּם כֶּךָ וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף.

שְׁנֵינּוּ, רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר,
(דברים כט) הַנְּסִתְרוּת לַה' אֱלֹהֵינוּ וַגּוֹ'.
הַנְּסִתְרוּת לַה' אֱלֹהֵינוּ, בֵּא רָאָה
כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְהַזְהֵר מִחֻטְאָיו
וְלְהַסְתַּפֵּל שְׁלֹא יַעֲבֹר עַל מִצְוֹת
רַבּוֹנוֹ, שְׁשִׁנְיָנוּ, כֹּל מַה שְׂאָדָם
עוֹשֶׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתָם מַעֲשִׂים
כְּתוּבִים בְּסִפְרֵי וְנִכְנָסִים בְּחֻשְׁבוֹן

הַנְּסִתְרוּת לַה' אֱלֹהֵינוּ, תָּא חֲזִי, כַּמָּה אֵית לָא זְדִיָּה

לפני המלך הקדוש, והכל גלוי
לפניו. זהו שכתוב (ירמיה כג) אם
יסתר איש במסתרים ואני לא
אראנו נאם ה'! אם כן, איך לא
ישמר אדם מלחטא לפני רבונו.
ושנינו, אפלו אותו [מי] מה שחשב
אדם ועלה ברצונו, הכל נמצא
לפני הקדוש ברוך הוא ולא נאבד
ממנו.

בא ראה, באותו לילה שנכנסה
לאה אל יעקב ונתנה לו אותם
סימנים שנתן יעקב לרחל, עלה
ברצונו שהיא רחל ושמש בה
תשמיש, ואותה טפה ראשונה של
יעקב היתה, שכתוב (בראשית מט)
פחי וראשית אוני, וסבר שהיא
רחל. הקדוש ברוך הוא שהוא
מגלה עמקות ונסתרות ויודע מה
שבחשכה, העלה אותו רצון
למקומו, ובכורת ראוּבן עלתה
ליוסף. מה הטעם? משום שהרי
של רחל היתה אותה טפה
ראשונה שיצאה מיעקב, משום
שהיתה שלה, אותה בכורה ממש
של ראוּבן ירש יוסף, ורחל ירשה
את שלה.

ומשום כן, סוד הדבר, לא התעלה
ראובן בשם כשאר השבטים, אלא
ראובן, כלומר ראוּבן בן. ראוּבן
סתם. והבן הזה לא נודע שמו.
ועל פן לא קראו לאה בני בשם
הזה, ולא נקרא ראוּבן בני, שהרי
לאה ידעה את המעשה.

ושנינו, גלוי לפני הקדוש ברוך
הוא שאין רצון יעקב היה לחטא
לפניו בזה ולא הסתפל ברצון
באשה אחרת באותה שעה כשאר
רשעי העולם, ועל כן כתוב (שם לה)
ויהיו בני יעקב שנים עשר, שהרי
בניהם של שאר הרשעים בעולם

מחובוי, ולאסתפלא דלא יעבר על רעותיה
דמאריה. דתנינן, פל מה דבר נש עביד
בהאי עלמא, בספרא כתיבו אינון עובדין,
ועאלין בחושבנא קמי מלפא קדישא, וכלא
אתגלייא קמיה. הדא הוא דכתיב, (ירמיה כג)
אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו
נאם ה'. אי הכי, איך לא יסתמר בר נש
מלמיחב קמיה דמאריה. ותנינן, אפילו
ההוא (פאו) מה דחשיב בר נש ואסתלק
ברעותיה, כלא אשתפח קמי קדשא בריך
הוא, ולא אתאביד מניה.

הא חזי, בההוא ליליא דעאלת לאה לגביה
דיעקב, ויהבת ליה אינון סימנין דיהב
יעקב לרחל, סליק ברעותיה דאיהי רחל,
ושמש שמושא בה. וההיא טפה קדמיתא
דיעקב הות. דכתיב, (בראשית מט) פחי וראשית
אוני, וסבר דאיהי רחל. קדשא בריך הוא
דאיהו גלי עמיקתא ומסתרתא, וידע מה
בחשוכא, סליק ההוא רעותא לאתריה,
ובכירותא דראובן אסתלק ליוסף. מאי
טעמא, משום דהא דרחל הות, ההיא טפה
קדמיתא דנפקת מיעקב. ובגין דהות דילה,
ההוא בכירותא ממש דראובן, ירית יוסף.
ורחל ירתה לההוא דילה.

ובגין כן, רזא דמלה, לא אסתלק ראוּבן
בשמא כשאר שבטין. אלא ראוּבן.
כלומר חמו בר, ראוּבן בן סתם. והאי בן לא
אתידע שמייה, ועל דא לא קריא לאה בני
בהאי שמא, ולא אקרי ראוּבן בני, דהא לאה
ידעת עובדא.

ותנינן, גלי קמי קדשא בריך הוא, דיעקב

לאו רעותיה למיחב קמיה בהאי, ולא אסתפל ברעותא באתתא

שעושים אותו מעשה, נקראים בשם אחר, והרי דבר זה ידוע בין החברים, ומשום כך ויקרא לבנו ליוסף, בנו ממש, מהראשית ועד הסיים [בנו] היה בנו.

שנינו, אמר רבי יוסי, במה השביע יעקב את יוסף, שכתוב שים נא ידך תחת ירכי? אלא באותו אות הברית שהיה רשום בכשרו, שזו חשיבות האבות יותר מהפל, וברית זו היא סוד של יוסף.

אמר רבי שמעון, באברהם ובניעקב כתוב שים נא ידך תחת ירכי. תחת ירכי, כלומר באותו מקום שרמוז בשם הקדוש ומוציא זרע קדש נאמן לעולם. ביצחק לא כתוב, כי יצא ממנו עשו.

עוד, מה הטעם שים נא ידך תחת ירכי, אל נא תקברני במצרים? אלא אמר לו יעקב ליוסף, ברשם הקדוש הזה השבע לי, שהוציא זרע קדוש נאמן לעולם, ונשמר ולא נטמא לעולמים, שלא יקבר בין אותם הטמאים שלא שמרו אותו לעולמים, שכתוב בהם (יחזקאל ב) אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים וזרמתם.

ואם תאמר, הרי יוסף, ששמר אותו מעל הכל, למה נקבר ביניהם? אלא שנינו, כתוב (שם א) היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הפהן בארץ פשדים על נהר כבר. והרי שנינו ששכינה לא שורה, רק בארץ ישראל, אז למה כאן שכינה? אלא כתוב על נהר כבר, וכתוב ותהי עליו שם יד ה'. אף כאן, ארונו של יוסף נשלף בתוף הפנים. אמר הקדוש ברוך

אחר א בהיה שעתא, פשאר חיבי עלמא. ועל כך פתיב, (בראשית לה) ויהיו בני יעקב שנים עשר. דהא בנייהו דשאר חיבי עלמא דעבדין ההוא עובדא, בשמא אחר אקרין. והא ידיעא מלה דא לגבי חבריא, ובגיני כך ויקרא לבנו ליוסף, בנו ממש, משירותא וסיומא (ר"א ל"ג בריה) בנו הוה.

התאנא, אמר רבי יוסי, במה אומי ליה יעקב ליוסף, דכתיב שים נא ידך תחת ירכי. אלא בההוא את קיימא, דהוה רשים בבשריה, דדא חשיבותא דאבהן יתיר מפלא. והאי ברית, רזא דיוסף איהו.

אמר רבי שמעון, באברהם ובניעקב פתיב, שים נא ידך תחת ירכי, תחות ירכי, כלומר, בההוא אתר דרמיזא בשמא קדישא, ואפיק זרעא קדישא מהימנא לעלמא. ביצחק לא כתיב, בגין דנפיק מניה עשו.

תו, מאי טעמא הכא, שים נא ידך תחת ירכי אל נא תקברני במצרים. אלא אמר ליה יעקב ליוסף, בהאי רשימא קדישא אומי לי, דאפיק זרעא קדישא מהימנא לעלמא, ואתנטיר, ולא אסתאב לעלמין. דלא יתקבר בין אינון מסאבין, דלא נטרו ליה לעלמין. דכתיב בהו, (יחזקאל ב) אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים וזרמתם.

ואי תימא, הא יוסף דנטיר ליה על פלא, אמאי אתקבר ביניהו. אלא תנינן, פתיב, (יחזקאל א) היה היה דבר ה' אל יחזקאל

בן בוזי הפהן בארץ פשדים על נהר כבר, והא תנינן, דשכינתא לא שריא אלא בארעא דישראל. אמאי הכא שכינתא. אלא על נהר כבר

הוא, אם יוסף יעלה מפאן, הגלות לא תתקיים, אלא תהיה קבורתו במקום שלא נטמא, ויסבלו בני ישראל את הגלות.

שנינו, אמר רבי יוסי, ראה יעקב שחרי בכל נתקן לכפא הקדוש באבות [פאבות]. אמר, אם כן, יקבר, איך הגוף הזה יתאחד באבות. ואפלו המערה שנקבר שם נקראת מכפלה, משום שכל דבר של מכפלה הוא שנים ואחד, אף המערה שנים ואחד.

ובא וראה, האבות זכו להקבר שם הם וזווגיהם. יעקב - הוא ולא. מה הטעם רחל לא, והרי כתוב ורחל עקרה, שהיא עקר הבית? אלא לאה זכתה בו להוציא ששה שבטים מגזע קדוש בעולם יותר, ומשום כן היא נתנה עמו לזווג במערה.

אמר רבי יהודה, כל ימיה היתה לאה עומדת בפרשת דרכים, ובכתה בשביל יעקב, כששמעה שהוא צדיק, ותפלה היא הקדימה לו, והינו שכתוב (בראשית כט) ועיני לאה רכות, כמו שבארנו שמקדימה ויושבת בפרשת דרכים לשאל.

רחל לא יצאה לדרכים לעולם, משום כן זכתה לאה להקבר עמו, ורחל קבורתה עומדת בפרשת דרכים ונקברה שם. זהו שכתוב ואני בבאי מפדן ארם מתה עלי רחל. מה זה עלי? עלי ודאי, כלומר בגללי. בארץ כנען בדרך - בגללי מתה בדרך, שלא יצאה בשבילי לעולמים כמו אחותה.

משום כן, לאה שיצאה ובכתה בפרשת דרכים בשביל יעקב, זכתה להקבר עמו. רחל שלא

בגללי, בארץ כנען בדרך, בגיני לעלמין פאחתה.

בגין כן, לאה דנפקת ובכת בפרשת אורחין בגיניה דייעקב, זכתה

בתיב, וכתוב ותהי עליו שם יד ה'. אוף הכא, יוסף במיא אתרמי ארונא דיליה. אמר קדשא ברין הוא, אי יוסף אסתלק מהכא, גלותא לא אתקיים. אלא תהא קבורתיה באתר דלא יסתאב, ויסבלון בני ישראל גלותא.

האנא, אמר רבי יוסי, חמא יעקב דהא בכלא אתתקן לכרסיא קדישא באבהן (פאבות). אמר, אי הכי יתקבר, היך גופא דא אחידא באבהתא, ואפילו מערתא דאתקבר תמן אקרי כפילתא. בגין דכל מלה דכפילתא הוא תרין וחד, אוף מערתא תרין וחד.

ותא חזי, אבהתא זכו לאתקברא תמן, אינון וזווגיהו. יעקב (דף רכג ע"א) הוא ולא, מאי טעמא רחל לא, והא כתיב, (בראשית כט) ורחל עקרה, דאיהי עקרא דביתא. אלא, לאה זכתה ביה, לאפקא שית שבטין מגזעא קדישא בעלמא יתיר. ובגיני כן, אתייהבת עמיה לזווגא במערתא.

אמר רבי יהודה לאה כל יומהא, הות בפרשת אורחין קיימא, ובכת בגיניה דייעקב, כד שמעת דאיהו צדיקא. וצלותא אקדמת ליה. והינו דכתיב, (בראשית כט) ועיני לאה רכות, פמה דאוקימנא, דמקדמת ויתבת בפרשת אורחין למשאל.

רחל לא נפקת לאורחין לעלמא. בגיני כן זכתה לאה לאתקברא עמיה. ורחל קימת קבורתה בפרשת אורחין ואתקברת תמן. הדא הוא דכתיב, ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל. מהו עלי. עלי ודאי, כלומר בגיני לעלמין פאחתה.

בגין כן, לאה דנפקת ובכת בפרשת אורחין בגיניה דייעקב, זכתה

רצתה לצאת ולשאל בשבילו, משום כך קבורתה בפרשת דרכים, וסוד הדבר הרי בארנו ונתבאר, זה בגלוי וזה בנסתר.

ובא וראה, ששנינו, דמעות רבות שפכה אותה לאה הצדקת כדי להיות חלקו של יעקב ולא של אותו עשו הרשע. והינו מה ששנינו, כל אדם ששופך דמעות לפני הקדוש ברוך הוא, אף על גב שנגזר עליו ענש - הוא יקרע, ולא יוכל אותו ענש לשלט בו. מנין לנו. מלאה, שהרי נגזר על לאה להיות חלקו של עשו, היא בבקשתה הקדימה ליעקב ולא נתנה לעשו.

אמר רבי חייא, ושכבתי עם אבתי. רבי יצחק פתח ואמר, (קהלת א) מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש. בכמה מקומות נתבאר שהסתכלנו בדברי שלמה ונראה שדבריו שתומים, אבל כל דברי שלמה, כלם נקראו בחכמה.

ששנינו, כתוב ותרב חכמת שלמה. בימי שלמה המלך עמדה הלבנה בשלמות, והינו שכתוב (מלכים א-ה) ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם. שם שנינו, מי הם בני קדם? הרי פרושה, אבל חכמת בני קדם היא חכמה שירשו מאברהם.

ששנינו, כתוב (בראשית כה) ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק. מה זה את כל אשר לו? זו חכמה עליונה שהיה יודע בשם הקדוש של הקדוש ברוך הוא. ומשמע את, את כל אשר לו - שהיה שלו. כמו ששנינו, באותה בת שהיתה לאברהם, ובכל שמה.

לאתקבא עמיה. רחל דלא בעאת למיפק ולמשאל בהדיה, בגין כך קבורתה בפרשת אורחין. ורזא דמלה, הא אוקימנא ואתמר, דא באתגליא, ודא באתפסא.

ותא חזי, דתנא, דמעין סגי אין שדיאת ההיא צדקת לאה, בגין למהוי חולקיה דיעקב, ולא בההוא רשע דעשו. והינו דתנינן, כל בר נש דאושיד דמעין קמיה דקדשא בריך הוא, אף על גב דאתגזר עליה עונשא, יתקרע, ולא יכיל ההוא עונשא לשלטאה ביה. מנלן, מלאה, דהא לאה אתגזר למהוי חולקא דעשו, והיא בבעותא אקדימת ליה ליעקב, ולא אתייהיבת ליה לעשו.

אמר רבי חייא, ושכבתי עם אבותי וגו'. רבי יצחק פתח ואמר, (קהלת א) מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש. בכמה אתר אתמר דאסתפלנא במלוי דשלמה ואתחזי מלוי סתימין, אבל פלהו מלי דשלמה, פלהו אקרון בחכמתא.

דתנא פתיב, (מלכים א ה) ותרב חכמת שלמה, ביומוי דשלמה מלפא, קיימא סיהרא באשלמותא. והינו דכתיב, ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם. תמן תנינן, מאן אינון בני קדם, הא אוקמוה. אבל חכמת בני קדם, היא חכמתא דירתו מאברהם.

דתנא פתיב, (בראשית כה) ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק. מאי את כל אשר לו. דא חכמתא עלאה דהוה ידע בשמא קדישא דקדשא בריך הוא, ומשמע את כל אשר לו, דהוה דיליה. פדתנינן בההיא בת דהות ליה לאברהם, ובכל שמה.

דהות ליה לאברהם, ובכל שמה.

וְלִבְנֵי הַפִּילֹגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם
נָתַן אַבְרָהָם מִתְּנַת וְגו'. שְׁנַתָּן
לָהֶם דְּבָרִים יְדוּעִים בְּפִתְרִים
הַתַּחְתּוּנִים. וּבְאִיזָה מְקוֹם הַשְּׂרָה
אוֹתָם? אֵל אֶרֶץ קָדֶם, וּמִשָּׁם
יָרְשׁוּ בְּנֵי קָדֶם חֲכָמָה, וְהֵינּוּ
שְׁכֵתוּב מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי קָדֶם.

שְׁנִינּוּ, יוֹם אֶחָד הָיָה בָּא רַבִּי
שְׁמַעוֹן מִקְפּוּטְקִיָּא לְלוֹד, וְהָיָה
עִמּוֹ רַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי
אַבָּא הָיָה עֵיף וְרַץ אַחֲרֵי רַבִּי
שְׁמַעוֹן, שְׁהָיָה רוֹכֵב. אָמַר רַבִּי
אַבָּא, וְדָאִי (הוֹשַׁע יֵא) אַחֲרֵי ה' יִלְכוּ
כְּאַרְיֵה יִשְׂאָג.

יָרַד רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לוֹ, וְדָאִי
פְּתוּב (דְּבָרִים ט) וְאַשְׁבּ בְּהָר
אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה.
וְדָאִי שְׁחֲכָמָה לֹא מִתְיַשְׁבֵּת אֲלֵא
כְּשֶׁאֲדָם יוֹשֵׁב וְלֹא הוֹלֵךְ, אֲלֵא
עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ אֵת
הַדְּבָרִים עַל מַה פְּתוּב וְאַשְׁבּ.
עֲכָשׁוּ בְּמִנוּחָה הַדְּבָר תְּלוּי.
יִשְׁבּוּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, פְּתוּב וְתָרַב
חֲכָמַת שְׁלֵמָה מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי
קָדֶם וּמִכָּל חֲכָמַת מִצְרַיִם. מַה
הִיא חֲכָמַת שְׁלֵמָה, וּמַה הִיא
חֲכָמַת מִצְרַיִם, וּמַה הִיא חֲכָמַת
כָּל בְּנֵי קָדֶם? אָמַר לוֹ, בֹּא רְאֵה,
בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת פְּרֻשׁוּהָ בְּאוֹתוֹ
שֵׁם. שְׁהִלְכְנָה כְּשֶׁמִּתְבָּרַכַת
מִהַכָּל פְּתוּב וְתָרַב, בְּיַמֵּי שְׁלֵמָה,
שְׁהִתְבָּרַתָּה וְהִתְבָּרַכָּה וְעַמְדָּה
בְּשְׁלָמוֹת.

וְשְׁנִינּוּ, אֵלֶּף הָרִים מִתְגַּדְּלִים
לְפָנֶיהָ, וְכֹלָם הָיוּ לְפָנֶיהָ שְׂאִיבָה
אַחַת, וְאֵלֶּף נְהוֹרוֹת גְּדוֹלִים לָהּ,
וְגוֹמַעַת אֵת כָּלָם בְּגַמְיַעָה אַחַת.
צְפָרְנִיָּה אוֹחוֹזוֹת בְּאֵלֶּף וְשִׁבְעִים
עֲבָרִים. יָדִיָּה אַחוֹזוֹת לְעֶשְׂרִים
וְאַרְבָּעָה (חֲמִשָּׁה) אֵלֶּף עֲבָרִים, אֵין
יוֹצֵא מִמֶּנָּה לְצַד זֶה, וְאֵין יוֹצֵא
מִמֶּנָּה לְצַד אַחֵר. כַּמָּה וְכַמָּה
אַלְפֵי מַגְנִים אַחוֹזִים בְּשַׁעֲרוֹתֶיהָ.

וְלִבְנֵי הַפִּילֹגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם
נָתַן אַבְרָהָם מִתְּנַת וְגו'. דְּיִהֵב לְהוֹ מִלִּין יְדִיעָאן,
בְּכַתְרִין תְּפָאִין, וּבְכָאן אֲתֵר אֲשֶׁרִי לוֹן, אֵל
אֶרֶץ קָדֶם. וּמִתְמָן יָרִיתוּ בְּנֵי קָדֶם חֲכָמַתָּא,
וְהֵינּוּ דְכָתִיב מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי קָדֶם.

הַתַּנָּא, יוֹמָא חַד הָוָה אֲתֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן
מִקְפּוּטְקִיָּא לְלוֹד, וְהָוָה עִמֵּיהָ רַבִּי
אַבָּא וְרַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אַבָּא הָוָה לְאִי, וְהָוָה
רְהִיט אַבְתְּרִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּהָוָה רְכִיב. אָמַר
רַבִּי אַבָּא, וְדָאִי (הוֹשַׁע יֵא) אַחֲרֵי ה' יִלְכוּ כְּאַרְיֵה
יִשְׂאָג.

נָחַת רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לֵיהּ, וְדָאִי כְּתִיב,
(דְּבָרִים ט) וְאַשְׁבּ בְּהָר אַרְבָּעִים יוֹם
וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, וְדָאִי חֲכָמַתָּא לֹא מִתְיַשְׁבָּא,
אֲלֵא כַד בַּר נֶשׁ יְתִיב וְלֹא אֲזִיל, אֲלֵא קָאִים
בְּקִיּוּמֵיהָ. וְהָא אוֹקִימָנָא מְלִי עַל מַה כְּתִיב
וְאַשְׁבּ. הַשְׁתָּא בְּנִיחָא תְּלִיָּא מִלְתָּא. יְתָבוּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, פְּתִיב וְתָרַב חֲכָמַת שְׁלֵמָה
מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי קָדֶם וּמִכָּל חֲכָמַת
מִצְרַיִם. מָאִי הִיא חֲכָמַת שְׁלֵמָה וּמָאִי הִיא
חֲכָמַת מִצְרַיִם וּמָאִי הִיא חֲכָמַת כָּל בְּנֵי קָדֶם.
אָמַר לֵיהּ, תָּא חֲזִי, בְּכַמָּה אֲתֵר אוֹקְמוּהָ
בְּהָוָא שְׁמָא, דְּסִיְהָרָא כַד אֲתְבָרְכָא מְכָלָא,
פְּתִיב וְתָרַב. בְּיוֹמוֹי דְשְׁלֵמָה, דְאַתְרְבִּיָּאת
וְאַתְבָּרַכַת וְקִיָּמָא בְּאַשְׁלָמוֹתָא.

וְתַנְיָנָן, אֵלֶּף טוּרִין מִתְרַבְּרִין קַמָּה, וְכָלֵהוּ
נְשִׁיבָא חַד הוּוּ לְקַמָּה. אֵלֶּף נְהָרִין
סְגִיָּאִין לָהּ, וּבְגַמְיַעָה חֲדָא גְּמַעָא לוֹן.

טוּפְרָהָא מֵאַחֲדָא לְאֵלֶּף וְשִׁבְעִין עֵיבֵר. (דף רכג
ע"ב) יְדָהָא אַחֲדָן לְאַרְבַּע וְעֶשְׂרִין (חֲמִשָּׁה) אֵלֶּף
עֵיבֵר, לִית דְּנַפְיָק מִנָּה לְסִטֵּר הָאִי, וְלִית
דְּנַפְיָק מִנָּה לְסִטֵּר אַחֲרָא. כַּמָּה וְכַמָּה אֵלֶּף
תְּרִיסִין, מִתְאַחֲדִין בְּשַׁעֲרָהָא.

עלם אחד שאָרְכוּ מראש העולם ועד סוף העולם יוצא בין רגליה, מתלבש בששים מפות אש, בגונים אלו התמנה על התפתונים [מתחת] מארבעה צדדיה. זהו נער שאוחז שש מאות ושלש עשרה מפתחות עליונים מצד האם, וכל המפתחות העליונים בלהט החרב שחוגר במתניו תלויים. ראוהו נער קוראים חנוף בן ירד, באותן בריאות, שפתוב (משלי כב) חנוף לנער על פי דרכו. ואם תאמר, משנה היא ולא בריאת - במשנתנו בארנו את הדברים, והרי נתבאר, והכל דבר אחד הסתכלו [תקנו]. תחתי תופסות חיות השדה, ששנינו [שבא ראה], כמו שישראל הקדוש העליון נקרא בן לאמו, שפתוב (שם ד) פי בן הייתי לאבי רף ויחיד לפני אמי, וכתוב (שמות ד) בני בכרי ישראל, כך גם למטה זה נקרא נער לאמו, שפתוב (הושע יא) פי נער ישראל ואהבהו. ובכמה גונים נקרא בן ירד, והרי בארנו. אב"ר בא ראה, בן ירד ממש, ששנינו, עשר ירדות ירדה שכינה ארץ, ואת כלם בארו החברים ונתבאר. ותחת זה פמה חיות עומדות, שנקראות חיות השדה ממש.

תחת אותן החיות נאחזות שערות הלבנה שנקראות כוכבי שרביט, של שרביט ממש, בעלי דין, בעלי משקל, בעלי הדין הקשה, בעלי חצפה, וכלם נקראים בעלי [שערות] ארגמן. ידיה ורגליה אחוזות בזה כמו אריה [קדוש] חזק שאוחז בטרפו, ועל זה כתוב (מיכה ה) וטרף ואין מציל. צפרניה - כל אותם שמזכירים את חטאי בני האדם וכותבים ורושמים את חטאיהם בתקף

חר עוליימא, דאורפיה מרישא דעלמא לסייפי דעלמא, נפיק בין רגליה. בשתיך פולסי דנורא מתלבש, בגווי דא אתמנא על תתאי (מתחות) מארבע סטרהא. דא איהו נער, דאחיד שית מאה ותלת עשר מפתחן עלאין מסטרא דאמא. וכלהו מפתחן עלאין, בשנא דחרבא דחגיר בחרציה תליין. כהוא נער, קרון ליה חנוף בן ירד, באינון ברייתי, דכתיב, (משלי כב) חנוף לנער על פי דרכו. ואי תימא מתניתין היא, ולא ברייתא. במתניתא דילן אוקימנא מילי, והא אתמר, וכלא מלתא חדא אסתכלו (ג"א אשתכללו). תחותיה תטלל חיות ברא. דתניא (ג"א דתא חו'), פמה דישראל קדישא עלאה, אקרי בן לאמיה, דכתיב, (משלי ד) פי בן הייתי לאבי רף ויחיד לפני אמי, וכתוב, (שמות ד) בני בכורי ישראל, הכי נמי לתתא, דא אקרי נער לאמיה. דכתיב, (הושע יא) פי נער ישראל ואוהבהו, ובכמה גוויין אקרי בן ירד, והא אוקימנא.

אב"ר תא חזי, בן ירד ממש. דתנינו, עשר ירדות ירדה שכינה לארעא, וכלהו אוקמוה חברייא ואתמר. ותחות האי, פמה חיותא קיימין, דאקרון חיות ברא ממש. תחות אינון חיותא, מתאחדן שערהא דסיהרא, דאקרון ככביא דשרביטא, דשרביט ממש, מארי דמאריין, מארי דמתקלא, מארי דקשיו, מארי דחוצפא. וכלהו אקרון מארי (ג"א שערי) דארגוונא, ידהו ורגליה אחידן בהאי, פאריה (קדישא) תקיפא דאחיד על טרפיה. ועל דא כתיב, (מיכה ה) וטרף ואין מציל. מופרהא, כל אינון דאדפרין חובי בני נשא,

הדין הקשה, ולכן כתוב (ירמיה טו) חטאת יהודה כתובה בעט ברזל בצפרן שמיר. מה זה שמיר? אותו שרושם ונוקב באבן וחותך אותה לכל צד. זהמת הצפרנים - כל אלו שלא נדבקים בגוף המלך ויונקים מצד הטמאה פשמתחילה הלכנה להפגם.

וכשום ששלמה המלך ירש את הלכנה בשלמותה, צריך לירש אותה בפגימתה, ולכן השתדל לדעת את דעת [רצון] הרוחות והשדים, כדי לירש את הלכנה בכל צדדיה.

ובימי שלמה המלך בכל האירה הלכנה. זהו שכתוב (מלכים-א ה) ותרב חכמת שלמה. ותרב דוקא. מחכמת כל בני קדם, סוד עליון הוא, פכתוב (בראשית לו) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וגו', ואלה נקראים בני קדם, שכלם לא התקיימו, פרט לזה שפלול זכר ונקבה, שנקרא הדר, שכתוב וימלך תחתיו הדר וגו'.

ושנינו, שאף על גב שהתקיימה [שהאירה הלכנה], לא האירה בשלמות, עד שבא שלמה שראוי כנגדה, כמו שבארנו, שמשום כך אמו היתה בת שבע.

וכבר חכמת מצרים - זו החכמה הפתחונה שנקראת שפחה שאחר הרחמים, והכל פללה חכמה זו של שלמה - חכמת בני קדם וחכמת מצרים. אמר רבי אבא, ברוך הרוחמן ששאלתי דבר זה לפניך, שהרי בכל הדברים הללו [דברי ה'] זכיתי. אמר רבי שמעון, דברים אלו הרי בארנום, והרי נאמרו.

והני מילי (מלה דא) זכינא. אמר רבי שמעון, מלין אלין, הא אוקימנא לון, והא אתמרו.

וכתבין ורשמין חובייהו בתקיפו דדינא קשיא. ועל דא כתיב, (ירמיה יז) חטאת יהודה כתובה בעט ברזל בצפרן שמיר. מהו שמיר. ההוא דרשים ונקיב אבנא, ופסיק לה לכל סטרא. זוהמא דטופרהא, כל אינון דלא מתדבקין בגופא דמלכא, וינקין מסטרא דמסאבותא, פד שארי סיהרא בפגימו.

ובגין דשלמה מלכא ירתא לסיהרא בשלימותא, בעי לירתא לה בפגימותא, ועל דא אשתדל למידע, בדעתא (ברעיותא) דרוחין ושידן, למירת סיהרא בכל סטרא.

וביזמוי דשלמה מלכא, בכלא אתנהיר סיהרא. הךא הוא דכתיב, (מלכים א ה) ותרב חכמת שלמה, ותרב דייקא. מחכמת כל בני קדם, רזא עלאה הוא, כמה דכתיב, (בראשית לו) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וגו'. ואלין אקרון בני קדם, דכלהו לא אתקיימו, בר מהאי דכלילא דכר וניקבא דאקרי הדר. דכתיב, (בראשית לו) וימלך תחתיו הדר וגו'.

ותאנא, דאף על גב דאתקיימת (נ"א דאתנהירת סיהרא), לא אתנהירת באשלמותא. עד דאתא שלמה, דאתחזי לקבלהא, כמה דאוקימנא. דבגין כך אמיה בת שבע הות.

וכבר חכמת מצרים, דא חכמה תפאה, דאקרי שפחה דבתר ריחיא, וכלא אתפלילת האי חכמה דשלמה, חכמת בני קדם, וחכמת מצרים. אמר רבי אבא, בריך רחמנא, דשאינא קמך מלה דא, דהא בכל הני מילי (מלה דא) זכינא. אמר רבי שמעון, מלין אלין, הא אוקימנא לון, והא אתמרו.

הָאֲנָא, (קהלת א) **מָה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ,**
יכול אף עמלה דאורייתא, תלמוד
לומר שיעמול תחת השמש (בתיב). שאני
עמלה דאורייתא, דלעילא מן שמשא הוא.
רבי חייא אמר, אף עמלה דאורייתא, דאיהו
עמל בגיניהון דבני נשא, או בגין יקרא
דיליה. האי תחת השמש פתיב. דהא לא
סליק לעילא. תניא אמר רבי אלעזר, אפילו
אי בר נש קיים אלה שנין, ההוא יומא
דאסתלק מעלמא, דמי ליה פאילו לא
אתקיים בר יומא חד:

וְשִׁכְבְּתִי עִם אֲבוֹתַי, וְזָפְאָה חוּלְקֵהוֹן
דְּאַבְהֶתָּא, דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבִיד
לון רתיבא קדישא לעילא, ואתרעי בהו,
לאתעטרא עמהון. דהא הוא דכתיב, (דברים י)
רק באבותיך חשק ה' וגו'. אמר רבי (דף רכד
ע"א) אלעזר, יעקב הוה ידע, דהא עטורא
דיליה באבחתיה הוא, דהא עטורא דאבהון
עמיה הוא, והוא עמהון. ועל דא באתוון
גליפין תנינן, ש תלת קשרין, תרין קשרין,
חד מהאי סטרא, וחד מהאי סטרא, וחד
דכליל לון. ודא הוא דתנינן, (שמות כו) והבִּרִית
התיכן בתוך הקרשים מִבְּרַח מִן הַקֶּצֶה אֶל
הַקֶּצֶה, וְהָהוּא קִשְׂרָא דְבִּאֲמָצִיעִיתָא, אַחִיד
לְהָאִי סִטְרָא, וְלְהָאִי סִטְרָא. וְעַל הָאִי כְּתִיב,
וְשִׁכְבְּתִי עִם אֲבוֹתַי וְדָאִי.

וְשִׁכְבְּתִי עִם אֲבוֹתַי וְגו'. רבי יהודה פתח
ואמר, (ישעיה מב) **הַחֲרָשִׁים שָׁמְעוּ**
והעורים הביטו לראות. **הַחֲרָשִׁים שָׁמְעוּ,**
אלין בני נשא דלא צייתין למלולי אורייתא,
ולא פקחין אודנייהו, למשמע לפקודי
דמאריהון. והעורים, דלא מסתפלין למנדע
על מה אינון קיימין. דהא בכל יומא ויומא

שנינו, (קהלת א) **מָה יִתְרוֹן לְאָדָם**
בְּכָל עֲמָלוֹ. יכול אף עמל
התורה? תלמוד לומר, שיעמל
תחת השמש [כחוב]. שונה עמלה
של תורה, שהוא למעלה מן
השמש. רבי חייא אמר, אף
עמלה של תורה, שהוא עמל
בגלל בני אדם או בשביל
כבודו. על זה פתוב תחת
השמש, שזה לא עולה למעלה.
שנינו, אמר רבי אלעזר, אפילו
אם אדם עומד אלה שנים, אותו
יום שמסתלק מן העולם דומה
לו פאלו לא התקיים, רק יום
אחד.

וְשִׁכְבְּתִי עִם אֲבוֹתַי. אשרי חלקם
של האבות שהקדוש ברוך הוא
עשה אותם מרכבה קדושה
למעלה והתרצה בהם להתעטר
עמהם. זהו שפתוב (דברים י) רק
באבותיך חשק ה' וגו'. אמר רבי
אלעזר, יעקב היה יודע
שהעטור שלו הוא באבותיו,
שהרי העטור של האבות הוא
עמו, והוא עמהם. ועל זה
באותיות חקוקות שנינו, ש
שלשה קשרים, שני קשרים -
אחד מצד זה ואחד מצד זה,
ואחד שכולל אותם. וזהו
ששנינו, (שמות כו) והבִּרִית התיכן
בתוך הקרשים מִבְּרַח מִן הַקֶּצֶה
אֶל הַקֶּצֶה. ואותו קשר
שבאמצע אהו לצד זה ולצד
זה, ועל זה פתוב ושכבתי עם
אבותי, ודאי.

וְשִׁכְבְּתִי עִם אֲבוֹתַי וְגו'. רבי
יהודה פתח ואמר, (ישעיה מב)
הַחֲרָשִׁים שָׁמְעוּ וְהַעוּרִים הִבִּיטוּ
לְרֹאוֹת. הַחֲרָשִׁים שָׁמְעוּ - אלו
בני אדם שלא מקשיבים לדבורי
התורה ולא פוקחים אזניהם
לשמע את מצוות רבונם.
והעורים - שלא מסתפלים
לדעת על מה הם עומדים,

שְׁהָרִי בְּכָל יוֹם וַיּוֹם הַכְּרוֹז יוֹצֵא
 וְקוֹרֵא, וְאִין מִי שִׁישְׁגִיחַ.
 שְׁלֹמֹדְנוּ, בְּאוֹתָם יָמִים שְׁנֹבְרָא
 הָאָדָם, בְּאוֹתוֹ יוֹם שִׁיוֹצֵא
 לְעוֹלָם, פְּלָם עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם
 וְהוֹלְכִים וְטָסִים בְּעוֹלָם, יוֹרְדִים
 וּמְזֻהָרִים אֶת הָאָדָם כָּל יוֹם וַיּוֹם
 לְבָדוּ. וּכְשֵׁאוֹתוֹ יוֹם בָּא
 וּמְזֻהָרִים אוֹתוֹ, וּבִן אָדָם עוֹשֶׂה
 בְּאוֹתוֹ יוֹם חֲטָא לְפָנֵי רַבּוֹנוּ -
 אוֹתוֹ יוֹם עוֹלָה בְּבוֹשָׁה וּמַעֲיֵד
 עֲדוּת, וְעוֹמֵד לְבָדוּ בַּחוּץ.

וְשִׁנּוּ, אַחַר שְׁעוֹמֵד לְבָדוּ,
 יוֹשֵׁב, עַד שְׁאָדָם עוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ
 תְּשׁוּבָה. זָכָה - שֶׁב אוֹתוֹ יוֹם
 לְמַקּוּמוֹ. לֹא זָכָה - אוֹתוֹ יוֹם
 יוֹרֵד וּמִשְׁתַּתֵּף עִם אוֹתָהּ רוּחַ
 שְׁבָחוּץ, וְשֶׁב לְבֵיתוֹ, וְנִתְקַן
 בְּדַמּוֹת אוֹתוֹ אָדָם מִמֶּשׁ כְּדִי
 לְהִרְע לוֹ, וְדָר עִמוּ בְּבֵית. וַיֵּשׁ
 שְׁדִירוֹ לְטוֹב, אִם הוּא זוֹכָה.
 וְאִם לֹאוּ, הוּא דָר עִמוּ לְרַע.

בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף, נִפְקָדִים אוֹתָם
 יָמִים וְחֲסָרִים, וְלֹא נִכְנָסִים
 בְּחֻשְׁבוֹן שֶׁל אוֹתָם שְׁנֵשְׂאָרוֹ. אוֹי
 לְאוֹתוֹ הָאָדָם שְׁגוֹרַע יָמָיו לְפָנֵי
 הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וְלֹא הַשְׂאִיר
 לְמַעֲלָה יָמִים לְהַתְעַטֵּר בָּהֶם
 בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְלְהַתְקַרֵּב עִמָּם
 לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ.

בֹּא רְאֵה, לְשִׁקְרָבִים אוֹתָם יָמִים
 לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, אִם הוּא
 צָדִיק, זֶה הָאָדָם שִׁיוֹצֵא מִן
 הָעוֹלָם וְנִכְנָס בְּאוֹתָם יָמִים, וְהֵם
 לְבוֹשֵׁי כְבוֹד שְׁנֵשְׂמָתוֹ מִתְלַבֶּשֶׁת
 בָּהֶם, וְהֵם אוֹתָם יָמִים שְׁצָדִיק
 הִזָּה בָּהֶם וְלֹא הִרְשִׁיעַ בָּהֶם.

אוֹי לְאוֹתוֹ שְׁגוֹרַע יָמָיו לְמַעֲלָה,
 שֶׁפָּאָשֶׁר רוֹצִים לְהִלְבִּישׁ אוֹתוֹ
 בְּיָמָיו, אוֹתָם יָמִים שֶׁפָּגַם
 בְּחֻטְאָיו חֲסָרִים מְאוֹתוֹ לְבוֹשׁ,
 וּמִתְלַבֵּשׁ בְּכֶגֶד חֲסָר. כָּל שֶׁפֶן אִם
 הֵם רַבִּים, וְאִין לְאָדָם בְּמָה
 לְהִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, אֲזִי אוֹי

כְּרוֹזָא נְפִיק וְקָרִי, וְלִית מָאן דִּישְׁגַּח.
 דְּתַנְיָא, אֵינּוֹן יוֹמִין דְּבַר נֶשׁ כַּד אֲתַבְּרִי,
 בְּהֵוּא יוֹמָא דְנִפְק לְעֵלְמָא, כְּלֵהוּ
 קִיּוּמִין בְּקִיּוּמֵיהוּ. וְאֲזִלִּין וְטָאֲסִין בְּעֵלְמָא,
 נְחִתִּין וְאֲזַהְרִין לְבַר נֶשׁ, כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא
 בְּלַחוּדוּי. וְכַד הֵוּא יוֹמָא אֲתִי וְאֲזַהַר לִיה,
 וְבַר נֶשׁ עֶבֶיד בְּהֵוּא יוֹמָא חוּבָא קָמִי
 מְאָרִיה. הֵוּא יוֹמָא סָלִיק בְּכַסּוּפָא, וְאֲסָהִיד
 סְהֵדוּתָא, וְקָאִים בְּלַחוּדוּי לְבַר.

וְתַאנָּא, פְּתַר דְּקָאִים בְּלַחוּדוּי, יְתִיב, עַד
 דְּבַר נֶשׁ עֶבֶיד מְגִיה תְּשׁוּבָה. זָכָה,
 תַּב הֵוּא יוֹמָא לְאַתְרִיה. לֹא זָכָה, הֵוּא
 יוֹמָא נְחִית, וְאֲשַׁתַּתֵּף בְּהֵוּא רוּחָא דְלְבַר,
 וְתַב לְבֵיתִיה. וְאֲתַתְקַן בְּדִיוּקְנִיה דְּהֵוּא בַר
 נֶשׁ מִמֶּשׁ, בְּגִין לְאַבְאָשָׁא לִיה, וְדִיִּיר עַמִּיה
 בְּבֵיתָא. וְאִית דְּדִינְרָא לְטַב אִי הוּא זָכִי. וְאִי
 לֹאוּ, דִּינְרִיה עַמִּיה לְבִישׁ.

בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף, אֲתַפְקֵדִין אֵינּוֹן יוֹמִין
 וְחֲסָרִים, וְלֹא עֲאֲלִין בְּמַנְיִנָא דְאֵינּוֹן
 דְּאֲשַׁתְּאָרוּ. וְוִי לְהֵוּא בַר נֶשׁ, דְּגָרַע יוֹמוֹי
 קָמִי מְלָפָא קְדִישָׁא, וְלֹא שְׁבִיק לְעֵילָא יוֹמִין,
 לְאַתְעַטְרָא כְּהוּ בְּהֵוּא עֵלְמָא, וְלְאַתְקַרְבָּא
 בְּהִדְיָהוּ קָמִי מְלָפָא קְדִישָׁא.

הָא חֲזִי, כַּד קָרִיבוּ אֵינּוֹן יוֹמִין קָמִי מְלָפָא
 קְדִישָׁא. אִי הוּא זְכָאָה, הָאִי בַר נֶשׁ
 דְנִפְיָק מֵעֵלְמָא, סָלִיק וְעֵאל בְּאֵינּוֹן יוֹמִין.
 וְאֵינּוֹן לְבוֹשֵׁי יָקָר, דְּמִתְלַבֶּשָׁא בֵיה נִשְׁמַתִּיה.
 וְאֵינּוֹן יוֹמִין הוּוּ, דְזָכָה כְּהוּ, וְלֹא חָב כְּהוּ.

וְוִי לְהֵוּא דְגָרַע יוֹמוֹי לְעֵילָא. דְכַד בְּעָאן
 לְאַלְבֶּשָׁא לִיה בְּיוֹמוֹי, אֵינּוֹן יוֹמִין דְּפָגִים
 אִיהוּ בְּחוּבוֹי, חֲסָרִין מֵהֵוּא לְבוֹשָׁא,
 וְאַתְלַבֵּשׁ בְּמָנָא חֲסָרָא. כָּל שֶׁפֶן אִי סְגִיאִין
 אֵינּוֹן, וְלֹא לְהוּי לִיה לְבַר נֶשׁ בְּמָה דְאַתְלַבֵּשׁ

לו ואוי לנפשו, שדנים אותו בגיהנם על אותם ימים, ימים על ימים, ימים על כל אחד שנים. שפאשר יוצא מן העולם הזה, אינו מוצא ימים להתלבש בהם, ולא יהיה לו לבוש במה להתכסות. אשרי הצדיקים שכל ימיהם שמורים הם אצל המלך הקדוש, ונעשים מהם לבושי כבוד להתלבש בהם בעולם הבא.

שנינו בסוד המשנה, מה שכתוב (בראשית א) וידעו כי עירמם הם - ידיעה ממש ידעו, שאותו לבוש של כבוד שנעשה מאותם ימים נגרע מהם, ולא נשאר יום מאותם ימים להתלבש בו. זהו שכתוב (תהלים קלט) גלמי ראו עניך ועל ספרך פלם פתבו ימים יצרו. ימים יצרו ודאי. ולא אחד בהם, שהרי לא נשאר אחד להתלבש בו, עד דאשתדל אדם ועשה תשובה, והקדוש ברוך הוא קבל אותו ועשה לו כלי לבוש אחרים, ולא מן הימים שלו. זהו שכתוב (בראשית א) ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו פתנות עור וילבשם.

בא ראה, באברהם שזכה מה פתוב? (שם כד) בא בימים, משום שזכה. פאשר הסתלק מן העולם הזה, ממש באותם ימים שלו, נכנס והתלבש בהם, ולא נגרע מאותו לבוש פכוד כלום, שכתוב בא בימים. באיוב מה פתוב? (איוב א) ויאמר ערם יצתי מבטן אמי וערם אשוב שמה, שהרי לא נשאר לבוש להתלבש בו.

שנינו, אשריהם הצדיקים, שימיהם צדיקים, ונשארו לעולם הבא [צדיקים], וכאשר יוצאים, כלם מתחברים ונעשים לבושי כבוד להתלבש בו, ובאותו לבוש

בהוא עלמא. פדין ווי ליה, ווי לנפשיה, דדינין ליה בגיהנם על אינון יומין. יומין על יומין, יומין על חד תרין. דכד נפיק מהאי עלמא, לא אשפח יומין דאתלבש בהו, ולא הוי ליה לבושא במה דאתכסי. זפאין אינון צדיקיא, דיומיהון פלהון טמירין אינון לגביה דמלכא קדישא, ואתעביד מנייהו לבושי יקר, לאתלבשא בהו בעלמא דאתי.

תנינן ברזא דמתניתין, מאי דכתיב, (בראשית א) וידעו כי ערומם הם, ידיעה ידעי ממש. דהוא לבושא דיקר, דאתעביד מאינון יומין, גרע מנייהו, ולא אשתאר יומא מאינון יומין לאתלבשא ביה. הדא הוא דכתיב, (תהלים קלט) גלמי ראו עניך ועל ספרך פלם יפתבו. ימים יוצרו. ימים יוצרו ודאי, ולא אחד בהם, דהא לא אשתאר חד מנייהו לאתלבשא בהו. עד דאשתדל אדם, ועבד תשובה, וקדשא בריך הוא קביל ליה, ועביד ליה מאנא לבושא אחרנין, ולא מן יומי. הדא הוא דכתיב, (בראשית א) ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו פתנות עור וילבשם.

הא חזי, באברהם דזכה, מה כתיב, (בראשית כד) בא בימים, משום דזכה. פד אסתלק מהאי עלמא, באינון יומין ממש דיליה, עאל ואתלבש בהו, ולא גרע מההוא לבוש יקר כלום, דכתיב בא בימים. באיוב מה פתיב, (איוב א) ויאמר ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה. דהא לא אשתאר לבושא לאתלבשא ביה.

תנא, זפאין אינון צדיקיא, דיומיהון זפאין, ואשתארו לעלמא דאתי (זכאין), וכד נפקין, מתחברין פלהו, ואתעבידו (דף רכד ע"ב) לבושי יקר, לאתלבשא ביה. ובההוא

זוכים להתענג מענג העולם הפא, ובאותו לבוש עתידים לקום לתחייה, וכל אותם שיש להם לבוש יקומו. זהו שכתוב (איוב לח) ויתיצבו כמו לבוש. או לאותם רשעים של העולם שימיהם בתטאיהם [עולמות] חסרים, ולא נשאר מהם במה שיתפסו פשיצאו מן העולם.

שנינו, כל אותם צדיקים שזכו להתלבש בלבוש פבוד בימיהם, מתעטרים באותו עולם [לבוש] מהעטורים שבהם מתעטרים האבות, מאותו נחל שיוצא ושופע לגן עדן. זהו שכתוב ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך וגו'. ואותם רשעי העולם שלא זכו להתלבש בלבוש של מיהם, עליהם כתוב (ירמיו יז) והיה פערער בערכה ולא יראה פי יבא טוב ושכן חררים במדבר.

אמר רבי יצחק, אשרי חלקו של יעקב שבטחון יתר היה לו, שכתוב ושכבתי עם אבתי, שאזכה בהם ולא באחר. שאזכה בהם להתלבש בימים שלו ובימים שלהם.

רבי יהודה אמר, כתוב (בראשית כז) וירח את ריח בגדיו ויברכהו. בגדיו? בגדי עשו היה צריך לכתב, שהרי לא היו שלו, אלא של עשו היו בגדים אלו, שכתוב (שם) ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדל החמדת? בגדי עשו כתוב [פאו], וכאן ריח בגדיו, של יעקב משמע.

א"ל פך בארנו, וירח, כלומר שהסתכל הלאה, והריח את ריח לבושו של אותו העולם ואז ברכו, ועל זה כתוב ראה ריח בני פריח שדה, זהו שדה התפוחים הקדושים. ואמר, הואיל וזכית

לבושא, זכאן לאתענגא מענוגא דעלמא דאתי, ובההוא לבושא, זמינין לאחייא ולמיקם. וכל אינון דאית להו לבושא יקומו, הדא הוא דכתיב, (איוב לח) ויתיצבו כמו לבוש. ווי לאינון חייבי עלמא, דיומיהון בחוביהון (עלמין) חסרין, ולא אשתאר מנייהו, במה דאתפסיין, פד יפקוין מעלמא.

האנא, כל אינון זפאין, דזכו לאתלבשא בלבוש יקר פיומיהון, מתעטרן בההוא עלמא (ס"א גולמא), מעטורי דמתעטרי בהו אבהו, מההוא נחל דנגיד ונפיק לגנתא דעדן. הדא הוא דכתיב, (ישעיה מח) ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך וגו'. ואינון חייבי עלמא, דלא זכו לאתלבשא בלבושא דיומיהון, עליהו כתיב, (ירמיה יז) והיה כערער בערכה ולא יראה כי יבא טוב ושכן חררים במדבר.

אמר רבי יצחק, זפאה חולקיה דיעקב, דרחצנו יתיר הוה ליה, דכתיב ושכבתי עם אבותי. דאזפי בהו ולא באחרא. דאזפי בהו, לאתלבשא ביומין דיליה, וביומין דלהון.

רבי יהודה אמר, פתיב, (בראשית כז) וירח את ריח בגדיו ויברכהו. בגדיו. בגדי עשו מיבעי ליה. דהא לאו דידיה הו, אלא דעשו הו הנהו בגדים. דכתיב, (בראשית כז) ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות, בגדי עשו כתיב (הכא), והכא ריח בגדיו, דיעקב משמע.

א"ל, הכי אוקימנא, וירח, כלומר, אסתפל להלאה, וארח ריחא דלבושו דההוא עלמא, פדין פרכיה. ועל דא כתיב,

ראה ריח בני כריח שדה,

בְּאוֹתָם לְבוּשֵׁי כְבוֹד - וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם. מֵהַ מְשֻׁמֵּעַ? מִשּׁוֹם שִׁבְאוֹתוֹ שְׂדֵה תַפּוּחִים קְדוּשִׁים נוֹטֵל טַל כָּל יוֹם מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, שְׁכֵתוֹב מִטַּל הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּרַךְ אוֹתוֹ בְּכָל - מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמְשֻׁמֵּי הָאָרֶץ. מֵהַ הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁוַיִּרַח אֶת רִיחַ בְּגָדָיו, בְּגָדָיו מִמַּשׁ, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. שְׁנֵינּוּ, אֵלָּךְ וְחֹמֶשׁ מֵאוֹת רִיחוֹת עוֹלָיִם בְּכָל יוֹם מִגֵּן עֵדֶן, שֶׁבָּהֶם מִתְבַּשְּׂמִים אוֹתָם לְבוּשֵׁי כְבוֹד שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם שֶׁמִּתְעַטְטִים מִמְּיוֹ שֶׁל בֶּן אָדָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמָה לְבוּשֵׁים הֵם? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הֵהָרִים שֶׁל הָעוֹלָם, עַל זֶה נִחְלָקוּ, אֲבָל שְׁלֹשָׁה הֵם: אֶחָד שֶׁמִּתְלַבָּשִׁים בְּאוֹתוֹ הַלְבוּשׁ, הַרְיֹחַ שֶׁבִּגְן עֵדֶן שֶׁבְּאַרְץ. וְאֶחָד נִכְבָּד מֵהַכֹּל, שֶׁמִּתְלַבָּשֵׁת בּוֹ הַנְּשֻׂמָה בְּתוֹךְ צְרוּר הַחַיִּים בֵּין אֲדָרַת הַמְּלָךְ. וְאֶחָד לְבוּשׁ שֶׁל בְּחוּץ, שֶׁעוֹמֵד וְלֹא עוֹמֵד, נִרְאֶה וְלֹא נִרְאֶה, כְּזֶה מִתְלַבָּשֵׁת הַנֶּפֶשׁ וְהוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטֵטת בְּעוֹלָם.

וּבְכָל רֵישׁ חֹדֶשׁ וְשָׁנָה וְשַׁבָּת הוֹלֶכֶת וְנִקְשָׁרַת בְּרוּחַ שֶׁבִּגְן עֵדֶן שֶׁבְּאַרְץ שֶׁעוֹמֶדֶת בֵּין פְּרָגוּד נִכְבָּד, וּמִמֶּנּוּ לוֹמֵד וַיִּדְעַ מֵהַ שְׂיֹדֵעַ, וּמְשׁוֹטֵט וּמוֹדִיעַ אוֹתוֹ בְּעוֹלָם.

לְמַדְנּוּ, בְּשָׁנֵי קִשְׁרִים נִקְשָׁרַת הַנֶּפֶשׁ בְּכָל רֵישׁ חֹדֶשׁ וְשַׁבָּת, בְּקִשְׁרֵי שֶׁל הַרְיֹחַ שֶׁבִּין רִיחוֹת הַבְּשָׂמִים שֶׁבִּגְן עֵדֶן שֶׁבְּאַרְץ, וּמִשָּׁם הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט, וְנִקְשָׁר עִם הַרְיֹחַ בְּנֻשְׂמָה שֶׁצְרוּרָה בְּצְרוּר הַחַיִּים, וְנִרְוִית וְנִזְנֶנֶת מֵאוֹתוֹ זֵיו הַנִּכְבָּד שֶׁל צַד זֶה וְשֶׁל צַד זֶה. זֶהוּ

וַיְדַהֵא סִטְרָא. הֵדָא הוּא

דָּא הוּא חֶקֶל דְּתַפּוּחִין קְדִישִׁין. אָמַר, הוּאִיל וְזָכִיתָ בְּאֵינוֹן לְבוּשֵׁי יָקָר, וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם. מָאִי מְשֻׁמֵּעַ, בְּגִין דִּבְהַהוּא חֶקֶל דְּתַפּוּחִין קְדִישִׁין, נָטִיל (ס"א נְשִׁירָה) טַלָּא כָּל יוֹמָא, מֵהַהוּא אֲתֵר דְּאִקְרִי שָׁמַיִם, דְּכִתִּיב מִטַּל הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּכֹלֵא בְרִכְיָה, מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמְשֻׁמֵּי הָאָרֶץ. מָאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּוַיִּרַח אֶת רִיחַ בְּגָדָיו. בְּגָדָיו מִמַּשׁ, כְּמָה דְּאוּקִימָנָא. תְּנָא, אֵלָּךְ וְחֹמֶשׁ מֵאָה רִיחוֹין, סְלָקִין בְּכָל יוֹמָא מִגֵּן עֵדֶן, דְּמִתְבַּסְמִי בְּהוּ אֵינוֹן לְבוּשִׁין דִּיקָר דִּיהוּא עֲלֵמָא, דְּמִתְעַטְרִין מִן יוֹמוֹי דְּבַר נֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמָה לְבוּשִׁין אֵינוֹן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, טוּרֵי דְעֲלֵמָא, עַל דָּא פְּלִיגוּ. אֲבָל תִּלְתָּא אֵינוֹן. חֵד דְּמִתְלַבָּשִׁי בְּהוּא לְבוּשָׂא, רוּחָא דְּבִגְנָתָא דְעֵדֶן דְּאַרְעָא. וְחֵד יִקְרָא מְכָלָא, דְּמִתְלַבָּשָׂא בֵּיהַ נְשֻׂמָתָא כְּגוּ צְרוּרָא דְחַיִּי, בֵּין פּוּרְפִירָא דְּמִלְכָּא. וְחֵד לְבוּשָׂא דְלִבְר, דְּקָאִים וְלֹא קָאִים, אֲתַחְזִי וְלֹא אֲתַחְזִי. בְּהַאי מִתְלַבָּשָׂא בֵּיהַ נְפֻשָׂא, וְאַזְלָא וְשָׂטָא בְּעֲלֵמָא.

וּבְכָל רֵישׁ יְרַחִי (שְׁתָּא) וְשַׁבְתָּא, אֲזֵלַת וְאַתְקִשְׁרַת בְּרוּחָא דְּבִגְנָתָא דְעֵדֶן דְּאַרְעָא, דְּקִימָא בֵּין פְּרָגוּדָא יִקְרָא, וּמְנִיָּה אוּלִיף וַיִּדְעַ מֵהַ דִּידְעַ, וְשָׂטָא וְאוּדְעַ לִיָּה בְּעֲלֵמָא.

תְּנָא, בְּתַרִּין קְשׁוּרִין אֲתַקְשֵׁר נְפֻשָׂא, בְּכָל רֵישׁ יְרַחָא וְשַׁבְתָּא, בְּקִשְׁוִרָא דְרוּחָא,

דִּי בֵּין רִיחֵי בּוּסְמִין דְּבִגְנָתָא דְעֵדֶן דְּאַרְעָא, וּמִתְמָן אֲזִיל וְשָׂאט, וְאַתְקִשֵׁר עִם רוּחָא בְּנְשֻׂמָתָא דְצְרִירָא בְּצְרוּרָא דְחַיִּי, וּמִתְרוּיָא וּמִתְזַנַּת מֵאֵינוֹן זֵיוִין יִקְרִין, דְּהַאי סִטְרָא,

שְׁכַתוּב וְנַחֵף ה' תְּמִיד, תְּמִיד, תְּמִיד
דְּרָקָא.

וְהַשְּׁבִיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשָׁךְ. מַה זֶה
בְּצַחְצָחוֹת? אֵלֶּא צָחוֹת אַחַת,
כְּשֶׁנֶּקְשַׁרְתָּ עִם הַרוּחַ שְׁבַגְנָן
שְׁלִמְטָה, צָחוֹת שְׁלִפְנִים מִן
הַצָּחוֹת, כְּשֶׁנֶּקְשַׁרְיִם בְּנִשְׁמָה
שְׁלִמְעָלָה בְּצִרוֹר הַחַיִּים. וְהֵינּוּ
בְּצַח - אַחַד, צָחוֹת - שְׁנַיִם, שֶׁהֵם
לְמַעְלָה לְמַעְלָה, בְּכַבּוֹד הַנִּשְׁמָה
וְדָאִי. כְּלוּמַר, צַחְצָחוֹת, מִי יוֹרֵשׁ
אֶת אֵת זֶה? נַפְשָׁךְ, נַפְשָׁךְ מִמֶּשׁ.
אֲשֶׁרֵי חִלְקֶם שֶׁל הַצְּדִיקִים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּשֶׁאֲנִי בֵּין
אוֹתָם הַחֲבָרִים מִבְּכָל, מִתְּכַנְסִים
אֵלַי, וְלוֹמְדִים דְּבָרִים בְּנִגְלָה, וְהֵם
מְכַנְסִים אוֹתָם בְּחוֹתָם בְּרִזְל חֶזֶק,
סְתוּם מִכָּל הַצְּדִידִים. כַּמָּה פְּעָמִים
לְמַדְתִּי אוֹתָם דְּרַכֵּי גִנַּת הַמְּלָךְ,
דְּרַכֵּי הַמְּלָךְ. [כַּמָּה פְּעָמִים אֲמַרְתִּי לָהֶם דְּרַכֵּי

הַחֲזוֹרָה שֶׁל הַמְּלָךְ הַקְּרוּשׁ וְדְרַכֵּים עֲלוּנוּם.]

כַּמָּה פְּעָמִים לְמַדְתִּי אוֹתָם כָּל
אוֹתָן דְּרַגּוֹת הַצְּדִיקִים שְׁבָאוֹתוֹ
עוֹלָם, וְכֹלָם פּוֹחֲדִים לוֹמַר דְּבָרִים
הַלְלוּ, אֵלֶּא לוֹמְדִים בְּגִמְגוּם,
מִשׁוּם כִּף נִקְרָאִים כְּבָדִי לְשׁוֹן,
כְּמוֹ אוֹתוֹ כְּבֹד לְשׁוֹן שְׁמַגְמָגִם
בְּפִי.

אֲבָר לְזַכּוֹת אֲנִי דָן אוֹתָם, הוֹאִיל
וּפּוֹחֲדִים, שְׁהָרִי אוֹרֵי הַקְּדוּשׁ וְרוּחַ
הַקְּדוּשׁ עֲבָרָה מֵהֶם, וְיִוְנָקִים אוֹרֵי
וְרוּחַ שֶׁל רְשׁוֹת אַחֲרָת. וְלֹא עוֹד,
אֵלֶּא שְׁנֵאֵית עֲלֵיהֶם קֶשֶׁת, וְאִינָם
כְּדָאִים לְרֵאוֹת סִבְר פְּנִי [שֶׁל אֱלֹהִים],
כָּל שְׁפָן סִבְר פְּנִים אַחֲרוֹת.

אֲבָר זֶה מוֹעִיל לָהֶם שְׁאֲנִי מְצוּי
בְּעוֹלָם וְאֲנִי סִימָן [וְהוּמָךְ] בְּעוֹלָם,
שְׁהָרִי בְּחַיִּי לֹא יֵשֵׁב הָעוֹלָם בְּצַעַר,
וְלֹא נִדּוֹן בְּדִין שְׁלִמְעָלָה, אַחֲרֵי לֹא
יָקוּם דּוֹר כְּמוֹ הַדּוֹר הַזֶּה. וְעַתִּיד
הָעוֹלָם שְׁלֹא יִמְצָא מִי שְׁיִגַּן
עֲלֵיהֶם, וְכָל הַפְּנִים הַחֲצוּפוֹת

וְזִמִּין עֲלֵמָא דְלֹא

דְּכַתִּיב, וְנַחֵף ה' תְּמִיד, תְּמִיד דִּיִּקְא.
וְהַשְּׁבִיעַ בְּצַחְצָחוֹת נַפְשָׁךְ. מַהוּ בְּצַחְצָחוֹת.

אֵלֶּא צָחוֹתָא חַד, כִּד אַתְקַשְׁר
בְּרוּחָא דְּבַגְנָתָא דְּלַתְתָּא, צָחוֹתָא דְּלַגּוּ מִן
צָחוֹתָא, כִּד מִתְקַשְׁרָן בְּנִשְׁמָתָא דְּלַעִילָא,
בְּצִרוּרָא דְּחַיִּי, וְהֵינּוּ בְּצַח חַד, צָחוֹת תְּרִין,
דְּאִינוּן לְעִילָא לְעִילָא, בְּיִקִּירוּ דְּנִשְׁמָתָא
וְדָאִי, כְּלוּמַר צַחְצָחוֹת, מָאן יָרִית דָּא,
נַפְשָׁךְ. נַפְשָׁךְ מִמֶּשׁ. זְכָאָה חוּלְקָהוֹן
דְּצִדִּיקָיָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כִּד אָנָּא בֵּין אִינוּן
חֲבָרָיָא דְּבְכָל, מִתְּכַנְשִׁי גְבָאִי,
וְאוֹלְפִי מְלִי בְּאַתְגְּלִיָּא, וְאִינוּן עֵיִלִי לוֹן
בְּגוּשְׁפִּנְקָא דְּפְרִזְלָא תְּקִיפָא, סְתִימָא מִכָּל
סְטְרִין. כַּמָּה זְמַנִּין אוֹלִיפְנָא לוֹן אֲרַחוּי
דְּגַנְתָּא דְּמִלְכָּא, אוֹרְחוּי דְּמִלְכָּא. (נ"א כַּמָּה זְמַנִּין
אֲמִינָא לוֹן אֲרַחוּי דְּאוֹרְחוּיָא דְּמִלְכָּא קְדִישָׁא וְאוֹרְחוּיָא עֲלֵאִין).

כַּמָּה זְמַנִּין אוֹלִיפְנָא לוֹן כָּל אֲנוּן דְּרַגִּין
דְּצִדִּיקָיָא דְּבַהֲהוּא עֲלֵמָא, וְכִלְהוּ
מִסְתְּפִי לְמִימַר (דף רכה ע"א) מְלִין אֲלִין, אֵלֶּא
לְעֵאן (פְּעִלְעִין) בְּגִמְגוּמָא. בְּגִינִי כִף פְּסִילוּסִין
אֲקִרוּן, כְּהֵהוּא פְּסִילוּתָא דְּמַגְמָגִם בְּפּוּמִיָּה.
אֲבָר לְזַכּוֹתָא דְּאִינָנָא לְהוּ, הוֹאִיל וּמִסְתְּפִי.
דְּהָא אוֹרָא קְדִישָׁא וְרוּחָא קְדִישָׁא
אַתְעָדִי מְנִיָּהוּ, וְיִנְקִי מְאוּרָא וְרוּחָא
דְּרְשׁוּתָא אַחֲרָא. וְלֹא עוֹד אֵלֶּא דְקֶשֶׁת
אַתְחַזִּי עֲלֵיָּהוּ, וְלֹא אִינוּן כְּדָאִי לְמַחְמִי
סִבְר אֲנְפוּי (ס"א דְּאַלְהוּ), כָּל שְׁפָן סִבְר אֲנְפוּי
אַחֲרַנִּין.

אֲבָר דָּא מְהַנְיָא לְהוּ, דְּאָנָּא שְׂכִיחַ בְּעֲלֵמָא
וְאָנָּא סִימְנָא (נ"א סְמְכָא) בְּעֲלֵמָא, דְּהָא
בְּחַיִּי לֹא יְתִיב עֲלֵמָא בְּצַעַרָא, וְלֹא אַתְדָן
בְּדִינָא דְּלַעִילָא, בְּתֵרָאִי לֹא יָקוּם דְּרָא כְּדָרָא דָּא. וְזִמִּין עֲלֵמָא דְלֹא

ימצאו בין למעלה בין למטה.
למעלה - בחטאי התחתונים
והחצפה שלהם.

ועתידים בני העולם לצוות, ואין
מי שישגיח עליהם. יחזירו ראש
לכל הרוחות של העולם, ולא
ישובו עם רפואה. אבל רפואה
אחת מצאתי להם בעולם ולא
יותר, באותו מקום שיימצאו
אותם שעוסקים בתורה, ונמצא
ביניהם ספר תורה שאין בו
שקר, כשמוציאים אותו, בגללו
מתעוררים עליונים ותחתונים.
וכל שפן אם נכתב בו השם
הקדוש פראוי, והרי כבר למדנו
את הדבר.

אוי לדור שהתגלה ביניהם ספר
תורה, ולא מתעוררים עליו
למעלה ולמטה. מי מתעורר
עליו בשעה שהעולם בצער יתר,
והעולם צריך למטר, וצריך
להגלות ספר תורה יותר בצער
העולם.

שבאשר העולם בצער
ומבקשים בני אדם רחמים על
הקברים, כל המתים מתעוררים
עליו, שהרי הנפש מקדימה
ומודיעה לרוח, שהרי ספר תורה
נמצא בגלות, שהגלה בצער
העולם, והחיים באים ומבקשים
רחמים.

ואז הרוח מודיעה לנשמה,
והנשמה לקדוש-ברוך-הוא, ואז
הקדוש ברוך הוא מתעורר וחס
על העולם, וזה על גלות ספר
תורה ממקומו, והחיים באים
לבקש רחמים על קברי המתים.
אוי לדור אם צריך ספר תורה
להגלותו ממקום למקום, ואפלו
מבית פנסת לבית פנסת, שהרי
לא נמצא ביניהם על מה ישגיחו
עליהם.

ואת זה לא יודעים כל בני
העולם, שהרי שכינה, כשגלתה

ישתפח מאן דיגין עלייהו, וכל אנפין חציפין
ישתפחון בין לעילא בין לתתא. לעילא,
בחובייהו דלתתא, וחציפותא דלהון.

וזמינן בני עלמא דצווחין, ולית מאן
דישגח עלייהו. יהדרון רישא לכל
סטרי עלמא, ולא יתובון באסוותא. אבל חד
אסותא אשפחנא להו בעלמא ולא יתיר,
בהווא אתר דישתפחון אינון דלעאן
באורייתא, ואשתפח בינייהו ספר תורה דלא
משתקר ביה. כד מפקי האי, בגיניה מתערי
עלאי ותתאי. וכל שפן אי אכתיב ביה שמא
קדישא כדקא חזי, והא אוליפנא מלה.

ווי לדרא דאתגלייא בינייהו ספר תורה, ולא
מתערי עליה לעילא ותתא. מאן אתער
עליה בשעתא דעלמא בצערא טפי, ואצטריך
עלמא למטרא, ואצטריך לאגלאה ספר תורה
יתיר בדוחקא דעלמא.

דכד עלמא בצערא, ובצעאן בני נשא רחמין
עלי קברי, פלהו מתין מתערין עליה,
דהא נפשא אקדימת ומודעא לרוחא, דהא
ספר תורה אשתפח בגלותא, דאיגלי בדוחקא
דעלמא, וחייא אתאן ובצעאן רחמי.

בדין רוחא מודעא לנשמה, ונשמה
לקודשא בריך הוא, וכדין קדשא בריך
הוא אתער, וחס על עלמא, ודא על גלותא
דספר תורה מאתריה, וחייא אתין למבעי
רחמי על קברי מתין. ווי לדרא אי אצטריך
ספר תורה לאגלאה ליה מאתר לאתר, אפילו
מבי כנישתא לבי כנישתא, דהא לא אשתפח
בינייהו על מה ישגחון עלייהו.

ודא לא ידעין פלהו בני נשא, דהא שכינתא
כד אתגלייא גלותא בתראה. עד לא
תסתלק לעילא, מה כתיב, (ירמיה ט) מי יתנני

גלות אחרונה, עד שלא עלתה למעלה מה כתוב? (ירמיה ט) מי יתנני במדבר מלון ארמים. אחר כך בזמן שדחק רב נמצא בעולם, היא נמצאת שם, ובגלות של ספר תורה שם היא, והפל מתעוררים עליה, עליונים ותחתונים.

אמר רבי שמעון, אם הפבלים הטפשים הללו ידעו דברים של סודות החכמה על מה עומד העולם, ותומכיו על מה מתרגשים כשהוא נמצא בצער, אז ידעו שבחו של רב [המנונא] ייבא הזקן כאשר היה מצוי ביניהם ולא היו יודעים את שבחו. והרי מצאנו דברים שלו קשורים לדברי שלמה המלך בסוד עליון של החכמה, והם לא היו יודעים את שבחו.

ועכשו הולכים אחר דברי חכמה, ואין מי שעומד עליה ואין מי שקורא, ועם כל זה יש ביניהם פקחים בעבור שנה וקביעת החדשים, אף על גב שלא נתן להם ולא נמסר בידיהם.

שנינו, שנים עשר חדש הנפש הזו מתקשרת בגוף בקבר, ונדונים בדין אחד, פרט לאותה נפש של הצדיקים, כמו שבארנו, ונמצאת בקבר ויודעת בצער שלו, ובצער החיים יודעת [לא יודעת], ולא משתדלת עליהם.

ואחר שנים עשר חדש מתלבשת בלבוש אחד, והולכת ומשוטטת בעולם, ויודעת מן הרוח מה שהיא יודעת, ומשתדלת על הצער של העולם, ולבקש רחמים, ולדעת את צערם של החיים.

ומי מתעורר לכל זה? בזמן שיש צדיק שמודיע לו פראוי, ואותו צדיק נודע ביניהם. ששנינו, צדיק אחד נשאר בעולם, בין החיים ובין המתים הוא נודע, שהרי כל יום מכריזים עליו ביניהם, וכשיש יותר צער בעולם והוא לא

במדבר מלון ארמים. לבתר בזמנא דדחקה אשתפח טפי בעלמא, תמן אשתפחת, ובגלותא דספר תורה, תמן היא, וכלא מתערין עליה, עלאי ותתאי.

אמר רבי שמעון, אי הני בבלאי טפשי, ינדעון מלין דרזי דחכמתא, על מה קאים עלמא, וסמכוי על מה קא מתרגשן, כד ישתפח בדוחקא, ינדעון שבחא דרב [המנונא] ייבא סבא, כד אשתפח בינייהו, ולא הוו ידעי שבחיה. והא אשפחנא מלוי מתקשרן במלוי דשלמה מלפא, ברזא עלאה דחכמתא, ואינון לא הוו ידעי שבחיה.

והשתא אזלין בתר מלי דחכמתא, ולית מאן דקאים עליה, ולית מאן דקרי. ועם כל דא, אית בינייהו פקחין בעבורא דשתא ובקביעותא דירחי, אף על גב דלא אתייהיב להו, ולא אתמסר בידייהו.

תנינן, תריסר ירחי, האי נפש איהי מתקשרא בגופא בקברא, ואתדנו בדינא כחדא, בר ההיא נפש דצדיקייא, כמה דאוקמוה, וזמינא בקברא, וידע בצערא דיליה, ובצערא דחיי ידע [כ"א לא ידע], ולא אשתדלת עלייהו.

ולבתר תריסר ירחי, אתלבש בלבושא חד, ואזיל ושטא בעלמא, וידע מן רוחא מה דידע, ואשתדל צערא לעלמא, ולמבעי רחמי, ולמנדע [להו] צערא דחיי.

ומאן אתער לכל האי, בזמנא דאית זפאה, דאודע להו פדקא יאות, ויהו זפאה אשתמודע בינייהו. דתניא, זפאה כד אשתאר בעלמא, בין חייא, ובין מיתיא אשתמודע,

צדיק שמודיע לו פראוי, ואותו צדיק נודע ביניהם. ששנינו, צדיק אחד נשאר בעולם, בין החיים ובין המתים הוא נודע, שהרי כל יום מכריזים עליו ביניהם, וכשיש יותר צער בעולם והוא לא

זְכוּל לְהִגָּן עַל הַדּוֹר, הוּא מוֹדִיעַ
לָהֶם אֶת צַעַר הָעוֹלָם.

וּבְשֵׁרָא נִמְצָא צַדִּיק בְּעוֹלָם
שֶׁמְכַרְזִים עָלָיו בִּינְיָהוּ, וְלֹא
נִמְצָא [בִּינְיָהוּ] מִי שֶׁיַּעֲזוֹר אוֹתָם
בְּצַעַר שֶׁל הָעוֹלָם אֲלֵא סֵפֶר
תּוֹרָה, אֲזַי מִתְעוֹרְרִים עָלָיו
עַלִּיּוֹנִים וְתַחַתּוֹנִים, וְצָרִיכִים
כָּלֶם לְהִמָּצֵא בְּאוֹתוֹ זְמַן
בְּתִשׁוּבָה. וְאִם לֹא נִמְצָאִים,
מִתְעוֹרְרִים עֲלֵיהֶם בְּעַלִּי הַדִּין,
וְאִפְלוּ רוּחַ שֶׁל גֵּן עֶדֶן מִתְעוֹרְרִים
עֲלֵיהֶם מִשׁוּם סֵפֶר תּוֹרָה, כְּמוֹ
שֶׁנִּתְבָּאָר.

שְׁנֵינּוּ, וְשִׁכְבְּתִי עִם אֲבֹתִי - בְּגוֹף,
בְּנֶפֶשׁ, בְּרוּחַ, בְּנִשְׁמָה, בְּמַרְכָּבָה
אֶחָת, בְּדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, כְּמָה אֲטוֹמִים מֵהַפֶּל בְּנֵי
אָדָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מִשְׁגִּיחִים
וְלֹא שׁוֹמְעִים וְלֹא מְסַתְּפָלִים
בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם, וְאִיךָ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמִים
בְּכָל זְמַן וְעֶדֶן, וְאִין מִי שֶׁיִּשְׁגִּיחַ.
שְׂדֵשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם נִכְנָסֶת רוּחַ
אֶחָת לְמַעְרַת הַמִּכְפָּלָה, וְנוֹשְׁבֶת
בְּקַבְרֵי הָאֲבוֹת, וּמִתְרַפְּאִים כָּל
הַעֲצָמוֹת וְעוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם,
וְאוֹתָהּ רוּחַ מִשְׁפִּיעָה טַל
מִלְמַעְלָה מֵרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, מִקּוֹם
שֶׁנִּמְצָאִים הָאֲבוֹת הָעֲלִיוֹנִים.
וּכְשֶׁמִּגִּיעַ [וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר] אוֹתוֹ הַטַּל
מֵהֶם, מִתְעוֹרְרִים הָאֲבוֹת
שְׁלֵמֻטָּה.

וְכִמְדֻנּוּ שִׁיּוּרְד אוֹתוֹ הַטַּל
בְּדַרְגּוֹת יְדוּעוֹת, דַּרְגָּה אַחַר
דַּרְגָּה, וּמִגִּיעַ לְגַן הָעֶדֶן שְׁלֵמֻטָּה,
וּמֵאוֹתוֹ הַטַּל רוֹחֲצִים בְּבִשְׁמִים
שֶׁל גֵּן עֶדֶן, וּמִתְעוֹרְרֶת רוּחַ אֶחָת
שֶׁפְּלוּלָה בְּשִׁפְתֵי אַחֲרוֹת, וְעוֹלָה
וּמְשׁוֹטְטֶת בֵּין הַבִּשְׁמִים, וְנִכְנָסֶת
בְּפֶתַח הַמַּעְרָה, וְאֲזַי מִתְעוֹרְרִים
הָאֲבוֹת, הֵם וְזוּוֹיגֵיהֶם, וּמִבְּקָשִׁים
רַחֲמִים עַל בְּנֵיהֶם.

דְּהָא כָּל יוֹמָא מְכַרְזֵי עֲלֵיהּ בִּינְיָהוּ, וְכַד
צַעֲרָא טְפִי בְּעַלְמָא, וְהוּא לָא יְכִיל לְאַגְנָא עַל
דְּרָא, הוּא אוֹדַע לְהוּ צַעֲרָא דְעַלְמָא.

וְכַד לָא אֲשַׁתְּפַח זַכָּאָה (דף רכה ע"ב) דְּמְכַרְזֵי
עֲלֵיהּ בִּינְיָהוּ, וְלֹא אֲשַׁתְּפַח (ד"א ל"ג בִּינְיָהוּ)
מֵאֵן דְּאֲתַעֲר לְהוּ בְּצַעֲרָא דְעַלְמָא, אֲלֵא סֵפֶר
תּוֹרָה. כְּדִין עַלְאִי וְתַתְּאִי מִתְעַרִּין עֲלֵיהּ,
וְצָרִיכִין כְּלָא דִּישְׁתְּפַחוּן בְּהֵיא זְמַנָּא
בְּתִשׁוּבָה. וְאִי לֹא מִשְׁתְּפַחִי, הָא מְאִרִי דְּדִינָא
אֲתַעֲרוּן עֲלֵייהוּ, וְאִפְלוּ רוּחַ דְּגַנְתָּא דְעֶדֶן,
מִתְעַרִּין עֲלֵייהוּ, בְּגִינְיָה דְּסֵפֶר תּוֹרָה,
כְּדֵאֲתַמָּר.

הַתָּאנָא, וְשִׁכְבְּתִי עִם אֲבוֹתִי, בְּגוֹפָא, בְּנֶפֶשָׁא,
בְּרוּחָא, בְּנִשְׁמָתָא, בְּרַתִּיכָא חַדָּא,
בְּדַרְגָּא עֲלֵאָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּמָה אֲטִימִין
מִכְּלָא בְּנֵי עַלְמָא, דְּלֹא יוֹדְעִי, וְלֹא מִשְׁגִּיחִי,
וְלֹא שְׁמַעִי, וְלֹא מְסַתְּפָלִי בְּמַלְי דְעַלְמָא. וְהִיךְ
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתְּפַח עֲלֵייהוּ בְּרַחֲמִין,
בְּכָל זְמַן וְעֶדֶן, וְלִית מֵאֵן דִּישְׁגַּח.

תִּלְתָּ זְמַנִּין בְּיוֹמָא, עָאל רוּחָא חַדָּא
בְּמַעְרְתָא דְכְּפֻלְתָּא, וְנָשִׁיב בְּקַבְרֵי
אֲבֹהֵתָא, וְאֲתַסְיִין כָּל גְּרַמִּין, וְקִיּוּמֵי בְּקִיּוּמָא,
וְהֵהוּא רוּחָא נְגִיד טַלָּא מְלַעֲיָלָא, מְרִישָׁא
דְּמִלְפָא, אֲתַר דְּמִשְׁתְּפַחִי אֲבֹהֵן עַלְאִי. וְכַד
מְטִי (כ"א מַתְעַר) הֵהוּא טַלָּא מְנִיָּיָהוּ, מִתְעַרִּין
אֲבֹהֵן דְּלִתְתָּא.

וְתָאנָא, נְחִית הֵהוּא טַלָּא בְּדַרְגִּין יְדִיעֵן,
דַּרְגָּא בְּתַר דַּרְגָּא, וּמְטִי לְגַן עֶדֶן
דְּלִתְתָּא. וּמֵהֵהוּא טַלָּא, אֲתַסְחִי כְּבוֹסְמִין
דְּגַנְתָּא דְעֶדֶן. וְאֲתַעֲר רוּחָא חַדָּא, דְּכָלִּיל
בְּתַרִּין אַחַרְנִין וְסָלִיק וְשָׂאט בִּינֵי בּוֹסְמִין,
וְעִייל בְּפֶתַח דְּמַעְרְתָּא, כְּדִין מִתְעַרִּין אֲבֹהֵן,
אֵינּוּן וְזוּוֹיגָן, וּבְעָאן רַחֲמֵי עַל בְּנוֹי.

וְכַאֲשֶׁר נִמְצָא צַעַר בְּעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם יִשְׁנִים עַל חֲטָאֵי הָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ טַל לֹא שׁוֹפֵעַ וְלֹא נִמְצָא, עַד שְׁמֵתְעוֹרֵר סֵפֶר תּוֹרַת פְּרָאִי בְּעוֹלָם, וְהִנָּפֵשׁ מוֹדִיעָה לְרוּחַ, וְהַרוּחַ לְנִשְׁמָה, וְהַנִּשְׁמָה לְקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. אֲזִי יוֹשֵׁב הַמֶּלֶךְ עַל כִּסֵּא רַחֲמִים, וְשׁוֹפֵעַ מִהֲעֵתִיק הַקִּדּוּשׁ הָעֲלִיּוֹן שֹׁפֵעַ שֶׁל טַל הַבְּדוּלָח, וּמַגִּיעַ לְרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ, וּמִתְבָּרְכִים הָאֲבוֹת. וְשׁוֹפֵעַ אוֹתוֹ טַל לְאוֹתָם יִשְׁנִים, וְאֲזִי כָלֵם מִתְחַבְּרִים [מִתְבָּרְכִים]. וְחֵס הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָעוֹלָם.

וְלִמְדֵנוּ, לֹא חֵס הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָעוֹלָם עַד שְׁמוֹדִיעַ לְאֲבוֹת, וּבִשְׁבִילֵם הָעוֹלָם מִתְבָּרֵךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדַאי כִּף זֶה, וְהָרִי מִצְּאֵנוּ דְבָרִים בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ, אוֹתוֹ עֲלִיּוֹן, שְׁקוֹרְאִים לוֹ עֲצָה שֶׁל חֲכָמָה שֶׁל הַכֵּל.

וְרַב הַמְּנוּנָא, כִּף גַּלְהָ וְאָמַר, שְׁהָרִי הָרָאוּ לוֹ שֶׁרַחֵל עֲשֵׂתָהּ יוֹתֵר, שְׁעוֹמֶדֶת בְּפִרְשֵׁת דְּרָכִים כָּכָל זְמַן שֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ, מִכָּלֵם, וְסוּד הַדְּבָר - אֲרוֹן וּכְפֹרֶת בְּחֻלְקוֹ שֶׁל בְּנֵימִין, שְׁנוֹלֵד בְּדִרְךָ, וְשִׁכְיָנָה עַל הַכֵּל.

וַיִּשְׁתַּחֲוֶה יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמָּטָה. מַה זֶה רֹאשׁ הַמָּטָה? זֶה הַשְּׁכִינָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, חֵס וְחֻלְלִיָּהּ, אֵלָּא אֵלָּא אֵלָּיו פָּרַע וְהִשְׁתַּחֲוֶה. אֵלָּא בַּא רְאָה, מָטָה זֶה שְׁכִינָה, שְׁכִינָתוֹב (שיר א) הִנֵּה מָטָתוֹ שֶׁלְשֵׁלְמָה. רֹאשׁ הַמָּטָה מַה זֶה? זֶה יְסוּד הָעוֹלָם, שֶׁהוּא רֹאשׁ הַמָּטָה הַקִּדּוּשָׁה. עַל רֹאשׁ - זֶה יִשְׂרָאֵל שְׁעוֹמֵד עַל רֹאשׁ הַמָּטָה, מִשּׁוּם כִּף יִשְׂרָאֵל לְשֵׁלּוֹ הוּא הַשְׁתַּחֲוֶה.

וְאִם תֹּאמַר, הָרִי בְּאוֹתוֹ זְמַן הוּא לֹא הָיָה חוֹלָה, שְׁהָרִי אַחַר כִּף כְּתוּב וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה

וְכַר אֲשֶׁתַּפַּח עֲלֵמָא בְּצַעְרָא, בְּגִין דְּאִינוּן דְּמִיכִין עַל חוּבֵי עֲלֵמָא, וְהָהוּא טֵלָא לֹא אֲתַנְגִּיד וְלֹא אֲשֶׁתַּפַּח, עַד דְּאֲתַעַר סֵפֶר תּוֹרַת, כְּדָקָא חֲזִי בְּעֲלֵמָא. וְנִפְשָׁא אוֹדְעָא לְרוּחָא, וְרוּחָא לְנִשְׁמָתָא, וְנִשְׁמָתָא לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּדִין יְתִיב מִלְכָּא בְּכַרְסֵיִיא דְּרַחֲמֵי, וְנִגִּיד מִעֲתִיקָא קְדִישָׁא עֲלָא, נִגִּידוּ דְטֵלָא דְבְדוּלְחָא. וּמָטִי לְרִישָׁא דְמִלְכָּא, וּמִתְבָּרְכִין אֲבָהֵן. וְנִגִּיד הָהוּא טֵלָא, לְאִינוּן דְּמִיכִין, וּכְדִין מִתְחַבְּרִין (נ"א מִתְבָּרְכִין) כְּלָהוּ, וְחֵיִיס קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל עֲלֵמָא.

וְתֵאנָא, לֹא חֵיִיס קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל עֲלֵמָא, עַד דְּאוֹדַע לְאַבְהֵן וּבְגִינֵיִיהוּ עֲלֵמָא אֲתַבְּרָכָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדַאי הָכִי הוּא, וְהָא אֲשֶׁכְּחָנָא מְלִי בְּסִפְרָא דְשְׁלֵמָה מִלְכָּא, הָהוּא עֲלָא, דְקָרָא לִיָּה עֵיטָא דְחֲכָמָתָא דְכֵלָּא.

וְרַב הַמְּנוּנָא, הָכִי גַלְי וְאָמַר, דִּהָא אַחֲזִינוּ לִיָּה, דִּינִתִּיר עֲבַדַת רַחֵל, דְקִיִּימָא בְּפִרְשֵׁת אוֹרְחִין, כָּכָל זְמַנָּא דְאַצְטְרִיךְ עֲלֵמָא, מִכָּלֵהוּ. וְרִזָּא דְמִלְהָ, אֲרוֹן וּכְפֹרֶת וּכְרוּבִים בְּחוּלְקָא דְבְנֵימִין, דְּאֲתִילִיד בְּאוֹרְחָא, וְשְׁכִינָתָא עַל כֵּלָּא:

וַיִּשְׁתַּחֲוֶה יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמָּטָה, מָאן רֹאשׁ הַמָּטָה. דָּא שְׁכִינָתָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, חֵס וְשְׁלוֹם. אֵלָּא לְדִידִיָּה פָּרַע וְסָגִיד. (אלא) תָּא חֲזִי, מָטָה, דָּא שְׁכִינָתָא. דְכִתִּיב, (שיר השירים א) הִנֵּה מָטָתוֹ שֶׁלְשֵׁלְמָה. רֹאשׁ הַמָּטָה מָאן הוּא. דָּא יְסוּדָא דְעֲלֵמָא, דִּהוּא רִישָׁא דְעַרְסָא קְדִישָׁא. עַל רֹאשׁ, דָּא יִשְׂרָאֵל, דְקָאִים עַל רֹאשׁ הַמָּטָה. בְּגִינֵי כִף, יִשְׂרָאֵל לְדִידִיָּה קָא סָגִיד.

וְאִי תִימָא, הָא בְּהָהוּא זְמַנָּא לֹא הָוָה מָרַע, דִּהָא לְבַתֵּר כְּתִיב, וַיְהִי אַחַר

וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חוֹלֵה, וּבִשְׁעָה שֶׁהִשְׁתַּחֲוֶה לֹא הָיָה חוֹלֵה, וְעַל שִׂידֵע שֶׁהָרִי בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן עָלָה לְדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה קְדוּשָׁה כִּסָּא שְׁלָם, מִשּׁוּם כִּף הִשְׁתַּחֲוֶה לְאוֹתָהּ מִרְכָּבָה, כִּסָּא עֲלִיּוֹן, שְׁלֵמוֹת הָאֵילָן הַגָּדוֹל וְהַחֹזֵק שֶׁנִּקְרָא עַל שְׁמוֹ, וְעַל זֶה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמַּטֵּה. וְדָאֵי עַל רֹאשׁ הַמַּטֵּה, שֶׁהָרִי עָלָה לְמַקוֹמוֹ וְהִתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹת הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ.

וַיֹּאמֶר הַשְּׂבָעָה לִי וַיִּשְׂבַּע לוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמַּטֵּה. רַבִּי חֲזִיָּא פִּתְחָא וְאָמַר, (קהלת ז) כֹּל זֶה נְסִיתִי בַחֲכָמָה אֲמַרְתִּי אַחֲפָמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי. הָרִי שְׁנִינוּ, שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ יָרַשׁ אֶת הַלְּבָנָה מִכָּל צַדִּיקָה, וּבִימֵינוּ עֲמָדָה בְּשְׁלֵמוֹת אוֹתָהּ הַלְּבָנָה שֶׁהִתְבָּרְכָה מֵהַכֹּל, וּכְשֶׁרָצָה לַעֲמֹד עַל הַנְּהֻגוֹת הַתּוֹרָה אָמַר, אֲמַרְתִּי אַחֲפָמָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יַעֲקֹב אָמַר וְשִׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי וּנְשָׂאתֵנִי מִמִּצְרַיִם וּקְבַרְתֵּנִי בְּקְבוּרָתָם. שָׁם שְׁנִינוּ, מִי שִׁיָּצְאָה נִשְׁמָתוֹ בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת, וְגוֹפּוֹ נִקְבֵּר בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה, פְּתוּב עָלָיו (ירמיה ב) וַתִּבְאוּ וַתִּטְמְאוּ אֶת אֶרְצֵי וַנַּחֲלֵתִי שְׁמַתְּם, וַיַּעֲקֹב אָמַר וּקְבַרְתֵּנִי בְּקְבוּרָתָם, וְנִשְׁמָתוֹ יָצָא בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שׁוֹנֵה יַעֲקֹב, שֶׁהִשְׁכִּינָה הֵיטֵה אַחוּזָה בּוֹ וְדִבּוּקָה בּוֹ. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב (בראשית ז) אֲנֹכִי אֲרֹד עִמָּךְ מִצְרִימָה - לְדוֹר עִמָּךְ בְּגִלּוֹת, וְאֲנֹכִי אֲעַלְךָ גַּם עָלָה - לְזוּג בִּי אֶת נִשְׁמָתְךָ וְלִקְבֹר אֶת גּוֹפְךָ בְּקַבְרֵי אֲבוֹתֶיךָ. מַה זֶה אוֹמֵר? [אף עַל גַּב שׁ] [שְׁהָרִי לֹא] יָצָא נִשְׁמָתוֹ בְּרִשׁוֹת אַחֲרָת. [ועַל זֶה וְאֲנֹכִי אֲעַלְךָ גַּם עָלָה פְּתוּב].

הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חוֹלֵה. וּבִשְׁעָתָא דְסַגִּיד, לֹא הָוָה חוֹלֵה, וְעַל דִּידֵע דִּהָא בַּהֵוָה זְמַנָּא, סְלִיק בְּדַרְגָּא עֲלָאָה קְדִישָׁא כְּרִסְיָא שְׁלִימָתָא, בְּגִינֵי כִךָ סַגִּיד לְהֵוָה וְרִתִּיכָא, כְּרִסְיָא עֲלָאָה, שְׁלִימוֹ דְאֵילָנָא רַבְרָבָא וְתַקִּיף, דְאֶקְרִי עַל שְׁמִיָּה. וְעַל דָּא, וַיִּשְׁתַּחֲוֶה יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמַּטֵּה, עַל רֹאשׁ הַמַּטֵּה וְדָאֵי, דִּהָא אֶסְתַּלַּק לְאַתְרֵיהּ וְאַתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹי דְמֶלְכָא קְדִישָׁא:

וַיֹּאמֶר הַשְּׂבָעָה לִי וַיִּשְׂבַּע לוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמַּטֵּה, רַבִּי חֲזִיָּא פִּתְחָא וְאָמַר, (קהלת ז) כֹּל זֶה נְסִיתִי בַחֲכָמָה אֲמַרְתִּי אַחֲפָמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי. הָא תְּנִינָן, שְׁלֵמָה מִלְּפָא, יָרִית סִיְהָרָא מִכָּל סְטֵרוֹי, וּבִיּוֹמוֹי קִיַּיְמָא בְּשְׁלֵמוֹתָא, הֵהִיא סִיְהָרָא דְאַתְבָּרְכָא מִכָּלֵא, וְכַד בְּעָא לְמִיקָם עַל נִימוּסֵי אוּרִיַּיתָא. אָמַר, אֲמַרְתִּי אַחֲפָמָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יַעֲקֹב אָמַר, וְשִׁכַבְתִּי עִם אֲבוֹתַי וּנְשָׂאתֵנִי מִמִּצְרַיִם וּקְבַרְתֵּנִי בְּקְבוּרָתָם, תַּמָּן תְּנִינָן, מֵאֵן דְּנִפְק נִשְׁמָתִיהּ בְּרִשׁוֹתָא אַחֲרָא, (דף רכו ע"א) וְגוֹפָא דִילִיָּה אֲתַקְבֵּר בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, עֲלִיָּה פְתִיב, (ירמיה ב) וַתִּבְאוּ וַתִּטְמְאוּ אֶת אֶרְצֵי וַנַּחֲלֵתִי שְׁמַתְּם, לְתוֹעֵבָה, וַיַּעֲקֹב אָמַר וּקְבַרְתֵּנִי בְּקְבוּרָתָם, וְנִשְׁמָתִיהּ נִפְקָא בְּרִשׁוֹתָא אַחֲרָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁאֲנִי יַעֲקֹב, דְשִׁכַּיְנָתָא הוֹת אַחֲדִית בֵּיָה, וְאַתְדַּבְּקַת בֵּיָה. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (בראשית מז) אֲנֹכִי אֲרֹד עִמָּךְ מִצְרִימָה, לְדִיַּרְא עִמָּךְ בְּגִלּוֹתָא. וְאֲנֹכִי אֲעַלְךָ גַּם עָלָה, לְאֲזִדּוּגָא בִּי נִשְׁמָתְךָ, וְלְאַתְקַבְרָא גּוֹפְךָ בְּקַבְרֵי אֲבֹתֶיךָ. מֵאֵי קָא מִיַּירִי, (אף עַל גַּב דְקָא) (נ"א דְהָא לֹא) נִפְקַת נִשְׁמָתִיהּ בְּרִשׁוֹתָא אַחֲרָא. (נ"א וְעַל דָּא וְאֲנֹכִי אֲעַלְךָ גַּם עָלָה פְתִיב).

יוֹסֵף יֵשִׁית יָדוֹ עַל עֵינָיָהּ. יוֹסֵף וְדָאֵי, שְׁהָרִי הוּא בְּכוֹר שֶׁל הָרְהוּר הַלֵּב, בְּכוֹר שֶׁל טָפָה רֵאשׁוֹנָה הִיָּה, כְּמוֹ שְׁנַתְבָּאָר, וּמְשׁוּם שְׂעִדַּע הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא סֵתֵר זֶה, הַתְּבַשֵּׁר לוֹ בְּיוֹסֵף, שְׁהָרִי כָּל אֶהְבְּתוּ בוֹ הֵיִתָּה תְלוּיָהּ.

יֵשִׁית יָדוֹ עַל עֵינָיָהּ, מַה זֶה אוֹמֵר? אָמַר רַבִּי יִיסָא, בְּשִׁבִיל כְּבוֹד יַעֲקֹב, וּלְבַשֵּׁר לוֹ שְׁהָרִי יוֹסֵף קָיָם וְיִמְצָא אֲצִלוֹ בְּמִיתָתוֹ. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, לְמַדְתִּי דְבָר, וְאֲנִי פוֹחֵד לְגִלּוֹתוֹ, וּבְמַעֲשֵׂי הָעוֹלָם נִמְצְאָת חֲכָמָה. בָּא רַבִּי אַבְאָ, [וְנִשְׁקִי] וְהִכָּה בּוֹ. אָמַר לוֹ, אָמַר דְּכָרִיךְ וְחָגֵר כְּלֵי זֵינִיךְ. בִּימֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּכָרִים מִתְגַּלִּים.

אָמַר, לְמַדְתִּי מִפְרָקֵי רַבִּי יִיסָא הַזֶּקֶן בְּהַנְהַגוֹת הָעוֹלָם, בֶּן אָדָם שְׂזוּכָה לְבוֹן בְּעוֹלָם הַזֶּה, צָרִיךְ לָשִׂים עֶפֶר עַל עֵינָיו כְּשֶׁנִּקְבֵּר, וְזֵהוּ כְּבוֹדוֹ, לְהִרְאוֹת שֶׁהָעוֹלָם נִסְתָּר מִמֶּנּוּ, וְהוּא יוֹרֵשׁ אוֹתוֹ בְּעוֹלָם תְּחִיבּוֹ.

מְשׁוּם שְׂעִינֵי הָאָדָם, מֵרָאָה הָעוֹלָם נִרְאָה בְּהֵם, וְכָל הַגּוֹנִים כְּפֶה הֵם שֶׁסְּבִיבוֹ: הַלְבָּן שְׂבוֹ הוּא הַיָּם הַגָּדוֹל אוֹקְיָנוֹס, שְׁמַקִּיף אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּכָל הַצְּדָדִים. גּוֹן אַחֵר הוּא הַיַּבְשָׁה [שְׁמַקִּיף] שְׂמוּצִיָּאָה מֵיָם, וְהַיַּבְשָׁה עוֹמֶדֶת בֵּין הַמַּיִם, כְּפֶה הוּא הַגּוֹן בֵּין הַמַּיִם.

גּוֹן אַחֵר שְׁלִישִׁי הוּא בְּאֲמַצְעַ שְׁלוֹ, זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא אֲמַצְעַ הָעוֹלָם. גּוֹן רְבִיעִי הוּא מֵרָאָה שֶׁל כָּל הָעֵינָן, וְנִקְרָא בֵּת עֵינָן, שְׂבָאוֹתוֹ בֵּת עֵינָן נִרְאָה הַפְּרֻצוּף, וְהַמֵּרָאָה הַנִּכְבָּד מִכָּל זוֹ צִיּוֹן, שֶׁהִיא נִקְדָּה אֲמַצְעַ שֶׁל הַכֹּל, שְׁמַרְאָה כָּל הָעוֹלָם נִרְאָה שָׁם, וְשֵׁם שׁוֹרָה הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא הַיַּפִּי שֶׁל הַכֹּל וּמֵרָאָה שֶׁל הַכֹּל, וְהָעֵינָן

יֵשִׁית יָדוֹ עַל עֵינָיָהּ, יוֹסֵף וְדָאֵי, דְּהָא הוּא בּוֹכְרָא דְהָרְהוּרָא דְלֵבָא, בּוֹכְרָא דְטָפָה קְדָמָאָה הִוּוּ, כְּדָאֲתִמָּר. וּבִגִּין דִּידַע קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא טְמִירָא דָא, אֶתְבַּשֵּׁר לִיָּה בְּיוֹסֵף, דְּהָא כָּל רַחֲמֵי מוֹתָא בֵּיהּ תְּלִיָא.

יֵשִׁית יָדוֹ עַל עֵינָיָהּ. מָאֵי קָא מִיְרִי. אָמַר רַבִּי יִיסָא, בְּגִין יִקְרָא דִיעֲקֹב, וְלֹאֲתַבְּשָׂרָא דְהָא יוֹסֵף קָיָם, וְיִשְׁתַּפַּח עָלֶיהָ בְּמִיתָתֶיהָ. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, מְלָה אוֹלִיפְנָא, וְדַחֲלִילָא לְגַלְאָה, וּבְעוֹבְדֵי עֲלֵמָא חֲכָמָתָא אֲשַׁתַּפַּח. אֲתָא רַבִּי אַבְאָ, (ד"א ל"ג וְנִשְׁקִיָּה) בְּטַשׁ בֵּיהּ. אָמַר, אֵימָא מִילָךְ, וְזִינִין זִינִיךְ. בְּיוֹמוֹי דְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְלִין אֲתַגְלִיין.

אָמַר, אוֹלִיפְנָא מִפְּרָקִין דְרַב יִיסָא סָבָא, בְּנִמוּסֵי עֲלֵמָא. בַּר נֶשׁ דְּזָכִי לְבַר בְּהָאֵי עֲלֵמָא, לִיבְעֵי לִיָּה לְנַגְדָא עֲפָרָא עַל עֵינָיו כִּד אֲתַקְבֵּר, וְדָא הוּא יִקְרָא דִילִיָּה, לְאֲחֻזָּאָה דְעֲלֵמָא אֲסֵתִים מַנִּיָּה, וְהוּא יָרִית לִיָּה לְעֲלֵמָא תְּחִיבּוֹ.

בְּגִין דְעֵינָיו דְבַר נֶשׁ, חִיזוּ דְעֲלֵמָא בֵּיהּ אֲתַחֲזִי, וְכָל גּוֹוִנִין הָכִי אֵינּוֹן דְאֲסַחְרוּ. חוֹרָא דְבֵיהּ, הוּא יִמָּא רַבָּא אוֹקְיָנוֹס, דְאֲסַחַר כָּל עֲלֵמָא בְּכָל סְטֵרִי. גּוֹוִנָא אַחְרָא הוּא יַבְשָׁתָא (דְאֲקִיפּוֹ), דְאֲפִיקוּ מֵאָ, וְיַבְשָׁתָא קָאִים בֵּין מֵאָ, הָכִי הוּא גּוֹוִנָא בֵּין מֵאָ.

גּוֹוִנָא אַחְרָא תְּלִיתָאָה, הִיא בְּמַצִּיעוֹתָא דְבֵיהּ, דָּא יְרוּשָׁלַיִם, דְּהִיא אֲמַצְעוֹתָא דְעֲלֵמָא. גּוֹוִנָא רְבִיעֵאָה, הִיא חִיזוּ דְכָל עֵינָא, וְאֶקְרִי בֵּת עֵינָן, דְבֵהּ הוּא בֵּת עֵינָן, אֲתַחֲזִי פְרֻצוּפָא. וְחִיזוּ יִקְרָא מִכְּלָא, דָּא צִיּוֹן, דְאֵיָּהּ נִקְוֶדָה אֲמַצְעוֹתָא מִכְּלָא, דְחִיזוּ דְכָל עֲלֵמָא תַמָּן אֲתַחֲזִי. וְתַמָּן שְׂרָיָא שְׂכִינְתָא, דְּהִיא שְׂפִירוּ דְכֵלָא, וְחִיזוּ דְכֵלָא, וְעֵינָא דָּא הוּא

ירוּתת עֲלֵמָא. וּבְגִינֵי כָךְ, הָאֵי שְׂבִיק לֵיהּ,
וְהָאֵי נָטִיל לֵיהּ, וְיָרִית לֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ, שְׁפִיר קְאָמַרְתָּ, אָבֵל מְלָה סְתִימָא
אִיהוּ יַתִּיר, וּבְנֵי עֲלֵמָא לָא יַדְעִין, וְלָא
מְסַתְּפִלֵן, דְּהָא בְּשַׁעְתָּא דְּבַר נֶשׁ נָפִיק
מֵעֲלֵמָא. נִפְשָׁא דִּילֵיהּ טְמִירָא עֲמִיהּ, וְעַד לָא
נִפְקַת, עֵינֹוי דְּבַר נֶשׁ חֲמוּ מַה דְּחֲמוּ, כְּמַה
דְּאוּקִימָנָא דְכְּתִיב, (שמות לג) כִּי לֹא יֵרָאֵי הָאָדָם
וְחֵי. בְּחֵייהוּן לָא חֲמָאן, אָבֵל בְּמִיתְתַּהוּן
חֲמָאן.

וְעֵינֹוי פְּקִיחֵן מֵהֵוּא חִיזוּ דְחֲמָא, וְאִינוּן
דְּקִימִין עֲלֵיהּ, בְּעָא לְשׁוֹאָה יָדָא עַל
עֵינֹוי, וְלֹא סְתִמָּא עֵינֹוי, בְּגִין הֵהוּא דְּאוּלִּיפְנָא
בְּרָזָא דְנִמוּסֵי עֲלֵמָא. דְּבְשַׁעְתָּא דְּאִשְׁתְּאֵרוּ
עֵינֹוי פְּקִיחֵן, מֵהֵהוּא חִיזוּ יִקְרָא דְחֲמָא. אִי
זְכִי לְבַר, בְּרָא קָדִים לְשׁוֹאָה יָדִיהּ עַל עֵינֹוי
וְלֹא סְתִמָּא לוֹן, כְּמַה דְכְּתִיב וַיֹּסֶף יִשִׁית יָדוֹ
עַל עֵינָיֶךָ. בְּגִין דְּהָא חִיזוּ אַחְרָא דְלָא קְדִישָׁא
אַזְדַּמְנַת לְקַבְּלֵיהּ, וְעֵינָא דְחֲמָא הִשְׁתָּא חִיזוּ
קְדִישָׁא עֲלָאָה, לָא יִסְתַּפֵּל בְּחִיזוּ אַחְרָא.

וְעוּד, דְּהֵהוּא נִפְשׁ סְמִיכַת לְקַבְּלֵיהּ בְּבִיתָא,
וְאִי אִשְׁתְּאֵר עֵינָא פְּקִיחָא, וְהֵהוּא חִיזוּ
אַחְרָא יִשְׂרֵי עַל עֵינֹוי, בְּכָל מַה דְּאִסְתַּפֵּל
אַתְלִטְיָא, וְלָאוּ יִקְרָא דְעֵינָא הוּא, וְכָל שְׁפָן
מְקַרִּיבֹוי, וְכָל שְׁפָן מִן מִיתָא, דְּלָאוּ יִקְרָא
דִּילֵיהּ לְאִסְתַּפְּלָא בְּמַה דְלָא אֲצַטְרִיף,
וְלֹא שְׂרִיא עַל עֵינֹוי מְלָה אַחְרָא. לְבַתֵּר
אַתְפְּסִיא בְּעַפְרָא, וְהָא אַתְעֵרוּ חֲבַרְיָא עַל
דִּינָא דְקַבְּרָא מַהוּ. וַיִּקְרָא הוּא, דִּיִּסְתִּים עֵינָא
מִן כְּלָא, עַל יָדָא דְבַרְיָה דְשִׁבְק בְּעֲלֵמָא.

תָּא חֲזִי, כָּל שְׂבַעָה יוֹמִין, נִפְשָׁא אֲזֵלָא
מִבֵּיתָא לְקַבְּרָא, וּמִקַּבְּרָא לְבֵיתָא,
וְאַתְאֲבֵלַת עֲלֵיהּ, וַתֵּלַת זְמַנִּין בְּיוֹמָא, אַתְדַּנּוּ

הַזוּ הִיא יִרְשַׁת הָעוֹלָם. וְלִכְּן זֶה
עוֹזֵב אוֹתָהּ וְזֶה נוֹטֵל אוֹתָהּ
וַיִּוְרֹשׁ אוֹתָהּ.

אָמַר לוֹ, יָפֵה אָמַרְתָּ, אָבֵל דְּבַר
נִסְתָּר יוֹתֵר הוּא, וּבְנֵי הָעוֹלָם לֹא
יֹדְעִים וְלֹא מְסַתְּפִלִים, שְׁהָרִי
בְּשַׁעָה שְׁפָן אָדָם יוֹצֵא מֵהָעוֹלָם,
נִפְשׁוֹ נִסְתָּרַת עִמּוֹ, וְעַד שְׁלֹא
יוֹצֵאת, עֵינֵי הָאָדָם רוֹאוֹת מַה
שְׁרוֹאוֹת, כְּמוֹ שְׂבַאֲרָנוּ (שמות לג)
כִּי לֹא יֵרָאֵי הָאָדָם וְחֵי - בְּחֵייהֶם
לֹא רוֹאִים, אָבֵל בְּמִיתְתָם רוֹאִים.
וְעֵינֵיו פְּקוּחוֹת מֵאוֹתוֹ מְרָאָה
שְׂרָאָה, וְאוֹתָם שְׁעוּמָדִים עָלָיו
צְרִיכִים לְשִׁים יָד עַל עֵינָיו וְלִסְגַר
אוֹתָם, מִשּׁוּם מַה שְׁלַמְדָנוּ בְּסוּד
נִימוּסֵי הָעוֹלָם, שְׂבַשַׁעָה שְׁעֵינֵיו
נִשְׂאָרוֹת פְּקוּחוֹת מֵאוֹתוֹ מְרָאָה
נִכְבֵּד שְׂרָאָה - אִם זָכָה לְבֵן, הַבֵּן
מְקַדֵּים לְשִׁים יָדוֹ עַל עֵינָיו וְלִסְגַר
אוֹתָם, כְּמוֹ שְׂכַתוּב וַיֹּסֶף יִשִׁית
יָדוֹ עַל עֵינָיֶךָ. מִשּׁוּם שְׁהָרִי
מְרָאָה אַחַר לֹא קְדוּשׁ מְזַדְמָן
כְּנֻגְדוֹ, וְהָעֵין שְׂרָאָתָה כְּעַת
מְרָאָה קְדוּשׁ עֲלִיוֹן, לֹא תִסְתַּפֵּל
בְּמְרָאָה אַחַר.

וְעוּד, שְׂאוֹתָהּ נִפְשׁ סְמוּכָה כְּנֻגְדוֹ
בְּבֵיתָא, וְאִם הָעֵין נִשְׂאָרַת פְּקוּחָה
וְאוֹתוֹ מְרָאָה אַחַר יִשְׂרָה עַל
עֵינָיו - בְּכָל מַה שְׂמַסְתַּפֵּל
מִתְקַלְקֵל, וְאִין זֶה כְּבוֹד הָעֵין,
וְכָל שְׁפָן מְקַרִּיבֹוי, וְכָל שְׁפָן מִן
הַמַּת, שְׂאִין כְּבוֹדוֹ לְהִסְתַּפֵּל בְּמַה
שְׁלֹא צְרִיף וְלֵהֲשִׁרוֹת עַל עֵינָיו
דְּבַר אַחַר. לְאַחַר כֶּף מִתְכַּסֶּה
בְּעַפְרָא, וְהָרִי הַתְעוֹרְרוּ הַחֲבַרִים
עַל דִּין הַקְּבָר מַהוּ, וְכְבוֹד הוּא
שִׁיטָם הָעֵין מֵהַפֵּל עַל יָדֵי בְנוֹ
שְׁהַשְׂאִיר בְּעוֹלָם.

בֹּא רָאָה, כָּל שְׂבַעַת הַיָּמִים,
הַנִּפְשׁ הוֹלְכַת מֵהַבֵּית לְקַבְּרָא,
וּמֵהַקְּבָר לְבֵיתָא, וּמִתְאֲבֵלַת עָלָיו,
וְשִׁלַּשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם נִדְוָנִים
כְּאֶחָד הַנִּפְשׁ וְהַגּוֹף, וְאִין מִי

שְׂיֹדֵעַ בְּעוֹלָם וַיִּשְׁגַּח לְעוֹרֵר אֶת הַלֵּב.

אֲחֵר כֶּף הַגּוֹף נִטְרָד, וְהַנֶּפֶשׁ הוֹלֶכֶת וּמִתְרַחֶצֶת בְּגִיהוֹנָם, וַיִּצְאֵת וּמִשׁוֹטְטֵת בְּעוֹלָם וּמִבְּקֵרֵת אֶת קִבְרוֹ, עַד שְׁמֵת־לִבְשֵׁת בְּמַה שְׁמֵת־לִבְשֵׁת.

אֲחֵר שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ כָּלֵם נְחִים. הַגּוֹף נִשְׁאָר [וְחַי] בְּעַפְרָה. הַנֶּפֶשׁ נִצְרָרֶת וּמֵאִירָה בְרוּחַ, בְּמִלְבוּשׁ שְׁמֵת־לִבְשֵׁת. הַרוּחַ מִתְעַנְנֶת בְּגֵן עֵדֶן, וְהַנֶּפֶשׁ מֵה עוֹלָה לְצִרּוֹר שֶׁל עֵנַג כֹּל הַעֲנוּגִים, וְהַכֹּל נִקְשָׁר זֶה בְּזֶה לְזַמְנִים יְדוּעִים.

בֵּא רָאָה, אוֹי לְהֵם לְבַנֵּי אָדָם שֶׁלֹּא מִסְתַּכְּלִים וְלֹא יוֹדְעִים וְלֹא מוֹדְעִים עַל מַה עוֹמְדִים, וְנִשְׁכַּח מֵהֶם לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת הַתּוֹרָה. שְׂיֵשׁ מִצְוֹת תּוֹרָה שְׁעוֹשׂוֹת לְבוּשׁ נִכְבָּד לְמַעֲלָה, וַיֵּשׁ מִצְוֹת תּוֹרָה שְׁעוֹשׂוֹת לְבוּשׁ נִכְבָּד לְמַטָּה, וַיֵּשׁ מִצְוֹת תּוֹרָה שְׁעוֹשׂוֹת לְבוּשׁ נִכְבָּד לְעוֹלָם הַזֶּה, וְהַכֹּל צָרִיף לוֹ לְאָדָם, וּמִיָּמֹי מִמֶּשׁ כָּלֵם נִתְקַנְּנִים, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ.

רַבִּי יְהוּדָה הַזֶּקֶן הִתְרַגֵּשׁ בְּדַעְתּוֹ יוֹם אֶחָד, וְהִרְאָו לוֹ בְּחִלּוּמוֹ דְמוּת אַחַת מֵאוֹר שְׁלוֹ, חֲזָקָה, שְׂזוּהֶרֶת לְאַרְבָּעָה צְדָדִים. אָמַר לְהֵם, מַה זֶה? אָמְרוּ לוֹ, לְבוּשׁ שֶׁלְךָ לְמַדּוֹר הַזֶּה, וּמֵאוֹתוֹ הַיּוֹם הִיָּה שְׁמֵחַ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל יוֹם וַיּוֹם רַחוּת הַצְּדִיקִים יוֹשְׁבִים בְּלְבוּשֵׁיהֶם שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת בְּגֵן עֵדֶן וּמִשְׁפָּחִים אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּכּוֹד עֲלִיוֹן. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (תהלים קמ) אֵף צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵיךָ. אָמַר רַבִּי אַבְאָה, בְּתַחֲלָה מַה כְּתוּב? וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל וְגו', כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ. מִי הַמַּטָּה? זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. רֹאשׁ

כְּחֹדָא נִפְשָׁא וְגוֹפָא, וְלִית מָאן דִּידַע בְּעֵלְמָא, וַיִּשְׁגַּח לְאַתְעָרָא לְבָא.

לְבַתָּר, גּוֹפָא אֲתִטְרִיד, וְנִפְשָׁא אֲזֵלָא וְאַסְתַּחֲזָא (דף רכו ע"ב) בְּגִיהוֹנָם, וְנִפְקָא וְשִׁטָּא בְּעֵלְמָא, וּמִבְּקֵרָא לְקִבְרִיהּ, עַד דְּמֵת־לִבְשָׁא בְּמַה דְּאַתְלִבְשָׁא.

לְבַתָּר תְּרִיסַר יְרַחֵי, נִיַּיְחִין כְּלָא. גּוֹפָא שְׂבִיק (שְׂבִיק) בְּעַפְרָא. נִפְשָׁא אֲתִצְרִיר וְאַתְנַהִיר בְּרוּחָא, בְּמֵאנָא דְאַתְלִבְשָׁא. רוּחָא אֲתֵעַנַּג בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. נִשְׁמֵתָא סְלֵקָא לְצִרּוֹרָא דְעֲנוּגָא דְכָל עֲנוּגִין. וְכָלָא אֲתִקְשָׁר דָּא בְּדָא לְזַמְנִין יְדוּעִין.

תָּא חֲזִי, וַיּוֹן לִוֵּן לְבַנֵּי נִשְׂא, דְלָא מִסְתַּכְּלִין וְלֹא יוֹדְעִין וְלֹא אֲשֵׁת־מוֹדְעִין, עַל מַה קְיַיְמִי, וַיִּתְנַשֵּׁי מִנִּיְהוּ לְמַעַבְד פְּקוּדֵי אֲוִרֵיִתָּא. דְּאִית פְּקוּדֵי אֲוִרֵיִתָּא דְעַבְדֵי לְבוּשׁ יְקָר לְעֵילָא. וְאִית פְּקוּדֵי אֲוִרֵיִתָּא דְעַבְדֵי לְבוּשׁ יְקָר לְתַתָּא. וְאִית פְּקוּדֵי אֲוִרֵיִתָּא דְעַבְדֵי לְבוּשֵׁי יְקָר לְהַאי עֵלְמָא. וְכָלָא אֲצִטְרִיכֵן לִיָּה לְבַר נֶשׁ, וּמִן יוֹמוֹי מִמֶּשׁ, כְּלֵהוּ מִתְתַּקְּנֵן, כְּמַה דְּאוּקִימָנָא.

רַבִּי יְהוּדָה סָבָא, אֲתִרְגִּישׁ בְּדַעְתִּיהּ יוֹמָא חַד, וְאַחֲזוֹ לִיָּה בְּחִלְמִיהּ, חַד דִּיוּקְנָא מְנַהוֹרָא דִּילִיָּה, תְּקִיף, דְּאַזְדָּהֵר לְאַרְבַּע סְטָרִין, אָמַר לְהוּ, מָאִי הַאי. אָמְרוּ לִיָּה, לְבוּשָׁא דִּילָךְ הוּא, לְדִיוּרָא דְהַכָּא, וּמַהֲהוּא יוֹמָא הָוָה חַדִּי.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל יוֹמָא וַיּוֹמָא, רוּחִין דְּצְדִיקֵיָּא יִתְבִּין בְּלְבוּשֵׁיהוֹן, שׁוֹרִין שׁוֹרִין בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, וּמִשְׁבַּחֵן לְקֹדֶשׁא בְּרִיף הוּא, בִּיקְרָא עֲלָאָה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קמ) אֵף צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵיךָ. אָמַר רַבִּי אַבְאָה,

המטה - זה צדיק. על ראש המטה - זה המלך הקדוש, שהשלום של הכל שלו, שכתוב (שיר ג) הנה מטתו שלשלמה, שיעקב לשלו השתחוה, לאותו שעומד על ראש המטה, ישראל שמו, משום פן וישתחו ישראל על ראש המטה. אחר כך, פיון שיעקב ידע, שהרי בדרגה עליונה השתלם, ודרגתו היא למעלה עם האבות, והוא לבדו תקוון שלם, התחזק לבו ושמת, והתחזק ברצון עליון של הקדוש ברוך הוא בו, מה כתוב בו? ויתחזק ישראל וישב על המטה, על המטה ממש, שהרי בדרגה עליונה יותר השתלם. אשרי חלקו.

שנינו, אמר רבי יהודה, במשנתנו בארנו, הרי ששנינו בארבעה פרקים בשנה העולם נדון: בפסח על התבואה, בעצרת על פרות האילן, בראש השנה כל באי העולם עוברים לפניו כבני מרון, ובחג נדונים על המים. הרי בארנו דברים, וסוד המשנה בארנו, בפסח על התבואה וכו', פנגד המרפכה העליונה, סוד האבות, ודוד המלך.

בפסח על התבואה, שכך זה ממש, והרי בארנו דבר זה, על מה באה מצה בפסח, והרי דין הוא, דין המלכות דין, וזו הראשית שהתחילו ישראל להפגס בחלק הקדוש של הקדוש ברוך הוא ולבער מהם חמץ, שהיא טעיות אחרות שממנים על עמים עובדי כוכבים ומזלות שנקראים אלהים אחרים, אלהי נכר, ונקראים חמץ, יצר הרע, ולהפגס במצה, חלק הקדוש של הקדוש ברוך הוא.

למה תבואה? [כמו שנאמר תבואתה בה"א, רבו לה"א ראשונה של השם הקדוש] לכן

בְּקִדְמִיתָא מַה כְּתִיב וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל וְגו', כְּמַה דְּאוּקִימְנָא, מֵאֵן מִטָּה, דָּא כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל. רֵאשׁ הַמִּטָּה, דָּא צְדִיק. עַל רֵאשׁ הַמִּטָּה, דָּא מְלָכָא קִדְיִשָּׁא, דְּשִׁלְמָא כְּלָה דִּילֵיהּ, כְּמַה דְּכְתִיב (שיר השרים ג) הִנֵּה מִטַּתּוֹ שֶׁלְשֹׁלֹמֹה. דִּיעֲקֹב לְדִידֵיהּ קָא סָגִיד, לְהֵהוּא דְקָאִים עַל רֵאשׁ הַמִּטָּה, יִשְׂרָאֵל שְׁמִיהּ, בְּגִינֵי כֶּף, וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֵאשׁ הַמִּטָּה. לְבַתָּר, פִּיּוֹן דִּידַע יַעֲקֹב, דְּהָא בְּדִרְגָּא עֲלָאָה אֲשִׁתְּלִים, וְדִרְגָּא דִּילֵיהּ הוּא לְעִילָא עִם אֲבֹהֵתָא, וְהוּא בְּלַחֲדוּי תְּקוּנָא שְׁלִימְתָא, אַחְסִין לְבִיהּ, וְחָדִי וְאַתְתַּקַּף בְּרַעוּתָא עֲלָאָה דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ. מַה כְּתִיב בֵּיהּ, וַיִּתְחַזַּק יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁבַּע עַל הַמִּטָּה, עַל הַמִּטָּה מִמֶּשׁ, דְּהָא בְּדִרְגָּא עֲלָאָה יִתִּיר אֲשִׁתְּלִים, זַכָּאָה חוּלְקֵיהּ.

תַּאנָּא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּמַתְנִיתָא דִּילָן אוּקִימְנָא, הָא דְתַנִּינָן בְּאַרְבַּעַה פְּרָקִים בְּשָׁנָה הָעוֹלָם נִדוּן, בְּפִסַּח עַל הַתְּבוּאָה, בְּעֶצְרַת עַל פְּרוֹת הָאֵילָן, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה כָּל בְּאֵי הָעוֹלָם עוֹבְרִים לְפָנָיו כְּבִנֵי מְרוֹן, וּבְחַג נִדוּנִין עַל הַמַּיִם, הָא אוּקִימְנָא מַלְי. וְרָזָא דְמַתְנִיתָא אוּקִימְנָא, בְּפִסַּח עַל הַתְּבוּאָה וְכו', לְקַבִּיל רְתִיכָא עֲלָאָה, רָזָא דְאַבְהֵן, וְדוּד מְלָכָא.

בְּפִסַּח עַל הַתְּבוּאָה, דְּהִכִּי הוּא מִמֶּשׁ, וְהָא אוּקִימְנָא מְלָה דָּא, עַל מַה אֲתִיָּא מְצָה בְּפִסַּח, וְהָא דִּינָא הוּא, דִּינָא דְמַלְכוּתָא דִּינָא, וְדָא שִׁירוּתָא דְשְׁרִיאוּ יִשְׂרָאֵל לְמִיעַל בְּחוּלְקָא קִדְיִשָּׁא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְבַעֲרָא מְנִיֵּיהּ חֲמֵץ, דְּאִיהוּ טַעוּן אַחְרַנִּין דִּי מְמַנָּן עַל עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִּים וּמְזֻלוֹת דְּאַקְרוּן אֱלֹהִים אַחְרִים, אֱלֹהֵי נֹכַר.

ואקרוין חמץ, יצר הרע,

בפסח נדונים על התבואה, ובארנו שהעולם נדון על דין של ה"א.

בעצרת על פרות האילן. פרות האילן?! פרות האילנות צריך להיות! מה זה פרות האילן? אלא זהו האילן הגדול והחזק למעלה. פרות האילן, כמו שפתיב (הושע יד) אני כברוש רענן ממני פריך נמצא.

בראש השנה עוברין לפניו כבני מרון. שנינו, ראש השנה זהו ראש השנה של המלך. ומי הוא ראש השנה? זה יצחק שנקרא ראש, שהוא ראש אחד של המלך [למעלה], מקום שנקרא שנה, לכן כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון, ועל זה שנינו בראש השנה, שהרי בראש השנה שורה יצחק.

ובחג נדונים על המים, זוהי ראשית [של ראש] של ימין המלך, ועל זה שמחת המים נמצאת בכל בשעה שמנסכים מים ושואבים אותם, משום שמים זה ידוע, ועל זה בארבעה פרקים אלו הכל נמצאים.

אמר רבי יוסי, כשיסתכלו בדברים, הכל נמצא בפרקים הללו, אברהם, יצחק ויעקב, דוד המלך, ובאלה העולם נדון, ובארבעה פרקים בני אדם נדונים בימים שנמצאים בעולם, ובכל יום ויום הספרים נפתחים והמעשים נכתבים, ואין מי שישים לב, ואין מי שירפין אוננים. והתורה מעידה בו בכל יום, וקול קורא בחיל, (משלי ט) מי פתי יסר הנה חסר לב אמרה לו, ואין מי שיקשיב לקולו.

מיה בכל יומא, וקלא קרי בחילא, (משלי ט) מי פתי יסר הנה חסר לב אמרה לו, ולית מאן דיצית לקליה.

ולמיעל במצה, חולקא קדישא דקדשא בריך הוא אמאי תבואה. (ס"א ל"ג כמה דאת אמר, ירמיה ב)

תבואתה בה"א, רמזו לה"א נקמאה ושקא קדישא) בגין כך, בפסח נדונים על התבואה, ואוקימנא דעלמא אתדן על דינא דה"א.

בעצרת על פרות האילן. פרות האילן, פירות האילנות מיבעי ליה, מאן פרות האילן. אלא, דא הוא אילנא רברבא ותקיף לעילא. פרות האילן, כמה דכתיב, (הושע יד) אני כברוש רענן ממני פריך נמצא.

בראש השנה עוברין לפניו כבני מרון. תנא ראש השנה, דא הוא רישא דשפתא דמלפא, ומאן הוא ראש השנה, דא יצחק, דאקרי ראש, דאיהו חד רישא דמלפא (נ"א לעילא), אתר דאקרי שנה. בגיני כך כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון. ועל דא תנינן, בראש השנה, דהא ברישא דשפתא שארי יצחק.

ובחג נדונים על המים, דא הוא שירותא (דרישא) דימינא דמלפא, ועל דא חדוותא דמיא אשתפח בכלא, בשעתא דנסכי מיא, ושאי לון, בגין דמים הא ידיעא. ועל דא בארבעה פרקים אליו, פלא משתפחין.

(דף רכז ע"א)

אמר רבי יוסי, פד יסתכלון מלי, פלא אשתפח בהני פרקין, אברהם יצחק ויעקב, דוד מלפא. ובהני עלמא אתדן, ובארבע פרקין בני נשא אתדנו, ביומין דאשתפחו בעלמא. ובכל יומא ויומא, ספרין פתיחן ועובדין פתיבין, ולית מאן דישיגח, ולית מאן דירכין אודניה, ואורייתא אסהידת

לְמַדְנוּ, בַּשְּׁעָה שֶׁבֵּן אָדָם קָם
בַּבֶּקֶר, יְעִידִים עוֹמְדִים כְּנִגְדּוֹ
וּמַעֲיִדִים בוֹ, וְהוּא אֵינוֹ מִשְׁגִּיחַ.
הַנְּשֻׁמָּה מַעֲיֵדָה עָלָיו בְּכָל זְמַן
וּבְכָל שְׁעָה. אִם הַקְּשִׁיב - יָפֵה,
וְאִם לֹא - הָרִי הַסְּפָרִים פְּתוּחִים
וְהַמַּעֲשִׂים נִכְתָּבִים. אָמַר רַבִּי
חִיָּיא, אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים שְׂאִינָם
פּוֹחֲדִים מִן הַדִּין לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה
וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שם
כח) וְצְדִיקִים כְּכַפִּיר יִבְטַח. וְכָתוֹב
(תהלים לו) צְדִיקִים יִירָשׁוּ אֶרֶץ.

רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (בראשית
טו) וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לְבָא וְתִרְדְּמָה
נִפְלָה עַל אַבְרָם וְגו'. פְּסוּק זֶה
בְּאֲרוּהוּ, אָבֵל זֶה יוֹם הַדִּין
הַקָּשָׁה שְׂמוֹצִיאִים אֶת הָאָדָם
מִהָעוֹלָם הַזֶּה. שְׁשֻׁנִּנו, [אותו יום]
הַזְּמַן שֶׁמִּגִּיעַ שֶׁהָאָדָם יוֹצֵא
מִהָעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתוֹ [יובל זמן יום
הַדִּין הַגְּדוֹל, שֶׁנֶּחֱשַׁף הַשֶּׁמֶשׁ מִן
הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (קהלת יב) עַד
אֲשֶׁר לֹא תִחַשַׁף הַשֶּׁמֶשׁ, זֶה
הַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה שֶׁנִּמְנַעַת מִבֵּן
הָאָדָם שְׁלֹשִׁים יוֹם עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא
מִן הָעוֹלָם, וְרוֹאֶה שֶׁהַצֶּלֶם
שֶׁנִּמְנַעַת מִמֶּנּוּ וְלֹא נִרְאָה.

מַה הַטַּעַם נִמְנַעַת מִמֶּנּוּ? מִשּׁוּם
שֶׁהַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה עוֹלָה
וּמַעְבְּרַת מִמֶּנּוּ וְלֹא נִרְאִית. שְׁלֹא
תֹאמַר, שֶׁכְּשֶׁמַּת אָדָם וְנִחְלָשׁ,
נִשְׁמָה זֶה מַעְבְּרַת מִמֶּנּוּ, אֲלֵא
כִּשְׁהוּא בְּחַיּוֹ בְּכחוֹ, מַעְבְּרַת
מִמֶּנּוּ [ונחלשת] נִשְׁמָה זֶה וְלֹא
מֵאִירָה לְרוּחַ, וְהַרוּחַ לֹא מֵאִירָה
לְנֶפֶשׁ, וְאִזּוֹ מַעְבְּרַת מִמֶּנּוּ הַצֶּלֶם
וְלֹא מֵאִיר לוֹ. [אלא] מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם
כֻּלָּם מְכַרְזִים עָלָיו, וְאִפְלוּ צַפְרֵי
הַשָּׁמַיִם. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
שֶׁנְּשֻׁמָּה זֶה עֹלְתָה מִמֶּנּוּ, וְהַרוּחַ
לֹא מֵאִירָה לְנֶפֶשׁ, וְאִזּוֹ הַנֶּפֶשׁ
נִחְלָשׁת, וְהַמַּאֲכָל וְכָל תַּאֲוֹת
הַגּוּף עוֹלִים מִמֶּנּוּ וּמַעְבְּרִים.

הֲאֵנָּה בַּשְּׁעָתָא דְּבַר נֶשׁ קָאִים בַּצְּפָרָא,
סְהַדִּין קְיַיְמִין לְקַבְּלֵיהּ, וְסְהַדִּין בֵּיהּ,
וְהוּא לֹא אֲשַׁנַּח. נִשְׁמַתָּא אֶסְהִידַת עָלֵיהּ,
בְּכָל עַדָן וּבְכָל שְׁעָתָא, אִי אֲצִית יָאוּת. וְאִי
לָאו, הָא סְפָרִין פְּתִיחִין וְעוֹבְדִין פְּתִיבִין. אָמַר
רַבִּי חִיָּיא, זְכָאִין אֵינוֹן צְדִיקִיָּיא, דְּלֹא מוֹסְתָפוּ
מִן דִּינָא, לֹא בְּעוֹלָמָא דִּין, וְלֹא בְּעוֹלָמָא דְּאִתִּי.
הָדָא הוּא דְּכָתִיב, (משלי כח) וְצְדִיקִים כְּכַפִּיר
יִבְטַח. וְכָתִיב, (תהלים לו) צְדִיקִים יִירָשׁוּ אֶרֶץ.

רַבִּי חִזְקִיָּה פָּתַח וְאָמַר, (בראשית טו)
הַשֶּׁמֶשׁ לְבָא וְתִרְדְּמָה נִפְלָה עַל אַבְרָם
וְגו', הַאי קָרָא אוּקְמוּהּ. אָבֵל דָּא יוֹמָא דְּדִינָא
קָשָׁיא, דְּאִפְקִי לֵיהּ לְבַר נֶשׁ מֵהַאי עוֹלָמָא.
דְּתַנְיָא, (ההוא יומא) זְמַנָּא דְּמִטָּא דְּבַר נֶשׁ נִפְקִי
מֵהַאי עוֹלָמָא, הַהוּא (יומא) זְמַנָּא יוֹמָא דְּדִינָא
רַבָּא, דְּאִתְחַשַׁף שְׁמֵשׁ מִן סִיְהָרָא, כְּמָה
דְּכָתִיב, (קהלת יב) עַד אֲשֶׁר לֹא תִחַשַׁף הַשֶּׁמֶשׁ,
דָּא נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, דְּאִתְמַנַּעַת מִבַּר נֶשׁ,
תְּלַתִּין יוֹמִין, עַד לֹא יִפּוּק מֵעוֹלָמָא (וְהַאי טו'),
וְחָמָא דְּצוֹלָמָא דְּאִתְמַנַּעַת מִנֵּיהּ וְלֹא אִתְחַזִּי.
מֵאִי טַעְמָא אִתְמַנַּעַת מִנֵּיהּ. בְּגִין דְּנִשְׁמַתָּא
קְדִישָׁא סֻלְקַת, וְאִתְעַבְּרַת מִנֵּיהּ, וְלֹא
אִתְחַזִּי. דְּלֹא תִימָא, דְּכַד מִית בַּר נֶשׁ
וְאִתְחַלָּשׁ, הַאי נִשְׁמַתָּא אִתְעַבְּרַת מִנֵּיהּ, אֲלֵא
כַּד אִיהוּ בְּחַיּוֹ, בְּתוּקַפְיָהּ, אִתְעַבְּרַת מִנֵּיהּ
(וְאִתְחַלָּשׁ) הַאי נִשְׁמַתָּא, וְלֹא נִהָרָא לְרוּחָא,
וְרוּחָא לֹא נִהִיר לְנֶפֶשָׁא, כְּדִין צוֹלָמָא
אִתְעַבְּרַת מִנֵּיהּ, וְלֹא נִהִיר לֵיהּ. (אלא) מֵהַהוּא
יוֹמָא, כֻּלָּא מְכַרְזִי עָלֵיהּ, וְאִפְלוּ צַפְרֵי
שְׁמַיָּא. מֵאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּנִשְׁמַתָּא הָא סֻלְקָא
מִנֵּיהּ, וְרוּחָא לֹא נִהִיר לְנֶפֶשָׁא, כְּדִין נֶפֶשָׁא
אִתְחַלָּשׁת, וּמִיכְלָא וְכָל תִּיאוּבְתָא דְּגוּפָא,
סֻלְקָא מִנֵּיהּ וְאִתְעַבְּרַת.

ואמר רבי יהודה, ואפלו כל פעם שנזופל איש בבית חליו ולא יכול להתפלל, הנשמה מעברת ועולה ממנו, ואז הרוח לא מאירה לנפש, עד שדנים דינו של האדם. ואם דנים את האיש לטוב, אז הנשמה חוזרת למקומה ומאירה לכל. הרי בזמן שעומד הדבר בדין, ובזמן שלא עומד הדבר בדין, שלשים יום מקדימה הנשמה לכל, והצלם מעבר ממנו.

שנינו, בזמן שדנים את האדם למעלה, מעלים את נשמתו לבית דין ודנים אותה על פי דבריה, והיא מעידה בכל ומעידה בכל רעיונות האדם, ובמעשים לא מעידה, שהרי כלם כתובים בספרים, וכלם דנים את האדם. באותה שעה שדנים את האדם למעלה, אז דחק הגוף נמצא יותר משאר הזמנים.

אם דנים אותו לטובה, אז מרפים ממנו, וזעה נבקעת על הגוף, והנשמה חוזרת אחר כך ומאירה לכל, ולא עולה אדם מבית חליו לעולמים עד שדנים דינו למעלה. ואם תאמר, הרי כמה חיבי עולם, כמה רשעי עולם עומדים בקיומם? אלא הקדוש ברוך הוא משגיח בדין האדם, אף על גב שפעת לא זוכה, והוא רואה שאחר כך יזכה - דן אותו לטובה. או לפעמים שמוליד בן שיהיה צדיק בעולם, ועל זה הקדוש ברוך הוא דן אותו לטובה.

וכך מעשיו ודיניו של הקדוש ברוך הוא לטובה, ומשגיח בהכלל, כמו שכתוב «יחזקאל לג) חי אני נאם ה' וגו' אם אחפץ במות הרשע פי אם בשוב רשע מדרךכו. ובגלל זה כל אותם רשעי העולם שעומדים במקומם, הקדוש

ואמר רבי יהודה, ואפילו כל זמנא דנפיל איניש בבי מרעיה, ולא יכיל לצלאה, נשמתא אתעברת וסלקא מניה, וכדין לא נהיר רוחא לנפשא, עד דדיינין דיניה דבר נש. ואי דיינין ליה לבר נש לטב, כדין נשמתא אתהדרת לאתרה, ונהירא לכלא. הא בזמנא דקיימא מלה בדינא. ובזמנא דלא קיימא מלה בדינא, תלתין יומין אקדימת נשמתא לכלא, וצולמא אתעבר מניה.

האנא, בזמנא דדיינין ליה לבר נש לעילא, סלקין לנשמתיה לבי דינא, ודיינין על מימרהא, והיא אסהידת בכלא, ואסהידת בכל רעיוני דבר נש, ובעובדין לא אסהידת, דהא כלהו בספרא כתיבין. וכלהו דיינין ליה לבר נש, בההיא שעתא דדיינין ליה לבר נש לעילא, כדין דחקא דגופא אשתפח, יתיר משאר זמניא.

אי דיינין ליה לטב, כדין ארפין מניה. וזיעא אתבקע על גופא, ונשמתא אהדרת לבתר, ונהרא לכלא. ולא סליק בר נש מבי מרעיה לעלמין, עד דדיינין דיניה לעילא. ואי תימא, הא כמה חיבי עלמא, כמה רשיעי עלמא, קיימין בקיומיהו. אלא, קדשא בריך הוא אשגח בדיניה דבר נש, אף על גב דהשתא לא זכי, והוא חמי דהא לבתר זכי, דאין ליה לטב. או לזמנין דאוליד בר, דיהוי זפאה בעלמא, ועל דא קדשא בריך הוא דאין ליה לטב.

וכך עובדוי ודינוי דקדשא בריך הוא לטב, ובכלא אשגח. כמה דכתיב, (יחזקאל לג) חי אני נאם ה' וגו' אם אחפוך במות הרשע פי אם בשוב רשע מדרךכו. ובגין דא, כל אינון חיבי עלמא, דקיימין בקיומיהו,

ברוך הוא דן אותם לטובה.
וְלַפְעָמִים אוֹתָם הִחְלָאִים נִשְׁלַם
זְמַנָּם מִלְשׁוֹת שָׁם, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר
(דברים מב) וְחִלָּאִים רָעִים וְנֶאֱמָנִים,
שֶׁעָשׂוּ אֲמוֹנָה, שֶׁכִּשְׁשׁוּרִים עַל
הָאָדָם מִסְתַּלְקִים מִמֶּנּוּ לְאַחַר
שֶׁהִשְׁלִימוּ זְמַנָּם, בֵּין לְצַדִּיקִים,
בֵּין לְרָשָׁעִים, וְהַכֹּל נֶעֱשֶׂה בְּדִין,
כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרַנּוּ.

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר
מִי אַלֶּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, פְּסוּק
זֶה קִשָּׁה, שֶׁכְּתוּב וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל,
וְכְתוּב וַעֲיֵנֵי יִשְׂרָאֵל כְּבָדוּ מִזֶּקֶן
לֹא יוּכַל לְרִאוֹת. אִם לֹא יוּכַל
לְרִאוֹת, אֲזַי מֶה זֶה וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל?
אֵלָּא שֶׁרָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אוֹתָם
בְּנֵי יוֹסֵף, שֶׁהֵם יִרְבְּעָם וְחִבְרִיו,
שֶׁיִּרְבְּעָם עָשָׂה שְׁנֵי עֲגָלֵי זָהָב
וַאֲמַר (מלכים א-יב) אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ
יִשְׂרָאֵל. וְלִכֵּן מִי אֵלֶּה, מִי הוּא
שֶׁעֲתִיד לֹאמַר אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ
לְעַבְדֶּךָ זָרָה, וְלִכֵּן וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל
אֶת בְּנֵי יוֹסֵף.

מִכָּאֵן שֶׁצַּדִּיקִים רוֹאִים מַעֲשֵׂה
לְמַרְחֹק, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מַעֲטֵר אוֹתָם בְּעִצְרָתּוֹ. מֶה
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹאֶה
לְמַרְחֹק, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בראשית א)
וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה
וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא רוֹאֶה כָּל הַמַּעֲשִׂים עַד שֶׁלֹּא
עוֹשִׂים אוֹתָם, וְכֹלָם עוֹבְרִים
לְפָנָיו.

כְּמוֹ זֶה כָּל הַדְּרוֹת הָעוֹלָם מִסוּף
הָעוֹלָם וְעַד סוּף הָעוֹלָם, כָּלֵם
הַתִּיַּצְבוֹ וְעַמְדוֹ לְפָנָיו עַד שֶׁלֹּא
יָבִאוּ לְעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (ישעיה
מא) קָרָא הַדְּרוֹת מֵרֵאשׁ, עַד שֶׁלֹּא
נִבְרָא הָעוֹלָם. מִשׁוּם שֶׁכָּל
הַנְּשָׁמוֹת שִׁיּוּדוֹת לְעוֹלָם, עַד
שֶׁלֹּא יָרְדוּ, כָּלֵם עוֹמְדִים לְפָנָיו
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדַמּוֹת
שְׁעוֹמְדִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְנִקְרָאִים

קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא דְאִין לוֹן לְטַב.
וְלִזְמַנִּין, דְּאִינוּן מַרְעִין אֲשֶׁתְּלִימוּ זְמַנֵּיהוּ,
מְלַמְשֵׁרֵי תַמָּן. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר,
(דברים כח) וְחִלָּאִים רָעִים וְנֶאֱמָנִים, דְעַבְדוּ
מְהִימְנוּתָא. דְכַד שְׁרִיאָן עַלֵּיהּ דְבַר (דף רכו ע"ב)
נָשׁ, מִסְתַּלְקֵי מִנֶּיהָ לְבַתֵּר דְאֲשֶׁלִּימוּ זְמַנֵּיהוּ,
בֵּין לְצַדִּיקָיָא, בֵּין לְחִיִּיבָא, וְכֹלָא אֲתַעְבַּד
בְּדִינָא בְּדִקְאָמְרָן:

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה,
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַאִי קָרָא קִשָּׁא,
דְכְתִיב וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל, וְכְתִיב וַעֲיֵנֵי יִשְׂרָאֵל
כְּבָדוּ מִזֶּקֶן לֹא יוּכַל לְרִאוֹת, אִי לֹא יוּכַל
לְרִאוֹת, מֶהוּ וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל. אֵלָּא דְחִמָּא בְּרוּחַ
קֹדֶשׁא, אִינוּן בְּנֵי יוֹסֵף, דְאִינוּן יִרְבְּעָם
וְחִבְרִיו. דְיִרְבְּעָם עַבַּד תְּרִין עֲגָלֵי זָהָב, וַאֲמַר
(מלכים א יב) אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל. וּבְגִין כֵּן, מִי
אֵלֶּה, מָאן הוּא דְזַמִּין לְמִימַר אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ
לְטַעֲוֹן אַחֲרָן, וּבְגִין כֵּן וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי
יוֹסֵף.

מִכָּאֵן, דְצַדִּיקָיָא חִמָּאן עוֹבְדָא לְמַרְחֹק,
וְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא מַעֲטֵר לוֹן
בְּעִטְרָא דִּילֵיהּ, מֶה קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא חִמֵּי
לְמַרְחֹק, כְּמָה דְכְתִיב, (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים
אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, דְקֹדֶשׁא
בְּרִיךְ הוּא חִמָּא כָּל עוֹבְדִין, עַד לֹא יַעֲבַד לוֹן,
וְכִלְהוּ אַעֲבְרוּ קַמֵּיהּ.

בְּגוֹנָא דָא, כָּל דְרִין דְעִלְמָא, מְסִיפֵי עִלְמָא,
עַד סִיפֵי עִלְמָא, כְּלָהוּ אֲתַעְתְּדוּ
וְקִיִּימוּ קַמֵּיהּ עַד לֹא יִיתוּן לְעִלְמָא. הָדָא הוּא
דְכְתִיב, (ישעיה מא) קוֹרָא הַדְּרוֹת מֵרֵאשׁ, עַד לֹא
אֲתַבְרִי עִלְמָא. בְּגִין דְכָל נִשְׁמָתִין דְנִחְתִּין
לְעִלְמָא, עַד לֹא יִיחְתוּן, כְּלָהוּ קִיִּימֵי קַמֵּיהּ
דְקֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּדִיוֹקְנָא דְקִיִּימֵי בְּהַאִי

עֲלָמָא, וְאֶקְרוּן בְּשֵׁמֶהֱן, דְּכִתְיִב, (ישעיה מ) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא.

בְּשֵׁמוֹת, שְׁכַתוּב (שם מ) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא.

גַּם כִּן הַצְּדִיקִים, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַאֶה לָהֶם כֹּל דְּוֵרוֹת הָעוֹלָם עַד שְׁלֹא יִבְאוּ וַיִּמְצְאוּ בְּעוֹלָם. מִנֵּיין לָנוּ? מֵאָדָם [זה אדם] שֶׁהָיָה רֵאשׁוֹן, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְאָה לוֹ כֹּל אוֹתָם דְּוֵרוֹת עַד שְׁלֹא יִבְאוּ, כְּפִתּוּב (בראשית ה) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת [אדם], שֶׁשָּׁנִינוּ, הִרְאָה לוֹ כֹּל אוֹתָם דְּוֵרוֹת שְׁעִתִּידִים לְבֹא לְעוֹלָם. וְכֵן לְמִשָּׁה, שְׁכַתוּב (דברים לד) וַיִּרְאֶהוּ ה' אֶת כָּל הָאֲרָץ, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְאָה לוֹ כֹּל דְּוֵרוֹת הָעוֹלָם וְכֹל אוֹתָם מִנְהִיגֵי הָעוֹלָם וְכֹל שְׂאֵר הַנְּבִיאִים עַד שְׁלֹא יִבְאוּ לְעוֹלָם.

אוּף הֵכָא, וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף, חֵמָא לְמִרְחוּק, וְאֶזְדַּעְזַע, וְאָמַר מִי אֱלֹהֵי.

גַּם כָּאן, וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף, רָאָה לְמִרְחוּק וְהִזְדַּעְזַע, וְאָמַר מִי אֱלֹהֵי? וּפְסוּק זֶה מְשֻׁלָּם לְשַׁנֵּי צְדִיקִים, לְצַד זֶה וְלְצַד זֶה. וְלִכְּנֵן הַשֵּׁיב יוֹסֵף וְאָמַר, בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֵה. וּמִנֵּיין לָנוּ שֶׁהִרְאָה לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרוּחַ הַקְּדוֹשׁ? שְׁכַתוּב וְהִנֵּה הִרְאָה אֹתִי אֱלֹהִים גַּם אֶת זְרַעֲךָ. גַּם - לְרִבּוֹת אוֹתָם שִׁיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ, כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ.

וְהֵאֵי קָרָא אֲשֵׁלִים לְתַרְיִן סְטָרִין, לְהֵאֵי סְטָרָא, וְלְהֵאֵי סְטָרָא. וְעַל דָּא אָתִיב יוֹסֵף וְאָמַר, בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֵה. וּמִנָּא לָן דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲמֵי לִיהַ בְּרוּחָא דְקוֹדְשָׁא. דְּכִתְיִב וְהִנֵּה הִרְאָה אֹתִי אֱלֹהִים גַּם אֶת זְרַעֲךָ. גַּם, לְאַסְגָּאָה אֵינּוֹן דְּנִפְקִין מִגִּיָּה כְּדָקְאֻמְרוּן:

וַיְבָרֵךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר וְגו'. בְּפִסּוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה בּוֹ, וַיְבָרֵךְ אֶת יוֹסֵף, שְׁלֹא מִצְאָנוּ כָּאן בְּרַכָּה שְׁבַרְךָ אֶת יוֹסֵף, אֲלֵא אֶת בְּנָיו. אִם לְבָנָיו, אֲזַ צְרִיךְ לְהִיּוֹת כְּתוּב וַיְבָרַכְם, אֲזַ מַה זֶה וַיְבָרֵךְ אֶת יוֹסֵף, וְלֹא מִצְאָנוּ כָּאן שְׁיוֹסֵף הַתְּבַרְךָ?

וַיְבָרֵךְ אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר וְגו', בְּהֵאֵי קָרָא אֵית לְאַסְתְּפֻלָּא בֵּיה, וַיְבָרֵךְ אֶת יוֹסֵף, דְּלֹא אֲשַׁכְּחֵן הֵכָא בְּרַכָּה דְּבְרִיךְ לִיהַ לְיוֹסֵף אֲלֵא לְבָנוֹי. אֵי לְבָנוֹי, וַיְבָרַכְם מִיבְעֵי לִיהַ, מַהוּ וַיְבָרֵךְ אֶת יוֹסֵף, וְלֹא אֲשַׁכְּחֵן הֵכָא דְאַתְּבְּרִיךְ יוֹסֵף.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֶת דְּיִיקָא, כְּתִיב אֶת יוֹסֵף, בְּרַכְתָּא דְּבָנוֹי הָוָה, וְכַד אַתְּבְּרַכְתָּאן בְּנוֹי, אֵיְהוּ מִתְּבַרְךָ. דְּבְרַכְתָּא דְּבָנוֹי דְּבַר נֶשׁ בְּרַכְתִּיהַ אֵיְהִי.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֶת דְּיִיקָא, כְּתִיב אֶת יוֹסֵף, בְּרַכְתָּא דְּבָנוֹי הָוָה, וְכַד אַתְּבְּרַכְתָּאן בְּנוֹי, אֵיְהוּ מִתְּבַרְךָ. דְּבְרַכְתָּא דְּבָנוֹי דְּבַר נֶשׁ בְּרַכְתִּיהַ אֵיְהִי.

אמר רבי אלעזר, ויברך את יוסף, דוקא את, שברך את אות הברית, סוד [הברית משום שבין שאמר בני הם אשר נתן לי אלהים בזה, או בדרך לאותו מקום סוד] הברית שיוסף שמר, ולכן נקרא צדיק. את של יוסף, סוד הברית שעומדת עם יוסף.

האלהים אשר התהלכו אבותי לפניו. האלהים - זה סוד הברית הקדושה, ברית קדש. אבתי לפניו - דוקא לפניו, שאותם ראשונים עליונים מלפני סוד שלגנו, אברהם ויצחק, שהרי מהם נזון ויונק אותו [מאוח] מקום.

האלהים הרועה אותי, מה הטעם פעם אחרת האלהים? אלא סוד עליון הוא, וכאן ברך את אותו מקום בסוד של אלהים חיים, מקור החיים שממנו יוצאות ברכות, ולכן הזכיר עצמו במקום הזה ואמר האלהים הרועה אותי, משום שכל הברכות ששופעות ממקור החיים יעקב לקח אותן, וכיון שהוא לקח אותן, מקום זה לקח ברכות, והכל תלוי [בזכר] בדבור, ועל זה ויברך את יוסף כתוב.

כִּבְּן בְּכָל מְקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ בְּרֻכּוֹת, צָרִיךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַתְּבַרֵךְ בְּהַתְּחִלָּה, וְאַחַר כֵּן מִתְּבָרְכִים הָאַחֲרִים. וְאִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא מִתְּבַרֵךְ בְּהַתְּחִלָּה, אֲתָן בְּרֻכּוֹת לֹא מִתְקַיְּמוֹת.

ואם תאמר, הרי יעקב, שברך אותו אביו ולא ברך את הקדוש ברוך הוא בהתחלה - בא ראה, בשעה שברך יצחק את יעקב, לא ברכו עד שברך את הקדוש ברוך הוא בהתחלה. כיון שברך את הקדוש ברוך הוא בהתחלה, הוא ברך את יעקב. מנין לנו? שפתיב [בראשית כו] ויאמר ראה בית בני

אמר רבי אלעזר, ויברך את יוסף, את דייקא, דבריה לאת קיימא, רזא (נ"א) דברית בני דכיון דאמר בני הם אשר נתן לי אלהים בזה, כדון בריך להתחיל אתי רזא) דברית דנטר יוסף, ובגין כך אקרי צדיק, את דיוסף, רזא דברית דקיימא בהדיה דיוסף:

האלהים אשר התהלכו אבותי לפניו. האלהים, דא רזא דברית קדישא, קיימא קדישא. אבותי לפניו, דייקא לפניו, דאינון קדמאי עלאי, מקמי רזא דנא, אברהם ויצחק, דהא מנהון אתון וינקא ההוא (נ"א ביהווא) אתר.

האלהים הרועה אותי, מאי טעמא זמנא אחרא האלהים. אלא רזא עלאה איהו, והכא בריך להתחיל אתר, ברזא דאלהים חיים, מקורא דחיי, דמניה נפקין ברכאן. ובגין דא אדפר גרמיה בהאי אתר, ואמר, האלהים הרועה אותי, בגין דכל ברכאן דנגדי ממקורא דחיי, יעקב נטיל לון. וכיון דנטיל לון איהו, האי אתר נטיל ברכאן, וכלא איהו תלייא (נ"א בדבורא) בדבורא. ועל דא ויברך את יוסף פתיב.

בגין כך, בכל אתר דברכאן אצטריכו לברכא, בעי קדשא בריך הוא לאתברכא בקדמיתא, ולבתר אתברכו אחרנין, ואי קדשא בריך הוא לא אתברך בקדמיתא, אינון ברכאן לא (דף רכח ע"א) מתקיימין.

ואי תימא, הא יעקב דברכיה אבוה, ולא ברכיה לקדשא בריך הוא בקדמיתא. תא חזי, בשעתא דברך יצחק ליעקב, לא ברכיה, עד דברך לקודשא בריך הוא בקדמיתא. כיון דברך לקדשא בריך הוא בקדמיתא, ברכיה ליעקב. מנא

מנא

כְּרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרְכוּ ה'. כָּאֵן
עוֹמֶדֶת בְּרָכָה לְקֹדֶשׁ-בְּרוּךְ
הוא, שְׁפָתוֹב אֲשֶׁר בָּרְכוּ ה'.
הַתְּבַרֵךְ בְּקִיּוֹם הַבְּרִכּוֹת, וְאַחַר
כֶּף אַחֲרָיו וַיִּתֵּן לָךְ וַיְגוּ. פִּינּוֹן
שְׁאוֹתוֹ שְׂדֵה הַתְּקִים בְּעַמִּידַת
הַבְּרִכּוֹת, [בְּבְרִכּוֹתָיו מִיַּד בְּרָכוּ וַיִּתֵּן לָךְ
הָאֱלֹהִים, שְׁאוֹתוֹ שְׂדֵה סוּד] שְׁיִצְאֵאוּ מִמֶּנּוּ
בְּרִכּוֹת, אַחַר שֶׁהוּא הַתְּקִים
בְּבְרִכּוֹתָיו.

כְּמוֹ זֶה בְּרַךְ יַעֲקֹב בְּתַחֲלָה אֶת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאַחַר כֶּף בְּרַךְ
אֶת בְּנָיו. בֵּא רָאָה, בְּבִקְרָא צְרִיף
אָדָם לְהַקְדִּים בְּרִכּוֹת לְקֹדֶשׁ-
בְּרוּךְ הוּא, וְאַחַר כֶּף לְשֹׁאֵר בְּנֵי
הָעוֹלָם, וְהָרִי הַקְּמָנוּ בְּבִקְרָא יֹאכֵל
עַד וַיְגוּ.

וְכֵן רָאָה, כְּשֶׁרָצָה יַעֲקֹב לְבָרֵךְ
אֶת אוֹתָם בְּנֵי יוֹסֵף, רָאָה בְּרוּחַ
הַקְּדוֹשׁ שֶׁעָתִיד לְצֵאת מֵאֲפָרִים
יִרְבְּעֵם בֶּן נֹכַח. פֶּתַח וְאָמַר מִי
אֵלֶּה? מִשְׁמַע [מִה שְׁנֵי] שֶׁאָמַר
בְּעִבּוּדָה זוֹ שֶׁל צַד עִבּוּדָה זָרָה
אֵלֶּה אֱלֹהֵיךְ יִשְׂרָאֵל? אֵלֶּה סוּד
הוּא, כֹּל אוֹתָם הַצְּדִידִים שֶׁל אוֹתוֹ
הַנְּחָשׁ הָרַע, וּמִצַּד אוֹתָהּ רוּחַ
טְמֵאָה אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ, וַיֵּשׁ מִי
שְׂרוּכָב עָלָיו, וּכְשֶׁמְזַדְּוֵגִים
נִקְרָאִים אֵלֶּה, וְהֵם מְזַדְּמָנִים
בְּעוֹלָם בְּכֹל אוֹתָם צְדָדִים
שְׁלֵהֶם.

וְרוּחַ הַקְּדוֹשׁ נִקְרָאת זֹאת, שֶׁהוּא
סוּד הַבְּרִית, רִשְׁם הַקְּדוֹשׁ
שֶׁנִּמְצָא תָמִיד בְּאָדָם. וְכֵן זֶה אֵלֵי
וְאִנְהוּ - זֶה ה'. [הוּא ה'] אֲבָל אֵלֶּה
נִקְרָאִים אֵלֶּה, וְעַל זֶה כְּתוּב (שְׁמוֹת
לח) אֵלֶּה אֱלֹהֵיךְ יִשְׂרָאֵל.

וְיָכֵן כְּתוּב (ישעיה מט) גַּם אֵלֶּה
תִּשְׁכַּחְנָה, וְאֲנִי - סוּד שֶׁל זֹאת -
לֹא אֶשְׁכַּחְךָ, וְכְתוּב (איכה א) עַל
אֵלֶּה אֲנִי בּוֹכֵיָה, שְׁאוֹתוֹ הַחֲטָא
גַּרְמָא לְהֵם לְבַפּוֹת כְּפֵה בְּכִיּוֹת.
דְּבַר אַחַר עַל אֵלֶּה אֲנִי - מֵה
הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁנֵתְנָה רְשׁוֹת

לָךְ, דְּכְתִיב (בראשית כו) וַיֹּאמֶר רָאָה רִיחַ בְּנֵי כְּרִיחַ
שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרְכוּ ה'. הֲכֵא קִיּוֹם בְּרָכָה
לְקֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכְתִיב, אֲשֶׁר בָּרְכוּ ה',
אֶתְבַרֵךְ בְּקִיּוֹמָא דְּבְרַכָּאן, וְלִבְתַר כְּתִיב
בְּתַרֵּיהּ, וַיִּתֵּן לָךְ וַיְגוּ. פִּינּוֹן דִּיהוּא שְׂדֵה
אֶתְקִיּוֹם בְּקִיּוֹמָא דְּבְרַכָּאן, (ס"א בְּבְרִכּוֹתָיו מִיַּד בְּרִכּוֹתָיו וַיִּתֵּן
לָךְ הָאֱלֹהִים, דִּיהוּא שְׂדֵה רֹא) דְּנַפְקֵי מִיְנִיָּה בְּרַכָּאן,
לְבְתַר דִּיאֵהוּ אֶתְקִיּוֹם בְּבְרִכּוֹתָיו.

בְּגוֹוְנָא דָא בְּרִיךְ יַעֲקֹב בְּקֹדְמִיתָא לְקֹדְשָא
בְּרִיךְ הוּא, וְלִבְתַר בְּרִיךְ לְבְנוֹי. תָא
חֲזִי, בְּצַפְרָא בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאֶקְדָּמָא בְּרַכָּאן
לְקֹדְשָא בְּרִיךְ הוּא, וְלִבְתַר לְשֹׁאֵר בְּנֵי עַלְמָא,
וְהֵא אוֹקִימָנָא דְכְתִיב בְּבִקְרָא יֹאכֵל עַד וַיְגוּ.

וְתָא חֲזִי, פַּד בְּעָא יַעֲקֹב לְבְרַכָּא לְאִינוֹן בְּנֵי
יוֹסֵף, חֲמָא בְּרוּחַ קְדָשָא דְזַמִּין לְנַפְקָא
מֵאֲפָרִים יִרְבְּעֵם בֶּן נֹכַח. פֶּתַח וְאָמַר, מִי
אֵלֶּה. מִשְׁמַע (ס"א מֵאֵי שְׁנֵי) דִּיאָמַר בְּעִבּוּדָה דָא
דְּסִטְרָא דְעִבּוּדָה זָרָה (שְׁמוֹת לב) אֵלֶּה אֱלֹהֵיךְ
יִשְׂרָאֵל. אֵלֶּה רְזָא אֵיהוּ, כֹּל אִינוֹן סִטְרִין
דִּיהוּא חוּיָא בִישָׂא, וּמִסִּטְרָא דִּיהוּא רוּחַ
מְסֻבָּא הוּא חוּיָא. וְאֵית מָאן דְרָכִיב עַלְיָה,
וְכַד מְזַדְּוֵגָן, אֶקְרוּן אֵלֶּה. וְאִינוֹן מְזַדְּמָנִין
בְּעַלְמָא, בְּכֹל אִינוֹן סִטְרִין דְלַהוּן.

וְרוּחַ דְקֹדְשָא אֶקְרִי זֹאת, דִּיאֵהוּ רְזָא
דְבְרִית, רְשִׁימָא קְדִישָא דְאֶשְׁתַּפַּח תְּדִיר
בְּבַר נֶשׁ, וְכֵן (שְׁמוֹת טו) זֶה אֵלֵי וְאִנְהוּ, (ישעיה כה)
זֶה ה'. (ס"א הוּא ה') אֲבָל אֵלֵיךְ, אֶקְרוּן אֵלֵיךְ, וְעַל
דָא כְתִיב, אֵלֶּה אֱלֹהֵיךְ יִשְׂרָאֵל.

וְבִגִּין כֶּף כְּתִיב, (ישעיה מט) גַּם אֵלֶּה תִשְׁכַּחְנָה,
וְאֲנִי רְזָא דְזֹאת, לֹא אֶשְׁכַּחְךָ. וְכְתִיב,
עַל אֵלֶּה אֲנִי בּוֹכֵיָה, דִּיהוּא חוּבָא
(איכה א) גְרָמָא לוֹן לְמַבְפֵי כְפֵה בְכִיּוֹן. דְּבַר אַחַר עַל
אֵלֶּה אֲנִי, מֵאֵי טַעְמָא. בְּגִין דִּיאֶתְיִיָּהִב רְשׁוֹ

למקום זה לשלט על ישראל ולהחריב את בית המקדש, ומשום שנתנה להם רשות לשלט, [כתוב על אלה אני בוכיה. סוד הדבר - זה צד הממאה שנתנה להם רשות לשלט] אני בוכיה, זו רוח הקדש שנקראת אני.

ואם תאמר, הרי כתוב (דברים כח) אלה דברי הברית - כף זה בודאי, שכל אלה לא מתקיימים אלא מתוך אלה ששם כל הקללות שרויות, כמו שבארנו שהוא ארור, ולכן הקדים ואמר אלה, שעומד למי שעובר על דברי הברית.

אלה המצות אשר צנה ה' (ויקרא כח), משום שכל מצוה של התורה לטהר את האדם, ולא יסטה מדרך זו, וישמר משם ויפרד מהם. ואם תאמר, (בראשית ו) אלה תולדת נח - כף הוא ודאי, שהרי יצא חם, שהוא אבי כנען, וכתוב (שם ט) ארור כנען, והוא סוד זה של אלה.

ורבן (וכל אלה התורה פסלת הנהב, ועל זה כתוב מי אלה, ישראל באשר עשו את העגל) כתוב ויאמרו אלה אלהיך ישראל, וכל אלה התורה פסלת הנהב. אהרן הקריב זהב שהוא צד שלו שכלול הוא בחזק האש, והכל אחד, וצד זה זהב ואש. [להנביר] רוח טמאה שנמצאת תמיד במדבר, מצאה מקום באותו זמן להחזיק בו.

ומה שהיו ישראל טהורים מאותה זממה ראשונה שהטיל בעולם, שגרם מות לעולם, כשעמדו על הר סיני, אחר כף חזרו, וגרם להם כמו מקדם לטמא אותם ולהתחזק עליהם, וגרם להם מות ולכל העולם לדורותיהם אחריהם. זהו שכתוב (תהלים פג) אני אמרתי אלהים

לאתר דא לשלטאה על ישראל, ולהחריב את מקדשא, ובגין דאתייהיב לון רשו לשלטאה, (כ"א כתיב, איכה א) על אלה אני בוכיה, רזא דמלה דא סמרא דמסאבא דאתייהיב לון רשו לשלטאה) אני בוכיה, דא רוח קדשא דאקרי אני.

ואי תימא, הא כתיב, (דברים כח) אלה דברי הברית. הכי הוא ודאי, דכל אלין לא מתקיימי, אלא מגו אלה, דתמן כל לווטין שריין, כמה דאוקימנא דאיהו ארור. ובגין דא אקדים ואמר אלה, דקיימא למאן דעבר דברי הברית.

אלה המצות אשר צנה ה', (ויקרא כז) בגין דכל פקודא דאורייתא לאתדפאה בר נש, ולא יסטי מאורחא דא, ויסתמר מתמן, ויתפרש מנייהו. ואי תימא (בראשית ו) אלה תולדות נח. הכי הוא ודאי, דהא נפק חם, דאיהו אבי כנען, וכתיב, (בראשית מט) ארור כנען ואיהו רזא דא אלה.

ועל דא (כ"א כל הני התוכא סוספיתא דדהבא, ועל דא כתיב מי אלה, ישראל כד עכרון עגלא) כתיב ויאמרו אלה אלהיך ישראל, וכל הני התוכא סוספיתא דדהבא. אהרן קריב דהבא, דאיהו סטרא דיליה, דכליל איהו בתוקפא דאשא, וכלא חד, וסטרא דא דהבא ואשא. (ד"א ל"ג לאתתקפא) רוח מסאבא, דאשתפח תדיר במדברא, אשפח אתר בההוא זמנא, לאתקפא ביה.

ומה דהווי ישראל דכזין מההוא זומא קדמאה דאטיל בעלמא, דגרים מותא לעלמא, כד קמו על טורא דסיני, לבתר אהדרו, וגרים לו כמלקדמין, לסאבא לון, ולאשתקפא עלייהו. וגרים לון מותא, ולכל עלמא, דלריהון בתרייהו. הדא הוא דכתיב, (תהלים פב)

אני אמרתי אלהים אתם וגו' אכן פאדם וגו'. ועל דא כד חמא יעקב ליירבעם בן נבט דעבד פוכבים ומזלות, ואמר אלה אלהיך, אזדעזע, ואמר מי אלה. פד בעא לבתר לברכא לון, בריך ליה (כ"א לשכינתא בקדמיתא, ולכתר) בריך (לון) לבנוי. פיון דבריך לקודשא בריך הוא בקדמיתא, לבתר מההוא אתר דבריך בקדמיתא, בריך לון. הדא הוא דכתיב המלאך הגואל אותי מפל רע וגו'.

אתם וגו', אכן פאדם וגו'. ועל דזה, פשראה יעקב את ירבעם בן נבט שעובד פוכבים ומזלות ואמר אלה אלהיך, הודעזע ואמר מי אלה. פשרצה אחר כך לברכס, ברך את [השכינה בתחלה] ואחר כך ברך [את] בניו. פיון שברך את הקדוש ברוך הוא בתחלה, אחר כך מאותו מקום שברך בתחלה ברך אותם. זהו שכתוב המלאך הגואל אותי מפל רע וגו'.

רבי יהודה פתח ואמר, (ישעיה לח) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'. היא אוקמויה, דלא לצלי בר נש אלא סמוך לכותלא, ולא יהא מלה חציץ ביניה לבין פותלא. דכתיב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר. מאי שנא בכלהו דצלי צלותא, דלא כתיב בהו ויסב פניו אל הקיר, דהא די ליה דיימא ויתפלל אל ה', דהא מאן דמצלי צלותא, איהו כיוון דעתייה פדקא יאות, דהא כתיב במשה, (במדבר יא) ויתפלל משה אל ה'. (שמות יא) ויצעק משה אל ה' ולא כתיב (דף רכז ע"ב) ויסב פניו. הכא בחזקיהו, מאי טעמא ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, ולכתר ויתפלל.

רבי יהודה פתח ואמר, (ישעיה לח) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'. הרי פרשוה שלא יתפלל אדם רק סמוך לפתח, ולא יהיה דבר חוצץ בינו לבין הפתח, שכתוב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר. מה שונה בכלם שהתפללו תפלה, שלא כתוב בהם ויסב פניו אל הקיר? שהרי די לו לומר ויתפלל אל ה', שהרי מי שמתפלל תפלה, הוא מכון דעתו פראוי, שהרי כתוב במשה (במדבר כב) ויתפלל משה אל ה', ויצעק משה אל ה', ולא כתוב ויסב פניו. כאן בחזקיהו מה הטעם ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ואחר כך ויתפלל?

אלא רזא דמלה איהו, דתנינן, חזקיהו בההוא זמנא לא הוה נסיב, ולא הוה ליה אנתו, ולא אוליד בנין, מה כתיב, (ישעיה לח) ויבא אליו וגו' פי מת אתה ולא תחיה, ותנינן פי מת אתה בעולם הזה, ולא תחיה בעולם הבא. מאי טעמא, בגין דלא אוליד בנין.

אלא סוד הדבר הוא, ששנינו, חזקיהו באותו זמן לא היה נשוי, ולא היתה לו אשה ולא הוליד בנים, מה פתוב? ויבא אליו וגו' פי מת אתה ולא תחיה, ושנינו, פי מת אתה - בעולם הזה, ולא תחיה - בעולם הבא. מה הטעם? משום שלא הוליד בנים. שבר מי שלא משתדל להוליד בנים בעולם הזה, לא מתקיים בעולם הבא, ולא יהיה לו חלק באותו העולם, ומתגרשת נשמתו בעולם [הבא], ולא מוצאת מנוחה במקום בעולם, וזהו הענין שכתוב בתורה (ויקרא כ)

דבר מאן דלא אשתדל לאולדא בנין בהאי עלמא, לא מתקיים בעלמא דאתי, ולא יהא ליה חולקא בההוא עלמא. ואתתרכת נשמתיה בעלמא (דאתי), ולא אשפחת נייחא

בְּאַתֵּר דְּעֵלְמָא. וְדָא הוּא עוֹנָשָׁא דְכְתִיב
בְּאוֹרֵייתָא, (ויקרא כ) עֲרִירִים יָמוּתוּ, וּמִתְרַגְּמִינָן
בְּלֵא וְלֵד. בְּגִין דְּמֵאֵן דְּאִיהוּ בְּלֵא וְלֵד, כִּד
אָזִיל בְּהוּא עֵלְמָא, מִית הוּא תַּמָּן. מִית
בְּעֵלְמָא דִּין, וּבְעֵלְמָא דְאַתֵּי. וְעַל דָּא כְּתִיב כִּי
מִת אַתָּה וְלֹא תַחֲיָה.

וְרֵא עוֹד, אֶלֶּא דְשְׁכִינְתָּא לֹא שְׂרִיא עֲלוּי כְּלָל,
כְּדִין כְּתִיב וַיִּסַּב חֲזַקְיָהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר.
אוּלִּיפְנָא דְשׁוּי רַעִיוֹנוּי, וּכְוֹן אֲנַפּוּהִי לְמִיסַב
אַתָּתָא, בְּגִין דְּתַשְׂרִי עֲלוּי שְׁכִינְתָּא, רְזָא דְקִיר.
וּבְגִין כֶּף כְּתִיב לְבַתֵּר, וַיִּתְּפַלֵּל אֶל ה', מִכָּאֵן
אוּלִּיפְנָא, דְּמֵאֵן דְּאִית בֵּיה חוּבָא, וּבְעִי
לְמַבְעֵי רַחֲמֵי עֲלוּי, יְכוּיִן אֲנַפּוּי וְרַעִיוֹנוּי,
לְאַתְקֵנָא גְרַמִּיָּה מִהוּא חוּבָא, וּלְבַתֵּר יְבְעִי
צְלוּתָא. כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (איכה ג) נַחֲפָשָׁה דְרַכִּינוּ
וְנַחֲקוּרָה בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר וַנְּשׁוּבָה. אוּף
הָכָא, פִּינּוֹן דִּינְדַע חֲזַקְיָהוּ חוּבִיָּה, מַה כְּתִיב
וַיִּסַּב חֲזַקְיָהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר, שׁוּי אֲנַפּוּי
לְאַתְקֵנָא לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא, דְּהָא לְגַבֵּי אַתֵּר דָּא
חֵב.

בְּגִין דְּשְׁכִינְתָּא כָּל נוֹקְבֵי דְעֵלְמָא קִיִּימִין
בְּסַתְרָהָא. מָאֵן דְּאִית לִיה נוֹקְבָא, שְׂרִיא
אִיהִי לְגַבִּיָּה, וּמֵאֵן דְּלִית לִיה, לֹא שְׂרִיא
לְגַבִּיָּה. וְעַל דָּא אַתְקִין גְרַמִּיָּה לְגַבִּיָּה לְאַתְקֵנָא,
וְשׁוּי עֲלִיה לְאַתְנַסְבָּא, וּלְבַתֵּר וַיִּתְּפַלֵּל אֶל יי.
קִיר, דָּא הוּא אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ, וְדָא שְׁכִינְתָּא,
כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (יהושע ג) הִנֵּה אַרְוֹן הַבְּרִית
אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. קִיר, כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (ישעיה כב)
מְקַרְקַר קִיר וְשׁוּע. קַרְקוּרָא וַנְּהִימָא דְקִיר,
דְּאִיהוּ אָדוֹן, כִּד אַתְחַרִּיב בֵּי מְקַדְשָׁא, כְּמָה
דְּאַתָּ אָמַר, (ירמיה לא) רָחַל מְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ, וְהָא
אוּקִימָנָא. וּבְגִין כֶּף וַיִּסַּב חֲזַקְיָהוּ פָּנָיו אֶל
הַקִּיר.

עֲרִירִים יָמוּתוּ, וּמִתְרַגְּמִים
בְּלֵא וְלֵד, מִשּׁוּם שְׁמִי שְׁהוּא
בְּלֵי וְלֵד, כְּשְׁהוּלָךְ לְאוֹתוֹ
הָעוֹלָם מִת הוּא שֵׁם, מִת
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא,
וְלִכְּן כְּתוּב כִּי מִת אַתָּה וְלֹא
תַחֲיָה.

וְרֵא עוֹד, אֶלֶּא שְׁשְׁכִינָה לֹא
שׁוּרָה עֲלוּי כְּלָל, אִז כְּתוּב
וַיִּסַּב חֲזַקְיָהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר.
לְמַדְנּוּ שְׁשֵׁם רַעִיוֹנוֹתָיו וְכוּן
אֵת פָּנָיו לְשֵׁאת אֲשֶׁה, כְּדִי
שְׁתַּשְׂרֶה עֲלוּי הַשְּׁכִינָה, סוּד
שֶׁל הַקִּיר.

וְיִכְּן כְּתוּב אַחַר כֶּף וַיִּתְּפַלֵּל
אֶל ה'. מִכָּאֵן לְמַדְנּוּ, שְׁמִי שְׁיִשׁ
בּו חֲטָא וְצִרִיף לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים
עֲלוּי, יְכוּן פָּנָיו וְרַעִיוֹנוֹתָיו
לְתַקֵּן עֲצָמוֹ מֵאוֹתוֹ חֲטָא,
וְאַחַר כֶּף יְבַקֵּשׁ לְהַתְּפַלֵּל, כְּמוֹ
שְׁנֵאֲמַר (איכה ג) נַחֲפָשָׁה דְרַכִּינוּ
וְנַחֲקֵרָה - בְּתַחֲלָה, וְאַחַר כֶּף -
וַנְּשׁוּבָה. גַּם כָּאֵן, פִּינּוֹן שְׂדַע
חֲזַקְיָה חֲטָאוּ, מַה כְּתוּב? וַיִּסַּב
חֲזַקְיָהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר. שֵׁם
פָּנָיו לְתַקֵּן אֶל הַשְּׁכִינָה, שְׁהִירִי
אֶל הַמְּקוֹם הַזֶּה חֲטָא.

מִשּׁוּם שְׁהַשְּׁכִינָה, כָּל נְקֻבוֹת
הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת בְּצַדָּה. מִי
שְׂיִשׁ לוֹ נְקֻבָּה, שׁוּרָה הִיא
עֲלוּי. וּמִי שְׂאִין לוֹ, לֹא שׁוּרָה
עֲלוּי. וְעַל זֶה תַּקֵּן עֲצָמוֹ אֵלֶיהָ
לְתַקֵּן, וּקְבַל עֲלוּי לְהַנְּשֵׂא,
וְאַחַר כֶּף וַיִּתְּפַלֵּל אֶל ה'.

קִיר - זֶהוּ אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ, וְזוֹ
הַשְּׁכִינָה, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (יהושע ג)
הִנֵּה אַרְוֹן הַבְּרִית אָדוֹן כָּל
הָאָרֶץ. קִיר - כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר
(ישעיה כב) מְקַרְקַר קִיר וְשׁוּע,
קַרְקוּר וַנְּהִימַת הַקִּיר שְׁהוּא
אָדוֹן, כְּשֶׁנַּחֲרַב בֵּית הַמְּקַדָּשׁ,
כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (ירמיה לא) רָחַל
מְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ, וְהִירִי בְּאַרְנוּ.
וְלִכְּן וַיִּסַּב חֲזַקְיָהוּ פָּנָיו אֶל
הַקִּיר.

בא ראה, בתפלה מה כתוב?
אנה ה' זכר נא את אשר
התהלכתי לפניך. רמז פאן
ששמר ברית הקדש ולא טמא
אותו, ושמר אותו כראוי. כתוב
פאן התהלכתי לפניך, וכתוב שם
(בראשית יז) התהלך לפני והיה
תמים ואתנה בריתי ביני וביניך,
ששמר ברית הקדש כראוי,
באמת ובלב שלם, שהתפון בכל
אותם סודות האמונה שכלולים
באמת.

והטוב בעיניך עשיתי, שסמך
גאלה לתפלה, והרי בארנו. והנה
פרשה החברים, שהתפון ליחד
יחוד פראוי, ולכן ויבך חזקיהו
בכי גדול, שאין שער שעומד
לפני דמעות. גאלה - זה הפלאך
הגאל, שזהו נמצא בכל גאלה
שבעולם, והרי בארנו.

הפלאך הגאל אתי מפל רע. רבי
אלעזר אמר, פיון שברך יעקב
והתפון מלמטה למעלה, אז
המשיך מלמעלה למטה, שכתוב
האלהים הרעה אתי. פיון שהוא
לקח, נתן ברכות למקום זה. פיון
שהגיע את הברכות למקום הזה,
אז פתח ואמר הפלאך הגאל
וכו'.

פתח ואמר, (מלכים א-ח) פי
הפרובים פרשים כנפים אל
מקום הארון וגו'. בא ראה,
הפרובים באות וכנס היו
עומדים, שלש פעמים ביום היו
פורשים כנפיהם וסוככים על
הארון למטה, שכתוב (שמות כה, כ)
פרשי כנפים. פרושי כנפים לא
כתוב, אלא פרשי.

ובא וראה, הקדוש ברוך הוא
עושה למטה כמו שלמעלה.
פרובים דמותם כמראה תינוקות,
ועומדים תחת מקום זה מימין
ומשמאל, ואלה מתברכים
בתפלה מאותן ברכות

תא חזי, בצלותא מה כתיב, (ישעיה לח) אָנָּא יי
זָכַר נָא אֶת אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ, רִמְזוּ
הָכָא, דְּנִטְר בְּרִית קִדְיָשָׁא, וְלֹא סָאִיב לִיָּה,
וְנִטְר לִיָּה פְּדָקָא יָאוּת. פְּתִיב הָכָא הִתְהַלַּכְתִּי
לְפָנֶיךָ, וּכְתִיב הָתָם (בראשית יז) הִתְהַלַּךְ לְפָנַי
וְהָיָה תָמִים וְאֶתְנָה בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶיךָ, דְּנִטְר
בְּרִית קִדְיָשָׁא כְּדָקָא יָאוּת. בְּאֵמַת וּבְלֵב שְׁלָם,
דְּאֶתְפּוּן בְּכָל אֵינוּן רְזִי מְהִימְנוּתָא דְכְּלִילָן
בְּאֵמַת.

והטוב בעיניך עשיתי, דסמך גאולה
לתפלה, והא אוקימנא. והא אוקמוה
חברייא, דאתפון ליחדא יחודא כדקא יאות.
ובגין כך, ויבך חזקיהו בכי גדול, דלית
תרעא דקיימא קמי דמעין. גאולה, דא הוא
מלאך הגואל, דדא איהו דאשתפח בכל
פרוקא דעלמא, והא אוקימנא.

הפלאך הגואל אותי מפל רע. רבי אלעזר
אמר, פיון דברך יעקב ואתפון
מתתא לעילא, פדין אמשיך מעילא לתתא,
דכתיב האלהים הרועה אותי, פיון דאיהו
נטיל, יהיב ברכאן להאי אתר, פיון דאמטי
ברכאן להאי אתר, פדין פתח ואמר הפלאך
הגואל וגו'.

פתח ואמר, (מלכים א ח) פי הפרובים פורשים
כנפים אל מקום הארון וגו'. תא חזי,
פרובים באת ובניסא הוו קיימי, תלת זמנין
פיומא הוו פרשי גדפיהון, וסככי על ארונא
לתתא, דכתיב פורשי כנפים, פרושי לא
כתיב, אלא פורשי.

ותא חזי, קדשא בריך הוא עביד לתתא
כגוונא דלעילא, פרובים, דיוקנא
דלהון פחיו רבין, וקיימין תחות האי אתר,
מימינא ומשמאלא, ואלין אתברכן בקדמיתא

מהנהו ברכאן דנגדן מעילא, ומהכא נגדי
ברכאן לתתא.

ועל דא כתיב, המלאך הגואל אותי מפל
רע. אותי, דנטיל ברכאן מגוונין
דלעילא, וכיון דאיהו נטיל, יברך את
הנערים, דא רזא דכרובים, דמנייהו נגדי (ד)
רכט ע"א) ברכאן מעילאי לתתאי (נ"א ותתאי):

המלאך הגואל אותי מפל רע יברך את
הנערים וגו'. רבי חייא פתח ואמר,
(משלי יט) בית והון נחלת אבות,
אינהו, והא קדשא בריך הוא יהיב פלא לבר
נש. אלא, דכיון דאחסין ביתא לבר נש
וממונא, לזמנין דיחסין פלא לבריה, ויהא
אחסנא דאבות. אבל ומיי אשה משפלת,
בגין דאתתא, פד אחסין לה בר נש, מעם
קדשא בריך הוא אחסין לה, דהא לא יחסין
לה קדשא בריך הוא לבר נש, אלא כד
מכריזין עליה ברקיעא.

דקודשא בריך הוא מזווג זווגין, עד לא
ייתון לעלמא. וכד זכו בני נשא
לפום עובדיהון, הכי יהבי לון אתתא, וכלא
אתגליין קמיה דקדשא בריך הוא, ולפום
עובדין דזפאין, הכי מזווג זווגין.

ולזמנין דקא סליקו בקליטין, ואסטי ההוא
בר נש ארחיה, סליק זווגיה
לאחרא, עד דיכשר עובדוי, וכד יכשר
עובדוי, או דמטי זמניה, אתדחי גבר מקמי
גבר, ואתי האי ונטיל דיליה. ודא קשי קמי
קדשא בריך הוא מפלא לדחיא בר נש מקמי
גברא אחרא, ובגין כך קדשא בריך הוא
איהו יהיב אתתא לבר נש, ומניה אתיין
זווגין. ועל דא ומיי אשה משפלת.
בגין כך, קדשא בריך הוא יהיב פלא לבר

שופעות מלמעלה, ומפאן
שופעות הברכות למטה.
ולכן פתוב המלאך הגאל אתי
מפל רע. אתי - שנטל ברכות
מגונים שלמעלה. וכיון שהוא
נטל, יברך את הנערים, זהו סוד
הכרובים, שמהם שופעות
ברכות מהעליונים לתחתונים
[ותחתונים].

המלאך הגאל אתי מפל רע יברך
את הנערים וגו'. רבי חייא פתח
ואמר, (משלי יט) בית והון נחלת
אבות. וכי נחלת אבות הם, והרי
הקדוש ברוך הוא נותן הפל לבני
אדם? אלא, כיון שמוריש בית
וקמון לבן האדם, לפעמים
יוריש הפל לבנו, ויהיה ירשת
האבות, אבל ומה אשה
משפלת, משום שהאשה,
כשיורש אותה הבן אדם, הוא
יורש אותה מעם הקדוש ברוך
הוא, שהרי לא יוריש אותה
הקדוש ברוך הוא לבן האדם
אלא כשמכריזים עליו ברקיע.

שהקדוש ברוך הוא מזוג זווגים
עד שלא באו לעולם. וכשזכו בני
אדם לפי מעשיהם, כך נותנים
להם אשה, והפל גלוי לפני
הקדוש ברוך הוא, ולפי מעשים
של צדיקים כך מזוג זווגים.

ולפעמים שעולים במאזנים,
ומסטה אותו האיש דרכו, עולה
זווגו לאחר עד שיכשיר מעשיו,
וכשיכשיר מעשיו או שמגיע
זמנו, נדחה איש מפני איש, וכא
זה ולוקח את שלו. וזה קשה
לפני הקדוש ברוך הוא מהכל,
לדחות איש מפני איש אחר,
ולכן הקדוש ברוך הוא הוא נותן
אשה לבן האדם, וממנו באים
הזווגים. ולכן ומה אשה
משפלת.

לכן הקדוש ברוך הוא נותן הפל
לבן האדם. ואם תאמר, אשה

משפלת ולא אחרת - בא ראה, אף על גב שהקדוש ברוך הוא מזמין טוב לאדם לתת לו, והוא מסטה דרכו מעם הקדוש ברוך הוא לצד אחר - מאותו צד אחר שנדבק בו יבא לו מה שיבא, בכל [כל] הקטרוגים וכל הרעות, ולא באים אליו מן הקדוש ברוך הוא אלא מאותו צד רע שנדבק בו באותם מעשים שעשה.

ועל זה, אשה שאינה משפלת, קרא על זה שלמה, (קהלת ז) ומוצא אני מר ממות את האשה, משום שחטאי האדם הוא מושף עליו באותם מעשים שעשה. ולכן, כשהקדוש ברוך הוא מתרצה באדם משום מעשיו הפשירים, הוא מזמין לו אשה שהיא משפלת, ופודהו בפדות מתוך הצד האחר.

ועל זה אמר יעקב המלאך הגאון אתי מפל רע. מה זה מפל רע? שלא הזדמנה לי אשה שהיא מתוך הצד האחר, ולא קרה פסול בזרעי [במטרי], שכלם צדיקים ושלמים בשלמות, משום שנפדה מפל רע, ויעקב לא נדבק באותו צד האחר כלל. ועל זה המלאך הגאון אתי מפל רע יברך את הנערים. מה הטעם נראו לברכה? משום ששמר יוסף את אות הברית הקדושה, ועל זה אמר יוסף, בני הם אשר נתן לי אלהים בנות. הראה לו סוד הברית ששמר אותו, ומשום ששמר אותו, ראויים להתברך וראוי הוא לברכות רבות. משום כך לכלם נתן ברכה אחת, וליוסף ברכות רבות, משמע שכתוב ברכת אביך גברו על ברכת הורי וגו', ברכת שדים ורחם, תהיין לראש יוסף.

על ברכות הורי וגו', ברכות שדים ורחם תהיין לראש יוסף.

נש. ואי תימא אשה משפלת ולא אחרת. תא חזי, אף על גב דקדשא בריך הוא אזמין טבאן לבר נש למיהב ליה, והוא אסטי ארחוי מעם קדשא בריך הוא לגבי סטרא אחרת, מההוא סטרא אחרת דאתדבק ביה, ייתי ליה מאן דיייתי, בכל (ג"א כל) קטרוגין, וכל בישין, ולא אתיין ליה מעם קדשא בריך הוא, אלא מההוא סטרא כישא דאתדבק ביה, באינן עובדין דעבד.

ועל דא, אתתא דלאו איהי משפלת, קרא על דא שלמה, (קהלת ז) ומוצא אני מר ממות את האשה. בגין דחובוי דבר נש, הוא משיף עליה, באינן עובדין דעבד. ועל דא כד קדשא בריך הוא אתרעי ביה בבר נש, בגין עובדי דכשרן, איהו אזמין ליה אנתו דאיהי משפלת, ופריק ליה בפורקן, מגו סטרא אחרת.

ועל דא אמר יעקב, המלאך הגאון אותי מפל רע. מאי מפל רע, דלא אזדמנת לי אתתא, דאיהי מגו סטרא אחרת, ולא אערע פסול בזרעי (ס"א בערסי), דכלהו צדיקי ושלמי בשלימו, בגין דאתפרק מפל רע, ויעקב לא אתדבק בההוא סטרא אחרת כלל. ועל דא, המלאך הגאון אותי מפל רע יברך את הנערים. מאי טעמא אתחזו לאתברכא, בגין דנטיר יוסף את קיימא קדישא, ועל דא אמר יוסף בני הם אשר נתן לי אלהים בנות, אחמי ליה רזא דברית דנטיר ליה. ובגין דנטיר ליה, אתחזו לאתברכא ואתחזו איהו לברכאן סגיאיין. בגין דא לכלהו ירב ברכא חד, וליוסף ברכאן סגיאיין, משמע דכתיב ברכות אביך גברו

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים קכ"ג) אליך נשאתי את עיני הישבי בשמים. פסוק זה בארוהו, אבל בא ראה, תפלה של בן אדם שמתפונן בה, הוא למעלה לעמק העליון שמשם שופעות כל הברכות וכל החרות, ומשם יוצאים לקים את הכל.

ועל זה יתר יו"ד, משום שיו"ד לא פוסק ממקום הזה לעולמים, ולכן כתוב הישבי בשמים, אחוז למעלה בסוד החכמה העליונה, ואחוז למטה שיושב על כסא האבות, יושב על הכסא שנקרא שמים, ולכן כתוב הישבי בשמים.

ומכאן, כשברכות שופעות מלמעלה מהעמק הזה, את כלן נוטל המקום הזה שנקרא שמים, ומזה שופעים למטה, עד שמגיעים לצדיק עמוד העולם, ומכאן מתברכים כל אותם החילות וכל אותם המחנות למיניהם, והרי פרשוה.

בא ראה, בשבעים ושנים מאורות עולה עטרת כל המחנות, עגול העולם, בשבעים מקומות, עגול אחד לכלם. בתוף אותו עגול נקדה אחת שעומדת באמצע. מנקדה זו נזון כל אותו עגול, בית קדש הקדשים, הוא מקום לאותה רוח כל הרוחות, [כמו סוד של כל הסודות] נסתר בתוכו. סתר זה הוא בתוף חילותיה, טמיר הוא לפני ולפנים. כשעולה זו, עולים כלם אחריה. זהו שכתוב (שיר א) משכני אחרך נרוצה.

רבי חזקיה ורבי יוסי ורבי יהודה היו הולכים בדרך. אמר רבי יוסי, כל אחד ואחד מאתנו יאמר דברי תורה. פתח רבי יהודה ואמר, (תהלים עט) אל תזכר לנו עונת ראשנים מהר יקדמונו וגו'.

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים קכ"ג) אליך נשאתי את עיני הישבי בשמים, הא קרא אוקמוה, אבל תא חזי, צלותא דבר נש דאתפונן בה, איהו לעילא לעומקא עלאה, דמתמן נגדי כל ברכאן וכל חירו, ומתמן נפקי לקיימא כלא.

ועל דא יתיר יו"ד, בגין דלא פסיק יו"ד, מאתר דא לעלמין. ובגין דא כתיב, הישבי בשמים, אחד לעילא, ברזא דחכמתא עלאה, ואחיד לתתא, דיתב על פרסא דאבהן, יתיב על פרסא דאקרי שמים, ובגין פך הישבי בשמים פתיב.

ומהכא, פד ברכאן נגדי מעילא מעומקא דא, פלהו נטיל לון האי אתר דאקרי שמים, ומהאי נגדי לתתא, עד דמטו לצדיקיא קיימא דעלמא, ומהכא מתברכין כל אינון חיילין, וכל אינון משריין לזנייהו, והא אוקמוה.

תא חזי, בשבעין ותריין נהוריין, אסתלק עטרא דכל משריין, עגולא דעלמא, בשבעין דוכתי, חד עגולא לכלהו בגו ההוא עגולא נקודה חדא דקיימא באמצעיתא, מהאי נקודה, אתזנת כל ההוא עגולא, בית קדש הקדשים, איהו אתר (דף רכט ע"ב) לההוא רוחא דכל רוחין (פ"א הקא רוא דכל ריזין) אתטמר בגויה. האי טמירו איהו בגו חילהא, טמירא איהו בגו לגו, פד סלקא דא, פלא סלקין אבתרה. הדא הוא דכתיב, (שיר השירים א) משכני אחרך נרוצה.

רבי חזקיה ורבי יוסי ורבי יהודה הוו אזלי באורחא, אמר רבי יוסי, כל חד וחד מינן לימא מלי דאורייתא. פתח רבי יהודה ואמר, (תהלים עט) אל תזכר לנו עונות ראשונים

בא ראה, הקדוש ברוך הוא, באהבת ישראל אוהב אותם, שהם גורלו וירשתו, לא מסתפל אחר בדינם, פרט לו לבדו.

וכיון שהוא מסתפל בדינם, מתמלא עליהם רחמים, משום שהוא כאב שמרחם על הבנים, כמו שנאמר (שם קג) פרחם אב על בנים רחם ה' וגו'. וכיון שנמצאים להם חטאים, מעביר אותם ראשון ראשון, עד שמעביר כלם מלפניו. וכיון שהעביר כלם מלפניו, לא נשארים עליהם חטאים לתת שלטון לצד האחר של דין עליהם. בא לחטא לפניו כבתחלה - אותם חטאים ראשונים שהעביר מלפניו, חשב עליהם, ולכן כתוב אל תזכר לנו עונת ראשנים מהר יקדמונו רחמיך וגו'. שאם רחמיך לא יקדימו על ישראל, לא יוכלו לעמד בעולם. משום שכמה הם בעלי הדין הקשה, בעלי מגנים, וכמה מלשנים שעומדים עליהם שלישראל למעלה, ואלמלא שהקדים הקדוש ברוך הוא רחמים על ישראל, עד שלא ישגיח בדינם, לא יוכלו לעמד בעולם. ועל זה מהר יקדמונו רחמיך כי דלוננו מאד, דלות של מעשים טובים, דלות של מעשים כשרים [לפני הקדוש ברוך הוא].

בא תראה, אלמלא יסגלו ישראל מעשים כשרים לפני הקדוש ברוך הוא, לא היו עומדים עמים עובדי כוכבים ומזלות בעולם, אבל ישראל הם גורמים לשאר עמים עובדי כוכבים ומזלות לזקף ראשיהם בעולם. שאלמלא ישראל לא היו חוטאים לפני הקדוש ברוך הוא, שאר עמים

מהר יקדמונו וגו'. תא חזי, קדשא בריך הוא, ברחימותא דישראל, רחיים לון, דאינון עדביה ואחסנתיה, לא מסתפל אחרא בדינייהו, בר איהו בלחודיה.

וכיון דאיהו מסתפל בדינייהו, אתמלי עלייהו רחמין, בגין דאיהו כאב דרחים על בנים, כמה דאת אמר, (תהלים קג) פרחם אב על בנים רחם ה' וגו'. וכיון דאשתפח לון חובין, מעבר לון ראשון ראשון, עד דאעבר לון לכלהו מקמיה. וכיון דאעבר לון מקמיה, לא אשתאר עלייהו חובין למיהב שלטנו לסטרא אחרא דדינא עלייהו.

אתי למיחב קמיה כדבבדמיתא, אינון חובין קדמאי דאעבר מקמיה חשיב עלייהו, ועל דא כתיב אל תזכר לנו עונות ראשונים מהר יקדמונו רחמיך וגו'. דאי רחמיך לא יקדימו עלייהו דישראל, לא יכלין לקיימא בעלמא. בגין דכמה אינון מארי דדינא קשיא, מארי תריסין, וכמה דלטורין דקיימי עלייהו דישראל לעילא, ואלמלא דאקדים קדשא בריך הוא רחמים עלייהו דישראל, עד לא ישגח בדיניהון, לא יכלין לקיימא בעלמא. ועל דא, מהר יקדמונו רחמיך כי דלוננו מאד. דלותא דעובדין טבין, דלותא דעובדין דכשרן. (קמי קדשא ברוך הוא).

תא חזי, אלמלא יסגלון ישראל עובדין דכשרן קמי קדשא בריך הוא, לא קיימין עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות בעלמא, אבל ישראל אינון גרמין לשאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות לזקפא רישיהו בעלמא. דאלמלי ישראל לא יהון חטאן קמי קדשא בריך הוא

רישיהו בעלמא. דאלמלי ישראל לא יהון חטאן קמי קדשא בריך הוא

שָׁאֵר עַמּוּיִן עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבֵּיִם וּמַזְלוֹת
אֶתְפַּיֵּיךְ קַמִּייהוּ.

וְהָא חֲזִי, אֶלְמָלָא דְאַמְשִׁיכוּ יִשְׂרָאֵל
בְּעוֹבְדֵינִי בִישׁוּיִן לְסִטְרָא אַחְרָא בְּאַרְעָא
קְדִישָׁא, הָא אֶתְמַר, דְּלֹא שְׁלִטּוּ שְׁאֵר עַמּוּיִן
עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבֵּיִם וּמַזְלוֹת בְּאַרְעָא
קְדִישָׁא, וְלֹא אֶתְגְּלוּ מֵעַל אַרְעָא. וְעַל דָּא
כְּתִיב, כִּי דְלוֹנוּ מְאֹד. דְּלִית לָן עוֹבְדֵינִי דְכַשְׂרָן
כְּדָקָא חֲזִי. וּבְגִין כֶּף כִּי דְלוֹנוּ מְאֹד מְהֵר
יִקְדְּמוּנוּ רַחֲמֵיךְ.

רַבִּי יוֹסִי פִתַּח וְאָמַר, (תהלים ב) עֲבָדוּ אֶת ה'
בְּיִרְאָה וּגְיִלוּ בְּרַעְדָּה, וּכְתִיב, (תהלים ק)
עֲבָדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה בְּאוֹ לִפְנֵי בְּרִנָּה. תָּא
חֲזִי, כָּל בַּר נֶשׁ דְּאֵתִי לְמַפְלַח לִי הִיא לְקִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, בְּצַפְרָא וּבְפִנְיָא בְּעֵי לְמַפְלַח לִי הִיא
לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

בְּצַפְרָא כַּד סָלִיק נְהוּרָא, וְאֶתְעָרוּתָא דְסִטְרָ
מִינָא אֶתְעַר בְּעֵלְמָא, כְּדִין בְּעֵי בַר
נֶשׁ לְאֶתְקַשְׂרָא בִּמְיִנָּא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
וְלְמַפְלַח קַמִּי בְּפוֹלְחָנָא דְצְלוֹתָא. בְּגִין
דְצְלוֹתָא אַחֲסִין תְּקַפָּא לְעֵילָא, וְאַמְשִׁיךְ
בְּרַכָּאן מֵעוֹמְקָא עֲלָאָה לְכַלְהוּ עֲלַמִּין, וּמִתְמַן
אַמְשִׁיךְ בְּרַכָּאן לְתַתָּאי. וְאֶשְׁתַּפְּחוּ עֲלָאִין
וְתַתָּאִין מִתְבְּרַכָּאן, בְּהוּא פּוֹלְחָנָא דְצְלוֹתָא.
פּוֹלְחָנָא דְצְלוֹתָא, דְקָא בְּעֵי בַר נֶשׁ לְמַפְלַח
קַמִּי קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּשִׂמְחָה
וּבְרִנָּה לְאַכְלָלָא לְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל בִּינִייהוּ,
וּלְבַתֵּר לְיִיחֻדָּא יְחוּדָא כְּדָקָא חֲזִי. דְכְּתִיב,
(תהלים ק) דְעוּ כִּי ה' הוּא אֱלֹהִים, דָּא רָזָא
דְיִיחֻדָּא בְּרָזָא דְפוֹלְחָנָא.

וְעַם כָּל דָּא, בְּעֵי בַר נֶשׁ לְמַפְלַח קַמִּי
דְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּחֻדָּה, וְלֹאֲחֻזָּאָה
חֻדָּה בְּפוֹלְחָנִיָּה, וְאֵלִין תְּרִין שִׂמְחָה וּרְנָנָה,

עוֹבְדֵי כּוֹכְבִּים וּמַזְלוֹת נִכְפִּים
לְפָנֵיהֶם.

וּבֹא רָאָה, אֶלְמָלָא שְׁהִמְשִׁיכוּ
יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲשֵׂים רְעִים לְצַד אַחַר
בְּאַרְץ הַקְּדוֹשָׁה, הָרִי נִתְבָּאֵר,
שְׁלֹא יִשְׁלִטּוּ עַמִּים עוֹבְדֵי
כּוֹכְבִּים וּמַזְלוֹת בְּאַרְץ הַקְּדוֹשָׁה,
וְלֹא הִגְלוּ מֵעַל הָאָרֶץ, וְעַל זֶה
כְּתוּב כִּי דְלוֹנוּ מְאֹד, שְׂאִין לָנוּ
מַעֲשֵׂים כְּשֵׁרִים כְּרָאוּי, וְלִכְן כִּי
דְלוֹנוּ מְאֹד מְהֵר יִקְדְּמוּנוּ רַחֲמֵיךְ.
רַבִּי יוֹסִי פִתַּח וְאָמַר, (שם ב) עֲבָדוּ
אֶת ה' בְּיִרְאָה וּגְיִלוּ בְּרַעְדָּה,
וּכְתוּב (שם ק) עֲבָדוּ אֶת ה'
בְּשִׂמְחָה בְּאוֹ לִפְנֵי בְּרִנָּה. בֹּא
רָאָה, כָּל אָדָם שְׂפָא לְעַבְד
לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, בְּכַף וּבְעַרְב
צְרִיף לְעַבְד אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא.

בְּכַף, כְּשִׁעוּלָה הָאוּר,
וְהַתְעוּרוּת צַד הִימִין מִתְעוּרוּת
בְּעוֹלָם, אֲזַ צְרִיף אָדָם לְהַתְקַשֵּׁר
בִּימִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלְעַבְד
לְפָנָיו בְּעֲבוּדַת הַתְּפִלָּה, מִשׁוּם
שְׁתַּפְּלָה מִחֻזַּקת תְּקַף לְמַעְלָה,
וּמִמְשִׁיכָה בְּרִכּוֹת מִהַעֲמֹק
הַעֲלוּיִן לְכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמִשֵּׁם
מִמְשִׁיךְ בְּרִכּוֹת לְמַטָּה
לְתַתְּחוּנִים, וְנִמְצְאוּ עֲלִיוֹנִים
וְתַתְּחוּנִים מִתְבְּרַכִּים בְּאוֹתָהּ
עֲבוּדַת הַתְּפִלָּה.

עֲבוּדַת הַתְּפִלָּה, שְׁצְרִיף אָדָם
לְעַבְד לְפָנָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּשִׂמְחָה וּבְרִנָּה לְהַכְלִיל אֶת
כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל בִּינֵיהֶם, וְאַחַר כֶּף
לְיַחַד הַיְחוּד כְּרָאוּי, שְׂכַתוּב דְעוּ
כִּי ה' הוּא אֱלֹהִים. זֶהוּ סוּד
הַיְחוּד בְּסוּד הָעֲבוּדָה.

וְעַם כָּל זֶה צְרִיף אָדָם לְעַבְד לְפָנָיו
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּחֻדָּה
וּלְהִרְאוֹת חֻדָּה בְּעֲבוּדָתוֹ, וְשְׁנֵי
אֱלֹהִים - שְׂמִיחָה וּרְנָנָה - כְּנִגְדֵי שְׁנֵי
אֱלֹהִים. שְׁתֵּי תְּפִלוֹת, שְׁנֵי קְרַבְנוֹת
לְיוֹם כְּנִגְדֵי שְׁנֵי אֱלֹהִים, שְׁהֵם

שְׂמֵחָה וּרְנָנָה. שְׂמֵחָה בְּבִקְרָא, וּרְנָנָה בְּלִילָה. וְעַל זֶה (במדבר כח) אֵת הַכֶּכֶשׁ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בְּבִקְרָא וְאֵת הַכֶּכֶשׁ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרָבִים. וְעַד זֶה תַפְלַת עֲרָבִית הִיא רְשׁוּת, מִשּׁוּם שְׂאוּתָהּ שְׁעָה מְחַלֶּקֶת טָרֵף לְכָל חֵילוֹתֶיהָ, וְלֹא שְׁעָה לְהַזְכִּיר (להתבודד), אֲלֵא לְתַתּ מְזוּן. בַּיּוֹם הַהוּא מִתְבָּרַכַת מִשְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלְלוּ, בְּבִקְרָא וּבְלִילָה, מִתּוֹךְ שְׂמֵחָה וּרְנָנָה, וּבְלִילָה מְחַלֶּקֶת לְכָל כְּרֵאוּי. זֶהוּ שְׂכָתוּב (משלי לא) וְתִקֵּם בְּעוֹד לִילָה וּתְתֵן טָרֵף לְבֵיתָהּ וְגו'.

פָּתַח רַבִּי חֲזַקְיָה וְאָמַר, (תהלים קמא) תַכּוֹן תַּפְלַתִי קְטַרְתַּת לְפָנַיִךְ מִשְׂאֵת פְּפִי מִנְחַת עָרֵב. לָמָּה מִנְחַת עָרֵב וְלֹא תַפְלַת הַבִּקְרָא, שְׂלֵא כְּתוּב תַכּוֹן תַּפְלַתִי בְּבִקְרָא? אֲלֵא כִּף נִתְבָּאֵר, תַכּוֹן תַּפְלַתִי קְטַרְתַּת לְפָנַיִךְ. קְטַרְתַּת לֹא בָאָה אֲלֵא רַק עַל חֲדוּהָ. זֶהוּ שְׂכָתוּב (משלי כז) שְׁמֵן וְקְטַרְתַּת יִשְׂמַח לִבִּי. וְלִכְּן הִפְחֵן כְּשֶׁמְדָלִיק גִּירוֹת, הִיָּה מִקְרִיב קְטַרְתַּת, כְּמוֹ שְׂנֵאמַר (שמות ל) בְּהִטִּיבוּ אֶת הַנִּירוֹת יְקַטִּירוּנָה וּבְהִעֲלֹת אֶהְרֵן אֶת הַנִּירוֹת בֵּין הָעֲרָבִים יְקַטִּירוּנָה. בְּבִקְרָא עַל חֲדוּהָ, שְׁהַשְׁעָה גּוֹרְמַת בְּעָרֵב לְשִׂמְחָה צַד שְׂמֵאל, וְכִּף רְאוּי, וְלַעוֹלָם לֹא בֵא אֲלֵא עַל חֲדוּהָ.

וּבֵא רְאָה, קְטַרְתַּת מְקַשְׂרַת קְשָׁרִים וְאוֹחֲזוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְזֶה מַעֲבִיר מוֹת וְקַטְרוּג וְרוּגְזוּ, שְׂלֵא יוּכְלוּ לְשַׁלֵּט בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שְׂכָתוּב (במדבר יז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהְרֵן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׁים קְטַרְתַּת וְהוֹלֵךְ מִהֲרָה וְגו'. אַחַר זֶה כְּתוּב וַיִּרְץ וְגו', וַיִּכְפַּר עַל הָעַם, וְכְתוּב וַיַּעֲמֵד בֵּין הַמַּתִּים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֹר

לְקַבֵּל תְּרִין אֲלֵינּוּ, תְּרִין צְלוֹתֵינוּ, תְּרִין קוֹרְבָנֵינוּ לְיוֹמָא לְקַבֵּל תְּרִין אֲלֵינוּ, דְּאֵינוּן שְׂמֵחָה וּרְנָנָה. שְׂמֵחָה בְּצַפְרָא, וּרְנָנָה בְּרַמְשָׂא. וְעַל דָּא, (במדבר כח) אֵת הַכֶּכֶשׁ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בְּבִקְרָא וְאֵת הַכֶּכֶשׁ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרָבִים.

וְעַד דָּא, צְלוֹתָא דְעֲרָבִית רְשׁוּת אִיהִי, בְּגִין דְּהִיא שְׂעֵתָא מְחַלֶּק טָרְפָא לְכָל חֵילוֹתָא, וְלֹא שְׂעֵתָא לְאֲדַפְרָא (נ"א לֹא תִבְרָכָא) אֲלֵא לְמִיָּהּ מְזוּנָא. בַּיּוֹמָא הִיא מִתְבָּרַכַת מִתְרִין סְטָרִין אֲלֵינוּ, בְּצַפְרָא וּבְרַמְשָׂא מְגוּ שְׂמֵחָה וּרְנָנָה, וּבְלִילָה פְּלִיג בְּרַכָּאן לְכָלֵא כְּדָקָא חֲזִי, הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (משלי לא) וְתִקֵּם בְּעוֹד לִילָה וּתְתֵן טָרֵף לְבֵיתָהּ וְגו'.

פָּתַח רַבִּי חֲזַקְיָה וְאָמַר, (תהלים קמא) תַכּוֹן תַּפְלַתִי קְטַרְתַּת לְפָנַיִךְ מִשְׂאֵת פְּפִי מִנְחַת עָרֵב. אֲמַאי מִנְחַת עָרֵב וְלֹא צְלוֹתָא (דף רל ע"א) דְּצַפְרָא, דְּלֹא כְּתִיב תַכּוֹן תַּפְלַתִי בְּבִקְרָא. אֲלֵא הִכִּי אֶתְמַר, תַכּוֹן תַּפְלַתִי קְטַרְתַּת לְפָנַיִךְ, קְטַרְתַּת לֹא אֶתְיָא אֲלֵא עַל חֲדוּהָ, הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (משלי כז) שְׁמֵן וְקְטַרְתַּת יִשְׂמַח לִבִּי. וְעַל דָּא כְּהֵנָּא כִּד אֲדָלִיק בּוֹצִינִין, הָוָה מִקְרִיב קְטַרְתַּת, כְּמָה דְאֶתְ אָמַר, (שמות ל) בְּהִטִּיבוּ אֶת הַנִּירוֹת יְקַטִּירוּנָה וּבְהִעֲלֹת אֶהְרֵן אֶת הַנִּירוֹת בֵּין הָעֲרָבִים יְקַטִּירוּנָה. בְּצַפְרָא, עַל חֲדוּהָ, דְשְׂעֵתָא גָרִים. בְּרַמְשָׂא, לְמַחְדֵי סְטָר שְׂמֵאלָא, וְהִכִּי אֶתְחֲזִי. וְלַעֲלֵם לֹא אֶתִי אֲלֵא עַל חֲדוּהָ.

וְתֵא חֲזִי קְטַרְתַּת מְקַשְׂרַת קְשָׁרִין, וְאֶחֱדִי לְעֵילָא וְתַתָּא, וְדָא אַעֲבַר מוֹתָא וְקַטְרוּגָא וְרוּגְזָא, דְּלֹא יְכִיל לְשַׁלְטָאָה בְּעַלְמָא. כְּמָה דְכְּתִיב, (במדבר יז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה

אֶל אֶהְרֵן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׁים קְטַרְתַּת וְהוֹלֵךְ

המגפה. משום שלא יכולים כל הצדדים הרעים וכל המקטרגים לעמד לפני הקטרת, ועל זה היא סוד [מדות] הכל וקשור הכל.

ובשעת המנחה, כשהדין שרוי בעולם, התפון דוד באותה תפלה, שכתוב תפון תפילתי קטרת לפניך וגו'. ותפלה זו שעולה תעביר רגז דין הקשה ששולט כעת בזמן הזה באותה קטרת, שדוחה ומעבירה מלפניו כל רגז [שעולה כעת בשעה זו באותה קטרת שמעבירה כל רגז] וכל קטרוג שבעולם, [הינו מה שכתוב] [מה הטעם? משום שהיא] מנחת ערב, כשהדין תלוי בעולם.

בא ראה, כשנחרב בית המקדש, בשעה שנשרף, היה זמן מנחה, ועל זה כתוב [ירמיהו] אוי לנו פי פנה היום פי ינטו צללי ערב. מה זה צללי ערב? אותם מקטרגים של העולם ורגזי הדינים שזמנים באותה השעה. ועל זה שנינו שצריך אדם לכוון דעתו בתפלת המנחה. בכל התפלות צריך האדם לכוון דעתו, ובתפלה זו יותר מכל, משום שהדין שרוי בעולם, ועל זה זמן תפלת המנחה יצחק תקן אותה, והרי פרשוה.

עד שהיו הולכים, עלו בהר אחד. אמר רבי יוסי, הנה הנה מפחיד, גלף ולא נתעכב פאן, משום שזהו הר מפחיד. אמר רבי יהודה, אם היה אחד - הייתי אומר כן, שהרי שנינו שמי שהולך יחידי בדרך מתחייב בנפשו, אבל שלשה לא, וכל אחד ואחד מעמנו, נראה שלא תזוז מעמנו השכינה.

אתחזי דלא תעדי מינן

מהרה וגו'. לבתר דא כתיב, ויגרין (אמר) וגו', ויכפר על העם, וכתיב, ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה. בגין דלא יכלין כל סטרין בישין וכל מקטרגין למיקם קמי קטרת. ועל דא איהו רזא (כ"א מדות) דכלא וקשורא דכלא.

ובשעתא דמנחה, דדינא שריא בעלמא, אתפון דוד בההוא צלותא, דכתיב, תפון תפילתי קטרת לפניך וגו'. והאי צלותא דסליק, יעבר רוגזא דדינא קשיא, דשליט השתא בהאי זמנא, בההוא קטרת, דדחי ואעבר קמיה כל רוגזא, (דסליק השתא בהאי שעתא בההוא קטרת דאעדי כל רוגזא) וכל קטרוגא דעלמא, (כ"א ל"ג היינו דכתיב) (כ"א מאי טעמא בגין דאיהו) מנחת ערב, דדינא תליא בעלמא.

תא חזי, פד אתחרב פי מקדשא, בשעתא דאתוקד, זמן מנחה הנה. ועל דא כתיב, [ירמיהו] אוי לנו כי פנה היום פי ינטו צללי ערב. מאן צללי ערב. אינון מקטרגין דעלמא, ורוגזי דדינין, דזמינין בההיא שעתא. ועל דא תנינן, דבעי בר נש לכוונא דעתיה, בצלותא דמנחה. בכלהו צלותא בעי בר נש לכוונא דעתיה, ובהאי צלותא יתיר מפלהו, בגין דדינא שריא בעלמא. ועל דא זמן צלותא דמנחה, יצחק תקין ליה, והא אוקמוה.

עד דהוו אזלי, אעלו פחד טורא. אמר רבי יוסי, האי טורא דחלא, נהך ולא נתעכב הכא, בגין דטורא דחילא הוא. אמר רבי יהודה, אי הנה חד, הנה אמינא הכי. דהא תנינן, דמאן דאזיל יחידי באורחא, אתחייב בנפשיה. אבל תלתא לא. וכל חד וחד מינן, שכינתא.

אמר רבי יוסי, הרי שנינו שלא יסמוך אדם על נס, מנין לנו? משמואל, שכתוב איך אלף ושמע שאול והרגני, והרי שמואל ראוי יותר מאתנו. אמר לו, אפלו כן, הוא היה אחד, והזק נמצא לעין, אבל אנו שלשה, והזק לא נמצא לעין. שאם משום מזיקים - הרי שנינו שלשלשה לא נראים ולא מזיקים, ואם משום לסטים - לא נמצאים כאן, שהרי ההר הזה רחוק משוב, ובני אדם לא נמצאים כאן, ברם פחד הוא, שחיות השדה שנמצאות כאן. פתח ואמר, המלאך הגאל אתי מכל רע. בפסוק זה יש להתבונן בו, (שחרי כחוב) הגאל?! אשר גאל צריך היה לכתוב! מה זה הגאל? משום שהוא תמיד נמצא אצל בני אדם, ולא זו מאדם צדיק לעולמים.

בא ראה, המלאך הגאל אתי - זו השכינה שהולכת עם בן האדם תמיד, ולא זזה ממנו כשבן האדם שומר מצוות התורה. ועל זה יזהר בן אדם שלא יצא יחידי בדרך. מה זה יחידי? שיזהר בן אדם לשמר מצוות התורה כדי שלא תזוז ממנו שכינה, ויצטרף ללכת יחידי בלי זיווג השכינה.

בא ראה, כשיוצא בן אדם לדרך, יסדר תפלה לפניו ובנוו כדי להמשיך עליו שכינה, ואחר כך יצא לדרך, וימצא זיווג השכינה לגאל אותו בדרך ולהצילו בכל מה שיצטרך.

מה פתוב ביצקב? (בראשית כח) אם יהיה אלהים עמדי, זה זיווג השכינה. ושמרני בדרך הזה, לפדות אותי מהכל. ויצקב היה יחידי באותו זמן, ושכינה הולכת לפניו, כל שפן החברים שיש

אמר רבי יוסי, הא תנינן דלא יסמוך בר נש על נפא. מנלן, משמואל. דכתיב, (שמואל א טז) איך אלף ושמע שאול והרגני, והא אתחזי שמואל יתיר מינן. אמר ליה, אפילו הכי, איהו הוה חד, והזיקא אשתפח לעינא. אבל אנן תלתא, והזיקא לא אשתפח לעינא. דאי משום מזיקין. הא תנינן, דלתלתא לא מתחזי ולא מזקי. ואי משום לסטים, לא משתפחי הכא, דהא רחיק מיישובא האי טורא, ובני נשא לא משתפחי הכא. ברם דחילו הוא, דחיוון ברא דמשתפחין הכא. פתח ואמר. המלאך הגואל אותי מכל רע, האי קרא אית לאסתפקלא ביה, (ס"א ל"ג דהא כתיב) הגואל, אשר גאל מיבעי ליה, מאי הגואל. בגין דהוא משתפח תדיר לגבי בני נשא, ולא אעדי מבר נש זכאה לעלמין.

הא חזי, המלאך הגואל אותי דא שכנינתא, דאזיל עמיה דבר נש תדיר, ולא אעדי מניה, פד בר נש נטיר פקודי אורייתא. ועל דא יזדהר בר נש, דלא יפוק יחידאי באורחא. מאי יחידאי, דיזדהר בר נש למטר פקודי דאורייתא, בגין דלא תעדי מניה שכנינתא, ויצטרף למיזל יחידאי, בלא זיווגא דשכינתא.

הא חזי, פד נפיק בר נש לאורחא, יסדר צלותא קמי מאריה, בגין לאמשכא עליה שכנינתא, ולבתר יפוק לאורחא, וישפח זיווגא דשכינתא, למפרק ליה באורחא, ולשזבא ליה בכל מה דאצטרף.

מה פתיב ביצקב, (בראשית כח) אם יהיה אלהים עמדי, דא זיווגא דשכינתא. ושמרני בדרך הזה, למפרק לי מפלא, ויצקב יחידאי

הוה (דף רל ע"ב) בההוא זמנא, ושכינתא אזלת קמיה. כל שפן חבריאי דאית

בינייהו מלין דאורייתא, על אחת כמה וכמה. (אמר רבי יוסי, ודאי כך הוא, אדכהכי מאיך שמשא לערבא.)
חשך השמש להעריב.]

אמר רבי יוסי, מה נעשה? אם נתעבב פאן, הרי היום נכנס להחשיך. אם גלף למעלה, הרי הוא גדול, ומפחד חיות השדה אנו פוחדים. אמר רבי יהודה, תמהני עליך רבי יוסי. אמר לו, הרי שנינו שלא יסמך בן אדם על הנס, שהקדוש ברוך הוא לא ירחיש לו נס בכל שעה. אמר לו, זה מדבר ביחידי, אבל אנחנו שלשה, ובינינו דברי תורה והשכינה עמנו, לא נפחד.

עד שהיו הולכים ראו למעלה בהר סלע אחד ומערה בתוכו. אמר רבי יהודה, גלף ונעלה לאותו הסלע, שאנו רואים מערה אחת שם. עלו לשם וראו אותה המערה. אמר רבי יוסי, פחדתי אולי אותה מערה מקום של חיות היא ולא יפגעו בנו פאן.

אמר רבי יהודה לרבי חזקיה, הרי ראיתי שרבי יוסי פוחד. אם תאמר משום שהוא חוטא, שכל מי שפוחד הוא חוטא, שפתיב (ישעיה לג) פחדו בציון חטאים, הרי אינו חוטא, [והרי] וכתוב (משלי כח) וצדיקים ככפיר יבטח. אמר רבי יוסי, משום שהגזק מצוי.

אמר לו, אם הגזק מצוי - כך הוא, אבל פאן לא נמצא גזק, ואחר שאנו נכנס למערה, לא יכנס הגזק לצער אותנו. נכנסו למערה. אמר רבי יהודה, נחלק את הלילה לשלש משמרות, שהוא הלילה. כל אחד ואחד מעמנו יעמד על עמדו בשלשת הצדדים הללו של הלילה ולא נישן.

אמר רבי יוסי, מאי נעביד, אי נתעבב הכא, הא יומא מאיך למיעל. אי נהף לעילא, טורא רב איהו, ודחילו דחיוון חקלא דחילנא. אמר רבי יהודה, תוהנא עלך רבי יוסי. אמר ליה הא תנינן דלא יסמוך בר נש על ניסא, דקדשא בריך הוא לא ירחיש ניסא בכל שעתא. אמר ליה, הני מילי יחידי, אבל אנחנא תלתא, ומלי אורייתא ביננא, ושכינתא עמנא, לא דחילנא.

עד דהוו אזלי, חמו לעילא בטורא, טנרא חד, וחד מערתא בגווה. אמר רבי יהודה, גיהן וניסק לההוא טנרא, דאנא חמי חדא מערתא תמן. סליקו לתמן, וחרמו ההיא מערתא. אמר רבי יוסי, דחילנא, דילמא ההיא מערתא אתר דלחיוון איהו, ולא יפגעו לון הכא.

אמר רבי יהודה לרבי חזקיה, הא חמינא דרבי יוסי דחיל איהו, אי תימא בגין דאיהו חטאה. דכל מאן דדחיל, חטאה איהו, דכתביב, (ישעיה לג) פחדו בציון חטאים, הא לאו איהו חטאה, (והא) וכתביב, (משלי כח) וצדיקים ככפיר יבטח. אמר רבי יוסי, בגין דנזקא שכיח.

אמר ליה, אי נזקא שכיח, הכי הוא. אבל הכא לא אשתפח נזקא. ולבתר דאנן ניעול למערתא, לא ליעול נזקא לצערא לן. עאלו למערתא, אמר רבי יהודה, נפלוג ליליא לתלת משמרות דהוי ליליא, כל חד וחד מנן, ליקום על קיומיה, בהני תלת סטרי ליליא ולא נדמוף.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, **מְשָׁכִיל** (תהלים פט) לְאִיתָן הָאֲזַרְחִי, הַאי תוּשְׁבַחְתָּא, אַבְרָהָם אָבִינוּ אֲמָרָה, בְּשַׁעְתָּא דְאִשְׁתַּדַּל בְּפוּלְחָנָא דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְעָבִיד חֶסֶד עִם בְּנֵי עַלְמָא, דִּישְׁתַּמּוּדְעוּן פְּלֵא לְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא שְׁלִיט עַל אַרְעָא וְאֶקְרִי אִיתָן, בְּגִין דְאִתְקִיף בְּתַקִּיפוּ בֵּיהּ בְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים פט) מְשָׁכִיל לְאִיתָן הָאֲזַרְחִי. הַתְּשׁוּבָתָה הַזֹּאת אַבְרָהָם אָמַר אוֹתָהּ בְּשַׁעַת שְׁעֶסֶק בְּעִבּוּדֵי הַקְּדוּשָׁה בְרוּךְ הוּא, וְעָשָׂה חֶסֶד עִם בְּנֵי הָעוֹלָם שִׁיּוּדְעוּ כָּלָם לְקְדוּשַׁת בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁהַקְּדוּשָׁה בְרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עַל הָעוֹלָם, וְנִקְרָא אִיתָן מִשּׁוּם שֶׁהִתְחַזַּק בְּתַקְיָה בְּקְדוּשַׁת בְּרוּךְ-הוּא.

חֲסִדֵי ה' עוֹלָם אֲשִׁירָה, וְכִי מִסְטָרָא דְחֲסִידִים אֲתִיּוּן לְזַמְרָא, אֲלֵא הֵכָא אֲתַפְּלִיל סְטָרָא דְשְׁמַאלָא בִּימִינָא, וְעַל דָּא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא נָסִי לְאַבְרָהָם, וּבְחִינֵי לֵיהּ. וְהָא אֲתַמָּר דִּישְׁחַק בְּרַתְלִתִּין וְשִׁבְעַ שְׁנִין הָוָה בְּהָוָה זְמַנָּא. מָאִי נָסָה אֶת אַבְרָהָם, נָסָה אֶת יִצְחָק מִיבְעֵי לֵיהּ. אֲלֵא נָסָה אֶת אַבְרָהָם, דִּישְׁתַּפַּח בְּדִינָא, וְלֹאֲתַפְּלִיל בְּדִינָא, דִּישְׁתַּפַּח שְׁלִים כְּדָקָא יְאוּת. וְעַל דָּא חֲסִדֵי ה' עוֹלָם אֲשִׁירָה.

חֲסִדֵי ה' לְעוֹלָם אֲשִׁירָה, וְכִי מִצַּד הַחֲסִדִים בָּאִים לְזַמְרָא? אֲלֵא כָּאֵן נִכְלָל צַד הַשְּׁמַאל בִּימִין, וְלָכֵן הַקְּדוּשָׁה בְרוּךְ הוּא נָסָה אֶת אַבְרָהָם וּבְחִינֵי אוֹתוֹ. וְהָרִי נִתְבָּאָר שִׁיּוּחָק בֵּין שְׁלִשִׁים וְשִׁבְעַ שְׁנִים הָיָה בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, מָה זֶה נָסָה אֶת אַבְרָהָם? הָיָה צָרִיךְ לְכַתֵּב נָסָה אֶת יִצְחָק! אֲלֵא נָסָה אֶת אַבְרָהָם שִׁיּוּחָק בְּדִין וְלֹאֲתַפְּלִיל בְּדִין שִׁיּוּחָק שְׁלִים כְּרַאוּי, וְעַל זֶה חֲסִדֵי ה' עוֹלָם אֲשִׁירָה.

דְּבַר אַחַר חֲסִדֵי ה' עוֹלָם אֲשִׁירָה, אֵינּוּן חֲסִדִים דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עָבִיד עִם עַלְמָא. (תהלים פט) לְדוֹר וָדוֹר אֹדִיעַ אֲמוּנַתְךָ בְּפִי, טִיבוּ וְקִשׁוּט דְעָבִיד עִם פְּלֵא. לְדוֹר וָדוֹר אֹדִיעַ אֲמוּנַתְךָ, דָּא מְהִימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְאוֹדַע אַבְרָהָם בְּעַלְמָא, וְאֲדַכַּר לֵיהּ בְּפוּמָא דְכָל בְּרִיּוּן. וְעַל דָּא אֹדִיעַ אֲמוּנַתְךָ בְּפִי.

דְּבַר אַחַר חֲסִדֵי ה' עוֹלָם אֲשִׁירָה - אוֹתָם חֲסִדִים שֶׁהַקְּדוּשָׁה בְרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה עִם הָעוֹלָם. לְדוֹר וָדוֹר אֹדִיעַ אֲמוּנַתְךָ בְּפִי - טוֹב וְאֲמַת שְׁעוּשָׂה עִם הַכֹּל. לְדוֹר וָדוֹר אֹדִיעַ אֲמוּנַתְךָ - זֶה אֲמוּנַת הַקְּדוּשָׁה בְרוּךְ הוּא שֶׁהוֹדִיעַ אַבְרָהָם בְּעוֹלָם וְהִזְכִּירוּ בְּפִי כָּל הַבְּרִיּוֹת, וְעַל זֶה אֹדִיעַ אֲמוּנַתְךָ בְּפִי.

וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֹדַע לֵיהּ לְאַבְרָהָם רְזָא דְמְהִימְנוּתָא, וְכַד יָדַע רְזָא דְמְהִימְנוּתָא, יָדַע דְאִיהוּ עֵיקְרָא וְקִיּוּמָא דְעַלְמָא, דְבְּגִינֵיהּ אֲתַבְּרִי עַלְמָא, וְאִתְקַיֵּים. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים פט) כִּי אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה וְגו'. דְכַד בְּרָא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עַלְמָא, חָמָא דְלֹא יְכִיל לְמִיקָם, עַד דְאוּשִׁיט יְמִינָא עֲלֵיהּ וְאִתְקַיֵּים, וְאִי

וְהַקְּדוּשָׁה בְרוּךְ הוּא הוֹדִיעַ לְאַבְרָהָם סוּד הָאֲמוּנָה, וְכִשְׂיַדַע סוּד הָאֲמוּנָה, יָדַע שֶׁהוּא עֵקֶר וְקִיּוּם הָעוֹלָם, שֶׁבְּגָלְלוּ נִבְרָא הָעוֹלָם וְהִתְקַיֵּים. זֶהוּ שְׁכַתּוּב כִּי אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה וְגו'. כְּשֶׁבְּרָא הַקְּדוּשָׁה בְרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, רָאָה שֶׁלֹּא יְכוּל לְעַמְד, עַד שֶׁהוֹשִׁיט יְמִין עֲלָיו וְהִתְקַיֵּים, וְאִם לֹא שֶׁהוֹשִׁיט יְמִין עֲלָיו, לֹא

יְמִינָא עֲלֵיהּ וְאִתְקַיֵּים, וְאִי

היה מתקנים, משום שהעולם הזה נברא בדין, וכך בארנו.

ונאמר בראשית, וסוד כלל אחד, שני גונים כאן, בראשית. אף על גב שאמרנו ראשית מלמטה למעלה, ראשית כך גם מלמעלה למטה, ואמרנו ב' ראשית, כמו שאמרנו בית קדש הקדשים, שהרי נתנה [היא בית] לאותה ראשית, והדבר כלול הוא כאחד. ובבית"ת הזו נברא העולם הזה ולא התקנים אלא בימין, והרי פרשוהו בהבראם - כתוב באברהם, ומשום כך, אמרתי עולם חסד יבנה. ובגין הראשון של העולם [ואתו העולם], אותו האור של היום הראשון היה בו לקים, ואחר כך ביום השני בשמאל. ובאלה תקן שמים, וכתוב שמים תכין אמונתך בהם.

דבר אחר שמים תכין אמונתך בהם - שמים נתקנו באותם חסדים, וסוד האמונה התקינה בהם, שאין תקונייה אלא מתוך שמים. פרתי ברית לבחירי - זהו סוד האמונה.

דבר אחר, זהו צדיק שממנו יוצאות ברכות לכל התחתונים, וכל [ואתן] החיות הקדושות, כלן מתברכות מאתו השפע ששופע לתחתונים, ולכן כתוב פרתי ברית לבחירי.

נשבעתי לדוד עבדי - זה סוד האמונה שהוא עומד תמיד בצדיק הזה, קיום העולם, שלא יתפזרו לעולמים חוץ מזמן הגלות שנמנע שפע הברכות, וסוד האמונה לא השלם, וכל החסדות נמנעו. וכשנגנס הלילה, מאתו הזמן החסדות לא נכנסו לפני המלך.

לאו דאשויט ימינא עליה, לא אתקיים, בגין דעלמא דא בדינא אתברי, והא אוקימנא.

ואתמר בראשית, ורזא כללא חדא, תרין גוונין הכא, בראשית, אף על גב דאמרן שירותא מתתא לעילא, ראשית הכי נמי מעילא לתתא, וקאמרינן ב' ראשית, כדקאמרינן בית קדש הקדשים, דהאי אתייהיבת (איהי בית) לההוא ראשית, ומלה כלילא איהי פחדא.

ובהאי בי"ת אתברי עלמא דא, ולא אתקיים אלא בימינא. והא אוקמוה.

בהבראם, באברהם פתיב. ובגין כך, אמרתי עולם חסד יבנה. ובנינא קדמאה דעלמא (ההוא עולם), ההוא נהורא דיומא קדמאה, הוה ביה לקיימא. ולבתר יומא תנינא, בשמאלא. ובהנהו אתקין שמים. וכתיב, שמים תכין אמונתך בהם.

דבר אחר, שמים תכין אמונתך בהם, שמים באינון חסדים אתקנו, ורזא דאמונה אתקנת בהו, דלית תקונייה אלא מגו שמים. (תהלים פט) פרתי ברית לבחירי, דא הוא רזא דמהימנותא.

דבר אחר, דא איהו (דף רלא ע"א) צדיק דמיניה נפקין ברכאן לכלהו תתאי, וכל (אינון) חיוון קדישון, פלהו אתברכאן, מן ההוא נגידו דנגיד לתתאי, ובגין כך פתיב, פרתי ברית לבחירי.

נשבעתי לדוד עבדי, (תהלים פט) דא רזא דמהימנותא, דאיהו קיימא תדיר בצדיק דא. קיימא דעלמא, דלא יתבדרון לעלמין, בר בזמנא דגלותא, דנגידו דברכאן אתמנעו, ורזא דמהימנותא לא אשתלים, וכל חסדות אתמנעו. וכד עייל ליליא, מההוא זמנא, חסדות לא עאלו קמי מלכא.

ליליא, מההוא זמנא, חסדות לא עאלו קמי מלכא.

ואף על גב דהדרון לא אתער, אבל לבר קיימי ומזמרי שירתא. וכד אתפליג ליליא, ואתערותא סלקא מתתא לעילא, כדין קדשא בריה הוא אתער כל חילי שמיא לבכיה, ובעט ברקיעא, ואזדעזען עלאי ותתאי.

ולית נייחא קמיה, בר בזמנא דמתערי לתתא באורייתא. כדין, קדשא בריה הוא וכל אינון נשמתין דצדיקיא (דעמיה), פלהו צייתין וחדדין לההוא קלא וכדין נייחא. (ס"א קמיה ואתי נייחא לכלהו נשמתין דצדיקיא עמיה) (קמיה אשתבח). בגין דמיומא דאתחריב מקדשא לתתא, אומי קדשא בריה הוא, דלא ייעול בגו ירושלם דלעילא, עד דיעלון ישראל לירושלם דלתתא. דכתיב, (הושע יא) בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר, והא אוקמוה חברייא.

וכר אינון מזמרי, קיימי לבר, ואמרי שירתא, בתלת פלגי ליליא וכלהו משבחן בתושבחתן ידיעאן, וכלהו חילי שמיא, פלהו מתערי בליליא, וישראל ביממא. וקדושה לא מקדשי לעילא, עד דמקדשי ישראל לתתא, וכדין כל חילי שמיא מקדשי שמא קדישא כחדא. ועל דא ישראל קדישין, מתקדשין מעלאי ותתאי (ס"א בגין דקדושה דשמא דקדשא בריה הוא לא סליק אלא מעילא ומתתא) כחדא. דא הוא דכתיב, (ויקרא ט) קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם.

פתח רבי יוסי ואמר, (איוב לח) על מה אדניה הטבעו, האי קרא קדשא בריה הוא אמר ליה, בגין דכד ברא עלמא, לא ברא ליה אלא על סמכין, דאינון שבועה סמכין אותו אלא על עמודים, שהם שבועת עמודי העולם, כמו שנאמר (משלי ט) חצבה עמודיה שבעה,

ואף על גב שהדרות לא התעוררו, אבל בחוץ עומדים ומזמרים שירה, וכשנחלק הלילה והתעוררות עולה מלמטה למעלה, אז הקדוש ברוך הוא מעורר כל חילות השמים לבכיה, ובעט ברקיע, ומזדעזען עליונים ותחתונים.

ואין מנוחה לפניו, פרט לזמן שמתעוררים למטה בתורה, אז הקדוש ברוך הוא וכל אותן נשמות הצדיקים [שעמו], כלם מקשיבים ושומעים לאותו קול, ואז מנוחה. [לפניו, ובאה מנוחה לכל נשמות הצדיקים שעמו] [לפניו נמצאת]. משום שמיום שנחרב המקדש למטה, נשבע הקדוש ברוך הוא שלא יבנס לתוף ירושלים של מעלה עד שיכנסו ישראל לירושלים של מטה, שכתוב (הושע יא) בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר, והרי פרשה החברים.

וכר אותם מזמרים עומדים בחוץ ואמרים שירה בשלשת חלקי הלילה, וכלם משבחים בתשבחות ידועות, וכל חילות השמים, כלם מתעוררים בלילה, וישראל ביום, וקדשה לא מקדשים למעלה עד שישראל מקדשים למטה, ואז כל חילות השמים מקדשים את השם הקדוש כאחד. ועל זה ישראל קדושים מתקדשים מעליונים ותחתונים [משום שהקדשה של שמו של הקדוש ברוך הוא לא עולה אלא מלמעלה ומלמטה] כאחד. זהו שכתוב (ויקרא ט) קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם.

פתח רבי יוסי ואמר, (איוב לח) על מה אדניה הטבעו. פסוק זה אמר אותו הקדוש ברוך הוא, משום שפשרא את העולם, לא ברא אותו אלא על עמודים, שהם שבועת עמודי העולם, כמו שנאמר (משלי ט) חצבה עמודיה שבעה,

ואותם עמודים לא נודע על מה עומדים.

משום שהוא סוד עמק, נסתר פל הנסתרם, והעולם לא נברא עד שנטל אבן אחת, והיא אבן שנקראת אבן שתיה, ולקח אותה הקדוש ברוך הוא וזרק אותה לתוך התהום, וננעצה מלמעלה למטה, וממנה נשתל העולם, והיא נקדה באמצע העולם, ובנקדה זו עומד קדש הקדשים. זהו שפתוב (איוב לח) או מי ירה אבן פנתה, כמו שנאמר (ישעיה כח) אבן פתן פנת יקרת, וכתוב (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

בא ראה, אבן זו נקרתה מאש ומרוח וממים, ונגלדה מפלם, ונעשתה אבן אחת, ועומדת על התהומות, ולפעמים נובעים ממנו מים ומתמלאים התהומות, ואבן זו עומדת לאות באמצע העולם, וזוהי אבן שהעמיד והשתיל יעקב שתילת וקיום העולם. זהו שפתוב (בראשית לא) ויקח יעקב אבן וירימה מצבה.

והאבן הזאת אשר שמתי מצבה וגו'. וכי אבן זאת שם לו יעקב, והרי אבן הזאת נבראה בתחלה, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם? אלא ששם אותה [וכי בעת שם אותה יעקב? והרי עד שלא נברא העולם היתה אלא שיעקב שם אותה] קיום שלמעלה ולמטה, ועל זה אשר שמתי מצבה כתוב. מה זה אשר שמתי? שפתוב יהיה בית אלהים, ששם מדור שלמעלה פאן.

בא ראה, על אבן זו יש שבועה עינים, כמו שנאמר (זכריה ג) על אבן אחת שבועה עינים. על מה נקראת שתיה? אחד - שממנה השתל העולם, ואחד שתיה - שש יח,

דעלמא. כמה דאת אמר, (משלי ט) חצבה עמודיה שבועה, ואינון סמכין לא אתיידע על מה קיימין.

בגין דאיהו רזא עמיקא סתימא דכל סתימן. ועלמא לא אתברי, עד דנטל אבנא חדא, ואיהו אבנא דאתקרי אבן שתיה, ונטל לה קדשא ברוך הוא, וזרק לה לגו תהומא, ואתנעיץ מעילא לתתא, ומניה אשתיל עלמא. ואיהי נקודה אמצעיתא דעלמא, ובהאי נקודה קיימא קדש הקדשים. הך הוא דכתיב, (איוב לח) או מי ירה אבן פנתה. כמה דאת אמר, (ישעיה כח) אבן פתן פנת יקרת. וכתיב, (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

תא חזי, האי אבן אתברי מאשא ומרוחא וממיא, ואתגליד מפלהו, ואתעביד אבנא חדא, וקיימא על תהומי, ולזמנין נבעין מניה מיא, ואתמליין תהומי. והאי אבנא קיימא לאת באמצעיתא דעלמא, והאי איהו אבן דקיים ואשתיל יעקב, שתילו וקיומא דעלמא. הך הוא דכתיב, (בראשית לא) ויקח יעקב אבן וירימה מצבה.

והאבן הזאת אשר שמתי מצבה וגו', (בראשית כט) וכי האי אבן שוי ליה יעקב. והאי האי אבן אתברי בקדמיתא, פד ברא קדשא ברוך הוא עלמא. אלא דשוי לה (נ"א וכי השתא שוי ליה יעקב. והא עד לא אתברי עלמא הוות, אלא דיעקב שוי לה) קיומא דלעילא ותתא, ועל דא אשר שמתי מצבה כתיב. מאי אשר שמתי, דכתיב, יהיה בית אלהים, דשוי מדורא דלעילא הכא.

תא חזי, האי אבן אית עלה שבועה עינים. כמה דאת אמר, (זכריה ג) על אבן אחת שבועה עינים, על מה אתקריאת שתיה. חד

דמנה אשתיל עלמא. וחד,

ששם אותה הקדוש ברוך הוא להתברך ממנה העולם, בשביל ששמנה מתברך העולם.

ובא וראה, בשעה שנכנס השמש, הפרובים הללו שעומדים במקום הזה והיו יושבים באות, היו מקישים כנפיהם למעלה ופורשים אותם, ונשמע קול נגון הנפנים למעלה, ואז מתחילים לנגן אותם המלאכים שאומרים שירה בראשית הלילה, בשביל שיעלה כבוד הקדוש ברוך הוא מלמטה למעלה. ואיזו שירה היו אומרים? אותו נגון כנפי הפרובים, (תהלים קלד) הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' וגו', שאו ידיכם קדש וגו', ואז [הם] היא שירה לאותם מלאכים עליונים לומר.

במשמרת השניה הפרובים הללו מקישים כנפיהם למעלה, ונשמע קול נגונם, ואז מתחילים לנגן אותם המלאכים שעומדים במשמרת השניה. ואיזו שירה היו אומרים בשעה הזו? נגון כנפי הפרובים, (תהלים קכה) הבטחים בה' פהר ציון לא ימוט וגו'. ואז [אותה] היא [שירה] תחלה לאותם העומדים במשמרת השניה הזו לנגן.

במשמרת השלישית הפרובים הללו מקישים בכנפיהם ואומרים שירה, ומה היא? (שם קיג) הללויה הללו עבדי ה' וגו', יהי שם ה' מברך וגו', ממזרח שמש וגו'. אז אותם מלאכים שעומדים במשמרת השלישית, כלם אומרים שירה.

וכל הכוכבים ומזלות הרקיע פותחים בשירה, כמו שכתוב (איוב לח) ברוך יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים, וכתוב (תהלים קמח) הללוהו כל כוכבי אור, שהרי

כוכבי בקר ויריעו כל בני

שתייה. שת יה, דשוי קדשא ברוך הוא לה, לאתברכא מנה עלמא, בגין דעלמא מנה מתברכא.

והא חזי, בשעתא דעאל שמשא, הני כרובים דקיימין בהאי דוכתא, והוו יתבי באת, הוו אקשן גדפייהו לעילא, ופרשי לון, ואשתמע קול נגונא דגדפייהו לעילא, וכדין שראן לנגנא אינון מלאכין, דאמרי שירתא בשירותא דליליא, בגין דיסלק יקריה דקודשא ברוך הוא, מתתא לעילא. ומאי שירתא הוּו אמרו, ההוא נגונא דגדפייהו דכרובים, (תהלים קלד) הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' וגו', שאו ידיכם קדש וגו', וכדין (אינון) איהו שירתא לאינון מלאכי עלאי לומר.

במשמרתא תניינא, הני כרובים (דף רלא ע"ב) אקשי גדפייהו לעילא, ואשתמע קול נגונא דלהון, וכדין שראן לנגנא אינון מלאכין דקיימין במשמרתא תניינא. ומאי שירתא הוּו אמרי בהאי שעתא, נגונא דגדפייהו דכרובים, (תהלים קכה) הבוטחים בה' פהר ציון לא ימוט וגו'. וכדין (ההוא) איהו (שירתא) שירותא לאינון דקיימי בהאי משמרה תניינא לנגנא.

במשמרה תליתאה, הני כרובים אקשו גדפייהו ואמרי שירתא, ומאי היא. (תהלים קיג) הללויה הללו עבדי ה' וגו', יהי שם ה' מבורך וגו', ממזרח שמש וגו'. פדין אינון מלאכין דקיימי במשמרה תליתאה, פלהו אמרי שירתא.

וכהו פוכבי ומזלי דברקיעא פתחי שירתא. כמה דכתיב, (איוב לח) ברוך יחד

אותם פוכבי האור מנגנים על
אור. [שמנים על השירה].

בשמנוע הבקר, ואז לוקחים
שירה אחרי ישראל למטה,
ועולה כבוד הקדוש ברוך הוא
מלמטה ומלמעלה. ישראל
למטה ביום, ומלאכים עליונים
למעלה בלילה, ואז נשתלם
השם הקדוש בכל הצדדים.

והאבן הזאת שאמר, כל
המלאכים העליונים וישראל
למטה, כלם מחזיקים באבן
הזאת, והיא עולה למעלה
להתעטר בתוך האבות ביום,
ובלילה הקדוש ברוך הוא בא
להשתעשע עם הצדיקים בגן
עדן.

אשריהם כל העומדים בקיומם
ועוסקים בתורה בלילה, משום
שהקדוש ברוך הוא וכל אותם
הצדיקים שפגן עדן שומעים
קולות בני האדם אותם
העוסקים בתורה, כמו שפתיב
(שיר ח) היושבת בגנים וגו'.

בא ראה, אבן זו היא אבן טובה,
וזהו סוד הכתוב (שמות כח) ומלאת
בו מלאת אבן ארבעה טורים
אבן. ואלה הם סדרים [של שלמות]
של האבן הטובה, השלמות של
אבן יקרה, משום שיש [שלמות]
אבן אחרת, שכתוב (יחזקאל לו)
והסרתי את לב האבן וגו',
וכתוב (שם) ואת רוחי אפן
בקרבכם. וזהו (ישעיה כח) אבן בחן
פנת יקרת, וכארוה.

ועל סוד זה כתוב (שמות כד) לחת
האבן, שהם לוחות שנגזרו
מבאן, ולכן נקראו על שמה של
האבן הזאת, וזהו סוד הכתוב
(בראשית מט) משם רעה אבן
ישראל, (תרי ודאי אבן ישראל נקראת) כמו
שנתבאר.

אלהים. וכתוב, (תהלים קמח) הללוהו כל פוכבי
אור, דהא אינון ככבי דנהורא, מנגנן על
נהורא. (ס"א דמנון על שירתא).

בד אתי צפרא, וכדין נטלי שירתא
אבתרייהו דישראל (ס"א ישראל) לתתא,
וסלקא יקריה דקדשא ברוך הוא, מתתא
ומלעילא. ישראל לתתא ביממא, ומלאכי
עלאי לעילא בליליא, וכדין אשתלים שמא
קדישא בכל סטרין.

והאי אבן דקאמר, פלהו מלאכי עלאי,
וישראל לתתא, פלהו אתקפו בהאי
אבן, ואיהי סלקא לעילא, לאתעטרא גו
אבהן ביממא. ובלייליא, קדשא ברוך הוא
אתי לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן.

זכאין אינון פל דקיימי בקיומייהו,
ומשתדלין באורייתא בליליא. בגין
דקדשא ברוך הוא וכל אינון צדיקיא
דבגנתא דעדן, שמעי קלייהו דבני נשא,
אינון דמשתדלי באורייתא. כמה דכתיב, (שיר
השירים ח) היושבת בגנים וגו'.

הא חזי, האי אבן, איהו אבן טבא. ודא הוא
רזא דכתיב, (שמות כח) ומלאת בו מלואת
אבן ארבעה טורי אבן. ואלין אינון סדרין
(דאשלמותא) דאבן טבא, אשלמותא דאבן יקרה.

בגין דאית (אשלמותא) אבן אחרא. דכתיב, (יחזקאל
לו) והסירותי את לב האבן וגו'. וכתיב, (יחזקאל
לו) ואת רוחי אפן בקרבכם. והאי איהו (ישעיה
כח) אבן בחן פנת יקרת ואוקמוה.

ועל רזא דא כתיב, (שמות לא) לוחות האבן,
דאינון לוחות אתגזרו מהכא, ועל דא
אקרון על שמה דהאי אבן. והאי הוא רזא
דכתיב, (בראשית מט) משם רעה אבן ישראל (ס"א
הא ודאי אבן ישראל אקרי) כמה דאתמר.

פְּתַח רַבִּי חֲזַקְיָה וְאָמַר, (שמות כח) וְהָאֲבָנִים תְּהִינָן עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עָשָׂר - אֵלוֹ אֲבָנִים יְקָרוֹת עֲלִינוֹת שְׁנִקְרְאוֹת אֲבָנֵי הַמָּקוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כח) וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמָּקוֹם, וְהָרִי פָּרְשִׁיהָ. וְהָאֲבָנִים עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים לְמִטָּה, כֶּף גַּם לְמַעְלָה שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים, וְהֵם שְׁתֵּים עָשָׂר אֲבָנִים יְקָרוֹת, וְכַתִּיב, (תהלים קכב) שָׁשֶׁם עָלוּ שְׁבָטִים וְגו'. עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל - זֶה יִשְׂרָאֵל, סוּד שְׁלֹמֶעֱלָה, וְכֹלֶם הַהוֹדוֹת לְשֵׁם ה', וְעַל זֶה וְהָאֲבָנִים תְּהִינָן עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְכֵן שֵׁשׁ שְׁתֵּים עָשָׂר שְׁעוֹת בַּיּוֹם, כֶּף יֵשׁ שְׁתֵּים עָשָׂר שְׁעוֹת בַּלַּיְלָה. בַּיּוֹם לְמַעְלָה, וּבַלַּיְלָה לְמִטָּה. הַכֹּל זֶה כְּנֶגֶד זֶה. הַשְּׁתֵּים עָשָׂר שְׁעוֹת שֶׁל הַלַּיְלָה הֵלְלוּ מִתְחַלְקוֹת לְשִׁלְשָׁה חֻלְקִים, וְכַמָּה מְמַנֵּי מְגַנְּנִים עוֹמְדִים תַּחְתֵּיהֶם דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, כֹּלֶם מְמַנֵּים בַּלַּיְלָה, וְנוֹטְלִים טָרַף בְּהַתְחַלָּה.

וְאִזּוֹ כְּשֶׁנֶּחֱלַק הַלַּיְלָה, עוֹמְדִים שְׁנַיִ (סְתָרִים) סְדָרִים מְצַד זֶה וְשְׁנַיִ סְדָרִים מְצַד אַחֵר, (ו) וְרוּחַ עֲלִינוֹהָ יוֹצֵאת (וּשְׁבָת) בֵּינֵיהֶם, וְאִזּוֹ כֹּל אוֹתָם הָאֵילָנוֹת שֶׁבְּגֵן עֵדֶן, כֹּלֶם פּוֹתְחִים בְּשִׁירָה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְנָס בְּגֵן עֵדֶן. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב אִזּוֹ יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלְּפָנֵי ה' כִּי בָא לְשַׁפֵּט אֶת הָאָרֶץ, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (ישעיה יא) וְשַׁפֵּט בְּצַדֵּק דְּלִים. מִשׁוּם שֶׁמְשַׁפֵּט נִכְנָס בֵּינֵיהֶם וּמִתְמַלֵּא מִמְּנֶה (מְמַנֵּו) גֵן עֵדֶן.

וְרוּחַ צְפוֹן מִתְעוֹרְרָת בְּעוֹלָם, וְחֲדוּה נִמְצָאת, וְנוֹשְׁבָת אוֹתָהּ הַרוּחַ בְּאוֹתָם בְּשָׁמַיִם, וְעוֹלָם רִיחֹת לְמַעְלָה, וּמִתְעַטְרִים (ומתעוררים) הַצְּדִיקִים בְּעִטְרֵיהֶם,

פְּתַח רַבִּי חֲזַקְיָה וְאָמַר, (שמות כח) וְהָאֲבָנִים תְּהִינָן עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עָשָׂר, אֵלֶּיךָ אֲבָנֵי יְקָרִין עֲלָיִן, דְּאִתְקְרוּן אֲבָנֵי הַמָּקוֹם, כְּמָה דְּאִתְ אָמַר, (בראשית כח) וַיִּקַּח מֵאֲבָנֵי הַמָּקוֹם. וְהָאֲבָנִים עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמָה דְּאִת (י"ב אֲבָנִים) תְּרִיסַר שְׁבָטִים לְתַתָּא, הֵכִי נִמְנֵי לְעֵילָא תְּרִיסַר שְׁבָטִין, וְאִינוּן תְּרִיסַר אֲבָנִין יְקָרִין, וְכַתִּיב, (תהלים קכב) שָׁשֶׁם עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבָטֵי יְהוָה (דָּא רִזָּא) עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל, דָּא יִשְׂרָאֵל, רִזָּא דְלְעֵילָא. וְכֹלְהוּ לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה', וְעַל דָּא וְהָאֲבָנִים תְּהִינָן עַל שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

וְכַמָּה דְּאִית תְּרִיסַר שְׁעֵי בֵּימָמָא, הֵכִי אִית תְּרִיסַר שְׁעֵי בַּלַּיְלָא, בֵּיּוֹמָא לְעֵילָא, בַּלַּיְלָא לְתַתָּא, כִּלָּא דָּא לְקַבֵּל דָּא, הַנִּי תְּרִיסַר שְׁעֵי דְבַלַּיְלָא מִתְפַּלְגִּי לְתַלַּת פְּלָגָן, וְכַמָּה מְמַנֵּי תְּרִיסִין קְיָיְמֵי תַּחְתֵּיהוּ, דְּרָגִין עַל דְּרָגִין, כִּלְהוּ מְמַנֵּן בַּלַּיְלָא, וְנוֹטְלֵי טָרְפָא בְּקַדְמִיתָא.

וְכַדְרִין כַּד אִתְפַּלְגִּי לַיְלָא, קְיָיְמִין תְּרִין (סְתָרִין) סְדָרִין מִסְטָרָא דָּא, וְתְרִין סְדָרִין מִסְטָרָא אַחֵרָא, (כ"א וְדָא) וְרוּחָא עֲלָאָה נִפְק (כ"א נְשִׁיב) בֵּינֵיהוּ, וְכַדְרִין כֹּל אִינוּן אֵלֶּיךָ דְּבַגְנָתָא דְעֵדֶן, כִּלְהוּ פְּתַחֵי שִׁירָתָא, וְקַדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא עָאֵל בְּגַנְתָּא דְעֵדֶן. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (דְּבָרֵי הַיָּמִים א טז) אִזּוֹ יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלְּפָנֵי יְיָ, כִּי בָא לְשַׁפֵּט אֶת הָאָרֶץ. כְּמָה דְכַתִּיב, (ישעיה יא) וְשַׁפֵּט בְּצַדֵּק דְּלִים. בְּגִין דְּמְשַׁפֵּט עָאֵל בֵּינֵיהוּ וְאִתְמַלֵּיא מְנֶה (כ"א מְנִיָּה) גֵן עֵדֶן.

וְרוּחָא דְצְפוֹן אִתְעַר בְּעֵלְמָא, וְחֲדוּה אִשְׁתַּפַּח וְנָשִׁיב הַהוּא רוּחָא בְּאִינוּן בּוֹסְמִין, וְסְלָקִין רִיחִין לְעֵילָא, וּמִתְעַטְרִין (כ"א וּמִתְעַרִין) צְדִיקָא בְּעִטְרֵיהוּ,

ונהנים מתוך זיו האספקלריה המאירה.

אשריהם הצדיקים שזוכים לאותו האור העליון, ואותו האור של האספקלריה המאירה מאיר לכל הצדדים, וכל אחד ואחד מהצדיקים הללו נוטל את חלקו כראוי לו, והיה נוטל [וכך מאיר] כל אחד ואחד כפי מעשיו שעשה בעולם הזה. יש מהם שמתבישים מאותו אור שנטל חברים יותר ומאיר, והרי פרשוה. חלקן של הלילה, מכאן מתחיל הלילה להפגס. כמה שומרי החק מתעוררים ומשוטטים בעולם ופותחים הסגורים, ואחר כך כמה מינים למיניהם, כמו שבארנו. ואז כשנחלק הלילה, צד צפון יורד [מאיר הארץ] מלמעלה למטה, ואחוז בלילה עד שני חלקים של הלילה.

אחר כך מתעורר צד דרום, עד שמגיע הבקר, וכשמגיע הבקר אז הדרום והצפון אווזים בו, ואז באים ישראל למטה, מעלים אותה בתפלותיהם ובקשותיהם למעלה, עד שעולה ונגנזת ביניהם, ונוטלת ברכות מהראש [של המקדש] של כל הראשים.

ובתברכת מאותו הטל שגמשך מלמעלה, ומאותו הטל נחלק לכמה צדדים, וכמה רכבות גדולים מאותו הטל, וממנו עתידים להחיות המתים. זהו שכתוב (ישעיה כו) הקיצו ורגנו שכני עפר כי טל ארות טלך, טל מאתם האורות העליונים שמאירים למעלה.

עד שהיו יושבים, נחלק הלילה. אמר לו רבי יהודה לרבי יוסי, עכשו רוח צפון מתעוררת והלילה נחלק, וכעת הזמן שהקדוש ברוך הוא מתאנה לקול הצדיקים שבעולם הזה,

ומתהנן מגו זיוא דאספקלריאה דנהרא. זכאין אינון צדיקיא, דזכאן לההוא נהורא עלאה, וההוא נהורא דאספקלריאה דנהרא, נהיר לכל סטרין, וכל חד וחד מאלין צדיקיא, נטיל לחולקיה פדקא חזי ליה, וההו נטיל (ס"א ותיב נהיר) כל חד וחד פפום עובדוי דעבד בהאי עלמא, (מאנין) אית מנהון דמתפספי, מההוא נהירו דנטיל חבריה (דף רלב א"ד) יתיר ונהיר, והא אוקמוה.

חולקיה דליליא, מפד שארי ליליא למיעל. כמה גרדיגי נמוסין מתערין, ושטאן בעלמא, ופתחין סתימין, ולבתר כמה זינין לזנייהו, כמה דאוקימנא. וכדין פד אתפליג ליליא, סטרא דצפון נחית (נהיר נהיר) מעילא לתמא, ואחיד ביה בליליא, עד תרין חולקין דליליא.

ולבתר סטרא דדרום אתער, עד דאתי צפרא. וכד אתי צפרא, פדין דרום וצפון אחידו ביה, וכדין אתאן ישראל לתמא, סלקין לה בצלותהון ובעותהון לעילא, עד דסלקא ואתגניזת בינייהו. ונטלא ברכאן מרישא (דמלכא) דכל רישין.

ואתברכא מההוא טלא דאתמשכא מלעילא. ומההוא טלא פריש לכמה סטרין, וכמה רבוון אתגנו מגיה מההוא טלא, ומגיה עתידין לאחייא מיתייא. הדא הוא דכתיב, (ישעיה כו) הקיצו ורגנו שוכני עפר פי טל ארות טלך. טלא מאינון נהורין עלאין דנהרין לעילא.

עד דהו יתבי אתפליג ליליא, אמר ליה רבי יהודה לרבי יוסי, השתא רוחא דצפון אתער, ולייליא אתפלג, והשתא עדנא דקדשא בריך הוא תאיב לקלהון דצדיקיא

אותם שעוסקים בתורה. פעת הקדוש ברוך הוא מקשיב ולקול דבריהם) לנו במקום הזה, לא נפסיק בדברי התורה.

פתח ואמר, המלאך הגאל אתי מפל רע. הרי נתבאר ופרשונה, אבל בא ראה, פתוב (שמות כג) הנה אנכי שלח מלאך וגו', זהו מלאך גואל העולם, שמירתם של בני האדם, וזהו שמזמין ברכות לכל העולם, משום שהוא נוטל אותם בהתחלה, ואחר כך הוא מזמן אותם לעולם, ולכן פתוב הנה אנכי שלח מלאך לפניך. (שם לו) ושלחתי לפניך מלאך.

וזהו מלאך שלפעמים זכר ולפעמים נקבה, וכך הוא, שבזמן שהוא מזמן ברכות לעולם (למעלה), אז הוא זכר ונקרא זכר. פזכר שמזמין ברכות (למעלה) לנקבה, כך הוא מזמן ברכות לעולם. ובזמן שעומד בדין על העולם, אז נקרא נקבה, פנקבה המעפרת, כך הוא מתמלא מן הדין, ואז נקרא נקבה. ועל זה לפעמים נקרא זכר ולפעמים נקרא נקבה, והכל סוד אחד.

כמו זה פתוב (בראשית א) ואת להט החרב המתהפכת. יש מלאכים שלוחים בעולם שמתהפכים לכמה גונים, לפעמים נקבות לפעמים זכרים, לפעמים דין לפעמים רחמים, והכל בגון אחד. כמו זה המלאך הזה הוא בגונים רבים, וכל הגונים שבעולם ישנם במקום הזה, וסוד זה (יחזקאל א) פמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום מראה הנגה סביב הוא מראה דמות פבוד ה'. וכמו שיש בו כל אלו הגונים, כך גם מנהיג את כל העולם.

בהאי עלמא, אינון דמשפדלי באורייתא. השתא קדשא בריך הוא ציית (לקול מליהו) לן בהאי אתר, לא נפסוק מלי דאורייתא.

פתח ואמר, המלאך הגואל אותי מפל רע, הא אתמר ואוקמוה. אבל תא חזי, פתיב, (שמות כג) הנה אנכי שולח מלאך וגו', דא הוא מלאך דאיהו פרוקא דעלמא, נטירו דבני נשא, והאי איהו דאזמין ברכאן לכל עלמא, בגין דאיהו נטיל לון בקדמיתא, ולבתר איהו אזמין לון בעלמא. ובגין דא כתיב, הנה אנכי שולח מלאך לפניך. (שמות לג) ושלחתי לפניך מלאך.

והאי איהו מלאך דלזמנין דכר ולזמנין נוקבא, והכי איהו. דבזמנא דאיהו אזמין ברכאן לעלמא (לעילא), פדין איהו דכר, ואקרי דכר. פדכורא דאזמין ברכאן (לתתא) לנוקבא, הכי איהו אזמין ברכאן לעלמא. ובזמנא דקיימא בדינא על עלמא, פדין אקרי נוקבא. פנוקבא דאיהו עופרא, הכי איהו אתמלי מן דינא, וכדין אקרי נוקבא. ועל דא לזמנין אקרי דכורא, ולזמנין אקרי נוקבא, וכלא רזא חדא.

בגוונא דא כתיב, (בראשית א) ואת להט החרב המתהפכת, מלאכין אית שלוחן בעלמא, דמתהפכין לכמה גוונין, לזמנין נוקבי, לזמנין דכורי, לזמנין דינא, לזמנין רחמי, וכלא פחד גוונא. פגוונא דא האי מלאך, פגוונין סגיאיין איהו, וכל גוונין דעלמא, פלהו איתנהו בהאי אתר. ורזא דא, (יחזקאל א) פמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם פן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות פבוד ה'. וכמה דאית ביה פל אינון גוונין, הכי נמי אנהיג לכל עלמא: (דף רלב ע"ב).

תוספתא

רחימי עלאי, מארי דסכלתנו אסתפלו, הורמני ידיען בקולפי דסיכתא, קריבו למנדע, מאן מנכון מארי דעינין בסכלתנו, וידע בשעתא דסליק ברעותא דרזא דרזין, לאפקא תלת גוונין פחדא כלילן, ואינון, חוור וסומק וירוק, תלת גוונין פחדא אשתליכאן דא עם דא, מזדווגן (ס"א מודלגו) דא עם דא, מגרופיא תתאה אצטבע, ונפקא מגו גוונין אלין.

וכל גוונין אלין, אתחזון בהאי. חיזו איהו לאסתפלא, כעינא דכדולחא אתחזי בשעתא. פגוונא דבטש פגוונה, הכי אתחזי לבר. אלין תלת גוונין סחרן להאי, וגוונא אזלא סלקא ונחתא קסטורין דקטרא קביעי בגוון (ס"א בגוונה).

גוונין סחרין (ס"א גוויני) כלילן פחדא, סלקין לה לעילא ביממא, ונחתא בליליא. שרגא דדליק אתחזי בליליא, ביממא אסתתרת נהורא, טמירא במאתן וארבעין ותמניא עלמין, כלהו אזלין לגוונה (ס"א בנייה) מלעילא לתתא, גו תלת מאה ושתין וחמש שייפין גניזא ואתפסאי לתתא.

מאן דמפשפש לאשכחא לה, יתבר גדפין קליפין טמירין, ויפתח תרעין. מאן דזכי למיחמי, יחמי גו ידיעה וסכלתנו, פמאן דחמי בתר פותלא. פר מן משה נביאה מהימנא עלאה, דהוה חמי ליה עינא כעינא, לעילא באתר דלא אתיידע.

מאן דלא זכי, דחו ליה לבר, פמה חבילי טהירין אודמנו לגביה, אודמנו נפקי עליה, ואפיקו ליה דלא יסתפל בענוגא דמלפא. ווי לון לאינון חייבין דעלמא, דלא זכאן לאסתפלא, פמה דאת אמר, (במדבר ד) ולא יבאו לראות כבלע את הקדש וגו'.

אמר רבי יהודה, מסתפל הוינא, והא מגו זהירין אלין, מסתפלן נשמתהון דצדיקנא, פד אתדבקו בהאי

תוספתא

אהובים עליונים, בעלי התבונה, התבוננו. מושלים היודעים בהפאת ההבטה התקורבו לדעת, מי מכם בעלי עינים בתבונה, ויודע בשעה שעולה ברצון של סוד הסודות להוציא שלשה גונים כלולים כאחד, והם לכן אדם וירק, שלשה גונים משלבים כאחד זה בזה, מתיחדים זה עם זה. מגרפה תחתונה נצבעת ויוצאת מתוף הגונים הללו.

וכר הגונים האלו נראים בזה, מראה הוא להסתפל, פעין הפדלח נראה בשעה. פמו שפכה בתוכה, כך נראה בחוץ. שלשת הגונים הללו סוכבים את זה, והגון הולך, עולה ויורד. היכלות הקשר קבועים בגון [בתוכה].

גונים מקיפים [גונים] כלולים כאחד, מעלים אותה למעלה ביום ומורידים בלילה. נר שדולק נראה בלילה. ביום נסתר האור ומתחבא במאתים ארבעים ושמונה עולמות, שכלם הולכים לתוכה [בשכילה] למעלה למטה בתוף שלש מאות ששים וחמשה איברים גנוזה, ומכוסה למטה.

מי שמחפש למצא אותה, ישבר פנפים קלפות נסתרות ויפתח שערים. מי שזוכה לראות, יראה תוף ידיעה ותבונה פמי שרואה אחר הכתל, פרט למשה הנביא הנאמן העליון שהיה רואה אותה עין בעין, למעלה במקום שלא ידוע.

מי שלא זוכה, דוחים אותו החוצה. פמה קבוצות בעלי דין מזדמנים אליו, מזדמנים ויוצאים עליו, ומוציאים אותו שלא יסתפל בענג המלך. אוי להם לאותם הרשעים של העולם שלא זוכים להסתפל, כמו שנאמר ולא יבאו לראות כבלע את הקדש וגו'.

אמר רבי יהודה, הייתי מסתפל, והרי מתוף הזהרים הללו מסתפלות נשמות הצדיקים, כשנדבקו במקום הזה. מתוף הזהרים הללו מסתפלות נשמות הצדיקים. אותם גונים עולים ונכללים

בְּאֶחָד. אֲשֶׁר מִי שִׁיּוּדָע לְהַכְלִיל
וּלְיַחַד אֶת כָּל־מִשְׁפָּחָה, לְתַקֵּן
הַכֹּל בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְמַעֲלָה
לְמַעֲלָה, וְאֵז נִשְׁמַר הָאָדָם בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. (ע"כ תוספתא)

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (תהלים ט)
וְעַז מִלֶּךְ מִשְׁפָּט אֶהְיֶה כֹּונֵנְתָּ
מִיִּשְׂרָאֵל וְגו'. וְעַז מִלֶּךְ מִשְׁפָּט
אֶהְיֶה - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעַז
מִלֶּךְ - תִּקְרָא שְׁמִחֻזֵּק הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֵינוֹ אֶלָּא בְּמִשְׁפָּט,
שֶׁהָרִי בְּמִשְׁפָּט עוֹמֵדֵת הָאָרֶץ,
כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (משלי כט) מִלֶּךְ
בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ.

וּמִשׁוּם כֵּן, וְעַז מִלֶּךְ מִשְׁפָּט
אֶהְיֶה, וְלֹא (מתחננת) נִתְקַנְתָּ כְּנִסְתָּ
יִשְׂרָאֵל אֶלָּא בְּמִשְׁפָּט, מִשׁוּם
שֶׁמִּשְׁפָּט נִזְוֵנִית, וְכָל הַבְּרָכוֹת
שֶׁנּוֹטְלֵת, הִיא נּוֹטְלֵת מִשְׁפָּט, וְלִכֵּן
וְעַז מִלֶּךְ מִשְׁפָּט אֶהְיֶה - כָּל
הַתְּשׁוּבָה וְכָל הָאֶהְבָּה שֶׁלֶּה כְּנִגֵּד
הַמִּשְׁפָּט. אֶתֶּה כֹּונֵנְתָּ מִיִּשְׂרָאֵל -
סוּד שֶׁל שְׁנֵי הַכְּרוּבִים לְמַטָּה,
שֶׁהֵם תְּקוּן יִשְׁוֹב הַעוֹלָם, וְהָרִי
נִתְבָּאָר.

רַבִּי חִזְקִיָּה פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קיג)
הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי ה' הַלְלוּ אֶת
שֵׁם ה'. בְּפִסְוִק זֶה יֵשׁ לְהַתְּבַוֵּן
בוֹ. כִּינֵן שְׁאֵמַר הַלְלוּיָהּ, אֵז לְמָה
הַלְלוּ עַבְדֵי ה', וְאַחַר כֵּן הַלְלוּ
אֶת שֵׁם ה'? אֶלָּא כֵּן שְׁנִינוּ, מִי
שֶׁמִּשְׁבַּח אֶת (האחר) הָאֶחָד, צָרִיךְ
לְשַׁבְּחוֹ לְפִי כְבוֹדוֹ, וּלְפִי כְבוֹדוֹ
כֵּן צָרִיךְ שֶׁכְּחוֹ. וְשְׁנִינוּ, מִי
שֶׁמִּשְׁבַּח אֶת הָאֶחָד בְּשִׁבְחָה שְׁאֵין
בוֹ - הוּא מְגַלֵּה (גלויה ומסבב) אֶת
גְּנוּתוֹ, וְרוֹצֵה לְגַלּוֹת אוֹתוֹ. וְעַל
זֶה מִי שֶׁעוֹשֶׂה הַפֶּסֶד עַל בֶּן
אָדָם, צָרִיךְ כְּפִי כְבוֹדוֹ וְלֹא יוֹתֵר,
שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁכְּחוֹ בֹא לְגְנוּתוֹ, וּבְכָל
שֶׁכְּחוֹ צָרִיךְ לְפִי כְבוֹדוֹ.

אֶתֶר, מִגּוֹ זְהִירִין אֵלֶיךָ מִסְּתַפְלִין נִשְׁמַתְהוּן דְּצַדִּיקָנָא.
אֵינוֹן גּוֹוֵנִין, סְלִקִין וְאֶתְפְּלִילֵן כְּחָדָא. זְכָאָה אִיהוּ מָאן
דִּידָע לְאֶכְלָלָא וּלְיַחַדָּא כְּלֵהוּ כְּחָדָא, לְאֶתְקַנָּא כְּלָא
בְּאֶתֶר דְּאֶצְטְרִיךְ לְעִילָא לְעִילָא, וּכְדִין אֶתְנַטִיר בֶּר נִשְׁ
בְּהֵאִי עֲלָמָא, וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי. (ע"כ תוספתא):

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (תהלים ט)
וְעַז מִלֶּךְ מִשְׁפָּט אֶהְיֶה כֹּונֵנְתָּ מִיִּשְׂרָאֵל וְגו'.
וְעַז מִלֶּךְ מִשְׁפָּט אֶהְיֶה, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
וְעַז מִלֶּךְ, תִּקְרָא דְאֶתְקִיף קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
לֹא אִיהוּ אֶלָּא בְּמִשְׁפָּט, דְּהָא בְּמִשְׁפָּט
אֶתְקִימִים אֶרְעָא. כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (משלי כט) מִלֶּךְ
בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אָרֶץ.

וּבְגִין כֵּן, וְעַז מִלֶּךְ מִשְׁפָּט אֶהְיֶה, וְלֹא (אתקפה)
אֶתְתְּקַנְתָּ כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא בְּמִשְׁפָּט,
בְּגִין דְּמִתְמָן אֶתְזַנְתָּ, וְכָל בְּרַכָּאן דְּנִטְלָא,
מִתְמָן נִטְלָא. וּבְגִין כֵּן וְעַז מִלֶּךְ מִשְׁפָּט אֶהְיֶה,
כָּל תְּאִיבוֹ, וְכָל רַחֲמֵי דִילָהּ לְקַבִּיל מִשְׁפָּט.
אֶתֶּה כֹּונֵנְתָּ מִיִּשְׂרָאֵל, רְזָא דְתִרִין פְּרוּבִים
לְתַתָּא, דְּאֵינוֹן תְּקוּנָא וְיִשְׁוֹבָא דְעֲלָמָא, וְהָא
אֶתְמָר.

רַבִּי (יצחק) חִזְקִיָּה פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קלה)
הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי ה' הַלְלוּ אֶת שֵׁם
ה', הָאִי קָרָא אִית לְאֶסְתְּפִלָּא בֵּיהּ, כִּינֵן דְּאָמַר
הַלְלוּיָהּ, אֶמָאִי הַלְלוּ עַבְדֵי ה', וּלְבַתֵּר הַלְלוּ
אֶת שֵׁם ה'. אֶלָּא הִכִּי תִנִּינֵן, מָאן דְּמִשְׁבַּח
(לחדא) לְאַחְרָא, אֶצְטְרִיךְ לְשִׁבְחָא לִיָּה כְּפּוּם
יְקָרִיָּה, וּכְפּוּם יְקָרִיָּה הִכִּי אֶצְטְרִיךְ שִׁבְחִיָּה,
וְתִנִּינֵן מָאן דְּמִשְׁבַּח לְאַחְרָא, בְּשִׁבְחָא דְלִית
בֵּיהּ, הוּא גָּלִי (גלויה ומסבב) גְּנוּתִיָּה, וְצָבִי לְגַלְאָה
לִיָּה. וְעַל דָּא, מָאן דְּעַבִּיד הַסְּפָדָא עַל בֶּר נִשְׁ,
אֶצְטְרִיךְ כְּפּוּם יְקָרִיָּה, וְלֹא יוֹתֵר. דְּמִגּוֹ
שִׁבְחִיָּה אֶתִּי לְגְנוּתִיָּה, וּבְכָלֵא שִׁבְחָא אֶצְטְרִיךְ
כְּפּוּם יְקָרִיָּה.

בא ראה, הללויה, פאן יש שבח
עליון של רבון הכל, מקום שאין
העין שולטת בו לדעת ולהתבונן
[מקום], שהוא טמיר של כל
הטמירים, ומיהו? י"ה, שם
עליון על הכל.

ובשום פך הללויה, שבח ושם
כאחד, כלולים כאחד, וכאן
נסתר הדבר שאמר הללויה ולא
אמר מי הללויה, למי אמרו
הללו? אלא כמו ש"ה נסתר, פך
שבח שמשבחים הם נסתרים,
שמשבחים לא ידענו מי הם, וכך
צריך הכל להיות נסתר בסוד
עליון. ואחר שנסתר בסוד עליון,
גלה ואמר הללו עבדי ה' הללו
את שם ה', משום שזהו מקום
שלא נסתר, כאותו עליון הטמיר
של כל הטמירים. זהו מקום
שנקרא שם, כמו שנאמר (שמואל ב'
ו) אשר נקרא שם שם ה'.

הראשון נסתר שאינו [ה] גלוי.
[השני] נסתר וגלוי. ומשום שעומד
בהתגלות אמר, אותם
שמשבחים לאותו מקום מי הם?
ואמר שהם עבדי ה' הראויים
לשבח את המקום הזה.

יהי שם ה' מברך, מה שונה
שאמר יהי? אלא יהי - סוד
ההמשכה מאותו מקום עליון,
שהוא נסתר, כמו שאמרנו,
שהוא י"ה, עד סוד הברית שהוא
יו"ד תחתונה, כמו שיו"ד
העליונה, הראשית פסוף.

ובשום פך יהי, סוד ההמשכה
מטמיר של כל הטמירים עד
הדרגה התחתונה, ובדבר הזה
מתקיים כל מעשה בראשית, כמו
שנאמר יהי רקיע, יהי מארת,
יהי אור. בכל אותם המעשים
שלמעלה פתוב יהי.

תא חזי, הללויה, הכא אית שבחא עלאה
דמארי דכלא. אתר דלא שלטא ביה
עינא למנדע ולאסתכלא (ס"א אתר), דאיהו
טמירא דכל טמירין. ומאן איהו, י"ה. שמא
עלאה על פלא.

ובגין פך הללויה, שבחא ושמא כחדא,
פלילן כחדא. והכא סתים מלה דאמר
הללויה, ולא אמר מאן הללויה, למאן אמרו
הללו, אלא כמה די"ה סתים, הכי שבחא
דשפוחי סתים אינון, דמשבחי לא ידענא
מאן אינון, והכי אצטרף למיהוי כלא סתים,
ברזא עלאה. ולבתר דסתים ברזא עלאה, גלי
ואמר, הללו עבדי ה' הללו את שם ה'. בגין
דדא איהו אתר דלא סתים פההוא עלאה
טמירא דכל טמירין. דא הוא אתר דאקרי
שם, כמה דאת אמר, (שמואל ב' ו) אשר נקרא שם
שם ה'.

כןמאה סתים דלא (ס"א דא) גליא, (תניינא) סתים
וגליא, ובגין דקיימא באתגלייא,
אמר אינון דקא משבחי לההוא אתר, מאן
אינון. וקאמר דאינון עבדי ה', דאתחזון
לשבחא לאתר דא.

יהי שם ה' מבורך, מאי שנא דקאמר יהי.
אלא יהי, רזא דאמשכותא מההוא אתר
עלאה, דאיהו סתים דקאמרן, דאיהו י"ה,
עד רזא דברית, דאיהו יו"ד תתאה, פגוונא
דיו"ד עלאה, שירותא כסופא.

ובגין פך יהי, רזא דאמשכותא מטמירא
דכל טמירין, עד דרגא תתאה. ובמלה
דא אתקיים כל עובדא דבראשית. כמה דאת
אמר, יהי רקיע, יהי מאורות, יהי אור.
בכל אינון עובדין דלעילא כתיב יהי.

בְּכָרְךָ אֵינּוֹן עוֹבְדֵיךָ דִּלְתַתָּא, לָא כְּתִיב יְהִי יי.
בְּגִין דְּרִזָּא דָּא דְּאִיהוּ (ס"א אַמְשִׁכּוּתָא) מְרִזָּא
עַלְמָא, סְתִימִין דְּכָל סְתִימִין, לָא אֲתַקְיִים
אַלָּא בְּמַלִּין עַלְמֵי דְלַעִילָא, וְלָא אֲתַמַּר
בְּאֵינּוֹן (דף רמג ע"א) מַלִּין תַּתְּאִין דִּלְתַתָּא.

וּבְדָא מִתְבְּרָךְ שְׁמָא קְדִישָׁא בְּכָלְא, וְעַל דָּא
כְּתִיב יְהִי שֵׁם יי מְבוֹרָךְ וְגו', מִמְזַרְח
שְׁמֵשׁ עַד מְבוֹאוֹ, דָּא אֲתַר עַלְמָא, דְקָא נְהִיר
מְנִיָּה שְׁמֵשׁ, וְנְהִיר לְכָלְא. וְדָא הוּא אֲתַר
דְּרִישָׁא עַלְמָא סְתִימָאָה.

וְעַד מְבוֹאוֹ, דָּא הוּא אֲתַר קְשָׂרָא, דְּאֲתַקְשָׁר
בֵּיהּ מְהִימְנוּתָא כְּדָקָא חֲזִי, וּמִתְפָּזֵן נְפָקֵן
בְּרַכָּאן לְכָלְא, וְעַלְמָא מְהִכָּא אֲתַזֵּן, כְּמָה
דְּאֲתַמַּר. וּבְגִין כְּךָ קְיִימָא הַאי אֲתַר לְאֲתַזְנָא
מְעִילָא, וְלֹאֲתַבְּרָכָא מִתְפָּזֵן. וְכָלְא קְיִימָא
בְּאֲתַעְרוּתָא דִּלְתַתָּא, דְּמִתְעָרִי אֵינּוֹן עַבְדֵי יי,
פַּד מְבָרְכֵי שְׁמָא קְדִישָׁא, כְּדָקָא מְרָן. וּבְגִין כְּךָ
דְּאִיהוּ בְּאֲתַגְלִיָּא, כְּתִיב הִלְלוּ עַבְדֵי יי הִלְלוּ
אֶת שֵׁם יי.

אֲדַהְבֵי הָוָה נְהִיר צְפָרָא, נְפָקוּ מִן מְעַרְתָּא,
וּבְהִהוּא לִילְיָא לָא דְמִיכוּ. אֲזִלוּ
בְּאַרְחָא, פַּד נְפָקוּ מְאֵינּוֹן טוּרִין, יִתְבוּ וְצִלוּ
צְלוּתָא. מְטוּ לְחַד כְּפַר, וְיִתְבוּ תְפָזֵן כָּל הַהוּא
יּוֹמָא, בְּהִהוּא לִילְיָא נְמוּ, עַד דְּהָוָה פְּלָגוּת
לִילְיָא, קָמוּ לְאֲתַעְסְקָא בְּאוּרִייתָא.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא
לְאִמּוֹר כְּךָ יְבָרְךָ יִשְׂרָאֵל וְגו', וַיְבָרְכֶם
בַּיּוֹם הַהוּא, מָאִי בַּיּוֹם הַהוּא, דְּהָא סְגִי
דְקָאֲמַר וַיְבָרְכֶם. וְתוּ, כָּל לְאִמּוֹר פְּתִיב חֲסַר,
וְהָכָא לְאִמּוֹר בּוּי"ו כְּתִיב, (בְּכָלְא כְּתִיב לְאִמּוֹר, בְּלָא וּא"ו,
וְהָכָא כְּתִיב לְאִמּוֹר) מָאִי שְׁנָא.

אַלָּא רִזָּא אִיהוּ, וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא, מָאִי
בַּיּוֹם הַהוּא, רִזָּא דְדַרְגָּא דְאֲתַמְנָא עַל

וּבְזָה מִתְבְּרָךְ הַשֵּׁם הַקְדוֹשׁ בְּכָל,
וְעַל זֶה פְּתוּב יְהִי שֵׁם ה' מְבוֹרָךְ
וְגו', מִמְזַרְח שְׁמֵשׁ עַד מְבוֹאוֹ. זֶה
מְקוֹם עַלְיוֹן שְׁמַאֲרָה מִמְנוּ
הַשְּׁמֵשׁ וּמְאִיר לְכָל, וְזֶהוּ מְקוֹם
שֶׁל הָרֹאשׁ הָעַלְיוֹן הַנְּסֻתָּר.

וְעַד מְבוֹאוֹ - זֶהוּ מְקוֹם הַקְּשָׁר
שֶׁנֶּקְשַׁרְתָּ בּוֹ הָאֵמוּנָה כְּרִיאִי,
וּמִשֵּׁם יוֹצְאוֹת בְּרָכוֹת לְכָל,
וְהַעוֹלָם מִפְּאֵן נְזוּן, כְּמוֹ
שֶׁנִּתְבָּאֵר, וּמִשׁוֹם כְּךָ עוֹמֵד מְקוֹם
זֶה לְהַזְזִין מִלְּמַעְלָה וּלְהַתְבַּרְךָ
מִשָּׁם, וְהַכֵּל עוֹמֵד בְּהַתְעוֹרְרוֹת
הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁמְעוֹרְרִים אוֹתָם
עַבְדֵי ה' כְּשֶׁמְבָרְכִים אֶת הַשֵּׁם
הַקְדוֹשׁ, כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ. וּמִשׁוֹם כְּךָ
שְׂהִיא בְּהַתְגַּלּוּת, פְּתוּב הִלְלוּ
עַבְדֵי ה' הִלְלוּ אֶת שֵׁם ה'.

בֵּינֵתִים הָאִיר הַבְּקָר וַיִּצְאוּ
מִהַמְעָרָה, וּבְאוֹתוֹ הִלְיָה לָא
יִשְׁנוּ. הִלְכוּ בְּדַרְךָ. כְּשִׁיִּצְאוּ
מֵאוֹתָם הָהָרִים, יָשְׁבוּ וְהִתְפַּלְלוּ
תְּפִלָּה. הִגִּיעוּ לְכַפָּר אָחַד וַיִּשְׁבוּ
שֵׁם כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. בְּאוֹתוֹ
הִלְיָה יִשְׁנוּ עַד שֶׁהָיָה חֲצוֹת
הִלְיָה, וְקָמוּ לְהַתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה.
פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, וַיְבָרְכֶם
בַּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר כְּךָ יְבָרְךָ
יִשְׂרָאֵל וְגו'. וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא,
מֵה זֶה בַּיּוֹם הַהוּא? שְׁהָרִי
מִסְפִּיק שְׁאֲמַר וַיְבָרְכֶם. וְעוֹד, כָּל
לְאִמּוֹר פְּתוּב חֲסַר, וְכָאן לְאִמּוֹר
בְּאוֹת וַי"ו פְּתוּב, (שְׁבַכְלֶם כְּתוּב לְאִמּוֹר
כִּי אוֹת וַי"ו, וְכָאן כְּתוּב לְאִמּוֹר) לְמָה הַשְּׁנוּי?
אַלָּא סוּד הוּא, וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם
הַהוּא. מֵה זֶה בַּיּוֹם הַהוּא? סוּד
הַדְרָגָה הַמְּמַנָּה עַל הַבְּרָכוֹת

וְעַד מְבוֹאוֹ, דָּא הוּא אֲתַר קְשָׂרָא, דְּאֲתַקְשָׁר
בֵּיהּ מְהִימְנוּתָא כְּדָקָא חֲזִי, וּמִתְפָּזֵן נְפָקֵן
בְּרַכָּאן לְכָלְא, וְעַלְמָא מְהִכָּא אֲתַזֵּן, כְּמָה
דְּאֲתַמַּר. וּבְגִין כְּךָ קְיִימָא הַאי אֲתַר לְאֲתַזְנָא
מְעִילָא, וְלֹאֲתַבְּרָכָא מִתְפָּזֵן. וְכָלְא קְיִימָא
בְּאֲתַעְרוּתָא דִּלְתַתָּא, דְּמִתְעָרִי אֵינּוֹן עַבְדֵי יי,
פַּד מְבָרְכֵי שְׁמָא קְדִישָׁא, כְּדָקָא מְרָן. וּבְגִין כְּךָ
דְּאִיהוּ בְּאֲתַגְלִיָּא, כְּתִיב הִלְלוּ עַבְדֵי יי הִלְלוּ
אֶת שֵׁם יי.

אֲדַהְבֵי הָוָה נְהִיר צְפָרָא, נְפָקוּ מִן מְעַרְתָּא,
וּבְהִהוּא לִילְיָא לָא דְמִיכוּ. אֲזִלוּ
בְּאַרְחָא, פַּד נְפָקוּ מְאֵינּוֹן טוּרִין, יִתְבוּ וְצִלוּ
צְלוּתָא. מְטוּ לְחַד כְּפַר, וְיִתְבוּ תְפָזֵן כָּל הַהוּא
יּוֹמָא, בְּהִהוּא לִילְיָא נְמוּ, עַד דְּהָוָה פְּלָגוּת
לִילְיָא, קָמוּ לְאֲתַעְסְקָא בְּאוּרִייתָא.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר וַיְבָרְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא
לְאִמּוֹר כְּךָ יְבָרְךָ יִשְׂרָאֵל וְגו', וַיְבָרְכֶם
בַּיּוֹם הַהוּא, מָאִי בַּיּוֹם הַהוּא, דְּהָא סְגִי
דְקָאֲמַר וַיְבָרְכֶם. וְתוּ, כָּל לְאִמּוֹר פְּתִיב חֲסַר,
וְהָכָא לְאִמּוֹר בּוּי"ו כְּתִיב, (בְּכָלְא כְּתִיב לְאִמּוֹר, בְּלָא וּא"ו,
וְהָכָא כְּתִיב לְאִמּוֹר) מָאִי שְׁנָא.

בְּרַכָּאן לְעֵילָא. יום ההוא, יום מההוא אַתְר
עלָאָה, דְּאֶקְרִי הוּא. וְהַאי יום ההוא, דְּלִית
פִּירוּדָא בֵּין יום וּבֵין הוּא, וּבְכָל אַתְר הַיּוֹם
הַהוּא, דָּא (הוּא) תְּרִין דְּרַגִּין (עלמין), דְּרַגָּא עלָאָה
וְתַתָּאָה דְּאֵינוּן כְּחָדָא.

וּבְגִין כֶּף, כַּד בַּעַא יַעֲקֹב לְבָרְכָא לְבִנוֹי
דְּיוֹסֶף, בְּרִיךְ לֹון בְּיַחְוּדָא דְלְעֵילָא
וְתַתָּא כְּלֵהוּ כְּחָדָא, (כ"א לאמור בוא"ו דאתחביל וא"ו בינייהו,
על דא ייחד לון ביהודא דלעילא כלהו כחדא) בְּגִין דִּיתְקִיִּים
בְּרַכְתֵּהוּן, וּלְבַתֵּר כְּלִיל כְּלָא כְּחָדָא. וְאָמַר,
כֶּף יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל (לאמר). מָאֵי כֶּף. וְדָאֵי דָא רִזָּא
דִּיחְוּדָא, בְּקַדְמִיתָא מִתַּתָּא לְעֵילָא (כ"א יום ההוא
מתתא לעילא), וּלְבַתֵּר נַחֲת לְאִמְצָעִיתָא וְלְתַתָּא.
לְאִמּוֹר בּוּא"ו הָא אִמְצָעִיתָא. וּלְבַתֵּר נַחֲת
לְתַתָּא כֶּף. וְהַכִּי הוּא יָאוּת פְּדָקָא חֲזִי, מִתַּתָּא
לְעֵילָא וּמֵעֵילָא לְתַתָּא.

כֶּף יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל, מָאֵי יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל
סָבָא. יְבוּרְךָ יִשְׂרָאֵל לָא כְּתִיב, אֱלָא
יִבְרַךְ, דְּהָא יִשְׂרָאֵל נְטִיל בְּרַכָּאן מִלְעֵילָא,
וּלְבַתֵּר אֵיהוּ מְבָרַךְ לְכָלָא, בְּהַאי דְרַגָּא תַתָּאָה
דִּיִּיקָא, דְקָאִמַר כֶּף יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לְאִמּוֹר.

יְשִׁימְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה, אַקְדִּים
לֵיהּ לְאֶפְרַיִם בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין
דְּאֶפְרַיִם עַל שְׂמָא (דְּיוֹסֶף) דִּישְׂרָאֵל אֶקְרִי. מִנָּא
לָן. מַהָא, דְכִד שְׁבָטָא דְאֶפְרַיִם נָפַק, עַד לָא
אֲשַׁתְּלִים זְמָנָא דְשַׁעְבוּדָא דְמִצְרַיִם, דְּחִקּוּ
שַׁעְתָּא וְנָפְקוּ מִן גְּלוּתָא, קָמוּ עַלֵיהוּן
שְׁנֵאֵיהוּן וּקְטְלוּ לֹון. וּכְתִיב, (יחזקאל לו) בֶּן אָדָם
הֲעֵצְמוֹת הָאֵלֶּה כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה. מִשְׁמַע
דְּכְתִיב, (יחזקאל לו) כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה, וְעַל דָּא
אַקְדִּים לְאֶפְרַיִם קָדָם מְנַשֶּׁה. בְּגִין כֶּף אֶפְרַיִם
מְטוּלֵיהּ לְסִטְר מְעָרְב, וּמְטְלָנוּי הָוָה.

תָּא חֲזִי, בְּרַכְתָּא דְּבְרִיךְ לְבִנֵי יוֹסֶף, אִמָּאֵי

לְמַעְלָה. יום ההוא - יום מאותו
מְקוֹם עֲלִיּוֹן שְׁנִקְרָא הוּא, וְיוֹם
הַהוּא הִזְהָ שְׁאִין פְּרוּד בֵּין יוֹם
לְבֵין הוּא, וּבְכָל מְקוֹם הַיּוֹם
הַהוּא, זָה (הוּא) שְׁתֵּי דְרַגּוֹת
(עליונות), דְּרַגָּה עֲלִיּוֹנָה וְתַתְּחוּנָה,
שְׁהוּן כְּאִחַת.

וּמִשּׁוּם כֶּף, כְּשִׁרְצָה יַעֲקֹב לְכַרְךָ
אֶת בְּנֵי יוֹסֶף, בְּרַכְסָם בִּיחּוּד
שְׁלַמְעֵלָה וּמִטָּה כָּלָם כְּאִחַד,
[לאמור בוא"ו, שנקלל וא"ו ביניהם. על זה יחד
אותם ביחוד שלמעלה כלם כאחד]
שְׁתַּתְּקִים בְּרַכְתָּם, וְאַחַר כֶּף כָּלָל
הַכֹּל כְּאִחַד וְאָמַר כֶּף יִבְרַךְ
יִשְׂרָאֵל [לאמר]. מַה זָה כֶּף? וְדָאֵי
זָה סוּד הַיַּחְוּד, בְּתַחֲלָה מִלְמַטָּה
לְמַעְלָה [יום ההוא מלמטה למעלה], וְאַחַר
כֶּף יוֹרֵד לְאִמְצָע וּלְמַטָּה. לְאִמּוֹר
- בּוּא"ו, הֲרִי הָאִמְצָע. וְאַחַר כֶּף
יוֹרֵד לְמַטָּה כֶּף, וְכֶף הוּא יָפָה
כְּרָאוּי, מִלְמַטָּה לְמַעְלָה,
וּמִמַּעְלָה לְמַטָּה.

כֶּף יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל, מַה זָה
יִשְׂרָאֵל? יִשְׂרָאֵל הַזֶּקֶן. לָא כְּתוּב
יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל, אֱלָא יִבְרַךְ, שְׁהַרִי
יִשְׂרָאֵל נוֹטֵל בְּרַכּוֹת מִלְמַעְלָה,
וְאַחַר כֶּף הוּא מְבָרַךְ אֶת הַכֹּל
בְּדְרַגָּה תַתְּחוּנָה הַזֶּה דְּוָקָא,
שְׂאִמַר כֶּף יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לְאִמּוֹר.
יְשִׁימְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה.
הַקְדִּים אֶת אֶפְרַיִם בְּתַחֲלָה,
מִשּׁוּם שְׂאֶפְרַיִם עַל שֵׁם [של יוסף]
יִשְׂרָאֵל. מִנֵּין לָנוּ? מַזָּה שְׁכֻשְׁבֻט
אֶפְרַיִם יָצָא, עַד שְׁלֵא הַשְּׁלָם זְמַן
שַׁעְבוּד מִצְרַיִם, דְּחִקּוּ אֶת הַשַּׁעָה
וַיִּצְאוּ מִהַגְּלוּת, קָמוּ עַלֵיהֶם
שְׁנֵאֵיהֶם וְהִרְגוּ אוֹתָם, וּכְתוּב בֶּן
אָדָם הֲעֵצְמוֹת הָאֵלֶּה כָּל בֵּית
יִשְׂרָאֵל הֵמָּה, מִשְׁמַע שְׁכַתּוּב
(יחזקאל לו) כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה,
וְלִכְן הַקְדִּים אֶת אֶפְרַיִם קָדָם
מְנַשֶּׁה, וְלִכְן אֶפְרַיִם מִשְׂאוּ לְצַד
מְעָרְב, וּמִסְעוּ הִיָּה.

בָּא רָאָה, הַבְּרַכָּה שְׁבָרַךְ אֶת בְּנֵי

יוסף, למה הקדים להם ברכות עד שלא יברך את בניו? אלא מפאן שחביבות בני בניו של אדם חביבה עליו יותר מבניו, ולכן הקדים חביבות בני בנו קדם לבנו לברך אותם בתחלה.

ויברכם ביום ההוא לאמור. רבי יוסי פתח ואמר, (תהלים קטו) ה' זכרנו יברך יברך את בית ישראל וגו'. ה' זכרנו יברך - אלו הגברים. יברך את בית ישראל - אלו הנשים. משום שזכרים צריכים להתברך בתחלה, ואחר כך נשים, ונשים לא מתברכות אלא מברפת הזכרים, ששזכרים מתברכים, אז מתברכות הנשים. ואם תאמר מזה שכתוב (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו, שצריך לכפר עליו בתחלה ואחר כך על ביתו, משום שמתברך ממנו.

בא ראה שנשים לא מתברכות אלא רק מגברים, שכשמתברכים אלו בתחלה, ומברכה זו מתברכות. אלא כמה בארנו יברך את בית ישראל? אלא הקדוש ברוך הוא נתן תוספת ברכות לזכר שנושא, משום שמתברכת ממנו האשה, וכן בכל מקום נותן הקדוש ברוך הוא תוספת ברכות לזכר שנושא, משום שמתברך [ממנו אשתו. וכן בכל מקום נותן הקדוש ברוך הוא תוספת ברכות לזכר שנושא כדי שמתברך ממנו הנקבה] מאותה תוספת הברכות. כיון שנושא האדם, נותן לו שני חלקים, אחד לו ואחד לנקבתו, והוא נוטל הכל - חלקו וחלק נקבתו.

בא ראה, ויברכם ביום ההוא [לאמור. בך אותם ברכות ולכל אלו שצאו מהם], אחר כך לאמור בוא"ו. פאן נרמז בן בכור, (שמות ד) בני בכרי ישראל, וכתוב (ירמיה לא) ואפרים בכורי הוא, ועל דא תוספת וא"ו.

אקדים לון ברכאן, עד לא יברך לבנוי. אלא מברך, דחביבותא דבני בניו, חביב עליה דבר נש יתיר מבנוי. ובגין כך, אקדים חביבותא דבני בניו קודם לבנוי, לברכא לון בקדמיתא.

ויברכם ביום ההוא לאמור, רבי יוסי פתח ואמר, (תהלים קטו) יי זכרנו יברך יברך את בית ישראל וגו'. יי זכרנו יברך, אליו גוברין. יברך את בית ישראל, אליו נשין.

בגין דדכורין פעיין לאתברכא בקדמיתא, ולבתר נשין, ונשין לא מתברכן אלא מברכתהון דדכורין, דכד דכורין מתברכן פדין נשין מתברכן. ואי תימא מהא, דכתיב, (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו, דבעי לכפרא עליה בקדמיתא, ולבתר על ביתיה, בגין דמתברכא מגייה.

תא חזי, דנשין לא מתברכן אלא מגוברין, פד אתברכן אינון בקדמיתא, ומהאי ברכתא מתברכן. אלא במאי אוקימנא יברך את בית ישראל. אלא קדשא בריך הוא יהב תוספת ברכאן לדכורא דנסיב, בגין דמתברכא מיגיה אתתא. וכן בכל אתר (דף רלג ע"ב) יהיב קדשא בריך הוא תוספת ברכאן לדכורא דנסיב, בגין דמתברכא (מגיה אתתא וכן בכל אתר יהיב קדשא בריך הוא תוספת ברכאן לדכורא דנסיב, בגין דמתברך מגיה נוקבא) מההוא תוספת דברכאן. כיון דאנסיב פר נש יהיב ליה תרין חולקין, חד ליה וחד לנוקביה, ואיהו נוטיל פלא, חולקיה וחולק נוקביה.

תא חזי, ויברכם ביום ההוא, (ס"א לאמור בריך ברכאן לון ולכל דיפקון מנייהו) לבתר לאמור בוא"ו, הךא אתרמיזא ברא בוכרא, (שמות ד) בני בכורי ישראל, וכתיב, (ירמיה לא) ואפרים בכורי הוא, ועל דא תוספת וא"ו.

רבי חזקיה פתח, (תהלים קלט) גְּלָמִי רָאוּ עֵינַיִךָ
וְעַל סִפְרָךְ כָּלָם יִפְתְּבוּ וְגו', הַאִי קָרָא
אוּקְמוּהָ בְכֹמָה אֲתֵר. אָבֵל תָּא חֲזִי, כָּל אֵינֹן
נִשְׁמַתִּין דְּהוּוּ מִיּוֹמָא דְאֲתַבְּרִי עֲלֵמָא, כְּלָהוּ
קְיַיְמִי קָמִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עַד לָא נִחְתּוּ
לְעֲלֵמָא, בְּהֵהוּא דִּיּוֹקְנָא מִמָּשׁ דְּאֲתַחֲזוּן
לְבַתֵּר בְּעֲלֵמָא. וְהֵהוּא חִיזוּ דְגוּפָא דְכֵר נִשְׁ
דְּקָאִים בְּהֵאִי עֲלֵמָא, הֲכִי קָאִים לְעִילָא.

וּבִשְׁעָתָא דְנִשְׁמַתָּא דָּא זְמִינָא לְאַחַתָּא
בְּעֲלֵמָא, הֵהִיא נִשְׁמַתָּא בְּהֵהִיא
דִּיּוֹקְנָא מִמָּשׁ דְּקְיַיְמָא בְּהֵאִי עֲלֵמָא, הֲכִי
קָאִים (לְעִילָא) קָמִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְאוּמִי לָהּ
קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דִּיטוּר פְּקוּדֵי אוּרִייתָא, וְלָא
יַעֲבֵר עַל קְיַיְמִין.

וּבְנָא לֵן דְּקְיַיְמִין קָמִיָּה, דְּכַתִּיב, (מלכים א יז) חִי
יְי אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי לְפָנָיו. עֲמַדְתִּי וּדְאִי,
וְהָא אוּקְמוּהָ. וּבְגִין כֶּף גְּלָמִי רָאוּ עֵינַיִךָ, עַד
לָא יִתְחַזִּי (צוּלְמָא) בְּעֲלֵמָא. וְעַל סִפְרָךְ כָּלָם
יִפְתְּבוּ, דְּהָא כָּל נִשְׁמַתִּין, בְּהֵהוּא דִּיּוֹקְנָא
דְּלַהוּן, כְּלָהוּ בְּסִפְרָא כְּתִיבִין. יָמִים יֵצְרוּ, הָא
אוּקְמוּהָ יֵצְרוּ וּדְאִי, וְלָא אָחַד בְּהֵם, בְּהֵאִי
עֲלֵמָא לְמִיָּקָם בְּקִיּוּמָא דְמֵאֲרִיָּהוּן, כְּדָקָא
חֲזִי.

הָא חֲזִי, יוֹמִין דְּבֵר נִשְׁ, כִּד זְכִי בְּהֵאִי עֲלֵמָא
בְּעוֹבְדֵין טְבָאן, יוֹמִין דִּילִיָּה אֲתַבְּרָכָאן
לְעִילָא, מְהֵהוּא אֲתֵר דְאִיָּהוּ מֵדַת יוֹמוּי. פְּתַח
וְאָמַר, (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי יְי קָצִי וּמֵדַת יָמִי מַה
הִיא וְגו', הַאִי קָרָא אוּקְמוּהָ. אָבֵל תָּא חֲזִי,
קָצִי, דָּא קָץ הַיָּמִין, דְאִיָּהוּ מִתְקַשֵּׁר בֵּיהּ
כְּדוּר. וּמֵדַת יָמִי מַה הִיא, דָּא אִיָּהוּ דְאֲתַמְנִי
(נ"א דְאִית מְנָא) מִמָּשׁ עַל יוֹמוּי.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָא שְׂמַעְנָא מִרַבִּי שְׂמַעוֹן,
דְּהֵאִי קָרָא אֲתַמְר, עַל אֵינֹן יוֹמִין

רַבִּי חֲזַקְיָה פְּתַח, (תהלים קלט) גְּלָמִי
רָאוּ עֵינַיִךָ וְעַל סִפְרָךְ כָּלָם יִפְתְּבוּ
וְגו'. פְּסוּקָא זֶה בְּאֲרוּהוּ בְכֹמָה
מְקוּמוֹת. אָבֵל בַּא רְאָה, כָּל אוֹתָן
הַנְּשַׁמּוֹת שְׁהִיוּ מִיּוֹם שְׁנַבְרָא
הָעוֹלָם, כְּלָן עוֹמְדוֹת לְפָנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שְׁלֵא יִרְדּוּ
לְעוֹלָם בְּאוֹתָהּ דְמוֹת מִמָּשׁ
שְׁנָרָאִים אַחַר כֶּף בְּעוֹלָם, וְאוֹתוֹ
מִרְאָה שֶׁל גּוֹף הָאָדָם שְׂעוּמַד
בְּעוֹלָם הַזֶּה, כֶּף עוֹמֵד לְמַעְלָה.

וּבִשְׁעָה שְׁנִשְׁמָה זוּ מְזַמְנַת לְרֵדַת
לְעוֹלָם, אוֹתָהּ נִשְׁמָה בְּאוֹתָהּ
דְמוֹת מִמָּשׁ שְׂעוּמַדַּת בְּעוֹלָם
הַזֶּה, כֶּף עוֹמְדַת [לְמַעְלָה] לְפָנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִשְׁבִּיעַ
אוֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁתִּשְׁמַר
מְצוּוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא לְעַבֵּר עַל
הַבְּרִיתוֹת.

וּמִנּוּן לָנוּ שְׂעוּמַדַּת לְפָנָיו?
שְׂפָתוֹב (מלכים א-יז) חִי ה' אֲשֶׁר
עֲמַדְתִּי לְפָנָיו. עֲמַדְתִּי וּדְאִי, וְהָרִי
פְּרִשׁוּהָ. וְלָכֵן גְּלָמִי רָאוּ עֵינַיִךָ,
עַד שְׁלֵא יִתְרָאָה [הַעֲלָם] בְּעוֹלָם.
וְעַל סִפְרָךְ כָּלָם יִפְתְּבוּ, שְׁהָרִי כָּל
הַנְּשַׁמּוֹת בְּאוֹתָהּ דְמוֹת שְׁלָהֶם,
כָּלָם בְּסִפְרָ כְּתוּבִים. יָמִים יֵצְרוּ,
הָרִי פְּרִשׁוּהָ יֵצְרוּ וּדְאִי. וְלֹא אָחַד
בְּהֵם, בְּעוֹלָם הַזֶּה לְעוֹמֵד בְּקִיּוּם
רְבוּנָם כְּרָאוּי.

בַּא רְאָה, יָמִי בֵּן הָאָדָם כְּשׁוֹכָה
בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּמַעֲשֵׂים טוֹבִים,
הַיָּמִים שְׁלוֹ מִתְרַבִּים לְמַעְלָה
מֵאוֹתוֹ מְקוּם שְׁהוּא מֵדַת יָמִיו.
פְּתַח וְאָמַר, (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי ה'
קָצִי וּמֵדַת יָמִי מַה הִיא וְגו'.
פְּסוּקָא זֶה בְּאֲרוּהוּ. אָבֵל בַּא רְאָה,
קָצִי - זֶה קָץ הַיָּמִין, שְׁנַקְשֵׁר
כְּדוּר. וּמֵדַת יָמִי מַה הִיא - זֶהוּ
שְׂמַתְמָנָה [שִׁישׁ מְנָה] מִמָּשׁ עַל
יָמָיו.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָרִי שְׂמַעְתִּי
מִרַבִּי שְׂמַעוֹן שֶׁפְּסוּקָא זֶה נְאֻמָּה
עַל אוֹתָם הַיָּמִים שְׁנַגְזְרוּ עֲלָיו

מאדם הראשון, שהם שבועים, שהרי נאמר שחיים בכלל לא היו לו, אלא שאדם נתן לו מאותם ימים שלו שבועים שנים.

ובסוד זה, וילון לא משמש פלום, והלבנה לא מאירה פלל מעצמה, ושבועים שנים מאירות לה בכל צדדיה, והם חיי דוד סתם. ועל זה רצה דוד מהקדוש ברוך הוא לדעת סוד זה, ועל מה אין חיים ללבנה מעצמה, ולדעת את העקר שלה.

ומדת ימי מה היא - זוהי דרגה ושל העולם עליונה נסתרת שעומדת על כל אותם הימים שהם חיים שלה, מקום שמאיר לכל. אדעה מה חדל אני - אמר דוד, אדע על מה חדל אני אור מעצמי ונמנע ממני כשאור כל אותם האורות העליונים שיש להם לכלם חיים, ואני על מה אני חדל ועל מה נמנע ממני. ונהו מה שרצה דוד לדעת, ולא נתנה לו רשות לדעת.

תוספתא

קול גלגל מתגלגל ממטה למעלה, מרפבותיה סגורות, הולכות ומתגלגלות. קול נעימות עולה ויורד, הולך ומשוטט בעולם. קול שופר שופע בעמקי הדרגות מסובב דרגה [גלגל] סביבה. יושבות שתי מגרפות מימין ומשמאל, בשני גונים נשאבים זה בזה, זה לבן וזה אדם, ושניהם סובכים גלגל למעלה, סובב לימין - לבן עולה, וסובב לשמאל - אדם יורד, והגלגל סובב תמיד ולא שוכך.

שתי צפרים עולות, שמצפצפות, אחת לצד דרום ואחת לצד צפון. פורחים באויר צפופו, וקול נעימת הגלגל מתחברים כאחד, ואז (תהלים צ"ב) מזמור שיר ליום השבת. וכל הברכות שופעות בלחש בנעימות הזו [מקיל], מתוף

דאתגזרו עלוי מאדם קדמא, דאינון שבועין. דהא אתמר, דחייין פלל לא הוו ליה, אלא דיהיב ליה אדם מאינון יומין דיליה, שבועין שנין.

ורזא דא, וילון לא משמש פלום, וסיהרא לא נהרת מגרמה פלל, ושבועין שנין נהרין לה בכל סטרהא, ואינון חיי דוד סתם. ועל דא בעא דוד לקדשא בריה הוא, למנדע רזא דא, על מה לית לה חייין לסיהרא מגרמה, ולמנדע עקרא דילה.

ומדת ימי מה היא, דא הוא דרגא (ס"א דעלמא) עלאה סתימא, דאיהו קיימא על פל אינון יומין, דאינון חייין דילה, אתר דנהיר לכלא. אדעה מה חדל אני. אמר דוד, אנדע על מה חדל אנא נהורא מגרמי, ואתמנע מני, כשאור פל אינון נהוראין עלאין דאית לון חייין לכלהו, ואנא על מה אנא חדל, ועל מה אתמנע מני. ודא הוא דבעא דוד למנדע, ולא אתייהיב ליה רשותא למנדע.

תוספתא

קל גלגלא מתגלגלא מתפא לעילא, רתיכהא טורקהא אזלין ומתגלגלי. קל נעימותא סלקא ונחתא, אזלא ושטא בעלמא. קל שופרא נגיד בעומקי דדרגי אסחר דרגא (ס"א גלגלא) סחרנהא. יתבין תרין מגרופין, מימינא ומשמאלא, בתרין גונוין משתאבין דא בדא, דא חוור ודא סומק, ותריוויהו סחרין גלגלא לעילא, אסחר לימינא חוורא סלקא, ואסחר לשמאלא סומקא נחתא. וגלגלא אסחר תדיר ולא שכיך.

תרין צפרין סלקין, דקא מצפצפון, חד לסטר דרום, וחד לסטר צפון. פרחין באוירא צפופא, וקל נעימו דגלגלא מתחברין כחדא, פדין (תהלים צ"ב) מזמור שיר ליום השבת. וכל ברקאן נגדין בלחישו בדא נעימו (מקיל), מגו רחימו דקול שופרא. לקבלא אינון ברקאן,

נחתין מלעילא לתתא, ואתגניזו פחדא בגו (שמות ס"ג ע"ב)
עומקא דבירא, נביעו דבירא דלא פסקא בלחישו, עד
דאתמלייא ההוא גלגלא סחרא.

אינון תרין מגרופין סחרן, חד דימינא, קרא בחיל
ואמר, זהירו דזהרין דסלקא ונחתא, תרי אלפי עלמיין
אזדהרו. עלמא דאמצעייתא בגווייהו, אזדהר בזוהרא
דמארף. כל אינון מארי דעינין, אסתכלו ופקחו
עיניכו, ותפון להאי נהירו, להאי עדונא, אלין אינון
ברכאן דנגדי מלעילא, מאן דזכי, גלגלא סלקא אסחר
לימינא, ואנגיד ואמשיף לההוא דזכי, ואתעדן מאלין
ברכאן עלאין דזהרן, זכאין אינון דזכאן בהו.

וכד לא זכי, גלגלא אסחר, וההוא מגרופא דלסט
שמאלא, אסחר ונחת לתתא, ואמשיף דינא על האי
דלא זכי, וקלא נפקת, ווי לאינון חייבין דלא זכו.
מההוא סטרא, נפיק אשא דשלהובא דדליק, דשארי
על רישיהון דחייבא. זכאין אינון, כל אינון דאזלו
באורח קשוט בהאי עלמא, למזפי לההוא נהורא
עלאה, ברכאן דצחצחון, כמה דאת אמר, (ישעיה נח)
והשביע בצחצחות נפשך (עד כאן תוכפתא):

תא חזי, כל ברכאן עלאין, פלהו אתמסרו
להאי דרגא, לברכא לכלא. ואף על גב
דלית לה נהורא מגרמה, כל ברכאן, וכל
חידו, וכל טיבו, פלהו קיימין בה, ומנה (קיימי)
נפקי, ועל דא אתקריאת פוס של ברכה.
ואקרי ברכה ממש, כמה דכתיב, (משלי י)
ברכת ה' היא תעשיר, ועל דא כתיב, (דברים לג) ומלא
ברכת ה' ים ודרום ירשה.

ובגין כך אית לה בכלהו שיור, ומכלהו
אתמלייא, ומכלהו אית בה, ואתברכא
מכל (דף רלד ע"א) אינון ברכאן עלאין, ואתמסרו
לה ברכאן לברכא, מנלן. דאמר רבי יצחק,

ברכה, ונקראת ברכה ממש, כמו שכתוב (משלי י) ברכת ה' היא תעשיר. ועל זה כתוב (דברים לג)
ומלא ברכת ה' ים ודרום ירשה.

אהבת קול השופר. כנגד אותן
ברכות יורדות מלמעלה למטה,
ונגנזו כאחד בתוך עמק הבאר,
נביעת הבאר שלא פוסקת
בלחש, עד שמתמלא אותו גלגל
סובב.

אותן שתי מגרפות סובבות,
אחת הימנית, קוראת בחיל
ואומרת: זהר שזוהרים שעולה
ויורד, שני אלפי עולמות
האירו. עולם האמצע בתוכם
האר בזהר רבונף. כל אותם
בעלי העינים הסתכלו ופקחו
עיניכם, ותפון לאור הזה, לעדון
הזה. אלו הן ברכות ששופעות
מלמעלה, מי שזוכה, גלגל עולה
סובב ימינה, ושופע ומושיף
לאותו הזוכה, ומתעדן מברכות
אלו העליונות הזוהרות.

אשריהם אותם שזוכים בהם.
ובשרא זוכה, גלגל סובב,
ואותה מגרפה של צד שמאל
סובבת ויורדת למטה, וממשיכה
דין על זה שלא זוכה, וקול
יוצא: אוי לאותם רשעים שלא
זכו. מאותו צד יוצאת אש של
שלהבת שדולקת, ששורה על
ראשי הרשעים. אשריהם אותם
כל אותם שהלכו בדרך אמת
בעולם הזה לזכות לאותו אור
עליון, ברכות מצחצחות, כמו
שנאמר (ישעיה נח) והשביע

בצחצחות נפשך. עד כאן התוספתא
בא ראה, כל הברכות העליונות,
פלן נמסרו לדרגה הזו לברך את
הכל. ואף על גב שאין לה אור
מעצמה, כל הברכות וכל
השמחה וכל הטוב, כלם
עומדים בה וממנה [עומדים]
יוצאים, ועל זה נקראת פוס של

ברכה, ונקראת ברכה ממש, כמו שכתוב (משלי י) ברכת ה' היא תעשיר. ועל זה כתוב (דברים לג)
ומלא ברכת ה' ים ודרום ירשה.
ולכן יש לה בכלם שיור, ומכלם מתמלאת ומכלם יש בה, ומתברכת מכל אותן ברכות עליונות,

יעקב ברין לבנוי דיוסף, מאתר דא דכל
ברכאן אתמסרו בידיה לברכא, כמה דאת
אמר, (בראשית יב) והיה ברכה. מפאן ולהלאה
ברכאן אתמסרו בידך.

הא חזי, כגוונא דא אגן מברכן ומשבחין
לשמא דא, ועל דא הלילא, דאינון
יומין דקאמרי הלילא. דאמר רבי חייא
בהלילא צריכין ג' דרגין, חסידים, צדיקים,
וישראלים. (ס"א בגין דסתלק יקרא דקדשא ברין הוא על בלא
באלו דרגין) חסידים, מסטרא דימינא, צדיקים
מסטרא דשמאלא, וישראל מפל אינון
סטרין, בגין (דשירים) דישראל פליין מפלהו,
ועל דא אסתלק תושבחתא דקדשא ברין
הוא מפלא, וכן בכל אתר דישראל משבחין
ליה לקדשא ברין הוא מתתא, אסתלק יקריה
בכלא:

ויקרא יעקב אל בנוי ויאמר האספו וגו',
רבי אבא פתח ואמר, (תהלים ק"ב) פנה
אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם. האי
קרא אוקמוה, ואקשו ביה חבריאי. (אלא תו אית
בית ספר קורדישא) פנה, הקשיב מיבעי ליה, או
שמע, מאי פנה.

אלא כל צלותין דעלמא צלותין. וצלותא
דיחיד, לא עאל קמי מלפא קדישא,
אלא בחילא תקיפא. דעד לא עאלת ההיא
צלותא לאתעטרא בדוכתה, אשגח בה
קדשא ברין הוא, ואסתכי בה, ואסתכי
בחובוי ובזכותיה דההוא בר נש, מה דלא
עביד פן בצלותא דסגיאין. דצלותא דסגיאין
כמה אינון צלותין דלא (מבני) מן זפאין אינון,
ועאלין פלהו קמי קדשא ברין הוא, ולא
אשגח בחובייהו.

בגין כך, פנה אל תפלת הערער, מהפך

ונמסרו לה ברכות לברך. מנין
לנו? שאמר רבי יצחק, יעקב
ברך את בני יוסף ממקום זה
שכל הברכות נמסרו בידו לברך,
כמו שנאמר (בראשית יב) והיה
ברכה. מפאן ולהלאה הברכות
נמסרו בידך.

בא ראה, כמו זה אנו מברכים
ומשבחים את השם הזה, ועל זה
הלל, שאותם ימים שאומרים
הלל. שאמר רבי חייא, בהלל
צריכים שלש דרגות: חסידים,
צדיקים, וישראלים. (משום שנתעלה
כבוד הקדוש ברין הוא באלו הדרגות) חסידים
מצד הימין, צדיקים מצד
השמאל, וישראל מפל אותם
הצדדים, משום [שהישרים]
שישראל כלולים מכלם, ועל זה
עולה תשבחת הקדוש ברין הוא
מהכל, וכן בכל מקום שישראל
משבחים את הקדוש ברין הוא
מלמטה, עולה כבודו בכל.

ויקרא יעקב אל בנוי ויאמר
האספו וגו'. רבי אבא פתח
ואמר, (תהלים קב) פנה אל תפלת
הערער ולא בזה את תפלתם.
פסוק זה בארוהו, והתקשו בו
החברים. (אלא עוד יש בו צד בציורים
רבים) פנה? ! הקשיב היה צריך,
או שמע. מה זה פנה?

אלא כל תפלות העולם -
תפלות, ותפלת היחיד לא נכנסת
לפני המלך הקדוש אלא בכח
חזק. שעד שלא נכנסת אותה
תפלה להתעטר במקומה,
משגיח בה הקדוש ברין הוא
ומסתפל בה, ומסתכל בחטאי
ובכחות אותו האדם, מה שאינו
עושה פן בתפלת הרבים,
שתפלת הרבים כמה הן תפלות
שאין [מבני] מצדיקים, וכלן
נכנסות לפני הקדוש ברין הוא,
ולא משגיח בחטאייהו.

משום כך פנה אל תפלת הערער,

מִהַפֶּךְ וּמִסְתַּכֵּל בָּהּ, וּמִסְתַּכֵּל
[בְּכוּתוֹ] בְּמַה רְצוֹן נַעֲשֶׂה, וּמִי אוֹתוֹ
הָאִישׁ שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה זוֹ וּמֵהֶם
מַעֲשִׂיו. מִשּׁוּם כִּךָ צָרִיף הָאָדָם
לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה בְּצַבּוּר. מַה
הַטָּעַם? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא כִּזְהָ אֵת
תְּפִלָּתָם, אֶף עַל גַּב שֶׁלֹּא כָלֶם
בְּכוּנָה וּרְצוֹן הַלֵּב.

דְּבַר אַחַר פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעֶרְעֵר
- זֶה יַחֲדֵי שֶׁנִּכְלָל בְּרַבִּים. וּמֵיְהוּ
יַחֲדֵי שֶׁנִּכְלָל בְּרַבִּים? הֲוֵי אוֹמֵר
זֶה יַעֲקֹב, שֶׁהוּא כְּלוּל בְּשֵׁנֵי
צְדִדִּים, וְקָרָא לְבָנָיו, וְהִתְפַּלֵּל
תְּפִלָּתוֹ עֲלֵיהֶם. אִיזוֹ תְּפִלָּה
שֶׁיִּתְקַבְּלוּ בְּשִׁלְמוֹת לְמַעַלָּה?
תְּפִלָּה שֶׁלֹּא יִשְׁמְדוּ בְּגִלוֹת.

בְּשַׁעֲרָה זוֹ שֶׁקָּרָא לָהֶם יַעֲקֹב,
הַסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ שְׂכִינָה, וְהָרִי
פָּרְשָׁה. וּבֵא וּרְאָה, בְּשַׁעֲרָה
שֶׁיַּעֲקֹב הָיָה קוֹרֵא לְבָנָיו, הַזְדַּמְנוּ
לְשֵׁם אַבְרָהָם וַיִּצְחָק, וּשְׂכִינָה עַל
גְּבִיָּהֶם. וְהַשְׂכִּינָה הִיָּתָה שְׂמֵחָה
בִּיעֲקֹב לְהִתְחַבֵּר בְּאֲבוֹת,
לְהִתְקַשֵּׁר עִם נַפְשוֹתֵיהֶם כְּאֶחָד,
לְהִיּוֹת מְרַכְבָּה.

בְּשַׁעֲרָה שֶׁפָּתַח יַעֲקֹב וְאָמַר,
הֶאֱסַפּוּ וְהִגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר
יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים,
בְּאַחֲרֵית - זוֹ הַשְׂכִּינָה, כְּבִיכּוֹל
נָתַן בּוֹ עֲצוּבוֹת, וְהַסְתַּלֵּק. וְאַחַר
כִּךָ הִחְזִירוּ אוֹתָהּ בְּנָיו בִּיחּוּד
הַדְּבָרִים שֶׁלָּהֶם, וּפְתַחוּ וְאָמְרוּ
(דְּבָרִים ו') שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגו'. בְּאוֹתָהּ
שַׁעֲרָה הַעֲמִידָה יַעֲקֹב, וְאָמַר בְּרוּךְ
שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד,
וְהִתְיַשְּׁבָה הַשְׂכִּינָה בְּמִקּוּמָה.
וַיִּקְרָא יַעֲקֹב, מַה קְרִיאָה כָּאן?
אֵלָּא קְרִיאָה, לְקַיֵּם מְקוּמָם,
לְקַיֵּם אוֹתָם לְמַעַלָּה וּמַטָּה.

בֵּא רְאָה, בְּכֹל מְקוֹם קְרִיאָה בְּגוּן
זֶה, שֶׁפְּתוּב (בַּמְדַּבֵּר יג) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה
לְהוֹשִׁיעַ בֶּן נוּן יְהוֹשֻׁעַ, לְקַיֵּם
מְקוּמוֹ בְּמִקּוּם שֶׁצָּרִיף וּלְקַשֵּׁר
אוֹתוֹ. וְכֵן (בְּרַאשֵׁית כח) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ

וְאַסְתָּכִי בָּהּ, (בְּכוּתִיָּה) וְאַסְתָּכִי בָּהּ בְּמַה רְעוּתָא
אֲתַעְבִּיד, וּמֵאֵן הָהוּא בַר נָשׁ דְּצִלִּי צְלוּתָא
דָּא, וּמֵאֵן אֵינוֹן עוֹבְדוּי. בְּגִין כִּךָ, לִיבְעֵי לִיָּה
לְבַר נָשׁ, דְּלְצִלִּי צְלוּתָא בְּצַבּוּרָא. מָאִי
טַעְמָא, בְּגִין דְּלֹא כִזְהָ אֵת תְּפִלָּתָם, אֶף עַל גַּב
דְּלֹאוּ כְּלוּנָה וְרַעוּתָא דְּלִבָּא.

דְּבַר אַחַר פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעֶרְעֵר, דָּא
יַחֲדָאִי דְּאֲתְפַלִּיל בְּסַגִּיאִין. וּמֵאֵן הוּא
יַחֲדָאִי דְּאֲתְפַלִּיל בְּסַגִּיאִין, הֲוֵי אִימָא דָּא
יַעֲקֹב, דְּאִיְהוּ כְּלִיל בְּתָרִין סְטָרִין, וְקָרָא
לְבָנָיו, וְצִלִּי צְלוּתִיָּה עֲלֵייהוּ. מָאֵן צְלוּתָא
דִּיתְקַבְּלוֹן בְּשִׁלְמוֹ לְעִילָא, צְלוּתָא דְּלֹא
יִשְׁתַּצוֹן בְּגִלוּתָא.

בְּהָאִי שַׁעֲרָתָא דִּיעֲקֹב קָרָא לוֹן, אֲסַתְלַק מִנִּיָּה
שְׂכִינָתָא, וְהָא אוֹקְמוּיָהּ. וְתָא חֲזִי,
בְּשַׁעֲרָתָא דִּיעֲקֹב הָיָה קְאָרִי לְבָנוֹי, אֲזַדְמָנוּ
אַבְרָהָם וַיִּצְחָק תַּמָּן, וּשְׂכִינָתָא עַל גְּבִיָּהוּ.
וּשְׂכִינָתָא הָיָה חֲדֵי בֵּיהּ בִּיעֲקֹב, לְאֲתַחַבְרָא
בְּאַבְרָהָן, (דף רלד ע"ב) לְאֲתַקְשָׁרָא עִם נַפְשֵׁייהוּ
כְּחַד, לְמַהוּי רְתִיכָא.

בְּשַׁעֲרָתָא דִּפְתַּח יַעֲקֹב, וְאָמַר הֶאֱסַפּוּ וְאַגִּידָה
לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרֵית
הַיָּמִים. בְּאַחֲרֵית, דָּא שְׂכִינָתָא, כְּבִיכּוֹל יְהִיב
עֲצִיבוֹ בֵּיהּ, וְאַסְתַּלֵּק. וּלְבַתֵּר אֲהַדְרוּ לָהּ בְּנוֹי,
בִּיחּוּדֵי דְּמִלִּיָּיָהּ, וּפְתַחוּ וְאָמְרוּ, (דְּבָרִים ו') שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל וְגו'. בְּהִיא שַׁעֲרָתָא קָאִים לָהּ יַעֲקֹב,
וְאָמַר בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד,
וְאֲתִישְׁבַת שְׂכִינָתָא בְּדוּכְתָהּ. וַיִּקְרָא יַעֲקֹב,
מָאִי קְרִיאָה הָכָא. אֵלָּא קְרִיאָה, לְקַיֵּימָא
דוּכְתִיָּיָהּ, לְקַיֵּימָא לוֹן לְעִילָא וְתַתָּא.

תָּא חֲזִי, בְּכֹל אֲתַר קְרִיאָה בְּהָאִי גּוּוּנָא,
דְּכַתִּיב, (בַּמְדַּבֵּר יג) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשֻׁעַ בֶּן
נוּן יְהוֹשֻׁעַ, לְקַיֵּימָא דוּכְתִיָּהּ, בְּאֲתַר

יעקב. וכתוב ויקרא לו אל אלהי ישראל. הקדוש ברוך הוא העמידו למקום זה בשם זה. הקריאה באה לקיום.

אם תאמר ויקראו אל אלהים, קראתי מצרה לי אל ה' - כף הוא ודאי, לקשר ולקיים קיום העליון, ומהו? סודו של שבח רבוננו, וכל אותם דברים שצריכים לפני רבוננו, קיום נותן לו לרבוננו שפראה שהכל תלוי בו ולא במקום אחר, הרי הכל מעמיד קיום. כמו זה ויקרא יעקב אל בניו, העמידם בקיום שלם. כמו זה ויקרא אל משה, התקיים בקיומו.

אמר רבי יצחק, א' של ויקרא למה היא קטנה? אמר לו, התקיים משה בשלמות, ולא בכל, שהרי הסתלק מאשתו. בספרי הקדמונים אמרו לשבח, ואנו כף שנינו: מה שנתעלה למעלה, יתקשר למעלה ולמטה, ואז הוא שלם. עוד, אל"ף קטנה היתה ממקום קטן, קטן שהוא גדול בהתחברותו למעלה. [למעלה ולמטה ואז נשלם.]

ויאמר, מה זה ויאמר? הרי פרשה, [כמו שנאמר ויאמר בלבו] ואמרת בלבבך - אמירה בחשאי. האספנו?! אספנו הנה צריך, כמו שנאמר (תהלים ג) אספנו לי חסידיו. אלא [הקים להם] קים לנו, האספנו ממקום שלמעלה הוא. האספנו, בקשור שלם ביחוד אחד. ואגידה לכם, מה זה ואגידה לכם? סוד חכמה הוא.

רבי יוסי שאל את רבי שמעון. אמר לו, ואגידה, או ויגד, או ויגידו, וכן כלם, ששנינו שסוד החכמה היא, למה בדבר זה [בכלם]

דאצטריך, ולקשרא ליה. וכן (בראשית כה) ויקרא שמו יעקב. וכתוב, (בראשית לג) ויקרא לו אל אלהי ישראל, קדשא בריך הוא קיים ליה לאתר דא בשמא דא. קריאה לקיומא קא אתיא.

אי תימא (יונה ג) ויקראו אל אלהים, (יונה ב) קראתי מצרה לי אל ה', הכי הוא ודאי, לקשרא ולקיימא קיומא לעילא. ומאן איהו, סדורא דשבחא דמאריה. וכל אינון מלין דבעאן קמי מאריה, קיומא יהיב ליה למאריה, דאחזי דביה תליא כללא, ולא באתר אחרא, הא כללא קיים קיומא. פהאי גוונא ויקרא יעקב אל בניו, קיים לון בקיומא שלים. פגוונא דא ויקרא אל משה, אתקיים בקיומיה.

אמר רבי יצחק, א' דויקרא, אמאי היא זעירא. אמר ליה, אתקיים משה בשלימו, ולא בכללא, דהא אסתלק מאתתיה. בספרי קדמאי אמרי לשבחא, ואנן הכי תנינן, מאי דאסתלק לעילא, יתקשר לעילא ולתתא, וכדין, איהו שלים. תו, אל"ף זעירא מאתר זעירא הוה, זעירא דאיהו רב באתחברותיה לעילא. (ג"א לעילא ותתא וכדין שלים).

ויאמר, מאי ויאמר. הא אוקמוה, (במה דאת אמר, ויאמר בלבו) (ישעיה מט) ואמרת בלבבך, אמירה בחשאי. האספנו, אספנו מיבעי ליה, כמה דאת אמר, (תהלים ג) אספנו לי חסידיו. אלא (ס"א קיים לון) קים לן האספנו מאתר דלעילא הוא. האספנו בקשורא שלים ביחודא חד. ואגידה לכם, מאי ואגידה, רזא דחכמתא איהו.

רבי יוסי שאל לרבי שמעון, אמר ליה, ואגידה, או ויגד, או ויגידו, וכן פלהו, דתנינן דרזא דחכמתא

הוא בסוד החכמה? אמר לו, משום שהוא דבר שבא בגימ'ל דל"ת בלי פרוה, וזהו סוד החכמה. דבר שבא בשלמות בסוד האותיות כף הוא כשהם בחכמה, אבל דל"ת בלי גימ'ל אינו שלמות, וכן גימ'ל בלי דל"ת, שהרי זה בנה נקשרו בלי פרוה, ומי שמפרידם, גורם לעצמו מות, וסוד זה הוא חטאו של אדם.

משום כף הוא דבר של סוד חכמה. ואף על גב שיש יו"ד לפעמים בין גימ'ל לדל"ת, אין פרוה, והכל קשר אחד. ועל זה דבר זה כף הוא ודאי, ואגידה לכם - סוד החכמה, שרצה לגלות את סוף כל מעשיהם של ישראל.

ואם תאמר שלא גלה מה שרצה לגלות, אם כף אז למה כתוב בתורה דבר של יעקב השלם, ואחר כך נפגם, ולא השתלם הדבר? אלא ודאי שהשתלם, כל מה שצריך לגלות גלה והסתיר, אמר דבר וגלה בחוץ והסתיר לפניו. ודבר תורה לא נפגם לעולמים.

והכלל הוא נסתר בתורה, משום שהתורה היא שלמות הכל, שלמות של מעלה ולמטה, ואין אות או דבר בתורה פגום, ויעקב, כל מה שהצטרף לו אמר, אמר, אבל גלה והסתיר, ולא פגם מפל מה שרצה אפלו אות אחת.

רבי יהודה ורבי יוסי היו יושבים יום אחד על פתח לוד. אמר רבי יוסי לרבי יהודה, זה שראינו שיעקב ברח את בניו, ראינו ממה שכתוב ויברך אותם, אבל איפה הברכה שלהם? אמר לו, כל הברכות הם שברך אותם, כמו יהודה אתה יודוך אחיך, דן ודין

איהי, אמאי במלה דא (בבלהו) איהו רזא דחכמתא. אמר ליה, בגין דאיהו מלה דאתיא בגימ'ל דל"ת בלא פירוודא, והאי איהו רזא דחכמתא. מלה דאתיא בשלימו ברזא דאתוון, הכי הוא, פד אינון בחכמתא. אבל דל"ת בלא גימ'ל, לאו הוא שלימו, וכן גימ'ל בלא דל"ת. דהא דא בדא אתקשרו בלא פירוודא, ומאן דאפריש לון, גרים לגרמיה מותא, ורזא דא חובא דאדם.

בגין כף, הוא מלה דרזא דחכמתא, ואף על גב דאית יו"ד לזמנין בין גימ'ל לדל"ת, לאו הוי פירוודא, וכלא קשורא חדא, ועל דא מלה דא, הכי הוא ודאי. ואגידה לכם, רזא דחכמתא, בעא לגלאה סופא דכל עובדיהון דישראל.

ואי תימא, דלא גלי מאי דבעא לגלאה, אי הכי, אמאי כתיב באורייתא מלה דיעקב שלימא, ואתפגים לבתר, ולא אשתלים מלה. אלא ודאי אשתלים, כל מה דאצטרף לגלאה גלי וסתים, אמר מלה וגלי לבר וסתים לגו. ומלה דאורייתא לא אתפגים לעלמין.

וכלא הוא סתים ביה באורייתא, בגין דאורייתא הוא שלימו דכלא, שלימו דלעילא ותתא, ולא אית מלה או את באורייתא פגימו. ויעקב כל מה דאצטרף ליה למימר אמר, אבל גלי וסתים, ולא פגים מפל מה דבעא אפילו אות אחת.

רבי יהודה ורבי יוסי הוו יתבי יומא חד אפתחא דלוד. אמר רבי יוסי לרבי יהודה, הא דחמינן דיעקב בריך לבנוי, חמינן ממה דכתיב, ויברך אותם, אבל אן ברכתא דלהון. אמר ליה, בלא ברקאן אינון

דְּבַרְיָהּ לְהוֹ. כְּגוֹן, יְהוּדָה אֶתְּה יוֹדוּף אֶחֱיָהּ.
דִּן יְדִין עֲמוֹ. מֵאֲשֶׁר שְׁמֵנָה לְחֶמוֹ. וְכֵן
כְּלָהוּ.

אֲבָרָ מֵה דְבַעֵי לְגַלִּי לֹון לָא גְלִי, דְּבַעָא
לְגַלְאָה לְהוֹ אֶתְּ הַקֶּץ. וְהָא אוּקְמוּהָ,
דְּאִית קֶץ לִימֵינָא, וְאִית קֶץ לְשִׁמְאֵלָא, וּבַעָא
לְגַלְאָה לֹון אֶתְּ הַקֶּץ, בְּגִין לְאַסְתְּמָרָא (ד) רלח
(א"ו) וְלֵאֲתֵּדְכָאָה מְעַרְלָה. וּמֵאֵן דְּגַלִּי לֹון
אֲתֵּי־דַע וְאֲתֵּגְלִי, עַד דְּעֵאלוּ לְאַרְעָא קְדִישָׁא.
אֲבָל מְלִין אֲחֵרֵינִין לָאוּ אֵינֹון בְּאַתְּגַלְיָא,
וּסְתִימִין אֵינֹון בְּאוּרֵי־תָא, בְּהָאֵי פְרִשְׁתָּא
דְּיַעֲקֹב, וּבְאֵינֹון בְּרַכָּאֵן.

פְּתַח וְאָמַר. רְאוּבֵן בְּכָרִי אֶתְּה כֹחִי וְרֵאשִׁית
אוּנִי. מָאֵי קָא חֲמָא יַעֲקֹב לְמַפְתַּח
בְּרֵאוּבֵן, לִיפְתַּח בִּיהוּדָה, דְּאִיהוּ קְדָמָאָה
לְכָל מְשֻׁרְיִין, וְאִיהוּ מְלַפָּא, וְחֲמִינֵן דְּלָא
בְּרַכִּיָּה וְסָלִיק בְּרַכָּאֵן מִגְּיָה, עַד דְּאַתָּא מִשָּׁה
וְצַלִּי צְלוּתָא עֲלֵיהָ. כְּמָה דְּאַתָּא אָמַר, (דברים ג)

יְחִי רְאוּבֵן וְאֵל יְמוֹת.

אֲבָרָ וְדָאֵי בְרַכִּיָּה, וְסָלְקָא הַהוּא בְּרַכָּתָא
לְאַתְרֵיהָ. לְבַר נֶשׁ דְּהוּה לִיָּה בַר, פִּד
מְטָא זְמַנִּיָּה לְאַסְתְּלֶקָא מְעַלְמָא, אֶתְּא מְלַפָּא
עֲלֵיהָ, אָמַר, הָא כָּל מְמוּנָא דִּילִי, לִיְהוּי
בִּידָא דְּמְלַפָּא נְטִיר לְבְרָאֵי. פִּד חֲמִי מְלַפָּא
דְּבָרֵי אֲתַחְזִי, יְהִיב לִיָּה. כְּפִי יַעֲקֹב אָמַר.

רְאוּבֵן בְּכָרִי אֶתְּה, רְחִימָא דְּמַעֲיֵי אַנְתָּה, אֲבָל
בְּרַכָּאֵן דִּילָךְ יְסַתְּלֶקוּן בִּידָא דְּמְלַפָּא
קְדִישָׁא, עַד דִּיחֲמִי בְּךָ, בְּגִין דְּאַזְלָת לְקַבְּל
אַפְךָ וְגו'. פְּתַרְגוּמוֹ: רְאוּבֵן בְּכוֹרֵי אֶתְּה
וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח וְאָמַר, (יחזקאל לו) וַיֹּאמֶר
אֵלֵי הַנָּבִיא אֵל הַרוּחַ וְגו'. כְּמָה אֶטְוִימִין

עֲמוֹ, מֵאֲשֶׁר שְׁמֵנָה לְחֶמוֹ, וְכֵן
כְּלָם.

אֲבָרָ מֵה שְׁרַצָּה לְגַלוּת לְהֵם לָא
גְלָה, שְׁרַצָּה לְגַלוּת לְהֵם אֶתְּ הַקֶּץ,
וְהָרִי פְרִשׁוּהָ שֵׁישׁ קֶץ לִימֵין וַיֵּשׁ
קֶץ לְשִׁמְאֵל, וְרַצָּה לְגַלוּת לְהֵם אֶתְּ
הַקֶּץ כְּדִי לְהַשְׁמֵר וּלְהַשְׁהֵר
מְעַרְלָה. וּמָה שְׁגָלָה לְהֵם נוֹדַע
וְהַתְּגַלָּה עַד שְׁנַכְנְסוּ לְאַרְץ
הַקְּדוּשָׁה, אֲבָל דְּבָרִים אֲחֵרִים
אֵינֵם בְּגַלוּי, וְהֵם נְסֻתִים בְּתוֹרָה
בְּפִרְשָׁה הַזֹּוּ שֶׁל יַעֲקֹב וּבְאוּתָן
הַבְּרָכוֹת.

פְּתַח וְאָמַר, רְאוּבֵן בְּכָרִי אֶתְּה כֹחִי
וְרֵאשִׁית אוּנִי. מָה רָאָה יַעֲקֹב
לְפַתַּח בְּרֵאוּבֵן? שִׁיפְתַּח בִּיהוּדָה,
שֶׁהוּא רֵאשׁוֹן לְכָל הַמַּחְנוֹת, וְהוּא
מְלֶךְ, וְרֵאֵינוּ שְׁלֵא בְרַךְ אוֹתוֹ וְסָלַק
בְּרָכוֹת מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁבָּא מִשָּׁה
וְהַתְּפַלֵּל תְּפִלָּה עֲלָיו, כְּמוֹ שְׁנֹאמַר
(דברים ג) יְחִי רְאוּבֵן וְאֵל יְמוֹת.

אֲבָרָ וְדָאֵי בְּרָכוּ, וְעֵלְתָה אוֹתָהּ
בְּרַכָּה לְמַקּוּמָהּ. לְאַדָּם שֶׁהִיָּה לוֹ
בֵּן. כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהַסְתַּלֵּק מִן
הָעוֹלָם, בָּא הַמְּלָךְ אֵלָיו. אָמַר, הָרִי
כָּל מְמוּנֵי יְהִיָּה בִּידְ הַמְּלָךְ שְׁמוֹר
לְבָנִי. כְּשֶׁרָאָה הַמְּלָךְ שֶׁבָּנוּ רְאוּי,
אִז נָתַן לוֹ. כְּפִי יַעֲקֹב אָמַר.

רְאוּבֵן בְּכָרִי אֶתְּה, אֶהוּב מַעֲי
אֶתְּה, אֲבָל הַבְּרָכוֹת שֶׁלָּךְ יַעֲלוּ
בִּידֵי הַמְּלָךְ הַקְּדוּשׁ עַד שִׁינְאָה
אוֹתָךְ, מִשּׁוּם שֶׁהִלְכַתְּ כְּנָגְד אַפְךָ
וְגו', פְּתַרְגוּמוֹ. רְאוּבֵן בְּכָרִי אֶתְּה
וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח וְאָמַר, (יחזקאל לו)
וַיֹּאמֶר אֵלֵי הַנָּבִיא אֵל
הַרוּחַ וְגו'. כְּמָה אֶטְוִימִין הֵם בְּנֵי
אָדָם שְׁלֵא יוֹדְעִים וְלֹא מְשַׁגִּיחִים
בְּכַבּוּד הַמְּלָךְ, שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה
מְכַרְיָזָה עֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם, וְאֵין מִי
שְׁמַקְשִׁיב בְּאַזְנוֹי כְּנָגְדָהּ. פְּסוּק זֶה

אֵינֹון בְּנֵי נֶשׁא, דְּלָא יְדַעִין וְלָא מְשַׁגִּיחִין בִּיקְרָא דְּמְלַפָּא, דְּהָא אוּרֵי־תָא

קָשָׁה, פִּינּוֹן שְׁכַתוֹב הַנִּבְּא אֶל הַרוּחַ, מִדּוּעַ פֶּעַם נּוֹסֶפֶת הַנִּבְּא בֶּן אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל הַרוּחַ? אֵלֶּיָּא מִכָּאן לְמַדְנּוּ סוּד הַחֲכָמָה, שְׁנַיִם עוֹמְדִים כָּאן - אַחַד לְעוֹרֵר מִלְמֻטָּה לְמַעְלָה, שְׂאָם לֹא מִתְעוֹרְרִים לְמֻטָּה לֹא מִתְעוֹרְרִים לְמַעְלָה, וּבַהֲתְעוֹרְרוֹת שְׁלֻמְטָה מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה. הַנִּבְּא אֶל הַרוּחַ - מִלְמֻטָּה לְמַעְלָה, הַנִּבְּא בֶּן אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל הַרוּחַ - מִלְמֻטָּה לְמַעְלָה.

שְׁחַרְי אֶפְלוּ לְמַעְלָה, בַּהֲתְעוֹרְרוֹת שְׁלֻמְטָה לּוֹקַח אוֹתוֹ עֲלִיּוֹן מִהַעֲלִיּוֹן מִמֶּנּוּ. כְּמוֹ פְּסוּק זֶה, כֹּה אָמַר ה' מֵאֲרַבֵּעַ רוּחוֹת בְּאֵי הַרוּחַ. מֵאֲרַבֵּעַ רוּחוֹת - זֶה דְרוֹם וּמִזְרַח וְצָפוֹן וּמַעֲרָב, וְרוּחַ בָּאָה מִמַּעֲרָב בַּהֲתַחְבְּרוֹת שֶׁל אֱלֹהֵי הָאֲחֵרִים, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (בַּמִּדְבָּר כ"א) כְּרוּחַ נְדִיבֵי הָעָם וְגו'.

וּמִכָּאן יוֹצְאוֹת רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת לְבַנְי הָעוֹלָם לְהַצְטִיר בְּהֵם, וְנוֹשְׁבִים, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (בְּרַאשִׁית ב) וַיִּפַּח בְּאִפְיוֹ נִשְׁמַת חַיִּים. בֹּא רְאֵה, לּוֹקַח מִצַּד זֶה וְנוֹתֵן מִצַּד אֲחֵר, וְעַל זֶה (קֵהֶלֶת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינָנו מְלֵא. לְמָה אֵינָנו מְלֵא? מִשּׁוּם שְׁלוֹקַח וְנוֹתֵן, מְכַנֵּס וּמוֹצִיא.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׂאל שְׂאֵלָה אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר, הוֹאִיל וְגַלְיָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁבַנֵּי אָדָם יִמּוּתוּ, לְמָה הוֹרִיד נְשָׁמוֹת לְעוֹלָם, וְלְמָה הוּא צָרִיף אֶת זֶה? אָמַר לוֹ, שְׂאֵלָה זֹו לְפָנֵי רַבִּנּוּן שְׂאֵלוֹ כְּמָה וְכְמָה, וּבְאֵרוּחַ, אֲבָל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן נְשָׁמוֹת שְׂיִוְרָדוֹת לְעוֹלָם הַזֶּה לְהוֹדִיעַ אֶת כְּבוֹדוֹ, וְלוֹקַח אוֹתָן אַחַר כֵּךְ. אִם כֵּךְ לְמָה יִרְדּוּ?

אֲכַרִּיז עַל־יְהוּהוּ בְּכָל יוֹמָא, וְלִית מָאן דְּצִיִּית אוּדְנִיָּה לְקַבְּלֵיהּ. הַאי קָרָא קְשִׁיא, פִּינּוֹן דְּכַתִּיב הַנִּבְּא אֶל הַרוּחַ, אִמָּאֵי זְמַנָּא אֲחִירָא הַנִּבְּא בֶּן אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל הַרוּחַ.

אֵלֶּיָּא מִכָּאן אוּלְיָפְנָא רְזָא דְחֲכָמְתָא, תְּרִין קְיָיִמִין הָכָא, חַד לְאֲתַעְרָא מִתְּתָא לְעִילָא, דְּאִי לֹא מִתְעַרִּין לְתַתָּא, לֹא מִתְעַרִּין לְעִילָא, וּבְאֲתַעְרוּתָא דְלְתַתָּא אֲתַעַר לְעִילָא. הַנִּבְּא אֶל הַרוּחַ מִתְּתָא לְעִילָא. הַנִּבְּא בֶּן אָדָם וְאָמַרְתָּ אֶל הַרוּחַ, מַעֲיִלָא לְתַתָּא.

דְּהָא אֶפְלוּ לְעִילָא, בְּאֲתַעְרוּתָא דְלְתַתָּא, נְקִיט הַהוּא עֲלָאָה מַעְלָאָה מִנִּיהּ. כְּגוֹן הַאי קָרָא, (יִחְזַקְאֵל לו) כֹּה אָמַר ה' מֵאֲרַבֵּעַ רוּחוֹת בְּאֵי הַרוּחַ, מֵאֲרַבֵּעַ רוּחוֹת, דָּא דְרוֹם וּמִזְרַח וְצָפוֹן וּמַעֲרָב, וְרוּחַ אֲתִיא מִמַּעֲרָב, בְּאֲתַחְבְּרוּתָא דְאֵלִין אֲחֵרִינִין. כְּמָה דְאֵתְ אָמַר, (בַּמִּדְבָּר כ"א) כְּרוּחַ נְדִיבֵי הָעָם וְגו'.

וּמִהֲבָא נְפִקִין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין לְבַנְי עֲלֻמָּא לְאַצְטִיָּירָא בְּהוּ. וּפְחִי, כְּמָה דְאֵתְ אָמַר, (בְּרַאשִׁית ב) וַיִּפַּח בְּאִפְיוֹ נִשְׁמַת חַיִּים. תָּא חֲזִי, נְקִיט מִהֲאִי גִיסָא, וְיַהֲיִב בְּגִיסָא אֲחִירָא, וְעַל דָּא (קֵהֶלֶת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינָנו מְלֵא. אִמָּאֵי אֵינָנו מְלֵא, בְּגִין דְּנְקִיט וְיַהֲיִב, אַעֲיִל וְאַפִּיק.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׂאִיל שְׂאֵלְתָא לְרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר, הוֹאִיל וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְלִי קַמִּיָּה דְבַנְי נְשָׂא יְמוּתוֹן, אִמָּאֵי נַחִית נְשָׁמָתִין לְעֲלֻמָּא, וְאַמָּאֵי אַצְטְרִיף לִיָּה. אָמַר לִיָּה, שְׂאֵלְתָא דָּא קַמִּיָּהוּ דְרַבִּנּוּן שְׂאִילוֹ כְּמָה וְכְמָה, וְאוּקְמוּהָ. אֲבָל קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַהֲיִב נְשָׁמָתִין דְנַחֲתִין לְהֲאִי עֲלֻמָּא, לְאַשְׁתַּמוּדְעָא יְקָרִיָּה, וְנְקִיט לוֹן לְבַתֵּר, אִי הָכִי אִמָּאֵי נַחֲתוּ.

גודל השכר והזכות בהוראת אצבע

הגר"א במשלי (יב, יד), מבאר גודל הזכות שיש למזכי הרבים ומוכיח את חבירו, אם שמע, מקבל שכר על כל מה שיעשה לדורות, וגם אם לא שמע, אז מקבל כל חלקו הטוב, וזה שלא שמע לוקח ממנו את חלק הגיהנום שלו.

הידעת? ברגע אחת אתה יכול לזכות לעולמות נצח! "עין לא ראתה.."
 - עתה הכול בידך - אתה יכול לחלק ס' "ערכה של שעה", שמעודד ומעורר ללמוד זה"ק בכל יום. וכל הלומד שעה זה"ק בשבת עולה לו למאה מיליון שנה תורה, ואם תכפיל בכל שבתות השנה ויו"ט, לכל ימי חייו, תגיע ל' 640 מיליארד שנה תורה. ואם בזכותך יתארגן שיעור לעשר יהודים, תגיע ל' 6 טריליון ו' 400 מיליארד שנה תורה. ובזה"ק (פ' ויצא קס"א). כתוב: שכל מה שנותנים משמים הוא באלף, ועוד כידוע כל עשרה ביה שכינה שריה, אתה מכפיל כל מנין יהודים באלף. תגיע ל' 6 זיליון ו' 400 טריליון שנה תורה. - ומי יוכל לחשב את גודל השכר הנצחי שיש לך מכך בוודאות!!!

החפץ חיים והחזון איש זי"ע

במכתבי מרן החפץ חיים זצ"ל (דף יד אות ג'), שספר בנו הר' אריה ליב על אביו, שהחזיק מאד בחכמת הקבלה באמרו כי הוא אחד מחלקי תורה היותר נעלים, ומרגלא בפומיה תמיד כי בלי סתרי תורה מגששים אנו באפלה, ובס' "מאיר עיני ישראל" (כ"ג ע' תקנ"ו), שרבי שלמה ספר לו על רבו החפץ חיים, שכל שבת קודש למד את הזהר של הפרשה, גם היה אומר לאחרים שילמדו הזהר של הפרשה, אפילו בחורים. והיה אומר שרבו כמדרש. (אור הזהר דף 82). ובספר מעשה איש (חלק ג' ע' צ"ח): שמרן החזון איש זצ"ל אמר להג' ר' שמריהו גריינימן זצ"ל, שאין ספר מוסר כל כך טוב כמו ספר הזהר. (מפעל הזהר העולמי - 0548436784)

לז) עקר הגאולה בלמוד הקבלה

הגאולה לא תהיה, רק על ידי למוד התורה, ועקר הגאולה בלמוד הקבלה.
(אבן שלמה פרק י"א אות ג')

לח) ללמוד ספר הזהר ושערי אורה

שאלתי ממנו: איך הדרך לצאת ידי חובתו השעור למוד שאמרו רבותינו זכרונם לברכה?

והשיב: ללמוד ספר הזהר ושערי אורה כדי להבין קצת הפנויים בזהר הקדוש, רק בלי הפרוש, כי הוא מבבל ומסיע לענגן אחר.
(אבן שלמה פרק י"א אות ג')

לימוד היומי - כד כסלו

לט) סודות הקבלה, קדם רשב"י והאר"י זכרוננו לברכה היו בסוד גדול, ואחר כך שוב לא היה סוד, והתירו לגלות הסוד

יש כמה דברים שהם בתחלה סוד ואחר כך שוב אינו סוד כגון קצת סודות הקבלה שקדם רבי שמעון בר יוחאי והאר"י זכרוננו לברכה היו אלו הדברים בסוד גדול, ולא היו מדברים מזה כי אם בסוד גדול מאד, ואחר כך בימי רבי שמעון בר יוחאי והאר"י זכרוננו לברכה, שוב לא היה סוד, והתירו לגלות הסוד קצת. וכן יש כמה וכמה דברים שהם עכשו סוד ואחר כך בימים הבאים לא יהיו סוד.
(חיי מוהר"ן מברסלב, תי"ט)

מו) הזהר סגלה אף שאינו מבין

ובנדון שאר הלמוד? היה בזה האפן: מי שהוא בעל עסק גדול יהיה רב למודו בזהר הקדוש אף שאינו מבין, כי מה אכפת ליה שאינו מבין אפלו הכי הוא סגלה.

(מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים דף תקע"א)

מא) עת קבוע בספר הזהר

והעקר שיהיה עת קבוע בכל יום ללמד ספרי מוסר כמו ראשית חכמה וספר הישר לרבינו תם ובפרט בספר הזהר.

(מאה שיערים עמוד 40)

מב) תקוני הזהר הקדוש – קדם השנה ממש

לכבוד קדשת תלמידי המבהק וכו' מורנו הרב דוד נרו ואיר וכו' ומאד יש לי צער גדול מזה, אבל איעצך ויהי אלקים אתך. בכל לילה קדם השנה ממש תלמד מאמר אחד מתקוני הזהר הקדוש ואז תישן בטח ובל תירא בעזרת השם יתברך, והשם יתברך יטע בלבנו אהבתו ויראתו דוקא, אמן כן יהי רצון, מנאי מורו ישראל בן מורנו הרב רבי אליעזר בעל שם ממעזבוז.

(כתר שם טוב)

מג) דף זהר הקדוש אליבא ריקניא

דף זהר הקדוש אליבא ריקניא מונע כל מילי בישא והשמר פן ישיאך לבבך לחדל מזה.

(הנהגות רבי משה גרינגלד מחוסט אות כא)

לימוד היומי - כה כסלו

מד) אחר פטירתו יזכה להבין

ואפלו מה שאינו יכול להבין על בוריו, אף על פי כן הלמוד בעצמו הוא תועלת, שאחר פטירתו שיזדכך חמרו אז יזכה להבין וכו'. לכה ולמד אדם אף על פי שאינו יודע.

(מאור עינים חדושים שבת)

מה) זהר הקדוש מסגל לנשמה ודבר השוה לכל נפש

וגם צריך כל אדם להרגיל את עצמו לומר בכל יום ספר זהר הקדוש קדם התפלה, ומן אלול עד אחר ימים טובים לגמור ספר תקונים הקדוש. ואל יאמר הסריס, הן אני עץ יבש ומי אנכי

לְגֶשֶׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה בְּסִפְרֵי קְבֵלָה. כִּי כָּבֵד הַסִּפְּיָמוֹ כָּל הַצְּדִיקִים
וּבְרֵאשֵׁם הַצְּדִיק הַמִּפְרָסֵם הַמְּנוּחַ מוֹרְנוּ הָרַב צְבִי זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה
מִזִּידִיטְשׁוּב בְּסִפְרוֹ סוּר מֵרַע בְּכַמָּה רְאִיּוֹת מוֹכִיחוֹת כִּי זֶהוּ מַעֲצַת
הַיֵּצֵר וְשִׁקּוֹר בְּיַמִּינוֹ, וְאֵף שְׂאִינוֹ מִבֵּין הַכֹּל, מִכָּל מְקוֹם לְשׁוֹן הַזֹּהַר
הַקְּדוֹשׁ מְסַגֵּל לְנִשְׁמָה וְהוּא דָּבָר הַשְּׂוֶה לְכָל נֶפֶשׁ יִשְׂרָאֵל קָטָן
וְגָדוֹל שֵׁם הוּא, כָּל אֶחָד לְפִי הַבְּנָתוֹ וְשֵׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ.

(הַנְּהַגוֹת יִשְׂרָוֹת, רַבֵּי צְבִי הִירֶשׁ הָאֶרְאֹוִיץ מִבְּאֶקְשֶׁעוֹוִיץ אוֹת ה')

מו) לְמוֹד הַזֹּהַר הוּא שְׁלֵמוֹת גְּדוֹל אֶל הַנֶּפֶשׁ

בְּכָל זְמַן שֶׁיְהִיָּה לוֹ שְׁהוּת יִלְמַד הַתַּנ"ךְ מִשְׁנֵה גְמָרָא הַלְכָה
וּבִמְדָרְשׁ וּבַזֹּהַר הַקְּדוֹשׁ. כִּי לְמוֹד הַזֹּהַר הוּא שְׁלֵמוֹת גְּדוֹל אֶל
הַנֶּפֶשׁ, וְאֵף עַל פִּי שְׂאִינוֹ מִבֵּין, הַלְשׁוֹן שֶׁל הַזֹּהַר לְבַד מְסַגֵּל מְאֹד.

(סֵדֶר הַלְמוּד, רַבֵּי חֲנוּךְ הַעֲנִיךְ מֵאֶלְעֶסֶק, אוֹת ב')

מז) לְלַמֵּד סֵפֶר הַזֹּהַר הַרְבֵּה, וְאִין מְסַפִּיק שְׂאֵר הַלְמוּד

אָמַר לִי (רַבֵּי פִּנְחָס מְקַאֲרִיץ זצ"ל) שְׂאֵנִי צְרִיךְ לְלַמֵּד סֵפֶר
הַזֹּהַר הַרְבֵּה (זִיךְ אֶרִיִּינְטָאן) כִּי מִחֲמַת חֲשָׁכוֹת הַגְּלוּת צְרִיךְ לְהֵאִיר
בְּאוֹר גְּדוֹל וְאִין מְסַפִּיק שְׂאֵר הַלְמוּד אֶפְלוֹ שֶׁהוּא מִתְמַיֵּד בְּלְמוּדוֹ
בְּשְׂאֵר הַשְּׁעוּרִים, וְכֵן הוּא בַּזֹּהַר שְׂאֵמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי שֶׁהַזֹּהַר
יִגַּן בְּדָרָא דְמִלְכָּא מְשִׁיחָא, עֵין שָׁם.

(נֶפֶת צוֹפִים קמ"ד – מְדָרְשׁ פִּנְחָס)

מח) אֵף מִי שְׂאִינוֹ מִבֵּין פְּנִימִיּוֹת דְּבְרִיו, כָּל חַף הַטּוֹעֵמוֹ מְסַגֵּל לְנִשְׁמָה לְהֵאִירָה וּלְזַכָּכָה

וְמִי יְכוֹל שִׁיחַ גְּדָל קִדְשֵׁת סֵפֶר הַזֹּהַר וְתוֹעֵלְתוֹ אֲשֶׁר דְּבְרִיו
צְפוּנִים וְנִסְתָּרִים כְּלַפִּידִים בּוֹעֲרִים מְאִירִים וּמְזַהֲרִים. פֶּתַח עֵינַיִם
מִקּוֹר הַחַיִּים, חֲזִי הַנִּפְשׁוֹת תּוֹכּוֹ רְצוּף אֶהְבָּה, דְּבְרִיו מְלַהֲבִים אֶת
הַלְבָּבוֹת לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא. וְאֵף מִי שְׂאִינוֹ
מִבֵּין תּוֹכִיּוֹת פְּנִימִיּוֹת דְּבְרִיו כָּל חַף הַטּוֹעֵמוֹ וְלוֹמֵד לְשׁוֹנוֹ, דְּבְרִיו
הֵמָּה מְסַגְלִים לְנִשְׁמָה לְהֵאִירָה וּלְזַכָּכָה כְּנֹדָע.

(הַקְּדַמַּת בֵּית דִּין אֶמְסַטְרָדֵם לְדַפּוּס הַזֹּהַר תַּקְס"ד)

מט) לשון הזהר מסגל לנשמה אף דלא ידע מאי קאמר
 כבר נודע גדל יקר תפארת וגדל תהלות ספר היקר והקדוש
 תקוני זהר שחבר התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי זכר צדיק
 לברכה, אשרי אדם שומע לו לשקד על דלתותיו יום יום, אשר
 חכמים הגידו שאף לשונו הזהב (הזהר) מסגל מאד
 לנשמה אף דלא ידע מאי קאמר.

(הסכמת הרב הקדוש מאפטא תקוני זהר דפוס מעזבז)

— לימוד היומי - כו כסלו —

נ) ללמוד חמש דפין בזהר בכל יום

וראוי לקבצ עצמו ללמד חמש דפין בזהר בכל יום, והוא
 תועלת גדול ותקון גדול לנפש להאירה ולזככה ולתקנה ולכלות
 קוצים מדות רעות ותאוות רעות לזכות בנעם השם, והוא מרפא
 ותקון לחטאים ופושעים של הנפש.

(מורה באצבע להחיד"א אות מ')

**נא) תקון לבעל תשובה שיאמר חמשה דפין זהר או
 תקונים בכל יום**

וכן נתן מרון האר"י תקון לבעל תשובה שיאמר חמשה
 דפין זהר או תקונים בכל יום, וכן נהג מורי ורבי לקבצ למודו
 בלילה, במשניות או בזהר, או שניהם כאחד טובים.

(מורה באצבע להחיד"א אות מ')

**נב) למוד זהר הקדוש אף באין מבין חשוב פאלו חידש
 חדושים**

מעלת חדושי תורה שהוא חשוב מאד בשמים ממעל, עד
 שאמרו בזהר הקדוש שבונה שמים חדשים, ועליו הכתוב אומר:
 "לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציון עמי אתה", אל תקרי עמי
 אלא עמי, שנעשה שתף להקדוש ברוך הוא וכו', והוא תקון גדול
 לכל עוון ולכל חטאת ובפרט לעוון פגם הברית וכו'. וגם למוד ספר

הזהר הקדוש אף באין מבין חשוב כאלו חדש חדושים. ואחד המרבה ואחד הממעייט ובלבד שיכון לבו לשמים.

(פלא יועץ ערך חדוש)

נג) לומר זהר חדש קדם התפלה

תגיד להאברכים שאם רוצים להגיד מעט זהר קדם התפלה שיגידו זהר חדש, שמזה גם כן יכולים להיות חסיד.

(דברי אהרן בשם הרב הקדוש רבי אשר מסטולין)

נד) ילמדו בזהר הקדוש באשמורות פי הוא מזכר הנשמה, והקדוש ברוך הוא ברב רחמיו ימלא כל משאלות לבו.

אם זכה ילמד בזהר הקדוש באשמורות, כי בזכותו יצאו ישראל מהגלות שדומה ללילה. ואף שלא זכה להבינו, אף על פי כן ילמד הלשון כי הוא מזכר הנשמה, והקדוש ברוך הוא ברב רחמיו ימלא כל משאלות לבו בפרט בזכות למוד לשון הזהר, כי הוא נייחא קמיה אף על פי שהוא מגמגם בלישניה ודאי מאן חשוב מאן ספון ומאן רקיע, בזכות זה, הקדוש ברוך הוא ימהר ויחיש וידלג ובא לציון גואל, אמן כן יהי רצון.

(סדור שער השמים, בסדר הלמוד שכתבו הקדמונים)

לימוד היומי - כז כסלו

נה) ללמד זהר הקדוש בלו בכל השנה – מחלקים הדפים כפי הימים של כל השנה

גם דע כי יש נוהגים ללמד זהר הקדוש בלו בכל השנה, שמחלקים הדפים כפי הימים של כל השנה, ואשריהם ואשרי חלקם.

(כסא אליהו שער ד')

נו) לחלק הזהר על פי דפים ולרשם כל חלק על פתקא אַחַד, ויחלקו הפתקאות לאנשי עירם החרדים על דבר השם, ללמד כל אַחַד חלק הרשום בכל יום.

גם אלה החכמים, ראשי ומנהיגי כל עיר ועיר וכל פלך ופלך, שישמו לב לחלק דפי הזהר הקדוש ג' חלקים לכמה חלקים, ולרשם כל חלק על פתקא אַחַד, ויחלקו הפתקאות לאנשי עירם החרדים על דבר השם ללמד כל אַחַד חלק הרשום בכל יום, ובזה יוכלו לעשות שיגמרו בין כלם כל הזהר הקדוש בכל יום ויום, וכבר נודע פי בזכות למוד הזהר הקדוש יבוא הגואל במהרה בימינו, אמן כן יהי רצון.

(כסא אליהו שער ד')

נז) תקון לגאולה האמתית – מטעם רבנים הגאונים מארי דארעא קדישא

נח) לגמור האלף סיומים בכ"ה אלול הבא עלינו לטובה כפי שעור הראשון יותר או פחות עם בני חברתו של אשתקד, סיום זהר אַחַד לעלוי מזל עם ישראל, ולבטל כל הצרים אותם עליונים ותחתונים, ויפר עצת אויבינו.

כבר ידוע לכבודם מעלת למוד הזהר הקדוש אשר הוא מבטל כל מיני פרעניות וגזרות קשות ורעות ומותנא וחרבא ובזה מעלמא. והשנה שעברה כבר עוררנו עם ישראל במודעות "תקון לגאולה האמתית" מטעם רבנים הגאונים מארי דארעא קדישא" אשר היא נעתקה למטה, לשקד על למוד הזהר לגמור בארץ ובחוצה לארץ אלף סיומים, וכפי הרשימות אשר קבלנו, לא נגמר רק לערך שש מאות סיומים, על כן אנחנו רבני וגאוני ארץ הקדושה מבקשים מכל בר ישראל אשר ידו משגת ללמד עוד פעם בכדי לגמור האלף סיומים בכ"ה אלול הבא עלינו לטובה, כפי שעור הראשון יותר או פחות עם בני חברתו של אשתקד, סיום זהר אַחַד לעלוי מזל עם ישראל ולבטל כל הצרים אותם עליונים ותחתונים, ויפר עצת אויבינו ויקלקל מחשבותם ולא תעשינה

ידיהם תושֶׁיה, וישראל ישֶׁכן לְבֶטח ונִרְאָה וקִרְאתֶם דְּרוֹר
בְּאַרְץ.

ובתקון ל' בספר פסא מְלַךְ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: כִּמָּה גְדוֹל חַיּוֹב עַל
תְּלִמִיד חֶכֶם לְלַמֵּד קִבְלָה, וְעַנְשָׁם כִּמָּה גְדוֹל אִם אֵינָם לוֹמְדִים
קִבְלָה, וְגוֹרֵם אַרְךְ גְּלוּתָא, כִּי הֵם מְעַכְבִּים הַגְּאֻלָּה רַחֲמָנָא לִיצְלָן, כִּי
יַעֲשֶׂה בְּשַׁעַה אַחַת בְּלִמּוּד הַקִּבְלָה מָה שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה בְּלִמּוּד חֲדָשׁ יָמִים
בְּפִשְׁטֵי הַתּוֹרָה, כִּי גְדוֹל כְּחָה לְקִרְבַּ הַגְּאֻלָּה.

— לימוד היומי - כח כסלו —

ובתקון מ"ג שם בְּכֶסֶא מְלַךְ, כִּי לִמּוּד הַזֶּהר הַקְּדוּשׁ בְּגִירְסָא
בְּעֵלְמָא בּוֹנֵה עוֹלָמוֹת, וְכֹל שֶׁכֵּן אִם יִזְכֶּה לְלַמֵּד וּלְהַבִּין אֶפְלו
פְּרוּשׁ מֵאֲמֹר אַחַד, יַעֲשֶׂה בּוֹ תִקּוּן לְמַעֲלָה בְּשַׁעַה אַחַת מָה שֶׁלֹּא
יַעֲשֶׂה בְּלִמּוּד הַפִּשְׁט שְׁנָה תְּמִימָה, וּמִבְּטַח לוֹ שֶׁהוּא בֶן עוֹלָם
הָבֵא מִבְּנֵי הַיִּכְלָא דְּמִלְכָא, וְיִהְיֶה מְרוּאֵי פְּנֵי הַמְּלַךְ הַיּוֹשְׁבִים
רֵאשׁוֹנָה בְּמַלְכוּתָא דְּרִקְיעָא.

וּמָה שְׂאוּמְרִים וְכִי אֲכַשֶׁר דְּרָא, אֲדַרְבֵּה, שְׂבִדוֹרוֹת הִרְאִישׁוּנִים
שְׁהִיו לָהֶם נְשִׁמוֹת קְדוּשִׁים מִמְּקוֹמוֹת גְּבוּהִים יִכְלוּ לְטַהַר נְשִׁמְתָם
בְּפִשְׁטֵי הַתּוֹרָה, וְעַכְשָׁו בְּעֵיקְבָא דְּמִשִּׁיחָא נְשִׁמוֹת נְמוּכִים וְגַם
הַתְּגַבְרוֹת הַחִיצוֹנִים רַחֲמָנָא לִיצְלָן אִי אֶפְשָׁר לְטַהַר נְשִׁמְתָם רַק
בְּסַמִּים יְקָרִים, הֵינּוּ בַּזֶּהר הַקְּדוּשׁ, כִּי לְשׁוֹן הַזֶּהר מְסַגֵּל לָזֶה
אֶפְלו בְּפִטְפוּט לְחוּד וְאֶפְלו בְּלִגְלוּג. וּבַזֶּה יִהְיֶה נְשִׁמּוֹר מִכָּל רַע
מֵיֶצֶר הָרַע וּמִמְּקָרִים רָעִים בְּעוֹלָם הַזֶּה הַחֲמֹרִי וְגַם בְּעוֹלָם הַבָּא
הַרוּחָנִי, כְּנֹדַע מַזְהַר הַקְּדוּשׁ פְּרִשְׁתָּ פְּנַחֶס (דף ר"ט) בּוֹצִינָא קְדִישָׁא,
דְּנִהִיר חֲכָמְתִּיה בְּכָל דְּרִין דְּהוּוּ אֲבַתְרִיה עַד בִּיאַת הַגּוֹאֵל אֹר תּוֹרָה
שְׁיֵשׁ זְכוּת אִם מְחִזִּיקִים סְתַרֵּי תּוֹרָה בְּבֵית אָף אִם לֹא מְבִינִים
אוֹתָם.

(כסא אליהו שער ד' אות י"ח)

נט) רבי בונם מפשיסחא: מקדם לא היה היצר הרע
מתגבר כל כך, והיה די תורה בנגלה לתבלין לנגדו, אבל

עֵתָה קִדְּם הַגְּאֻלָּה הַיֵּצֵר הָרַע מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר, וַיִּצְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק גַּם בַּנִּסְתָּר

הַרְבֵּה הַקְּדוּשׁ רַבִּי בּוֹנִים מִפְּשִׁי־סַחָא זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה אָמַר לוֹ לְהַרְבֵּה הַקְּדוּשׁ רַבִּי הַעֲנִיךָ מֵאֲלֶפְסִנְדָּר זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה: חֲדוּשׁ לִי עַל עֵיר פְּרָג שֶׁהִיא מְקוּם לּוֹמְדִים, וְתוֹרָה בֵּין בְּעֵידָנָא דְעָסִיק בֵּה וּבֵין בְּעֵידָנָא דְלֹא עָסִיק בֵּה מְגַנֵּי וּמְצַלֵּי וְאִיךָ יָרוּד שָׁם הֵיְהִדוּת מִיּוֹם לַיּוֹם אַחֲרוֹנִית רַחֲמֵנָא לִיצְלָן? אַכֵּן הָעֲנִין הוּא דְמִקְדָּם הִיָּה דִּי בַתּוֹרָה הַנִּגְלִית, אֲבָל עֵתָה, בְּעַקְבֵּתָא דְמְשִׁיחָא, צְרִיךְ לִהְיוֹת גַּם תּוֹרַת הַנִּסְתָּר, כְּמוֹ שְׁאֵנוּ רוֹאִים נֵר דְזוֹלַק וְקָדָם שְׁפָבָה הוּא מִתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר וְשִׁלְהֶבֶת עוֹלָה יוֹתֵר, כְּמוֹ כֵּן מִקְדָּם לֹא הִיָּה הַיֵּצֵר הָרַע מִתְגַּבֵּר כָּל כָּךְ וְהִיָּה דִּי תוֹרָה בְּנִגְלָה לְתַבְלִין לְנִגְדוֹ, אֲבָל עֵתָה קִדְּם הַגְּאֻלָּה הַיֵּצֵר הָרַע מִתְגַּבֵּר יוֹתֵר וַיִּצְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק גַּם בַּנִּסְתָּר.

(תּוֹרַת שְׂמֻחָה דְפ' נ"ז)

ס) וּבְגִין דְעֵתִידִין יִשְׂרָאֵל לְמִטְעָם מְאִילָנָא דְחַיִּי, דְאִיהוּ הַאי סִפְר הַזֶּה, יִפְקוּן בֵּיה מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי

מִתְקוּנֵי הַקְּרִי לְמִי שֶׁהוּא בְּעַל תּוֹרָה יִשְׁתַּדֵּל שְׁיִרְגִיל עֲצֻמוֹ לְלַמֵּד חֻכְמַת הַקְּבָלָה וְסוּדוֹת הַתּוֹרָה [הַרְבֵּה ר"ח זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה] וְקָרִיאַת הַקְּבָלָה הוּא תַקְוֹן לְעוּוֹן זֶה, לְכֵן נִקְרְאוּ הַמְקַבְּלִים מִחֻצְדֵי חֻקְלָא, עַל שֵׁם שְׁפוֹרְתִים כָּל הַקְּלָפוֹת, וְלַמּוֹד סִפְר הַזֶּה הוּא בְּכָלֵל תַקְוֹן זֶה. וּבְפִרְט לַמּוֹד תַקְוֹן מ"ח מְסַפֵּר תַקְוֹנֵי הַזֶּה שֶׁהוּא טוֹב לְאָמְרוּ בְיוֹם שְׁרָאָה קָרִי אַחַר הַתְּפִלָּה, וְגַם בְּיַמֵּי הַשׁוֹבְבִים טוֹב לומר תַקְוֹן מ"ח הַנִּזְכָּר מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ חֻק וְלֹא יַעֲבֹר (ק"ז). וְנִרְאָה לִי הַטְעָם שֶׁלַמּוֹד הַקְּבָלָה הַהוּא תַקְוֹן לְקָרִי, כִּי עַל יְדֵי עוּוֹן זֶה גּוֹרֵם אַרְךְ הַגְּלוּת כְּמוֹ שְׁכַתְבְּתִי לְעִיל בְּעֲנֵי זֶה הָעוּוֹן, וְעֵתָה עַל יְדֵי לַמּוֹד הַקְּבָלָה וּבַזֶּהר הַקְּדוּשׁ הוּא מְקָרֵב הַגְּאֻלָּה, כְּמוֹ שְׁמַבְאֵר בַּזֶּהר הַקְּדוּשׁ וּבַתְּקוּנִים וּבְרַעְיָא מְהִימְנָא (פְּרִשְׁת נְשָׂא) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וּבְגִין דְעֵתִידִין יִשְׂרָאֵל לְמִטְעָם מְאִילָנָא דְחַיִּי, דְאִיהוּ הַאי סִפְר הַזֶּה, יִפְקוּן בֵּיה מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי.

(סְמָא דְחַיִּי חֻלַק ב' אוֹת מ"ח)

סא) זהר פתבי מרן האר"י זכרונו לחיי העולם הבא פל אחר לפי פחו ונשמתו ויכלתו חצי שעה קדם זמן התפלה

דע אחי הנעים, שאמירת תקון חצות הוא חביב לפני המקום ברוך הוא בלי שעור, והוא פל אחד כפי אמתיות לבבו בבכיות גדולות על גלות השכינה ועל צער ודחקות ישראל הקדושים דיקא, והחיצונים הרשעים מתגברים בכל יום יותר ויותר והם הם המצערים לבני ישראל הקדושים בפרנסת אנשי ביתם, ואחר כך שירות ותשבחות ותהלים משניות גמרא או מדרש זהר פתבי מרן האר"י זכרונו לחיי העולם הבא, והוא פל אחד לפי פחו ונשמתו ויכלתו, ונמשך זאת עד חצי שעה קדם זמן התפלה, ובחצי שעה זו יעין בספרי מוסר שנתיסדו על פי רוח הקדש דיקא, ועל פי הקדמת אמת, וזהו כדי שלא יעמד להתפלל מתוך ישות לבבו אפלו שהוא דקדשה, כי קדם התפלה כל עניני ישות שבעולם יש בו חלק מצד היצר הרע חוץ משמחה של מצוה, כדברי רבותינו זכרונם לברכה, וכן הוא הדין בתוך התפלה צריך לחזק ולקיים ויגבה לבו בדרכי השם יתברך בשמחת לבבו דקדשה, והוא פל אחד כפי פחו ונשמתו ומצג גופו דקדשה.

(הנהגות צדיקים - כללים מרבי אליעזר צבי מקארנא)

סב) ללמד זהר הקדוש קדם התפלה

קבלתי מרבותי שצריך בר ישראל ללמד אחר התפלה איזה למוד גם כן או מדרש או דף אחד או ב' דפין גמרא הקדושה, ולא ילמד אז זהר הקדוש כלל, כי זמן הזהר דיקא הוא קדם התפלה, והמשפיל דקדשה יבין זאת, כי למוד אחר גמר התפלה מונע את האדם ממדות רעות ובפרט בביתו, שלא יכעס, כי כשמתפלל בר ישראל הקדוש בלב אמתו כנתבאר לעיל, אז יכולין הקלפות להתגבר עליו, כי יש להם קנאה להביא לו אש זרה כדי להפיל אותו ממדרגתו, ולא עוד, שלמוד הזה הוא תקון הנפש לשמור אותו כל היום ממחשבות ומדרכים מקלקלים, וכך זה הוא כשהוא אין עוד

בתקון השלמות גמור, לזה יכול לאחז בו אחר התפלה אש זרה, אבל אם הוא בתקון השלם בשלמות גדול, אז אין לו שום פחד מזה, ותקון הזה מיירי מתפלה זו שתהיה בשלמות גדול, ואם הוא אינו בשלמות גדול אז נאחז בו אש זרה חס ושלום, פנודע למשכיל דקדשה.

(הנהגות צדיקים - כללים מרבי אליעזר צבי מקאמרנא)

לימוד היומי - ל כסלו

סג) קדם התפלה ללמד איזה ענין בזהר

קדם התפלה למעט בדבור כל מה דאפשר, וללמד איזה ענין בזהר או תקונים או זהר חדש.

(הנהגות צדיקים - סדר היום מרבי אהרן מקרליו)

סד) דף זהר הקדוש אליבא ריקניא מונע כל מילי בישא

דף זהר הקדוש אליבא ריקניא מונע כל מילי בישא, והשמר פן ישיאך לבבך לחדל מזה, מחמת שמטל עליך לעסק... וכיוצא בזה. כי ידוע מה שפרשתי, אם בטלת מן התורה יש לך בטלים הרבה אחרים כנגדך, והרבה פעמים דמיתי שטוב יותר לעסק עתה בשעור עיון ודחיתי למוד הנזכר לעיל לזמן אחר, ומן השמים נזדמנו לי בטולים אחרים קדם התפלה.

(הנהגות צדיקים - הנהגות ישרות מרבי משה גרינוואלד מחוסט בעל ערוגת הבשם)

סה) באשמרת הבקר ילמד ספר הזהר.

(הנהגות צדיקים - הנהגות ודרך האדם מרבי שלמה ברנר מבונדפסט)

סו) אף מי שלא יבין הזהר ילמד בכל יום

אף מי שלא יבין הזהר ילמד בכל יום דבר מה, כי הלשון הוא מסגל לנשמה.

(הנהגות צדיקים - הנהגות ודרך האדם מרבי שלמה ברנר מבונדפסט)